

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

TANIZAKİ EDEBİYAT ÖDÜLÜ

"Şimdiye dek yazılmış en iyi tarihi
romanlardan biri... Kusursuz."

David Mitchell

SESİZLİK

ŞUSAKU ENDO

Z

S E S S † Z L İ K

Ş U S A K U E N D O

Zeplin Kitap: Roman

Kitabın Özgün Adı: 沈黙 (Çinmoku)

© 1966, Şusaku Endo'nun Varisleri

©2016, Zeplin Kitap

Bu eserin Türkçe yayın hakları Wylie Agency aracılığıyla alınmıştır.

ISBN: 978-605-9691-88-8

Sertifika No: 27938

Tüm hakları saklıdır. Yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. Basım: Ocak 2017

Yayın Yönetmeni: Gökhan Sarı

Editör: Songül Bakar

Kapak Tasarın: Melike Oran

Dizgi ve Mizanpaj: Ulaş Kantemir

Baskı: Yıkılmazlar Basım Yay. Prom. ve Kağıt San.

Tic. Ltd. Şti. Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62/C

Güneşli - İstanbul (0212 630 64 73)

Matbaa Sertifika No: 11965

Zeplin Kitap, bir Aylak Adam Kültür Sanat Yayıncılık kuruluşudur.

Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No:16/22 Fatih/İstanbul

Tel: (0542) 586 7961

bilgi@zeplinkitap.com

aylakadamyayinlari.com

facebook.com/zeplinkitap

twitter.com/zeplinkitap2

ŞUSAKU ENDO (1923-1996) kitaplarında genellikle Japon Roma Katoliklerini anlatan yazardır. Endo, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan üçüncü büyük yazar zümresi olan "Üçüncü Nesil" içinde yer alır. 1934 yılında vaftiz edilip Katolik olmuştur. 1954'te *Beyaz Adamlar* adlı romanıyla Akutagava Ödülü'nü almış, bir yıl sonra da Okada Junko'yla evlenmiştir. Eserleri sık sık Graham Greene'in romanlarıyla karşılaştırılmışsa da, bizzat Graham Greene tarafından yaşayan en iyi yazarlardan biri olarak gösterilmiştir. 1994'te Nobel Edebiyat Ödülü Kenzaburo Oe'ye gitmiş olmasına rağmen, bir yıl sonra Kültür Nişanı'nı almıştır. Endo, 29 Eylül 1996'da Tokyo'daki Keio Üniversitesi Hastanesi'nde karaciğer iltihabından ölmüştür. Diğer eserleri arasında *Volkan* (1960), *İsa'nın Hayatı* (1973), *Işık Çaldığımda* (1974) ve *Samuray* (1980) sayılabilir.

ŞUSAKU ENDO

SESSİZLİK

Türkçesi

Rumeysa Nur Ercan

Zeplin

ÖNSÖZ

Hıristiyan inancının öyküsünü nasıl anlatırsınız? Peki ya inanmanın zorluğunu ve buhranını? Mücadeleyi nasıl tasvir edersiniz? Yirminci yüzyılın çok sayıda büyük romancısı bu konuyu işledi: Graham Greene, tabii ki, François Mauriac, Georges Bernanos ve kendine has bakış açısıyla Şusaku Endo. *Kendine has* derken, Endo'nun Japon oluşunu kastetmiyorum. Esasen bana öyle geliyor ki onun en fevkalade romanı olan ve yıllar geçtikçe değeri benim için daha da artan *Sessizlik*, hem kendine has olanla hem de genel olanla ilgilidir. En nihayetinde de kendine has olanın genel olana galebe çalması ile ilgilidir.

Endo, Katolik inancını Japon kültürüyle bağdaştırma hususunda büyük güçlükler çekmiştir. Onu, on yedinci yüzyılda dinden dönmeye zorlanan Portekizli misyonerlerin hikâyesine çeken, tarihsel bir araştırma değil şahsi deneyimleri olmuştur. İnanç çatışmasını ve deneyimin sesiyle mücadele eden inanç ihtiyacını anlamıştır. Bu ses, inanan insanı –sorgulanan insanı– daima inançlarını, yaşadığı dünyaya ve kültüre uyum sağlaması için zorlamaktadır. Hıristiyanlık inanca dayalıdır ama eğer ki

tarihini incellerseniz, inancın, bir ihtimal filiz verir diye kendisini sürekli büyük güçlüklerle tekrar tekrar uyum sağlamak zorunda bırakıldığını görürsünüz. Bu bir çelişkidir ve oldukça acı verici olabilir: Görünüşe bakılırsa, inanmak ve sorgulamak birbirine aykırıdır. Ben yine de bir arada olduklarına inanıyorum. Birbirlerini besliyorlar. Sorgulamak müthiş bir yalnızlığa neden olabilir ama inançla –hakiki inançla, ebedi inançla– birlikte var olursa en kıvançlı birlik hissine ulaşabilir. Kesinlikten şüpheyi, yalnızlıktan birliğe varana dek tüm bu acı verici, çelişkili geçişi Endo çok iyi anlamış ve *Sessizlik*'te anlaşılır bir biçimde, dikkatlice ve enfes yorumlamıştır.

Sebastian Rodrigues, Katolik inancının “en iyisi ve en akıllısı” diyebileceğiniz bir karakteri yansıtmaktadır. Bernanos'un *Journal d'un curé de campagne* kitabında, Torcy'nin yaşlı rahibi, Ambricourt'un genç ve hasta rahibine, “Onlar bir zamanlar ‘Kilise'nin Adamları’ydı,” der; Rodrigues de kesinlikle gözüpek, iradesini ve azmini asla yitirmeyen, inancında sarsılmaz adamlardan biri olacaktı – tabii Portekiz'de kalsaydı. Aksine, olağanüstü ve bilhassa da acı verici bir şekilde sınanmıştır. Kendisini Hristiyanlıktan arındırması için bambaşka, düşman bir kültürün içine yerleştirilmiştir. Rodrigues, hepimizin çok iyi bildiği bir Batı hikâyesinin kahramanı olacağına tüm kalbiyle inanmaktadır: Hristiyan alegorisi. Kendi Getsemani'si –ağaçlık bir alan– ve kendi Yehuda'sı –Kiçijiro adlı sefil bir adam– ile İsa figürü olacaktır. Esasında, misyoner yoldaşı Peder Garrpe'ye yazılan kaderdir bu. Sonra Endo, akıntının yönünü yavaş yavaş ve ustalıkla değiştirir. Neden hayatta tutuluyorum, diye merak eder Rodrigues. Şehadetim nerede? Benim şanlı şehadetim hani?

Kendisini esir alan Japonlar, Hristiyanlığa dair onun sandığından daha ince bir anlayışa sahiptir ve ona, daha az manidar olmamakla beraber tamamen farklı

bir rol verilir. *Sessizlik*, Tanrı'nın sevgisinin sandığından daha gizemli olduğunu, insanoğlunun yöntemlerine sandığımızdan daha fazla müsaade ettiğini ve sessizlik içindeyken bile daima var olduğunu –çok acı verici bir şekilde– öğrenen bir adamın hikâyesidir. Bana göre, İsa'nın yolundan gitmeye başlamış ve sonunda da Hristiyanlığın en büyük düşmanı olan Yehuda'nın rolünü yeniden canlandırmış birinin öyküsüdür. Neredeyse onun her adımını aynen takip eder. Böyle yaparak Yehuda'nın rolünü anlamaya başlar. Bu tüm Hristiyanlığın en acı-tıcı ikilemelerinden biridir. Yehuda'nın rolü nedir? İsa ondan ne beklemiştir? Biz günümüzde ondan ne bekliyoruz peki? Yehuda'nın İncil'inin keşfiyle beraber bu sorular çok daha önemli hale geldi. Endo, Yehuda problemine bildiğim tüm diğer sanatçılardan daha dolaysız bakıyor. Hristiyanlığın yaşayabilmesi, kendisini diğer kültürlerle ve tarihî anlara adapte edebilmesi için sırf İsa figürüne değil aynı zamanda Yehuda figürüne de ihtiyaç duyduğunu anlamış. Bu romanı ilk kez neredeyse yirmi yıl önce almıştım. O zamandan beri sayısız kez okudum ve onu bir filme uyarlamaya hazırlanıyorum. Bu roman, yalnızca çok az sayıda sanat eserinde bulduğum bir tür besin verdi bana. Sizi usta Şusaku Endo'nun *Sessizlik* romanıyla baş başa bırakıyorum.

Martin Scorsese

GİRİZGÂH

Haberler Roma Kilisesi'ne ulaştı. Portekiz'deki İsa Cemiyeti tarafından Japonya'ya gönderilen Christovao Ferreira, Nagazaki'de “kuyu”¹ azabını tattıktan sonra dinden dönmüştü. Christovao Ferreira saygıdeğer, deneyimli bir misyoner olarak Japonya'da otuz üç yıl geçirmiş, dini idarede en üst mevkie gelmiş, rahipler ve inananlar için ilham kaynağı olmuştu.

Aynı zamanda hatırı sayılır derecede kabiliyetli bir ilahiyatçıydı ve işkence döneminde havarilik görevini yerine getirebilmek için gizlice Kamigata bölgesine gitmişti. Oradan Roma'ya yolladığı mektuplar alt edilemez bir cesaretle doluydu. Ne kadar korkunç bir duruma düşerse düşsün, böyle bir adamın inancına ihanet edeceği akla hayale gelmezdi. Hem İsa Cemiyeti'ne hem de genel anlamda Kilise'ye mensup insanlar, tüm bu meselenin Hollandalılar ya da Japonlar tarafından hazırlanan uydurma bir rapor olup olmadığını sorgulamaya başlamışlardı.

¹ İşkence görececek kişi, asma tahnitleri ve kuyudan oluşan tsuruşi adlı düzeneğe ayaklarından asılır; sonra da çöple dolu kuyuya baş aşağı sarkıtılırdı.

Roma Kilisesi, Japon misyonunun içinde bulunduğu zor koşullardan habersiz değildi. Misyonerlerden gelen mektuplar şüpheye mahal vermiyordu. Hükümdar Hideyoşi, 1587'den itibaren, selefinin izlediği politikanın tam tersini izleyerek Hristiyanlığa karşı korkunç bir zulüm başlattı. Mesele ilk olarak Nagazaki'deki Nişizaka bölgesinde yirmi altı rahip ve inananın cezalandırılmasıyla başladı; daha sonra ülkenin dört bir yanındaki Hristiyanlar evlerinden tahliye edildi, işkenceye maruz kaldı ve zalimce öldürüldü. Şogun Tokugava da aynı politikayı izleyerek 1614 yılında tüm misyonerlerin Japonya'dan sınır dışı edilmesi emrini verdi.

Misyonerlerin yazdığı raporlar, aynı yılın 6 ve 7 Ekim tarihlerinde Japon ve başka yabancı rahiplerden oluşan yetmiş kişinin Kyuşu'daki Kibaçi bölgesinde nasıl toplandığını, Makao ve Manila'ya gitmek üzere hazır bekleyen beş adet yelkenliye nasıl zorla bindirildiğini gözler önüne seriyordu. Böylelikle sürgüne yelken açmışlardı. Yağmurlu bir gündü; sırlıklam olan gemiler limandan ayrılıp burnu geçtikten sonra ufukta gözden kaybolurken deniz, gri ve fırtınalıydı.

Fakat otuz yedi rahip, bu son derece ciddi sürgün kararına karşı gelerek cemaatlerini terk etmeyi reddedip gizlice Japonya'da kalmaya devam ettiler. Ferreira da bu rahiplerden biriydi. Misyonerlerle Hristiyanların yakalanışı ve çektikleri cezalarla ilgili mektuplar yazarak başrahiplerini bilgilendirmeyi sürdürdü. Ferreira'nın, 22 Mart 1632'de Nagazaki'den Kilise Görevlisi Andrew Palmeiro'ya gönderdiği ve o dönemin koşullarını teferruatlı bir şekilde açıklamış olduğu bir mektubu günümüze ulaşmıştır:

Daha evvelki mektubumda, Zatiâlinizi bu ülkedeki vaziyetle ilgili bilgilendirmiştim. Şimdi ise o zamandan beri neler yaşandığını anlatacağım. Her şey, yeni bir zulümle, yeni bir baskıyla,

yeni bir ızdırapla son buldu. Müsaade ederseniz 1629 yılında inançlarından ötürü tutuklanan beş mütedeyyin kişinin hikâyesini anlatarak başlayayım. İsimleri, Bartholomew Gutierrez, Francisco de Jesus, Aziz Augustinus mezhebinden Vicente de San Antonio, bizim cemiyetimize mensup olan Antonio İşida ve Fransiskan mezhebi mensubu Gabriel de Santa Magdalena.

Nagazaki hâkimi Takenaka Uneme, onları dinden döndürmeye, kutsal inancımızı ve ona tabi olanları istihza konusu yapmaya çalıştı; böylelikle inananların cesaretini kırmayı umuyordu. Fakat yalnızca sözlerle bu rahiplerin kararlılığını asla sarsamayacağını çok geçmeden anladı; bu yüzden de başka bir eylem planı belirlemeye mecbur kaldı; bu plan ise, onları Unzen'deki kaynayan su cehennemine daldırmaktı.

Beş rahibin Unzen'e getirilmesini ve inançlarından vazgeçene dek onlara işkence edilmesini emretti. Fakat katiyen öldürülmeyeceklerdi. Beş rahibin yanı sıra, Antonio da Silva'nın karısı Beatrice da Costa ve kızı Maria da işkence görecek, zira onlar da tüm ikna çabalarına karşın inançlarından dönmeyi reddetmişlerdi.

Bu grup, 3 Aralık'ta, Unzen'e gitmek üzere Nagazaki'den yola çıktı. İki kadın tahtirevanla taşınırken beş erkek de atlara bindirildi. Geride bıraktıklarına işte böyle veda ettiler. Biraz uzaktaki limana vardıklarında, elleri kolları bağlı, ayaklarına prangalar vurulmuş halde bindirildikleri geminin kenarlarına sıkı sıkıya bağlandılar.

O akşam Unzen'in eteklerindeki Obama Limanı'na ulaştılar, bir sonraki gün de yedi kişinin tek tek tıkılacağı minicik bir kulübenin olduğu dağa tırmandılar. Ayakları zincirli, kolları bağlı bir halde, muhafızların gözetiminde orada gece gündüz hapis kaldılar. Dağa çıkan yolda da muhafızlar sıralanmıştı ve resmî makamlardan alınmış izni olmayan hiç kimsenin o yoldan geçmesine izin vermiyorlardı.

Bir sonraki gün işkencelere işte şöyle başlandı: Yedi kişi teker teker diğerlerinin yanından alınıp kaynar gölün kıyısına götürüldü ve fokur fokur kaynayan su gösterildi kendilerine. Sonra da İsa'nın öğretilerini terk etmeye zorlandılar, aksi takdirde hemen önlerinde bulunan kaynar suyun vereceği o korkunç acıyı bedenlerinde hissedeceklerdi. Soğuk hava yüzünden, fokurdayan gölden yükselen buhar gerçekten de dehşet verici bir görüntüye bürünüyordu; güçlü bir adamın bile bu manzara karşısında kendinden geçmemesi mümkün değildi. Fakat Tanrı'nın

yardımıyla güçlenen bu insanların her biri, inanılmaz bir cesaret gösterdi ve kutsal inançlarını asla terk etmeyeceklerini açıkça ilan ederek işkence görmeyi talep etti. Görevliler bu gözü pek cevabı duyunca mahkûmların kıyafetlerini çıkarıp onları ellerinden ve ayaklarından direklerle bağladılar ve kepçe kepçe aldıkları kaynar suları onların çıplak bedenlerine döktüler. Bu kepchelerin üzerinde bir sürü delik vardı; o nedenle bu işlem bir hayli zaman alıyor, haliyle ızdırap da uzadıkça uzuyordu.

İsa'nın kahramanları bu korkunç işkenceye korkusuzca göğüs gerdiler. Yalnızca genç Maria, çektiği o korkunç ızdıraba daha fazla dayanamayıp acılar içinde yere yığıldı. Görevliler, "Dinden döndü! Dinden döndü!" diye bağırdılar ve onu kulübeye taşıyıp Nagazaki'ye derhal geri gönderdiler. Ancak Maria dinden döndüğünü reddetti. Hatta annesi ve diğerleriyle birlikte işkence görmek için onlara yalvardı. Ama kimse onun yakarışlarını dikkate almadı.

Diğer altı kişi, otuz üç gün boyunca dağda kaldılar. Bu zaman zarfında Rahip Antonio, Rahip Francisco ve Beatrice kaynar suyla altı defa işkence gördüler. Peder Vicente dört defa; Peder Palmeiro ve Peder Gabriel ise ikişer defa işkenceye maruz kaldı. Fakat yine de içlerinden ne inleyen ne de bir ah çeken oldu.

Peder Antonio ve Peder Francisco kadar Beatrice da Costa da işkenceler, tehditler ve baskılar karşısında yılmayarak erkeklerle yaraşır bir cesaret örneği sergiledi. Kaynar su işkencesinin yanı sıra, küçük bir taşın üzerinde saatlerce durmak zorunda bırakılarak kalabalığın yuhalamalarını ve hakaretlerini işitmek gibi bir rezaletle karşı karşıya kaldı. Ama ona eziyet çektirenlerin taşkınlıkları doruk noktasına ulaştığında bile Beatrice'in gıkı çıkmadı.

Diğerleri zayıf düştüklerinden ciddi şekilde işkenceye maruz kalmadılar, çünkü hâkim onların dinden döndürülmesini istemişti, ancak kesinlikle öldürülmeyeceklerdi. Öyle ki bu sebepten ötürü yaralarını iyileştirmesi için dağa doktor bile getirdiler.

Fakat sonunda, Uneme hiçbir şekilde başarıya ulaşamayacağına kanaat getirdi. Rahiplerin cesaretini gören yardımcıları, ona Unzen'deki tüm kaynakların, bu dirayetli adamları düşüncelerini değiştirmeye ikna edene dek kuruyacağını söylediler. Bu yüzden Uneme, onları Nagazaki'ye geri getirmeye karar verdi. 5 Ocak'ta Beatrice'i bir geneleve, rahipleri ise yerel hapis haneye kapattı. Hâlâ oradalar.

Tüm bu mücadele, öğretilerimizin halk arasında yayılmasını ve Hristiyanlık inancımızın güçlenmesini sağladı. Her şey tersine döndü ve tiranın niyetinin tam zıttı gerçekleşmiş oldu.

Ferreira'nın mektubu böyleydi. Roma Kilisesi, işkence ne kadar korkunç olursa olsun, bu adamın inancından vazgeçmeye ikna edilip kâfirlerin önünde diz çökeceğine inanamıyordu.

1635'te dört rahip Roma'daki Peder Rubino'nun huzuruna çıktı. Planları, işkenceyle mücadele ederek gizlice misyonerlik faaliyetleri yürütmek ve Kilise'nin onurunu zedeleyen Ferreira'nın dönekliliğini telafi etmek amacıyla Japonya'ya gitmekti.

Başrahipleri ilk başta bu sıradışı plana rıza göstermedi. Kilise otoriteleri, bu dört rahibin şevk ve heyecanını paylaşıyor olsa da böyle bir ülkeye ve bu denli tehlikelerle dolu bir göreve daha fazla rahip göndermek konusunda isteksiz görünüyorlardı. Diğer yandan, Francis Xavier zamanından beri ekilen tohumların filiz vermeye başladığı bir ülkeydi burası: Onu lidersiz bırakmak ve Hristiyanları kaderlerine terk etmek düşünülemezdi. Dahası, o dönemin Avrupa'sında, Ferreira'nın dünyanın kıyısında kalmış uzak bir ülkede inancını terk etmeye zorlanmış olması, yalnızca bireysel bir başarısızlık göstergesi değil aynı zamanda inancın kendisi ve tüm Avrupa adına utanç verici bir yenilgiydi. Galebe çalan düşünce biçimi bu oldu ve tüm sıkıntı ve zorluklara karşın, Peder Rubino ve dört yoldaşı sonunda yola koyulmak için izin aldılar.

Bu gruba ek olarak, gizlice Japonya'ya girmeyi planlayan üç rahip daha vardı ama onlar Portekizliydi ve oraya gitmek istemelerinin nedeni farklıydı. Onlar Ferreira'nın öğrencileriydiler ve Campolide'deki antik manastırda ondan ders almışlardı. Francisco Garrpe, Juan de Santa Marta ve Sebastian Rodrigues adlı bu üç adam için, bu kadar hayranlık duydukları öğretmenleri Ferreira'nın, şanlı şehadet olasılığıyla karşı karşıya gelip de kâfirin önünde bir köpek gibi eğildiğine inanmak imkânsızdı. Bu duygular içerisinde, Portekiz'in ruhban sınıfı adına konuştular.

Japonya'ya gidecek ve meseleyi yerinde, kendi gözleriyle göreceklerdi. Ama burada da, İtalya'da olduğu gibi, başrahipleri icazet vermek konusunda acele etmedi. Ancak en nihayetinde, genç adamların usandırıcı ısrarlarına boyun eğerek Japonya'daki bu tehlikeli göreve gitmelerine razı oldular. Bu olay, 1637 yılında vuku buldu.

Sonuç olarak, üç genç rahip uzun ve zahmetli yolculuklarına hazırlanmaya başladı. O zamanlar Doğu yolcusu Portekizli misyonerlerin Lizbon'dan Hindistan'a giden filo ya katılması âdettendi ve bu Hint filosunun Lizbon'dan ayrılışı yılın en heyecan verici olaylarından biriydi. Kelimenin tam anlamıyla dünyanın sonu olan bir Doğu ve onun en uç noktasında bulunan bir Japonya manzarası, üç adamın gözleri önünde rengârenk canlandı. Haritayı açtıklarında önce Afrika'nın şeklini, sonra Hindistan'ı, ardından da etrafa dağılmış sayısız adayı ve Asya ülkelerini gördüler. Sonra da kuzeydoğu hududunda, Japonya'nın bir tırtıl gibi görünen küçücük şeklini fark ettiler. Bu ülkeye gidebilmek için kişinin önce Hindistan'ın Goa kıyılarına ulaşması gerekirdi, oraya ulaşmak için denizde millerce yol gidilirdi; bu yolculuk haftalarca hatta aylarca sürebilirdi. Aziz Francis Xavier zamanından beri Goa, Doğu'daki tüm misyonerlik faaliyetlerine açılan bir kapı olmuştu; burada, Asya'nın dört bir yanından gelen öğrencilerin eğitim aldığı ve Avrupalı misyonerlerin de görevlendirildikleri ülkelerin durumuyla ilgili bilgiler edindikleri iki ruhban okulu vardı. Kimi zaman misyonerlerin, onları görev yapacakları ülkeye götürecek geminin gelmesi için burada altı ay, hatta bir yıl beklemek zorunda kaldığı olurdu.

Üç rahip Japonya'daki vaziyetle ilgili bilgi edinebilmek için ellerinden geleni yaptı. Neyse ki Japonya'daki Portekizli misyonerler tarafından Luis Frois zamanından beri gönderilen bir sürü rapor vardı ve bunlar, yeni Şogun İemitsu'nun babasınıninkinden de büyükbabasınıninkinden

de çok daha acımasız bir baskı politikası izlediğini gösteriyordu. Özellikle Nagazaki'de, hâkim Takenaka Uneme, 1629'dan beri Hristiyanları, kaynar suyun içine atmak gibi en insanlık dışı ve en gaddar cezalara çarptırarak onları inançlarından dönmeye ve dinlerini değiştirmeye zorlamıştı. Söylenenlere göre, tek bir gün içerisindeki kurban sayısının altmışı yetmişi bulduğu oluyordu. Bu haberleri gönderen kişi bizzat Ferreira olduğu için güvenilirlikleri konusunda en ufak bir şüphe yoktu. Her koşulda bu yeni misyonerler, işin daha başındayken, bu meşakkatli yolculuğun, onları yolda karşılaştıkları tüm zorluklardan çok daha korkunç bir kaderle karşı karşıya getirebileceğinin farkına varmak ve bunu kabul etmek zorundaydılar.

1610'da, çok ünlü bir maden kasabası olan Tasco'da dünyaya gelmiş olan Sebastian Rodrigues, on yedi yaşındayken mütedeyyin hayatı yaşamaya başladı. Rodrigues'in arkadaşları Juan de Santa Marta ve Francisco Garrpe de onunla beraber Campolide'deki ruhban okulunda eğitim aldılar. Bu küçük okuldaki ilk günlerini, sıralarında oturup ders çalışarak geçirdiler. Onlara ilahiyat öğreten eski öğretmenleri Ferreira'yla ilgili anıları zihinlerinde hâlâ capcanlı duruyordu.

Aynı Ferreira, şimdi Japonya'da bir yerlerdeydi. Berak mavi gözleriyle o nurlu yüzü, acaba Japon işkencecilerin ellerinde değişmiş miydi? Kendilerine sordukları soru buydu işte. Ferreira'nın, kendisine edilen hakaretlerden dolayı yüzünün çarpılmış olabileceğine ya da onun Tanrı'ya sırtını döndüğüne ve her hareketine yön veren asil hayırseverliğini içinden söküp attığına inanmıyorlardı. Rodrigues ve yoldaşları, ne pahasına olursa olsun Japonya'ya gitmeyi ve Ferreira'nın kaderiyle ilgili hakikati öğrenmeyi kafalarına koymuşlardı.

25 Mart 1638'de Hint filosu, Belem Kalesi'nden açılan yayılım ateşini ardına alıp Tejo Nehri'nden yelken

açtı. *Santa Isabella* gemisinde, Piskopos Joao Dasco'dan dua aldıktan sonra komutanın gemisine binen üç misyoner vardı. Kahverengi nehrin ağzına ulaşır öğle vakti mavi denize daldıktan sonra geminin kenarına yaslanıp burnu ve altın gibi parlayan dağı izlediler. Çiftlik evlerinin kırmızı duvarları vardı. Kilise... Kilise kulesinden çalınan veda çanları eşliğinde limandan ayrılan gemiler denizde ilerliyordu.

Afrika'dan Hindistan'a yapılan yolculuğa gelecek olursak, yola çıktıktan üç gün sonra Afrika'nın batı kıyısında korkunç bir fırtınaya yakalandılar.

2 Nisan'da önce Porto Santo adasına, daha sonra da Madeira'ya ulaştılar; ayın 6'sında ise yaprak kırırdamayan ve durmaksızın yağmur yağan Kanarya Adaları'na vardılar. Bu rüzgârsız havada sıcaklık dayanılmaz seviyelere ulaşmıştı. Sonrasında ise tüm bunlar yetmezmiş gibi hastalık baş gösterdi. Yalnızca *Santa Isabella*'da bile yüzden fazla kurban güvertede ve geminin alt katlarındaki ranzalarda inleyerek yatıyordu. Rodrigues ve yol arkadaşları, hastalarla ilgilenip onların iyileşmesine yardımcı olarak mürettebatın işini hızlandırıyordu.

En nihayetinde gemi, 25 Temmuz Aziz James Festivali'nde Ümit Burnu'na vardı. O gün yine öyle bir fırtına patladı ki geminin direği kırılıp büyük bir gümbürtüyle güverteye düştü. Rodrigues, yoldaşları, hatta hastalar bile pruva yelkenini tehlikeden kurtarmak için çabaldılar. Ama gemi bir kayaya doğru sürüklendiği için çabaları pek bir işe yaramadı. Eğer orada yardım edecek başka gemiler olmasaydı *Santa Isabella* muhtemelen o an oracıkta batacaktı.

Fırtına dindiğinde yelken cansız bir şekilde duruyordu; onun o kara gölgesi, güvertede ölü gibi yatan hastaların yüzlerine ve bedenlerine düşmüştü. Güneşin göz kamaştırıcı ışıkları dalgasız denize vururken günler bir bir geçip gidiyordu.

Tüm bu talihsizlikler yolculuğun uzamasına neden olmuştu; çok geçmeden yiyecek ve su kıtlığı baş gösterdi ama sonunda, 9 Ekim'de vanş noktalarına ulaştılar: Goa'ya.

Burada Japonya'yla ilgili, kendi memleketlerinde edindiklerinden çok daha detaylı bilgilere erişebildiler. Ocak ayından beri otuz beş bin Hristiyan'ın Şimabara'da isyan bayrağını açtığını ve Bakufu güçleriyle girilen kanlı çatışmanın sonucunda isyancıların tamamının –kadın, erkek, genç, yaşlı demeden– katledildiğini öğrendiler. Kalan Hristiyanlar da birer birer avlanırken tüm bölge öyle ıssız bir hal almıştı ki tek bir Tanrı'nın kuluna bile rastlamak pek mümkün değildi. Fakat Rodrigues ve yol-
daşlarına en büyük şoku yaşatan haber, bu savaşın bir sonucu olarak Japonya'nın, kendi ülkeleriyle aradaki tüm ticari ilişkileri ve bağlantıları kesmiş olmasıydı. Portekiz gemilerinin Japon limanlarına yanaşması yasaklanmıştı.

Portekiz gemisiyle Japonya'ya giriş yapamayacaklarını anlayınca bu üç rahip Makao'ya vardı. Kendilerini çaresiz hissediyorlardı.

Makao şehri, Uzakdoğu'daki Portekiz harekâtlarının merkezi olmasının yanı sıra, Çin ve Japonya arasında da bir ticaret merkeziydi. Sonuç itibarıyla, eğer burada beklerlerse başlarına yolculuklarını kolaylaştıracak bir talih kuşu konabilirdi.

O sırada Makao'da olan Kilise Görevlisi Valignano'dan az ve öz tavsiyeler aldılar. Söylediğine göre, Japonya'da misyonerlik işi artık söz konusu bile değildi, zaten böyle tehlikelerle dolu bir ülkeye misyoner göndermek gibi bir niyeti de yoktu. Japonya'da zulmün başladığı günden beri, İsa Cemiyeti'nin Japonya Bölge Temsilciliği'nin tüm yönetimi, on yıl önce Çin'e ve Japonya'ya gönderilecek misyonerlerin eğitimi için Makao'da bir üniversite kuran Başrahip Valignano'ya teslim edilmişti.

Japonya'ya vardıktan sonra Ferreira'yla ilgili araştırma yapmak isteyen bu üç adama, Valignano'nun sunduğu rapor şöyleydi: 1633 yılından beri gizli misyoner heyetinden gelen tüm haberler bıçak gibi kesilmişti. Nagasaki'den Makao'ya dönen Hollandalı denizciler, Ferreira'nın yakalandığını ve kuyuda işkence gördüğünü bildirmişlerdi. Daha sonra meselenin üzerini bir sır perdesi kaplamış ve gerçekleri soruşturmak imkânsız bir hal almıştı. Bunun sebebi de Ferreira'nın kuyuya asıldığı gün Hollandalıların orayı terk etmiş olmasıydı. Kesin olarak söylenebilecek tek şey, Ferreira'nın, yeni atanan hâkim Çikugo lordu İnoue tarafından sorguya çekildiği idi. Makao misyoner heyeti, rahiplerin bu koşullar altında Japonya'ya seyahat etmesine hiçbir şekilde razı olamazdı. Valignano'nun samimi düşünceleri bu şekildeydi.

“Tarihsel Yabancı Ülkeler Çalışmaları Enstitüsü” adlı Portekiz kütüphanesinde, Sebastian Rodrigues'in bazı mektuplarını bulabiliriz. Bu mektupların ilki, Rodrigues ve yoldaşlarının, Valignano'dan Japonya'daki durumla ilgili bilgi edindiği zamana aittir.

1

(Sebastian Rodrigues'in Mektubu)

Pax Christi. İsa'ya şükürler olsun.

Geçen yıl 9 Ekim'de Goa'ya nasıl vardığımızı anlatmıştım size; şimdi, 1 Mayıs'ta da Makao'ya vardık. Yolculuğun tüm zorlukları ve yoksunlukları arasında Juan de Santa Marta kelimenin tam manasıyla bitap düştü, sıtmaya yakalanacakmış gibi bir hali vardı; bu yüzden Francis Garrpe ve ben misyoner üniversitesinde canla başla çalışıyoruz. Burada gerçekten de çok hoş karşılandık.

Fakat şöyle bir sorun var: On yıldır burada olan, üniversite rektörü Peder Valignano, Japonya seyahatimize kesinlikle karşı çıkıyor. Körfeze bakan odasında bizimle uzun uzun konuştu ve söyledikleri özetle söyledi: "Japonya'ya daha fazla misyoner göndermemekle mükellefim. Deniz yolculuğu Portekiz gemileri için çok tehlikeli; daha ülkeye ayak bile basmadan bin bir çeşit engelle karşılaşacaksınız."

1636'dan beri Portekizlilerin, Şimabara isyanıyla bir şekilde bağlantılı olduğundan şüphelenen Japonya hü-

kümetinin, onlarla tüm ticari ilişkilerini kestiği gerçeği göz önünde bulundurulursa onun bu itirazı pek de mantıksız sayılmazdı. Sırf bu da değildi; Makao'dan yola çıkılacak olsa Japonya'ya komşu denizler, bizim ticari gemilerimize ateş açacak İngiliz ve Hollandalı savaş gemileri tarafından istila edilmişti.

“Yine de gizli görevimiz Tanrı'nın yardımıyla başarıya ulaşabilir,” dedi Juan de Santa Marta, gözlerini hevesle kırıştırtarak. “Felakete uğramış bu topraklardaki Hristiyanlar, rahiplerini kaybettiler ve şimdi çobansız bir koyun sürüsü gibiler. Birisi gidip onlara cesaret aşılamalı ve en ufak bir inanç kırıntısının bile kaybolmadığına emin olmalı.”

Bu sözler üzerine Valignano'nun yüzü bulutlandı ve bir süre sessiz kaldı. Şüphesiz ki böyle bir günde, bir başrahip olarak yerine getirmesi gereken görevle ve zulme uğrayan talihsiz Hristiyanların kaderi arasında ikilemde kalarak derin bir kedere boğulmuştu. Başını ellerinin arasına alan yaşlı adam tek kelime etmedi.

Odasından Makao Limanı uzaktan da olsa görülebiliyordu. Deniz, akşam güneşinin ışığıyla kızıla boyanmıştı. Su yüzeyinde, is lekesi gibi oraya buraya yayılmış siyah çöpler vardı.

“Elbette bir görevimiz daha var: Öğretmenimiz Ferreira'yla ilgili hakikati ortaya çıkarmak istiyoruz.”

“Ferreira ile ilgili yeni bir haber yok elimizde. Onun hakkındaki raporlar çok müphem. Neyse, zaten şimdi-lik onunla ilgili söylenenlerin doğruluğu veya yanlışlığı hakkında araştırma yapmak gibi bir planımız da yok.”

“Hayatta mı?”

“Bunu bile bilmiyoruz ki...” Valignano başını kaldırdı ve konuşurken derin bir iç çekti. “Bana 1633'ten beri düzenli olarak gönderdiği raporlar birdenbire kesildi. Ya hastalanıp öldü, ya kâfirlerin hapishanesinde yatıyor ya da (sizin hayal ettiğiniz gibi) şanlı şahadetle taçlan-

dırıldı, belki de hâlâ rapor göndermeye çabalıyor ama başaramıyor... Şimdilik başına ne geldiğine dair bir tahminimiz yok.”

Valignano, Ferreira'nın düşmanlarının işkencelerine yenik düştüğüyle alakalı dedikodularla ilgili tek kelime bile etmedi. Bizim gibi o da, eski arkadaşına aslı astarı olmayan suçlamalarda bulunmak istemiyordu.

“Dahası...” Valignano şimdi kelimelerinin üstüne basa basa konuşuyordu. “Japonya’da Hristiyanlar için gerçek bir dehşet unsuru olan birisi ortaya çıktı bugünlerde. Adı da İnoue.”

İnoue'nin adını ilk kez duyuyorduk. Valignano'nun dediğine göre, İnoue'nin acımasızlığının yanında, bir sürü Hristiyan'ı katleden bir önceki Nagazaki hâkimi Takenaka'nın yaptıkları basit kalırdı.

Japonya'ya vardığımızda şüphesiz karşı karşıya geleceğimiz bu Japon'un ismini zihinlerimize kazımak için alışık olmadığımız bu sesleri tekrar tekrar zikrettik: İ-N-O-U-E.

Valignano, Kyuşu'daki Hristiyanların gönderdiği son rapordan, bu adam hakkında epey bilgi edinmişti. Şimabara isyanından beri, Hristiyanlara yapılan zulmün her açıdan mimarı olmuştu. Selefî Takenaka'dan oldukça farklı olarak, şimdiye kadar tehdit ve işkencelere rağmen boyun eğmeyen Hristiyanları tek tek ağına düşürmek için haince planlar peşindeydi.

“Asıl üzücü olan şu ki,” diye sözlerine devam etti Valignano, “İnoue eskiden bizim din kardeşimizdi. Hatta vaftiz bile edilmişti.”

Bu işkenceci ile ilgili size daha sonra muhtemelen daha fazla bilgi verebileceğim, şimdilik bilmenizi istediğim şu ki Valignano her ne kadar ihtiyatlı bir başrahip olsa da ısrarlarımıza –özellikle de Garrpe'ninkilere– daha fazla dayanamadı ve Japonya'ya gidip gizlice misyonerlik faaliyetleri yürütmemize rıza gösterdi. Yani

artık ok yaydan çıkmıştı. Japonya'nın değişimi ve Tanrı'nın şanı uğruna Doğu'ya doğru yola çıktık; şimdi ise Afrika dolaylarında ve Hint Okyanusu'nda yaptığımız deniz yolculuğundakinden çok daha büyük tehlikelerle ve zorluklarla dolu bir gelecekle karşı karşıyayız. Ama “Bir kentte size zulmettikleri zaman ötekine kaçın”² diyor kutsal kitabımız; onur, ihtişam ve kudretin yalnızca Tanrı'ya ait olduğunu dile getiren, İncil'in son faslından sözler geliyor sürekli aklıma.

Size daha önce de bahsettiğim üzere Makao, büyük İnci Nehri'nin ağzındadır. Körfezin girişinde bulunan adalardan birinin üzerine kurulmuştur ve diğer Doğu kentlerinde olduğu gibi, etrafını çevreleyen surlar yoktur, bu nedenle şehrin sınırlarını tam olarak kestirmek mümkün değildir. Çin evleri boylu boyunca uzanır. Fakat ülkemizin kaç kasabasını ya da şehrini düşünürseniz düşünün, bu kentin tam olarak neye benzediğini gösteren bir tablo getiremezsiniz gözünüzün önüne. Nüfusun yirmi bin civarında olduğu söyleniyor lâkin bu rakam kesinlikle yanlış. Sadece hükümet sarayı, Portekiz ardiyeleri ve parke taşlı yollar, bizim ülkemizi çağrıştırıyor. Toplarla çevrili bir hisar, körfezin karşısında duruyor ama neyse ki bugüne dek toplanı hiç ateşlenmek zorunda kalmamışlar.

Çinlilerin büyük bir bölümü öğretilerimize zerre ilgi göstermiyor. Bu açıdan Japonya, Aziz Francis Xavier'in dediği gibi, “Doğu ülkeleri arasında Hristiyanlığa en uygun ülke”dir şüphesiz. Bununla birlikte ne ironiktir ki Japon hükümetinin, kendi ülkesinin gemilerinin yabancı ülkelere gitmesini yasaklamasının bir sonucu olarak, Uzakdoğu'daki ipek ticaretinin tekeli, Makao'da-

² İncil, “Matta” 10:23: “Bir kentte size zulmettikleri zaman ötekine kaçın. Size doğrusunu söyleyeyim; İnsanoğlu gelinceye dek İsrail'in bütün kentlerini dolaşmış olmayacaksınız.”

ki Portekizli tüccarların eline geçmiştir ve bu ithalattan elde edilecek toplam gelirin, geçen yıl ve ondan önceki yıla göre dört katına çıkması beklenmektedir.

Bugün size harika haberlerim var. Dün, en nihayetinde, bir Japon'la buluşmayı başardık. Eskiden birçok Japon din adamı ve tüccar Makao'ya gelirmiş, lâkin ülkelerinin bu tarz ziyaretlere kapatılmasıyla birlikte bu durum sona ermiş ve buradaki birkaç Japon da ülkelerine geri dönmüş. Valignano'ya sorduğumuzda bile, bu şehirde hiç Japon olmadığı cevabını almıştık. Yine de şans eseri bu kentte, Çinlilerin arasında yaşayan bir Japon'un olduğunu öğrendik. Onunla buluşmaya nasıl geldiğimizi anlatayım size.

Dün –aşırı yağmurlu bir gündü– yasadışı yollardan Japonya'ya giden bir gemi bulma umuduyla şehrin Çin kesimine gittik. Bir kaptan ve tayfa bulmak istiyorduk. Yağmura teslim olan Makao... Yağmur, bu acınası şehri daha da acınası bir hale getiriyor. Her yer kül rengine bürünmüştü; Çinliler köpek kulübelerini andıran küçücük evlerine kaçtığından pis sokaklar öylesine ıssızlaşmıştı ki en ufak bir yaşam belirtisine bile rastlanmıyordu. Böyle sokaklara baktığımda insan hayatının gizemini (daha doğrusu nedenini) düşünür ve sonra da üzülürüm.

Tanıştığımız bir Çinli'nin evine gidip ona işimizden bahsettik, bize hemen, Makao'da kendi ülkesine dönmek isteyen bir Japon'un olduğunu söyledi. Ricamız üzerine küçük oğlu, bahsi geçen Japon'u aramaya koyuldu.

Hayatımda tanıdığım ilk Japon'la ilgili ne söyleyebilirim ki? Aşırı alkolden ayakta zor duran sarhoş bir adam sendeleyerek odaya girdi. Yirmi sekiz yirmi dokuz yaşındaydı, üzerinde yırtık pırtık giysiler vardı. Adı Kiçijiro'ydu. Nihayet sorularımıza cevap verdiğinde Nagazaki

yakınlarındaki Hizen bölgesinden bir balıkçı olduğunu öğrendik. Ünlü Şimabara isyanından önce denizde akıntıya kapılmış ve bir Portekiz gemisi tarafından kurtarılmıştı. Sarhoşluğundan mıdır nedendir bilmiyorum ama yüzünde kurnaz bir ifade vardı ve konuşurken gözlerini deviriyordu.

“Hristiyan mısınız?” Bu soruyu Garrpe sormuştu. Fakat adam birden suspus oldu. Garrpe’nin sorusunun onu neden böylesine mutsuz ettiğini anlayamadık. İlk başta hiç konuşmak istemedi ama yalvarıp yakarmalarımıza daha fazla karşı koyamayarak en sonunda, Kyuşu’daki Hristiyan zulmünün hikâyesini yavaş yavaş anlatmaya başladı. İşte şöyleydi: Hizen’deki Kurasaki köyünde, yirmi dört Hristiyan’ın oranın derebeyi tarafından su cezasına çarptırılmasına şahit olmuştu. Tahta kazıklar denizin kenarına sabitlenmiş, Hristiyanlar da onlara bağlanmıştı. Medcezirle beraber sular belli bir yere kadar yükseliyor, sonra geri çekiliyordu. Hristiyanlar her geçen gün biraz daha tükenmiş ve yaklaşık bir hafta sonra korkunç bir şekilde can çekişerek ölmüşlerdi. İmparator Neron bile böyle zalimce bir işkence yöntemi geliştirmiş miydi?

Sohbetimiz sürerken tuhaf bir şeyin farkına vardık. Bu tüyler ürpertici merasimden bahsederken Kiçijiro’nun yüzünün şekli değişmişti; sonra birdenbire sessizliğe gömüldü. Sanki geçmişten gelen korkunç bir anı ona musallat olmuş gibi eliyle kışkışladı. Su işkencesine maruz kalan o Hristiyanların arasında arkadaşları yahut tanıdıkları var mıydı diye merak ettim. Belki de kanayan bir yaraya parmak basmıştık.

“Yani, sonuç itibarıyla Hristiyan’sınız, değil mi?” Garrpe yine ısrarla bu soruyu sormuştu. “Öylesiniz, değil mi?”

“Değilim,” dedi Kiçijiro başını sallayarak, “hayır, değilim.”

“Öyle ya da böyle Japonya’ya dönmek istiyorsunuz. Bir gemi, bir kaptan ve bir tayfa tutacak kadar paramız var. Yani eğer ülkenize dönmek istiyorsanız...”

Bu sözler üzerine, onun o baygın, kirli sarı renkteki Japon gözleri şeytani bir ışıltıyla parladı ve odanın bir köşesinde dizlerinin üzerine çökerek ve sanki kendisini savunuyormuşçasına sesini titreterek, sırf geride kalan sevdiklerini tekrar görebilmek için ülkesine geri dönmeye izin verilmesi için yalvarmaya başladı.

Böylece bu gergin adamla ilişkimiz başladı. Loş ve kirli odada, vızıldayan bir sinek tepemizde fır dönüyordu. Adamın içip bitirmiş olduğu içki şişeleri boş bir şekilde yerde duruyordu. Fakat yine de bu adamla anlaşmamız iyi oldu. Japonya’ya adım attığımızda sağı solu bilmiyor olacağız. Bizi koruyabilecek Hristiyanlarla iletişime geçene dek birinin bizi saklaması lazım. Bu yüzden ilk aşamada bu adamı rehber olarak kullanabiliriz.

Kiçijiro, uzun bir süre yüzü duvara dönük, kollarını dizlerine kenetlemiş bir halde, ona sunduğumuz şartları derin derin düşünerek oturdu. Sonra kabul etti. Bu, onun için tehlike dolu bir maceraydı ama bu fırsatı teperse bir daha asla Japonya’ya dönemeyeceğini hissettiğini sanıyorum.

Sonuç olarak, Peder Valignano sağ olsun, büyük bir yelkenli tutabileceğimiz gibi görünüyor. Lâkin insanların planları ne kadar gelip geçici! Bugün aldığımız habere göre, termitler gemiyi neredeyse yiyip bitirmiş. Maalesef burada sağlam bir gemi bulmak son derece zor.

* * *

Her gün azar azar bu raporu yazmaya devam ediyorum, bu haliyle tarihsiz bir günlük gibi duruyor. Lütfen sabırla okuyun. Bir hafta önce size, tuttuğumuz yelken-

liyi termitlerin yiyip bitirdiğinden bahsetmiştim ama şimdi, Tanrı'ya şükür, bu zorluğun üstesinden gelecek bir yöntem bulduk. Yelkenlinin içini kapatıp Tayvan'a yelken açacağız. Sonra ise, eğer bu acil durum önlemi uzun süre daha dayanırsa doğrudan Japonya'ya gideceğiz. Doğu Çin Denizi'nde büyük bir fırtınaya yakalanmayalım diye Tanrı'nın himayesine sığınıyoruz.

Bu sefer size kötü haberlerim var. Santa Marta'nın uzun, zahmetli deniz yolculuğunun ardından tamamen bitap düştüğünü, sıtmaya yakalanmış gibi görüldüğünü söylemiştim. Şimdi yeniden ateşi çıktı, aynı zamanda tüm vücudu tir tir titriyor. Üniversitenin odalarından birinde yatıyor. Önceki dinç halini bilen sizler, onun nasıl iğne ipliğe döndüğünü ve çöktüğünü hayal bile edemezsiniz. Kan çanağına dönen gözlerinin ferisi söndü. Alnına ıslak bir havlu koyacak olsanız kaynar suya batırmışsınız gibi sıcacık oluyor. Bu şartlarda Japonya'ya gitmek düşünülemez bile. Valignano, onu tedavi için burada bırakmazsak yolculuk için ikimize de izin veremeyeceğini söylüyor.

“Önce biz gideriz,” dedi Garrpe, Marta'yı teselli etmek için, “böylece iyileştiğinde gelebilmen için yolu hazırlamış oluruz.”

Ama neler olacağını kim kestirebilir ki? Belki de o güvenli ve mutlu bir hayat yaşarken, biz diğer birçok Hristiyan gibi kâfirlerin eline düşecektik...

Marta sessizliğini korudu, yanakları ve çenesi kalın, fırça gibi sakallarla kaplıydı; pencereden dışarıya bakıyordu. Aklından neler geçiyordu acaba? Onu uzun süredir tanıyan sizler, muhtemelen duygularını anlayabiliyorsunuzdur. Gemiye bindiğimiz gün, Piskopos Dasco'nun hayır duasını aldık ve Tejo Nehri'nden yelken aç-

tık; uzun ve korkunç bir yolculuk bizi bekliyordu. Susuz mu kalmadık, hasta mı olmadık... Neden tüm bunlara katlanıyorduk peki? Neden Uzakdoğu'daki bu harap olmuş şehre ulaşmaya çalışıyorduk?

Biz rahipler, birçok yönden üzgün bir insan topluluğuyuz. İnsanlığa hizmet etmek için dünyaya gelen fakat görevini bir türlü yerine getiremeyen bir rahipten daha yalnız kimse yoktur şu dünyada. Goa'ya vardığımızdan beri, bilhassa Marta, Aziz Francis Xavier'e karşı özel bir bağlılık duyuyordu. Her gün, Hindistan'daki azizin tapınağında dua ederken Japonya'ya gidebilmeyi diliyordu.

Her gün, sağlığı bir an evvel düzelsin diye dua etmeye devam ediyoruz. Ama hiçbir gelişme göstermiyor. Lâkin Tanrı, insanoğluna, insan bilgisinin akıl edebileceğinden ya da tasarlayabileceğinden çok daha iyi bir kader ihsan eder. Yola çıkış vaktimiz yaklaşıyor. Yalnızca iki hafta kaldı. Belki de her şeye gücü yeten Tanrı, mucizevî bir şekilde her şeyi yoluna koyar.

Geminin tamirâtı hızla ilerliyor. Termitlerin yarattığı sorunlardan sonra kullandığımız yeni ahşap döşemeler bambaşka görünüyor. Valignano'nun bizim için bulduğu yirmi beş denizci, bizi Japon Denizi açıklarına götürecek. Bu Çinliler, aylarca kursaklarından tek lokma geçmemiş hasta adamlar gibi zayıf ve tükenmiş görünseler de o güçlü elleriyle yaptıkları inanılmaz. Bu çöp gibi kollarla en ağır yiyecek kolilerini bile kolayca kaldırabiliyorlar. Kolları demir çubuklar gibi görünüyor. Anlayacağınız, denize açılmak için yalnızca uygun rüzgârı bekliyoruz.

Bizim Japon'a, Kiçijiro'ya gelecek olursak o da Çinli denizcilerle haşır neşir oluyor, eşya taşıyor ve geminin tamirâtına yardım ediyor ama geleceğimizin bağlı olduğu bu Japon'un mizacını daha yakından tanımak için hiçbir fırsatı kaçırmıyoruz. Şimdiden nasıl kurnaz bir adam olduğunun farkına vardık. Kurnazlığı da zayıf

mizacından kaynaklanıyor. Geçen gün ne oldu biliyor musunuz? Çinli ustabaşının gözleri onun üstündeyken tüm gücüyle çalışarak kendini gösterdi fakat ustabaşı gider gitmez hemen avarelik etmeye başladı. Önceleri diğer denizciler bir şey söylemediler ama buna daha fazla dayanamayıp onu bir güzel dövdüler. Esasen bu olay kendi içinde çok mühim değildi lâkin bizi asıl şaşırtan şey, yerde iki büküm olmuş bir halde üç denizci tarafından tekmelenirken betinin benzinin atması ve düştüğü yerden kalkıp dizleri üstünde akla gelebilecek en sefil tavırla af dilemesi oldu.

Böylesi bir davranış, Hristiyan sabrı diye adlandırabileceğiniz şeyden çok ama çok uzaktır fakat zayıf mizaçlı kişilerin ödlekligi işte böyledir. Kiçijiro kuma gömülmüş yüzünü kaldırıp Japonca bir şeyler bağırdı. Burnu ve yanakları kumla kaplıydı ve ağzından pis pis salyalar akıyordu. Japon Hristiyanlardan ilk bahsettiğimizde neden öyle suspus olduğuna dair bir fikrimiz var artık. Belki de ne zaman konuşacak olsa ağzından çıkacak sözlerden ölümüne korkuyordur. Her ne olursa olsun, bu tek taraflı kavga, biz ona arka çıkarak olaya müdahale ettiğimizde son buldu ve bunun üzerine ortaklık yatıştı. O zamandan bu yana Kiçijiro yüzünde gurursuz bir gülümsemeyle selamlıyor bizi.

“Gerçekten Japon musunuz? Hakikaten öyle misiniz?” Bu, Garrpe’nin o tipik iğneli sorularından biriydi. Fakat Kiçijiro şaşkın bir surat ifadesiyle, üzerine basa basa öyle olduğunu belirtti. Oysaki Garrpe, birçok misyonerin Japonya’yla ilgili söylediği “ölümden bile korkmayan insanların ülkesi” lafına saf bir şekilde inanmıştı. Elbette ki en ufak bir sadakatsizlik belirtisi göstermeden beş gün boyunca işkencelere katlanan Japonların varlığı gerçektir fakat Kiçijiro gibi zayıf mizaçlı ödlekler de vardır. Japonya’ya vardiktan sonra kendimizi işte böyle bir adama emanet etmek zorundayız. Bizi saklayacak Hı-

ristiyanlarla iletişime geçmemizi sağlayacağına dair söz verdi ama şimdiki hal ve hareketlerine baktığımda ona ne kadar güvenebileceğimizi merak ediyorum. Lâkin bu yazdıklarıma bakıp da enerjimizi ve şevkimizi kaybettiğimizi düşünmeyin. Tam tersine, geleceğimi Kiçijiro gibi bir adama emanet ettiğimi söylerken kendimi gülmekten alıkoyamıyorum. Bir düşünsenize, İsa'nın kendisi de kaderini güvenilmez insanlara emanet etmişti. Her halükârda, mevcut koşullarda Kiçijiro'ya güvenmekten başka seçeneğimiz yok. Bu yüzden el mecbur güveneceğiz.

Yalnız bir şey gerçekten rahatsız edici. Kiçijiro tam bir ayyaş. Kazandığı yevmiyeyi her gün gidip içkiye yatıyor. Sarhoş olduğu zamanki halini anlatmaya ise kelimeler yetmez. Bundan çıkarabildiğim tek sonuç, aklımdan hiç çıkmayan ve içerek unutmaya çalıştığı bir anısının olduğu.

Makao'da gece oldu mu, kalede nöbet tutan askerin uzun uzun çaldığı borazanın hüzünlü sesi yankılanıyor. Burada, tıpkı vatanımızdaki manastırlarda olduğu gibi, akşam yemeğinden sonra tapınakta bereket duası okunuyor ve sonra pederler ve rahipler, ellerinde mumlarla, nizami bir şekilde odalarına çekiliyorlar.

Hizmetçiler daha şimdi avludan geçtiler. Garıpe ve Santa Marta'nın odalarının ışığı sönük. Dünyanın sonu mu geldi ne?

Mum ışığı altında, ellerimi dizlerime koymuş, önüme bakarak oturuyorum. Dünyanın sonunun geldiğini, bilmediğiniz ve yaşamınız boyunca da bir kez bile ziyaret etmeyeceğiniz bir yerde olduğumu düşünüp duruyorum. Bütün vücudum zonklamaya başlıyor; gözkapaklarımda, o uzun ve korkunç deniz yolcuğunun

anılan canlanıyor ve içim acıyla doluyor. Bu uzak ve bilinmedik Doğu şehrindeki varlığım tıpkı bir rüya gibi. Daha doğrusu, eğer bunun bir rüya olmadığını düşünmeye başlarsam bir mucize olduğunu haykıracaktım gibi hissediyorum. Gerçekten Makao'da mıyım? Bir rüyada değil miyim? Tüm bunlara inanamıyorum.

Duvar da kocaman bir hamam böceği var. Onun o kulak tırmalayıcı sesi, gecenin vakur sessizliğini bozuyor.

“Dünyanın her yanına gidin, müjdeyi bütün yaratılışa duyurun. İman edip vaftiz olan kurtulacak, iman etmeyen ise hüküm giyecek.” İsa'nın akşam yemeği için toplanan havarilere söylediği sözler bunlardı işte. Şimdi ben bu emre itaat ederken İsa'nın yüzü gözlerimin önünde canlanıyor. Sahi İsa'nın yüzü neye benziyor? İncil bu noktayı sessizce es geçiyor. İlk Hristiyanların İsa'yı bir çoban olarak düşündüğünü iyi bilirsiniz. Üzerinde uzun bir gömlekle kısa bir pelerin; bir eli kuzunun ayağını tutarken diğeri asasını kavramış. Bu, topraklarımızda aşına olduğumuz bir tasvir, çünkü tanıdığımız birçok insanda bunun yansımalarını görüyoruz. İşte ilk Hristiyanlar, İsa'nın o mülayim yüzünü böyle tasavvur etmişti. Sonra Rum Ortodoks Kilisesi'nden birisi, onun uzun burunlu, kıvrıkcık saçlı, siyah sakallı olduğunu öne sürdü. Tüm bunlar doğulu bir İsa ihdas ediyordu. Ortaçağ sanatçılarına gelince, birçoğu İsa'nın suretini bir kral yetkesiyle göz kamaştırır halde resmettiler. Lâkin bu gece benim için onun sureti, Borgo Santo Sepolcro'da muhafaza edilen resmindeki gibi. İlahiyat fakültesi öğrencisiyken bu resmi ilk gördüğüm an, hâlâ dün gibi aklımdadır. İsa'nın bir ayağı mezarın üzerindedir, sağ elinde de bir haç tutmaktadır. Hiç çekinmeden bakmaktadır ve havarilerine, “Kuzularımı besleyin, kuzularımı besleyin, kuzularımı besleyin...” diye aynı buyruğu üç defa tekrarlar gibi cesur bir ifade vardır yüzünde. Bu, canlılık ve

kudret dolu bir yüzdür. O yüz için müthiş bir sevgi hissediyorum içimde. Tıpkı bir adamın, sevdiğinin suretiyle büyülenmesi gibi hayran kalıyorum İsa'nın suretine.

* * *

Yola çıkmamıza yalnızca beş gün var. Kalplerimiz dışında Japonya'ya taşıyacak hiçbir yükümüz yok. Yalnızca ruhsal hazırlıklarla meşgulüz. Ne yazık ki Santa Marta hakkında yazacak bir şeyim yok. Tanrı, zavalı yoldaşımıza sağlığına kavuşma lütfunu bahşetmedi. Fakat Tanrı her şeyin en iyisini bilir. Şüphesiz ki Tanrı, gizliden gizliye, bir gün onun yerine getireceği görevin hazırlıklarını yapıyor.

2

(Sebastian Rodrigues'in Mektubu)

Tannı'nın dirliğı.

İsa Mesih'e övgüler olsun.

Son iki ayda başımdan geçen sayısız olayı kısa bir mektupla nasıl anlatabilirim bilmiyorum. Dahası, içinde bulunduğum durumda, bu mektup günün birinde elinize ulaşacak mı onu bile bilmiyorum. Öyle bir halletiruhiye içindeyim ki yazmadan edemiyorum, çünkü size yazılı bir şeyler bırakmakla yükümlüymüşüm gibi hissediyorum.

Makao'dan ayrıldıktan sonra sekiz gün boyunca gemimize olağanüstü güzel bir hava eşlik etti. Gökyüzü berrak ve maviydi, rüzgâr yelkeni şişirmekten geri durmuyordu, dalgaların içinden fırlayıp gümüş gibi parılda-yan uçanbalık sürüleri görüyorduk. Her sabah Garrpe ile birlikte geminin güvertesinde ekmek ve şarap ayini yapıyor, güvenli bir yolculuk yapmamızı sağladığı için Tannı'ya şükranlarımızı sunuyorduk. Fakat çok geçmeden ilk fırtınamıza yakalandık. 6 Mayıs'ta güneydoğudan güçlü bir rüzgâr esmeye başladı. Denizciler, deneyimli

adamlardı. Yelkeni indirip geminin baş tarafına daha küçük bir tane astılar. Lâkin hava zifiri karanlıktı ve yapılabilecek tek şey, gemimizi rüzgâra ve dalgalara bırakmaktı. Bu esnada, geminin baş kısmında kocaman bir gedik açıldı ve içeri su dolmaya başladı. Neredeyse bütün gece, gediği kumaşlarla kapatmaya ve içeriye dolan suyu kovalarla boşaltmaya çalıştık.

Şafağın sökmesiyle birlikte fırtına dindi. Hepimiz yorgunluktan ölüyorduk; kendimizi eşya yığınlarının arasına bırakıp doğuya doğru süzülen yağmur yüklü kara bulutları izlemekten başka bir şey yapamadık. O sırada Aziz Francis Xavier'i düşündüm. O da böyle bir fırtına sonrası sakinliğinde durgun gökyüzünü seyretmiş olmalıydı. Gelecek seksen yıl boyunca kaç misyoner ve ilahiyat fakültesi öğrencisi, Japonya'da dinimizi yaymak için Afrika kıyıları boyunca yelken açtı, Hindistan'dan geçerek işte bu denize vardı kim bilir! Piskopos Cerqueira vardı; sonra Organtino, Gomes, Lopez, Gregorio...

Biri onları saymaya başlasa ardı arkası kesilmezdi. Onların arasında, kaderinde batan bir gemiden Japonya'ya bakmak yazılı olan Gil de Mata gibileri de vardı. Göğüslerini dolduran ve bu korkunç ızdıraba göğüs germelerini sağlayan o muazzam duygunun nasıl bir şey olduğunu tahmin edebiliyorum artık. Tüm bu büyük misyonerler, hem pamuk gibi bembeyaz bulutlara hem de doğuya doğru süzülen yağmur yüklü kara bulutlara dikmişlerdi gözlerini. O anlarda neler geçmişti akıllarından acaba? Bunu da pekâlâ hayal edebiliyorum.

Kiçijiro da eşyaların yanındaydı. Sesini duyabiliyordum. Bu zavallı ödle, fırtına boyunca denizcilere yardım etmek için kılını bile kıpırdatmamıştı; şimdi ise ki-reç gibi olmuş bir suratla eşyaların arasında uzanıyordu. Her tarafına beyaz beyaz kusmuk sıçramıştı ve Japonca bir şeyler mırıldanıp duruyordu.

Denizcilerle beraber, adama küçümseyerek baktık. Onun ağzında gevelediği Japonca sözlerle ilgilenemeyecek kadar yorgunduk. Fakat tamamen şans eseri, sözlerinin arasında *gratia* ve *Santa Maria* kelimelerini yakaladım. Tıpkı bir domuz gibi yüzünü kendi kusmuğuna gömen bu adam, *Santa Maria*'yı tam olarak iki defa zikretmişti.

Garrpe'yle ikimiz bakiştık. Yolculuk boyunca bize destek olmayı geçtim, aksine köstek olan bu zavallı adamın bizimle aynı inançtan olması mümkün müydü? Hayır. İmkânsızdı. İnanç, bir adamı böyle bir ödleğe dönüştüremezdi.

Kendi kusmuğuyla iğrenç bir hale gelen yüzünü yukarı çeviren Kiçijiro, bize acı dolu bir bakış attı. Sonra da her zamanki kurnazlığıyla, ona yönelttiğimiz sorgulayıcı bakışlara bir mana veremiyormuş gibi davrandı. Korkakça bir tebessüm belirdi yüzünde. Muhtemelen tahmin edebileceğiniz en yalaka, en yaltakçı gülüşe sahip. Daima ağzınızda kötü bir tat bırakıyor.

“Bir soru soruyorum,” dedi Garrpe sesini yükselterek, “bana net bir cevap ver. Hristiyan mısın değil misin?”

Kiçijiro başını ısrarla sağa sola salladı. Çinli denizciler eşya yığınlarının arasından başlarını kaldırıp meraklı ve aynı zamanda küçümseyici gözlerle baktılar. Eğer Kiçijiro Hristiyan olsa bunu biz rahiplerden bile gizlemek için neden bu derece uğraşsındı ki? Tahminimce bu ödleğ adam, Japonya'ya varır varmaz Hristiyan olduğu gerçeğini ifşa ederek onu yetkililere teslim etmemizden korkuyordu. Diğer yandan, eğer hakikaten Hristiyan değilse dudaklarından dökülen *gratia* ve *Santa Maria* kelimelerinin verdiği dehşet nasıl açıklanabilirdi? Bu adam kafamı karıştırıyor ama yavaş yavaş sırrını çözeceğimden eminim.

O güne dek ne bir kara parçası ne de bir ada izine rastlamıştık. Kurşuni gökyüzü tepemizde hudutsuzca

uzanıyordu ve güneş ışınları kimi zaman güçsüz bir şekilde gemiye vuruyordu. Bunalıma giren bizler, gözlerimizi beyaz köpüklerin dalgaların dişleri gibi parıldadığı soğuk denizden ayırmıyorduk. Lâkin Tanrı bizi terk etmedi.

Geminin kış tarafında ölü gibi yatan bir denizci aniden bir çığlık attı. Parmağıyla işaret ettiği yerden bir kuş onlara doğru geliyordu. Okyanusu geçen bu minik kuş, bir önceki geceki fırtınada yırtılan yelkenin direği üzerinde dinlenecekti anlaşılan. Daha sonra da sayısız ağaç dalı su yüzüne çıktı. Bu bir an evvel varmak için can attığımız karanın pek de uzakta olmadığını kanıtıydı. Ama neşemiz aniden paniğe dönüştü... Eğer burası gerçekten de Japonya'ysa hiçbir geminin bizi görmediğinden emin olmalıydık. Hiç şüphesiz ki böyle bir gemideki denizciler, yabancılarla dolu bir yelkenlinin sığ sularda sürüklendiğini yetkililere haber vermek konusunda bir an bile tereddüt etmeyeceklerdi.

Garrpe ve ben, köpekler gibi eşyaların arasında çömelip karanlığın çökmesini bekledik. Denizciler geminin baş tarafına küçük bir yelken astılar ve anakaraya benzeyen kara parçalarından gözü pekçe uzak durdular.

Gece yansı oldu. Gemi sessizce ilerliyordu. Neyse ki görünürde ay yoktu, gökyüzü simsiyahtı; bizi kimse fark etmedi. Anakara önümüzde belirdi. İki tarafında da sarp dağların uzandığı bir limana girdiğimizi fark ettik. Kıyıdan içeride kalan öbek öbek evleri de görebiliyorduk artık. Sığ sulara ilk adım atan Kiçijiro oldu, onu ben izledim, en son da Garrpe buz gibi suya girdi. Burası Japonya mıydı? Yoksa başka bir ülkeye ait bir ada mıydı? Doğrusu hiçbirimizin bu konuda bir fikri yoktu.

Kiçijiro buranın neresi olduğunu araştırmak üzere gittiğinde biz de küçük bir çukura saklandık. Az sonra, kumda bize doğru gelen ayak sesleri duyduk. Islak kıyafetlerimizi kavrayıp nefesimizi tutmuş bir halde beklerken, önümüzden geçen kişinin başında bir örtü, sırtında

da bir sepet bulunan yaşlı bir kadın olduğunu gördük. Kadın bizi fark etmeden yoluna devam etti. Uzaklaşan ayak sesleri gecenin içinde yitip gitti ve kıyıya bir kez daha ölüm sessizliği çöktü. “Geri dönmeyecek! Geri dönmeyecek işte!” dedi Garrpe ağlamaklı bir biçimde. “Nereye gitti bu iradesiz ödle?”

Fakat benim aklımda daha korkunç bir senaryo vardı. Kaçmamıştı. Yahuda gibi bize ihanet etmeye gitmişti. Yakında tekrar belirecekti ve yanında da muhafızlar olacaktı.

“Bir grup asker, ellerinde fenerler, meşaleler ve silahlarla oraya geldi,” dedi Garrpe kutsal metinden alıntı yaparak.

Efendimizin, *Getsemani*³’de kendisini insanlara koşulsuz şartsız emanet ettiği geceyi düşündük. Lâkin zaman öyle yavaş geçiyordu ki ruhum neredeyse paramparça olmuştu. Gerçekten de korkutucuydu. Alnımdan gözlerime doğru damla damla ter akıyordu. Sonra ayak sesleri geldi. Bir grup insan yaklaşıyordu. Meşalelerinin ateşi, karanlıkta kasvetle yanıyordu ve gitgide daha yakına geliyorlardı.

Aralarından birisi meşalesini öne doğru uzattı ve onun ışığında, ufak tefek, yaşlı bir adamın çirkin, kırmızı siyah yüzü ortaya çıktı; etrafındaki beş altı genç adam korkmuş gözlerle bize bakıyordu.

“Peder, Peder!” Yaşlı adam bunları söylerken istavroz çıkardı; sesinde, vaziyetimizle ilgili nazik bir endişe belirtisi vardı. Bize gelince, bizim sevgili Portekizcemizle söylenmiş olan bu *Peder* sözü, bu yerde duymayı hayal bile edemediğimiz bir şeydi. Yaşlı adamın Portekizcesinin bundan ibaret olduğunu söylemeye lüzum bile yok ama gözlerimizin önünde istavroz çıkararak aramızda

³ İsa’nın Yahudi askerler tarafından tutuklandığı gece dua ettiği zeytinlik bahçesidir.

bir bağ olduğunu göstermişti. Bunlar gerçekten de Japon Hristiyanlardı. Telaşla ayağa kalktım. Sonunda Japon topraklarına ayak basmıştım ve bu gerçeğin farkına varmak, bana muazzam bir güç verdi.

Kiçijiro o yaltakçı gülüşüyle diğerlerinin arkasında gizleniyordu. En ufak bir şeyde kaçırmeye hazır bir fare gibi görünüyordu. Utançla dudaklarımı ısırdım. Efendimiz kendisini alelade birine emanet etmişti, çünkü o, tüm insanları seviyordu. Ben ise burada, bu Kiçijiro denen adama karşı güvensizlik hissiyle duruyordum.

“Çabuk olun. Yürümeye devam edin.” Konuşan, yaşlı adamdı ve fısıldayarak acele etmemizi söyledi. “Putperestlerin bizi görmesini göze alamayız.”

“Putperestler mi?!” Yine Hristiyanlar tarafından bilinen, bizim dilimizden bir sözcük daha. Bu sözcükleri onlara, Xavier’dan sonra buralara gelen atalarımız öğretmiş olmalıydı. Bu verimsiz topraklara kürek atmak, sonra tohum serpmek ve mevcut seviyeye gelene kadar ekip biçmek için ne çok zahmet, ne çok emek verilmiştir! Evet, tohum ekilmişti, o tohum coşkuyla filiz vermişti ve şimdi Garrpe ile benim büyük görevimiz bu filizle ilgilenmekti, aksi takdirde solup gidecekti.

O gece, alçak tavanlı evlerinde gizlediler bizi; yakınlardaki bir ahırdan yattığımız yere kötü kokular geliyordu. Yine de bir tehlike olmadığına bizi temin ettiler. Gelgelelim, Kiçijiro Hristiyanları nasıl böyle çabucak bulabilmişti?

Ertesi gün, hava hâlâ karanlıkken, Garrpe ve ben köylü kıyafetleri giyip bir önceki gün tanıştığımız genç adamlarla beraber köyün arkasında uzanan dağa tırmandık. Hristiyanlar bizi orada gizlemek istiyorlardı; orada daha güvenli bir yerleri vardı: Bir kömür barakası. Ormanın ve yürüdüğümüz patikanın üzerinde kalın bir sis tabakası vardı. Zamanla bu sis hafif bir yağmura dönüştü.

Gideceğimiz yere vardığımızda, kendimizi içinde bulduğumuz yerle ilgili ilk defa bir şeyler işittik. Nagazaki'den fazla uzak olmayan, Tomogi adında bir balıkçı köyüydü burası. Yaklaşık iki yüz haneden oluşuyordu ve köylülerin büyük bir çoğunluğu çoktan vaftiz edilmişti.

“Peki, şu an vaziyet nasıl?” diye sordum.

bize eşlik edenlerden Mokiçi adındaki genç adam, “Şöyle ki, Peder,” dedi ve arkadaşına dönüp bakarak, “şimdilik hiçbir şey yapamıyoruz,” diye devam etti. “Eğer Hristiyan olduğumuz öğrenilirse hepimizi öldürürler.”

Onlara boynumuzda taşıdığımız haç kolyeleri verdiğimizde yüzlerine yayılan neşeyi nasıl tarif edebilirim ki! İkisi de ta yerlere kadar eğildi ve haçları alınlarına bastırarak uzun bir süre kendilerinden geçmişçesine öylece durdular. Görünüşe bakılırsa uzun, çok uzun yıllardır hiç böyle haçları olmamıştı.

“Aramızda bir papaz olma ihtimali var mı?” Mokiçi konuşurken ellerimi ellerine aldı, “Peki ya rahip?”

Bu insanlar altı yıldır ne bir papazla ne de bir rahiple tanışmışlardı doğal olarak. Altı yıl öncesine kadar, Japon bir rahip olan Miguel Matsuda ve Cizvit bir rahip olan Mateo de Coros, bu köyle ve onun yakın çevresiyle gizlice iletişim kurmaya devam etmişler ama Kasım 1633'te çalışmaktan ve acı çekmekten bitap düşerek ödülleri kavuşmuşlardı.

“Peki, bu altı yıl içinde vaftiz törenleri ve ayinler nasıl oldu?” Bu soruyu soran Garrpe'ydi. Mokiçi'nin cevabı, benliğimizin derinliklerinde yankılandı. Onun söylediklerini sizin aracılığınızla üstlerime hatta tüm Roma Kilisesi'ne iletmek istiyorum. O konuşurken İncil'de geçen bazı sözleri hatırladım; verimli topraklara düşen bazı tohumların filizlenip meyve vermesiyle, bazılarının on, bazılarının otuz, bazılarının altmış, bazılarının ise yüz katı meyve vermesiyle ilgili sözleri... Papazlar ya-

hut rahipler olmadan, hükümet eliyle yapılan zulmün sancıları içinde, dini törenlerin yönetilmesi için gizlice kendi örgütlerini kurmuşlardı; böylece inançlarını canlı tutmuşlardı.

Tomogi'deki bu örgüt aşağı yukarı şu şekilde oluşturulmuştu: Yaşlı Hristiyanlar arasından biri, rahip rolünü oynamak üzere seçilmişti. (Mokiçi'nin bize anlattıklarını, size hiç abartmadan, sade bir dille yazıyorum.) Dün sahilde tanıştığımız yaşlı adam –ona *Jiisama*⁴ diyorlar– en yüksek otoriteye sahipti; masum bir hayat sürüyordu, çocukları vaftiz etme görevi ona verilmişti. *Jiisama*'nın altında ise *Tossama* denilen, görevleri Hristiyanlara ders vermek ve ibadet ederken onlara liderlik etmek olan bir grup adam vardı. Bir de *Mideşi*⁵ olarak bilinen yardımcıları vardı. Hepsi de inancı canlı tutmak için ölüm kalım mücadelesi veriyordu.

“Tüm bunlar yalnızca Tomogi'de mi oluyor?” diye sordum coşkuyla. “Sanıyorum ki diğer köyler de benzer örgütler sayesinde inançlarını koruyorlardır.”

Mokiçi bu defa başını hayır anlamında salladı. Ancak sonraları anladığım üzere, kan bağıının son derece asli bir önem taşıdığı bu ülkede, bir köyün insanları tıpkı bir aile gibi birbirlerine öylesine kenetleniyorlar ki bazen diğer köylerin insanlarına düşmanlıkla bakacak kadar ileri gidebiliyorlar.

“Evet, Peder, yalnızca kendi köyümün insanları adına konuşabilirim. Diğer köylerin insanlarıyla fazla ilişki kurmak, hâkim karşısında suçlanmakla sonuçlanabilir.”

Fakat Mokiçi ve arkadaşlarına, diğer köylerdeki Hristiyanları aramaları için yalvardım. Yıllar sonra ilk kez

⁴ *Jii-sama* şeklinde bölebileceğimiz bu sözcükte, *jii* büyükbaba anlamındadır, *sama* ise –bilhassa da *Kamisama*– Tanrı için kullanılan, en üst seviyedeki saygı ifadesidir.

⁵ (Jap.) Talebe, mürit.

bir rahibin, elinde haçıyla bu ıssız, terk edilmiş topraklara geldiği haberinin, mümkün olduğunca kısa sürede yayılması gerektiğini hissediyordum.

O zamandan itibaren hayatımız az çok şöyle sürüyor: Gecenin bir yansı, tıpkı yeraltı mezarlıklarında yaptıkları gibi ayin yapıyoruz; gün ağarınca da tekrar dağatırmanıyor ve bizi ziyaret etmek isteyebilecek Hristiyanlar için saklanarak bekliyoruz. Her gün onlardan iki kişi bize yiyecek payımızı getiriyor. Günah çıkıyor, tavsiyelerde bulunuyor ve onlara ibadet etmeyi öğretiyoruz. Gün boyunca küçük barakamızın kapısını sıkıca kapalı tutuyor ve dışardan geçen biri duyabilir diye en ufak bir ses bile çıkarmaktan geri duruyoruz. En ufak bir duman bulutu bile göze çarpabileceği için ateş yakmamız söz konusu bile değil zaten. Mokiçi ve arkadaşı da ne olur ne olmaz diye, beklenmedik durumlara karşı barakamızın altını kazarak bir tür mağara yaptılar.

Tomogi'nin batısındaki köyler ve adalarda hâlâ Hristiyanların olması mümkün ama şu şartlar altında, gün içinde barakamızın dışında pek bir şey yapamıyoruz. Yine de, ne pahasına olursa olsun, yalnız ve başıboş sü-rüyü arayıp bulmaya kararlıyım.

3

(Sebastian Rodrigues'in Mektubu)

Bu ÷lkede haziran, yağmur mevsiminin başlangıcına işaret ediyor. Bir ayı aşkın bir süre boyunca hiç dinmeden yağmur yağdığı söylendi bana. Yağmurların başlamasıyla beraber, yetkililer muhtemelen teyakkuz halinde olmayı bırakacak, o nedenle bu fırsatı değerlendirip, bu yörede dolaşarak kalan Hristiyanları aramaya niyetliyim. Kaderlerine terk edilmediklerini ve tek başlarına kalmadıklarını, mümkün olduğunca kısa sürede öğrenmelerini istiyorum.

Bir rahibin hayatının ne kadar anlam dolu olduğunu daha önce hiç bu kadar derinden hissetmemiştim. Bu Japon Hristiyanlar, fırtınada kaybolmuş, haritası olmayan bir gemi gibiler. Onlara cesaret verecek ve onları teskin edecek tek bir papaz yahut tek bir rahip bile olmadan, umutlarını gitgide yitirerek karanlıkta şaşkın şaşkın dolandıklarını görüyorum.

Dün yine yağmur yağdı. Elbette ki yağmur, peşi sıra gelecek sıcakların müjdecisinden başka bir şey değil. Fakat gün boyunca, barakamızı çevreleyen çalıllığa yağarken

hüzünlü bir ses çıkıyor. Ağaçlar, üzerlerindeki yağmur damlalarını silkelemeye çalışırcasına sallanıp titriyor. Garrpe ve ben, gözümüzü ahşap kapının küçük çatlaklarına dayayıp, aralıklardan etrafımızda olup bitenleri görmeye çalışıyoruz. Ama yağmur, yağmur, yağmur... Başka bir şey gördüğümüz yok; hal böyle olunca göğsümüze öfkeye benzer bir his doluyor. Bu böyle daha ne kadar sürebilir? İkimiz de, tuhaftır ki, sabırsız ve asabi insanlara dönüştük, nitekim ikimizden biri en ufak bir uygunsuz davranışta bulunacak olsa diğeri ona nefret dolu bir bakış atıyor. Bu, günler geçtikçe yay gibi gerilen sinirlerimizin ortaya çıkardığı bir durum aslına bakılırsa.

Lâkin müsaade ederseniz size Tomogi köyünün insanlarıyla ilgili biraz daha detaylı bilgi vermek istiyorum. Onlar küçük tarlalarına patates ve buğday ekip biçerek kıt kanaat geçinen zavallı çiftçiler. Pirinç tarlaları yok. Denize bakan dağın ortalarna kadar toprağı nasıl ekip biçtiklerini gördüğünüzde, yorulmak nedir bilmeyen çalışkanlıklarından ziyade yaşamaya mahkûm oldukları hayatın zalimliğinden etkileniyorsunuz. Yine de Nagazaki hâkimi, onlardan acımasız bir hâsılat talep ediyor. Uzun, hem de çok uzun zamandır bu çiftçiler eşek gibi çalışmış ve yine eşek gibi ölmüşler; inanın doğruyu söylüyorum. Dinimizin kurak topraklara sızan su gibi bu bölgeye nüfuz etmesinin sebebi, inancımızın bu insanlara, daha önce hiç hissetmedikleri insan sıcaklığını vermiş olmasıdır. Hayatlarında ilk defa onlara insan gibi davranan kişilerle tanışmışlar. Onların gönüllerini fetheden, pederlerin insani iyilikleri ve hayırseverlikleri olmuş.

Henüz tüm Tomogi halkıyla tanışmış değilim. Bunun nedeni, yetkililerin korkusundan barakaya her gece yalnızca iki köylünün tırmanabiliyor olması. Kendime rağmen doğruyu söylemem gerekirse, bu cahil köylüle-

rin mırıldandıkları *Deus*, *Angelus*, *Beato*⁶ gibi Portekizce ve Latince sözcükleri işittiğimde gülmeden edemiyorum. Günah çıkarma ayinine *konşan*, cennete *parais*, cehenneme ise *inferno* diyorlar. İsimlerini hatırlamanın güç oluşunun yanı sıra, yüzleri de hep birbirine benziyor, bu nedenle epey mahcup oluyoruz. İçizo'yu Seisuke'yle karıştırıyor, yanımıza Omatsu geldiğinde onu Saki adlı başka bir kadın sanıyoruz.

Size zaten Mokiçi'yle ilgili bir şeyler anlatmıştım, bu yüzden diğer birkaç Hristiyan'la ilgili bir şeyler söylemek istiyorum. İçizo geceleyin barakamıza gelen elli yaşlarında bir adam; yüzünde daima, kızgın olduğunu düşünmenize yol açan bir ifade var. Ne ayin sırasında ne de ayin bitiminde tek kelime etmiyor. Ama aslında hiç de kızgın bir adam değil; bu onun doğal yüz ifadesi sadece. Aşırı meraklı bir adam; Garrpe ile benim her hareketimizi ve mimiğimizi o kısıp, kınşık gözleriyle dikkatle inceliyor.

Bana söylendiğine göre Omatsu, İçizo'nun ablası. Uzun zaman önce kocasını kaybedip dul kalmış. Yeğeni Sen'le birlikte, sırtında bizim için yiyecek dolu bir sepetle, iki kez yanımıza geldi. İçizo gibi o da çok meraklı; Garrpe'yle ikimiz yemeğimizi yerken, yeğeniyle birlikte pürdikkat bizi izliyorlar. Ne yemek ama! Ne kadar berbat olduğunu tahayyül bile edemezsiniz; birkaç kızarmış patates ve sudan ibaret. Garrpe ve ben onları mideye indirirken iki kadın bize bakıp memnuniyetle gülümsüyorlar.

“Hakikaten çok mu tuhafız?” diye çıkıştı Garrpe bir defasında aniden parlayarak. “Yeme biçimimiz çok mu gülünç?”

Söylediği tek bir kelimeyi bile anlamadılar ama kahkahalara boğuldular, öyle ki gözlerinden yaşlar geliyordu.

⁶ Sırasıyla: (Lat.) Tanrı, (Lat.) Melek ve (Por.) Kutsal.

Lâkin iyisi mi size Hıristiyanların bu gizli örgütüyle ilgili bir şeyler daha anlatayım. Jiisama ve Tossama'nın vazifelerini açıklamıştım zaten; Jiisama vaftiz törenlerinden mesul; Tossama ise inananları ibadet esnasında yönlendiriyor ve onların dini eğitiminden sorumlu. Tossamalar ayrıca Kilise'nin tüm bayramlarının yer aldığı bir takvim çıkarmışlar ve inananlara ona göre eğitim veriyorlar. Söylediklerine göre, Noel, Kutsal Cuma, Paskalya gibi bayramların tümü bu Tossamalar tarafından kutlanıyor. Rahip olmadığı için bu günlerde ayin yapılmadığını artık biliyorsunuz zaten, ama evlerden birine gizlice kutsal bir resim asıp onun önünde dua ediyorlar –dualarını tıpkı bizim gibi Latince ediyorlar: Pater Noster, Ave Maria gibi– ve dua ederken aralarda hemen hemen her şeyle ilgili sohbet ediyorlar. Kimse yetkililerin ne zaman içeri dalabileceğini bilmiyor fakat böyle bir duruma karşı her şey öyle bir ayarlanmış ki Hıristiyanlar sadece bir tür toplantı için bir araya geldiklerini söyleyebilirler.

Şimabara isyanından bu yana, bu bölgenin hükümdarı, gizlenen Hıristiyanları avlamak için aşırı titiz bir çaba gösteriyormuş. Yetkililer her gün köylerde teftişe çıkıyor ve kimi zaman, kimsenin beklemediği bir anda evlerden birine ani bir baskın yapıyorlar.

Mesela, geçen yıl insanların kendi evleriyle komşularının evi arasına tel örgü ya da çit çekmesi yasaklandı. Herkesin yan komşusunun evini görebilmesini ve eğer şüphe uyandıran bir davranışla karşılaşırlarsa derhâl ihbar etmelerini istiyorlar. Biz pederleri ihbar eden herkes ödül olarak üç yüz parça gümüş alıyor. Bir rahibi ihbar edenlerin ödülü iki yüz; bir Hıristiyan'ı ihbar edenlerin ödülü ise yüz parça gümüş oluyor. Bu yoksul köylüler için söz konusu ödülün ne kadar cezbedici olduğunu söylememe gerek dahi yok. Dolayısıyla Hıristiyanlar, diğer köylerin insanlarına zerre güven duymuyorlar.

Mokiçi ve İçizo'nun ifadesiz, kuklavari yüzlerinden bahsetmiştim size. Bunun nedenini şimdi anlıyorum. Onlar yüzlerinde hüznün, hatta neşe ifadesi bile taşıyamazlar. Yıllarca süren gizlilik, bu Hristiyanların yüzlerine maskeler yerleştirmiş. Bu gerçekten acı verici ve üzücü. Tanrı Hristiyanlarımıza neden böyle bir yük taşıtıyor? Bunu anlamakta güçlük çekiyorum.

Bir sonraki mektubumda, Ferreira'yı arayışımız ve bir de Inoue –Onu hatırlıyor musunuz? Hani Makao'dayken Valignano'nun en çok korkmamız gerektiğini söylediği adam– hakkında yazacağım. Lütfen Papaz Lucius de Sanctis'e saygılarımı ve dua sözümü iletin.

Bugün hava yine yağmurlu. Garrpe ve ben, bizim için yatak görevi gören samanların üzerinde karanlıkta uzanıyoruz. Boynumda ve sırtımda minik minik bitlerin dolaştığını hissediyorum, bu yüzden gözüme uyku girmiyor. Japon bitleri gün boyunca sessiz sakın duruyorlar ama gece olunca vücudumuzun her yerinde geziniyorlar; pişkin, terbiyesiz zavallılar!

Şimdiye dek böyle yağmurlu bir gecede barakamıza kimsenin tırmandığını görmedik; bu yüzden yalnızca bedenlerimizi değil aynı zamanda günlük gerilimin etkisiyle kınılma noktasına gelen sinirlerimizi de dinlendirme şansına sahibiz. Korudaki ağaçların üzerine düşen yağmur damlalarının sesini dinlerken aklım yine Peder Ferreira'ya gitti.

Tomogi köylüleri onunla ilgili hiçbir şey bilmiyor. Fakat pederin 1633 yılına dek bulunduğumuz yere çok uzak sayılmayan Nagazaki'de gizlice havarilik görevi yürüttüğü kesin. İşte tam olarak o yıl, onunla Makao'daki Valignano arasındaki tüm iletişim bıçak gibi kesildi. Hâlâ hayatta olup olmadığını merak ediyorum. Söylenti-

ler, yani bir köpek gibi kâfirlerin ayaklarına kapandığı ve o güne değin hayatını adadığı her şeyi bir kenara attığı doğru olabilir mi? Hâlâ hayattaysa o da yağmurun o kasvetli tınısını dinliyor mudur? Peki, neler hissediyordur?

Birden, kendini bitlerle boğuşmaya kaptırmış Garrpe'ye dönüp içimi döktüm: “Eğer birimiz Nagazaki'ye gidebilse, Peder Ferreira'yı tanıyan birkaç Hristiyan bulabilirdi.”

Garrpe, karanlıkta dönüp durmayı ve öksürmeyi kesti. Sonra da konuşmaya başladı: “Yakalanırsak işimiz biter. Üstelik bu yalnızca ikimizi bağlamaz. Etrafımızdaki köylüleri de tehlikeye atmış oluruz. Her ne olursa olsun kutsal kitabın bu ülkedeki son elçileri olduğumuzu unutma.”

Derin bir iç çektim. Yattığı samanların üstünde doğruldu; gözlerini dikmiş dikkatle bana bakarken aklından neler geçtiğini tahmin edebiliyordum. Mokiçi, İçizo ve Tomogi'li gençlerin yüzleri tek tek gözümün önüne geldi. Bizim yerimize Nagazaki'ye gidebilecek kimseyi bulamaz mıydık? Hayır. Bu olacak şey değildi. Bu insanların aileleri ve bakmakla yükümlü oldukları insanlar vardı. Vaziyetleri, eşi ve çocukları olmayan rahiplerinkinden oldukça farklıydı.

“Kiçijiro'ya mı sorsak?” diye sormaya cüret ettim.

Garrpe gevrek gevrek güldü. Benim de aklıma gemideki o sahne gelmişti, Kiçijiro'nun, yüzü pisliğe gömülmüş, elleri birbirine kenetlenmiş bir şekilde denizcilerden merhamet dilenen o ödle hali...

“Bu çılgınlık!” dedi yoldaşım. “O adama asla güvenilmez.”

Sonra uzun bir sessizliğe gömüldük. Yağmur, küçük barakamızın çatısına tıpkı kum saatindeki kumun akışı gibi ahenkle yağıyordu. Burada gece ve yalnızlık özdeştir.

“Biz de Ferreira gibi yakalanacak mıyız?” diye mırıldandım.

“Şu an vücudumda gezinen bu böcekler beni daha çok endişelendiriyor,” dedi Garrpe sertçe.

Japonya'ya geldiğimizden beri Garrpe'nin keyfi yerinde. Belki de iyi huyları ve nüktedanlığı sayesinde ikimize birden cesaret verdiğini hissediyordur. Doğruyu söylemek gerekirse içimden bir ses yakalanmayacağımızı söylüyor. İnsanoğlu tuhaf bir varlık. İçinde bir yerlerde, karşısına ne tür bir tehlike çıkarsa çıksın onu atlatacağına inanıyor daima. Bu, tıpkı yağmurlu bir günde, uzaklardaki bir tepenin üzerinde güneşin solgun ışıklarını hayal etmeniz gibi bir şey. Japonlar tarafından yakalandığım anı canlandıramıyorum gözümde. Küçük barakamızda sonsuz bir güvenlik hissiyle doluyum. Neden böyle olduğunu bilmiyorum. Çok tuhaf bir his.

Üç gün aralıksız yağan yağmur sonunda dindi. Bu sonuca varmamızı sağlayan tek işaret ise barakamızın ahşap kapısının üzerindeki çatlaktan sızan beyaz gün ışığı oldu.

“Hadi biraz dışarıya çıkalım,” dedim.

Garrpe neşeli bir tebessümle başını sallayarak bu öneriyi kabul etti.

Nemli kapıyı açtığımda ağaçlardaki kuşların şarkıları gürül gürül akan bir su gibi içeriye doldu. Hayatta olmanın o saf neşesini hiç böyle derinden hissetmemiştim. Barakanın yanına oturup kimonolarımızı çıkardık. Kumaşın dikişleri arasına sımsıkı tutunan bitler, beyaz toz gibi görünüyordu; bir taş alıp onları tek tek ezerken tarifi imkânsız bir zevkle dört köşe olmuştum. Yetkililerin Hristiyanları yakalayıp öldürdüklerinde hissettikleri de böyle bir şey midir acaba?

Ormanda hâlâ biraz sis vardı ama ağaçların arasından masmavi gökyüzü ve uzaktaki pırl pırl deniz az

da olsa görülebiliyordu. Barakamızda uzun süre kapalı kaldıktan sonra, şimdi yine açık havada duruyor, bitlere karşı verdiğim savaştan vazgeçerek insanların dünyasına açgözlülükle bakıyordum.

“Korkulacak hiçbir şey yok!” Garrpe sevecenlikle gülümserken beyaz dişleri pınl pınl parlıyor, göğsündeki altın sarısı tüyler güneş ışığında göze çarpıyordu. “Neden böylesine asabileştik bilmiyorum. İleride, ara sıra bile olsa gün ışığının tadını çıkarsak ya.”

Bulutsuz gökyüzü günlerce başımızdan eksik olmadı; özgüvenimizle beraber cesaretimiz de günbegün artıyordu. Tazecik yaprakların ve nemli toprağın kokusuyla dolu ormanda beraber yürüyüş yapıyorduk. İyi niyetli Garrpe kömür barakamızdan *manastır* diye bahsediyor, yürüyüşe çıktığımızda gülerek şöyle diyordu: “Manastıra geri dönüp sıcak ekmek ve koyu kıvamlı çorbadan oluşan yemeğimizi yiyelim. Fakat bu konuda Japonlara bir şey söylemesek daha iyi olur!” Aziz Xavier’in Lizbon’daki manastırında sizinle paylaştığımız hayatı anımsıyorduk. Burada bir şişe şarabımızın yahut bir parça etimizin olmadığını söylememe bile lüzum yok. Yiyebileceğimiz tek yemek, Tomogi köylülerinin bize getirdiği kızarmış patates ve haşlanmış sebzelerden ibaret. Lâkin her şeyin yolunda olduğuna ve Tanrı’nın bizi koruyacağına olan inancım, her geçen gün kalbimin derinliklerine doğru yayılıyor.

Bir akşam, ilginç bir şey oldu. Barakamızla orman arasında bir noktada, bir kayanın üzerine oturmuş her zamanki gibi sohbet ediyorduk. Birdenbire ağaçların arasından çıkan kocaman bir kuş, kararmakta olan gökyüzünde müthiş bir kavis çizerek uzaktaki tepelere doğru kanat çırpı.

“Biri bizi izliyor!” dedi Garrpe nefes nefese; gözlerini yere sabitlemişti, sesi net fakat kısıktı. “Kımıldama! Olduğun yerde kal!”

Solmakta olan gün ışığıyla yıkanan ve az evvel kuşun havalandığı çalılıklardan çok da uzak olmayan tepede iki adam durmuş, bizim bulunduğumuz yöne bakıyordu. Çok iyi tanıdığımız Tomogi köylülerinden olmadıklarını hemen fark ettik. Batmaya yüz tutmuş güneşin yüzlerimizi açığa çıkarmaması için dua ederek kılımları bile kıpırdatmadan, adeta taş kesilmişçesine yerimizden kıpırdamadık.

“Orada biri mi var?” Tepedeki iki adam yüksek sesle bağınyorlardı. “Orada biri mi var?”

Cevap mı verseydik, sessiz mi kalsaydık? Tek bir kelime bile kendimizi ele vermeye yeterdi. Korkudan ağzımızı bile açmadık.

“Tepeden inip buraya geliyorlar,” diye fısıldadı Garpe kısık bir sesle, oturduğu yerden kımıldamadan. “Hayır, gelmiyorlar. Geldikleri yoldan geri dönüyorlar.”

Vadiden aşağıya doğru gittiler, uzaklaştıkça daha da küçülüyorlardı. Ama bizi görüp görmediklerini bilmiyorduk.

Aynı gece İçizo, yanında Tossamalardan biri olan Magoiçi adlı bir adamla beraber dağa çıktı. Akşamleyin olup biteni anlattığımızda İçizo’nun gözleri kısıldı ve barakayı köşe bucak dikkatle inceledi. Bir süre sessizce ayakta durdu; Magoiçi’ye bir şey söyledikten sonra iki adam döşeme tahtalarını sökmeye başladılar. Onlar bu işi yaparken bir güve, yağ lambasının etrafında dönüp durdu. Ahşap kapıda asılı duran küreği alan İçizo toprağı kazmaya başladı. Küreklerini sallayan iki adamın gölgesi karşı duvara yansiyordu. İkimizi birden içine alacak büyüklükte bir çukur kazdılar, çukurun içine biraz saman koydular; sonra da üzerini tekrar döşemelerle kapattılar. Görünüşe göre bu çukur, ileride yaşanabilecek acil durumlarda saklanacağımız yerdi.

O günden beri azami ölçüde önlem aldık; kendimizi hiçbir surette barakanın dışında göstermemeye çalışıyor ve geceleri ne olursa olsun ışık açmıyoruz.

Bir sonraki olay, bahsettiğim bu olaydan beş gün sonra vuku buldu. Gecenin ilerleyen saatleriydi, Omat-su'yla Tossamalardan iki adamın getirdiği bir bebeği vaftiz ediyorduk. Japonya'ya geldiğimizden beri ilk vaftiz törenimizdi bu ve elbette ki barakamızda ne bir mum ne de müzik vardı. Törende kullandığımız tek şey, içine kutsal su koyduğumuz köylülerin küçük, kırk bardağıydı. Fakat adamlardan biri dışarıda nöbet tutarken, şu acınası küçük barakada ağlayan bir bebek ve onu sakinleştirmeye çalışan Omatsu'yu görmek, herhangi bir katedraldeki ayinden çok daha dokunaklıydı. Vaftiz dualarını okuyan Garrpe'nin o muhteşem sesini dinlerken coşkuyla doldum. Bu, yalnızca yabancı bir ülkede misyonerlik yapan bir rahibin tadına varabileceği bir mutluluk. Su alnından akarken yüzünü buruşturan bebek çılgılığı basmıştı. Kafası küçücüktü, gözleri de çekikti; bu, daha şimdiden, zamanla Mokiçi ve İçizo'nunkileri andırmaya başlayacak bir köylü yüzüydü. Bu çocuk da tıpkı anne babası ve büyükannesi ve büyükbabası gibi, bu sınırlandırılmış ve terk edilmiş topraklarda, kapkara denizin kıyısında sefil bir varlık olarak büyüyecekti; o da bir hayvan gibi yaşayıp bir hayvan gibi ölecekti. Fakat İsa iyi ve güzel şeyler için ölmedi. İyi ve güzel şeyler için ölmek ziyadesiyle kolaydır; zor olan, acınası ve yozlaşmış şeyler uğruna ölmektir. İşte, tam o anda bu gerçeğin farkına vardım.

Onlar gittikten sonra bitap düşerek samanların arasına uzandım. Adamların getirdiği yağın kokusu barakadan çıkmamıştı henüz. Bir kez daha bitler, sırtlarımızda ve bacaklarımızda usul usul dolaşmaya başladı. Ne kadar uyudum bilmiyorum ama bana kısa gibi gelen bir süre sonra, uykuya dalmış olan iyimser Garrpe'nin horlama-

sıyla uyandım. Az sonra birisi barakanın kapısını iterek yavaş yavaş açmaya çalıştı. İlk önce, ağaçların arasından geçerek vadiden aşağı doğru esen rüzgârın kapıya baskı yapıyor olabileceğini düşündüm. Samanların arasından sessizce sürünerek çıktım ve karanlıkta, İçizo'nun kazdığı gizli sığınağı örten yer döşemelerine parmağımı geçirdim.

Kapıya yapılan baskı şimdi durmuştu; kısık ve dokunaklı bir erkek sesi duyuldu: “Peder, Peder...”

Bu, Tomogi köylülerinin işareti değildi. Onlar kapıya nazikçe üç kere vurmak konusunda anlaşmışlardı. Nihayet Garrpe da uyanmıştı ve en ufak bir harekette bulunmadan kulaklarını dikip bir sonraki sesi bekledi.

“Peder!” Dokunaklı ses yine işitildi. “Ters bir durum yok. Bizden korkmayın.”

Zifiri karanlıkta nefeslerimizi tutup sessizce bekledik. Hangi meczup yetkili böyle bir tuzak kuruyor olabilirdi ki?

“Bize inanmıyor musunuz? Fukazava köylüleriyiz biz. Uzun zamandır bir rahiple tanışmak için can atıyoruz. Günah çıkarmak istiyoruz.”

Sessiz kalışımız karşısında umutsuzluğa kapılıp kapıyı itmekten vazgeçtiler; gecenin karanlığında uzaklaşan ayak sesleri duyulabiliyordu şimdi. Ahşap kapıyı, dışarı çıkacakmışım gibi ellerimle kavradım. Evet, çıkacaktım. Bu bir tuzak olsa bile, bu adamlar muhafız olsa bile fark etmezdi. “Ya Hristiyanlarsa, o zaman ne olacak?” dedi kalbimin derinliklerinde haykıran bir ses. Ben, hayatını insanlara hizmet etmeye adanmak için doğmuş bir rahiptim. Ödleklerle yaraşır bir korkuyla görevime ihanet etmem nasıl bir rezillik olurdu!

“Dur!” diye bağırdı Garrpe sertçe. “Seni ahmak...”

“Ahmak değilim ben. Bu benim görevim.”

Kapıyı açtığımda ayın solgun, beyaz ışıkları koca yeryüzünü ve ağaçları gümüş rengine boyamıştı. Ne geceydi ama!

Dilenciler gibi eski püskü kıyafetler giyinmiş iki adam, oldukları yerde köpekler gibi çömeldiler. Yüzlerini kaldırıp bana bakarak şöyle mırıldandılar: “Peder, bize inanmıyor musunuz?”

İçlerinden birinin dağa tırmanırken yaraladığı ayaklarının, yaradan akan kana bulandığını fark ettim. İkisi de yorgunluktan düşüp bayılmak üzereydi. Bu şaşırtıcı değildi. Ne de olsa buraya, yirmi fersah uzaklıktaki Goto adalarından iki günlük yolculuk yaparak gelmişlerdi.

“Bir süre önce de dağdaydık. Beş gün evvel şuraya saklanıp buraya doğru baktık.” Onlardan biri barakamızın ötesindeki tepeyi işaret etti. Yani o akşam bizi izleyen adamlar bunlardı.

Onları içeri aldık; İçizo’nun bize getirdiği kızarmış patatesleri onlara verdik. Adamlar patatesleri iki elleriyle birden tutup hayvanlar gibi ağızlarına tıktırdılar. İki gündür yemek yemedikleri aşikârdı.

Daha sonra konuşmaya başladık. Bizim burada olduğumuzu hangi Tanrı’nın kulu söylemişti onlara; ilk sualimiz buydu.

“Peder, köyümüzden bir Hristiyan söyledi. Adı Kiçijiro.”

“Kiçijiro mu?”

“Evet, peder.”

Yağ lambasının gölgesinde, dudaklarına yapışmış patateslerle hayvanlar gibi çömelmeye devam ediyorlardı. Adamlardan birinin neredeyse hiç dişi yoktu, var olan bir iki dişi de her fırsatta kendini gösteriyordu; adam bir çocuk gibi gülüyordu. Öteki ise iki yabancı rahibin önünde kaskatı ve gergin görünüyordu.

“Kiçijiro Hristiyan değil ki,” dedim sonunda.

“Ah, öyle, Peder. Kiçijiro Hristiyan’dır.”

Bu pek beklemediğimiz bir cevaptı. Adamın hiç de Hristiyan gibi görünmediği zamanları düşündük.

Fakat durum gittikçe değişiyordu. Şimdi anlaşıldığı

üzere, Kiçijiro bir zamanlar dinden dönen bir Hristiyan'dı. Sekiz yıl önce, Hristiyan olan ailesiyle beraber, kıskanç bir muhbirin ihanetine uğramış ve sorguya çekilmek üzere götürülmüşlerdi. İsa'nın resmini çiğnemeleri emredildiğinde rahibe ve rahipler bunu yapmayı kesinlikle reddetmişlerdi. Sadece Kiçijiro, muhafızların birkaç tehdidinden sonra, inancından vazgeçtiğini haykırmıştı. Rahibe ve rahipler derhâl hapishaneye atılmıştı, serbest kalan Kiçijiro ise kendi köyüne dönmemişti.

İnfazın gerçekleşeceği gün, kalabalığın arasında onun o ödleğ suraı görülmüşü. Sonra çamura bulanmış ve vahşı bir köpek gibi görünen bu suraıla, din kardeşlerine yapılan eziyeti görmeye dayanamayarak derhâl kaçıp gözden kaybolmuşu.

Bu adamlardan şaşırtıcı haberler almıştık. Odomari diye bilinen bölgede, köylüler yetkililerin zulmünden kaçmayı başarmıştı ve hepsi hâlâ Hristiyan'dı. Üstelik sadece Odomari'de de değil. Miyahara, Dozaki ve Egami köylerindeki ve onların çevresindeki insanlar, dışarıdan Budist gibi görünseler de esasen Hristiyanlardı; bu hakikat zar zor da olsa gizli tutuluyordu. Çok uzun zamandır biz rahiplerin, denizaşın diyarlardan gelip onlara tekrar yardım edeceğimiz ve onları kutsayacağımız günü bekliyorlardı.

“Peder, şimdiye dek hiçbir ayine katılmadık. Hiç günah çıkarmadık. Yalnızca dua ettik.” Konuşan, ayakları kan içinde olan adamdı.

“Hemen köyümüze gelin, Peder. Küçük çocuklarımıza dua öğretiyoruz. Sizin geleceğiniz günü bekliyorlar.” Dişleri sapsarı olan adam, kocaman bir mağarayı andıran ağzıyla esneyerek onu onaylarcasına başını salladı. Lambadaki balık yağı yanıp çıtırdadı. Garrpe ve ben böyle bir ricayı reddedemezdik. Şimdiye dek ziyadesiyle korkak davranmıştık. Dağlarda uyuyan ve yanımıza gelebilmek için ayaklarını yaralayan bu Japon köylülerin

cesaretiyle kıyaslayınca korkaklığımızı düşünmek utanç vericiydi.

Gökyüzü beyazdı. Sabahın uysal havası barakamızın içine esiyordu. Köylüler tüm ısrarlarımıza rağmen samanların üzerine uzanıp dinlenmeyi reddetmiş; uzanmak yerine dizlerine dolayıp çömelerek uyumuşlardı. Sonunda sabah güneşinin ışıkları da barakamızın tahtaları arasındaki çatlaklardan içeri sızdı.

İki gün sonra Tomogi Hristiyanlarıyla Goto'ya gitme meselesini tartıştık. Sonunda, ben beş günlüğüne Hristiyanlarla iletişime geçmeye çalışmak için Goto'ya giderken Garrpe'nin burada kalmasına karar verildi. Ama yine de çok hevesli oldukları söylenemezdi. Bazıları tüm bunların bizi tuzağa düşürmek için yapılmış tehlikeli bir kurgu olduğunu bile öne sürdü.

Kararlaştırılan gün geldi çattı. Vakit geceydi; benimle sahilde buluşmak için gizli gizli geldiler. Japon bir köylü gibi giyinmişim; Mokiçi, yanında bir adamla beraber kıyıda hazırladıkları tekneye beni uğurlamak üzere gelmişti. Ay görünmüyordu, deniz simsiyahtı ve duyulabilen tek ses, çekilen küreklerin ritmik sesiydi. Lâkin onları kullanan adam tek kelime etmiyordu. Açık denize doğru ilerlediğimizde dalgaların yükselmesiyle birlikte tekne sallanmaya başladı.

Birdenbire dehşet verici bir korku, şüphe ve vehimle doldu içim. Bu adam beni satmak için burada değil miydi? Tomogi halkı beni uyarmıştı ve haklılardı. Neden ayakları kanlar içinde olan adam gelmemişti? Peki ya dişsiz adam? Önümdeki Japon'un yüzüne baktım. Buda gibi ruhsuz ve ifadesizdi. Endişeye kapılmışım ama yine de gitmeliydim. Gideceğimi söylemişim.

Kapkara deniz göz alabildiğine uzanıyordu; gökyüzünde ise tek bir yıldız dahi yoktu. Gecenin karanlığında iki saat seyahat ettikten sonra yanımızda bir adanın silueti belirdi. Burası, bana eşlik eden adamın söylediği-

ne göre, Goto yakınlarındaki Kabaşıma adlı bir adaydı.

Kıyıya ulaştığımızda, deniz tutması, yorgunluk ve gerilimin etkisiyle serseme dönmüştüm. Üç balıkçı bizi bekliyordu; onlara baktığımda, ortalarında Kiçijiro'nun yüzünü gördüm. Tıpkı eskiden olduğu gibi yaltakçı ve gurursuz bir ifadeyle gülüyordu. Köyde hiç ışık yoktu ama bir yerlerde bir köpek çılgınca havlıyordu.

Dişsiz adam, Goto köylülerinin ve balıkçılarının bir rahip gelsin diye nasıl hevesle beklediklerini anlatırken abartmamıştı. Daha şimdiden kendimi tamamen işe vermiş durumdayım. Uyumaya bile vaktim yok. Hristiyanlığın yasaklı oluşunu tümünden göz ardı ederek sırayla evime geliyorlar. Çocukları vaftiz ediyor, yetişkinlerin günahlarını çıkanyorum. Tüm gün devam etsem de hepsine birden yetişemiyorum. Kurak çölde yürüyen ve sonra da vahaya varan bir orduyu anımsatıyorlar bana, beni görmeye geliş biçimleri aynen böyle; susuz ve ferahlamaya hasret halde... Şapel olarak kullandığım, yıkılmaya yüz tutmuş çiftlik evi, onların bedenleriyle dolup taşıyor; ağızlarını kulağıma yaklaştınp günahlarını itiraf ederken öyle kötü bir koku yayılıyor ki neredeyse kusacak gibi oluyorum. Hastalar bile benimle görüşmek için emekleye emekleye buraya geliyor.

“Peder, beni dinlemeyecek misin?” ... “Peder, beni dinlemeyecek misin?” ... İşte böyle sürüp gidiyor.

En komik şey ise Kiçijiro. Artık aynı adam değil, burada köyün yere göğe sığdınlamayan kahramanı o; başı dik geziyor köyde. Ama havalara girmeye hakkı var sanının, çünkü o olmasaydı buralara kadar gelemezdim. Fakat geçmişi –dinden dönüşü ve devamında olanlar– tamamen unutulmuş gibi. Bu ayyaş, Makao’da olanları ve deniz yolculuğumuzu bu Hristiyanlara abartarak

anlatmış olabilir mi diye merak ediyorum. Belki de iki rahibin Japonya'ya gelebilmesinin tamamen kendisi sayesinde olduğunu iddia etmiştir.

Yine de ona çıkışmak gibi bir niyetim yok. Düşünmeden konuşmasından nefret ediyorum ama ona ciddi anlamda borçlandığımı inkâr edemem. Günah çıkarması için ona ısrar ettim ve büyük bir tevazuuyla geçmişindeki tüm günahlarını itiraf etti.

Ona daima Efendimizin şu sözlerini aklında tutmasını telkin ettim: “İnsanların önünde beni açıkça kabul eden herkesi, ben de göklerdeki Babamın önünde açıkça kabul edeceğim. İnsanların önünde beni inkâr eden, ben de göklerdeki Babamın önünde inkâr edeceğim.”

Bunun üzerine Kiçijiro kırbaçlanmış bir köpek gibi yerlere kapandı ve pişmanlık belirtisi olarak eliyle alnına vurdu. Bu adam doğası itibarıyla tam bir ödlekti ve ufak bir cesaret göstermek bile elinden gelmiyormuş gibi görünüyordu. Lâkin yine de iyi niyetliydi; ona, bu irade zayıflığını ve en ufak bir şiddet karşısında tir tir titremesine neden olan korkaklığını aşmak istiyorsa çarenin içki şişelerinde değil güçlü bir inançta olduğunu, yanlış anlamasına mahal vermeyecek biçimde söyledim.

Evvelden beri süregelen sezgilerim beni yanıltmıyordu. Japon köylüler benden ne istiyorlar? Hayvanlar gibi çalışan, yaşayan ve sonunda da ölen bu insanlar, bizim öğretilerimiz sayesinde kendilerini bağlayan zincirlerden kurtulmanın bir yolunu bulabilirler. Budist rahipler onlara tıpkı sığır gibi davranıyor. Uzun zamandır böyle bir kadere boyun eğerek yaşıyorlar.

Bugün otuz yetişkin ve çocuğu vaftiz ettim. Üstelik yalnızca buradan değil; Miyahara, Kuzuşima ve Haratsuka'dan da dağları aşarak gelen Hristiyanlar vardı. Elliden fazla insan günah çıkarmaya gelmişti. Pazar ayından sonra ilk defa insanlarla birlikte Japonca dualar okudum. Köylüler bana bakakalmıştı, gözleri merakla

doluydu. Orada konuşurken dağdaki vaazı verenin yüzü canlanıyor zihnimde sık sık; oturarak ya da diz çöke-
rek büyülenmiş bir şekilde onu dinleyen insanları hayal
ediyorum. Bense onun suretinin büyüüne kapılıyorum
çünkü kutsal kitapta bundan hiç bahsedilmiyor. Tam da
bu nedenle tüm ayrıntılar benim hayal gücüne bırakıl-
mış oluyor. Çocukluktan beri, tıpkı sevdiğinin çehresini
romantik bir şekilde mükemmelleştiren bir insan gibi,
onun suretini göğsüme sıkı sıkı bastırıyorum. Henüz bir
ilahiyat fakültesi öğrencisiyken, ne zaman uykusuz bir
gece geçirsem onun güzeller güzeli sureti gelirdi aklıma.

Her neyse, bu toplantıların ne kadar tehlikeli oldu-
ğunun farkına varıyorum. Tüm bu faaliyet, önünde so-
nunda yetkililerin kulağına gidebilir.

Burada da Ferreira'yla ilgili haber yok. Onu gören
iki yaşlı Hristiyan'la tanıştım. Konuşmamızın sonucun-
da, Ferreira'nın Nagazaki yakınlarındaki Şinmatsu deni-
len yerde, terk edilmiş çocuklar ve hastalar için bir sığın-
ma evi açmış olduğunu öğrendim. Elbette ki bu, zulmün
şiddeti artmadan önceydi fakat onların konuşmalarını
dinlerken eski hocamın çehresi gözlerimin önüne geldi;
kestane rengi sakalları, hafif çukur gözleri... Tıpkı biz
öğrencilerine yaptığı gibi, haşır neşir olduğu bu muhtaç
Japon Hristiyanların omuzlarına da elini aynı cana ya-
kın sıcaklığıyla koymuş mudur diye merak etmeye baş-
ladım.

Kasıtlı olarak şöyle bir soru sordum: “Pederin haşın
bir yapısı mı vardı?”

Adamlardan biri bana baktı ve bunun doğru olmadı-
ğını söylemek istercesine şiddetle başını salladı. Titreyen
dudaklarıyla söylemeye çalıştığı şeydi: “Hayır, hayır,
hayır, hayatımda hiç bu kadar nazik ve mülayim bir in-
sanla tanışmamıştım.”

Tomogi'ye dönmeden önce, size daha önce tarif etti-
ğim üzere, nasıl örgütlenecekleri hususunda bu insanla-

ra bilgi verdim. Tomogi halkının, rahiplerden tamamen mahrum kaldıklarında gizlice kurdukları örgütten bahsediyorum. Onlara, Jiisamalarını nasıl seçeceklerini ve Tossamalarını nasıl belirleyeceklerini öğrettim. Mevcut koşullar altında, gençlerine ve çocuklarına dini eğitim vermeye devam edebilmelerinin tek yolu bu. Gerçekten de bu yöntemi büyük bir hevesle benimsediler ve iş, Jiisamaları ile Tossamalarını belirlemeye gelince seçim zamanı Lizbon'daki insanların yaptığı gibi birbirleriyle münakaşa etmeye başladılar. Elbette ki Kiçijiro, böyle bir onura kendisinin layık olduğunu inatla öne sürmeye devam ediyor.

İlginç bir nokta daha. Buradaki köylüler, tıpkı Tomogi'dekiler gibi, küçük bir haç, madalyon, kutsal resim ve benzeri şeyler için bana baskı yapıp durdular. Tüm bunları geldiğim ülkede bıraktığımı söylediğimde de kelimenin tam manasıyla hüsrana uğradılar. Sonunda, tespihimi kopararak her birine bir boncuk vermek zorunda kaldım. Japon Hristiyanların böyle şeylere hürmet etmesi kötü bir şey değil sanırım, ama nedense bu tavırları beni huzursuz ediyor. Bakış açılarındaki bir sorun mu var acaba diye kendi kendime sorup duruyorum.

Altı gün sonra bir akşam vakti, gizlice küçük bir tekneye bindim yeniden ve geceleyin karanlık denizde kürek çekerek geri döndük. Deniz teknenin kenarlarını yıkarken suyu yaran küreklerin tekdüze sesini dinledim; o esnada Kiçijiro teknenin kıçında durmuş mınıldanırcasına şarkı söylüyordu. Beş gün önce, yine bu tekneyle adaya vardığımda içimi tarif edilemez bir korku kaplamıştı birdenbire; şimdi yaşadığım o aptalca paniği hatırladığımda gülmeden edemiyorum. Ne olursa olsun, artık her şey yolundaydı. Aklımdan geçenler bunlardı işte.

Aslına bakılacak olursa Japonya'ya geldiğimizden beri her şey akla hayale gelmeyecek şekilde yolunda gitti. Hiçbir tehlikeli maceraya atılmak durumunda kalma-

dık, yeni Hristiyan topluluklar bulmayı başardık, şimdiye dek yetkililer varlığımızdan haberdar olmadı. Hatta Makao'daki Peder Valignano'nun, Japonlardan işkence görmekten fazlaca korkmuş olduğunu bile düşünmeye başladım. İçim, birden keyif ve mutlulukla doldu; hayatımın bir değer taşıdığını ve bu değer de bir şeyler başarmak olduğunu hissettim. Dünyanın sonundaki bu ülkenin insanlarına bir faydam dokunuyor; dedim ya, asla anlayamayacağınız bir ülke ve insanlar işte.

Belki de kendimi iyi hissettiğim için dönüş yolculuğu, gidiş yolculuğundan çok daha kısa geldi bana. Tekne kıyıya yanaştığında Tomogi'ye vardığımıza inanmakta güçlük çektim.

Kıyıda tek başıma saklanarak Mokiçi ve arkadaşını bekledim. Birdenbire bu tedbirin bile çok anlamsız olduğunu hissettim ve Garrpe'yle beraber bu ülkeye vardığımız geceyi düşünüp durdum.

Kıyıda ayak sesleri. "Peder..."

İçim neşeyle dolarak gelen kişiyi kumla kaplı ellerimle kucaklamak için ayağa fırladım.

"Peder, kaç! Çabuk, çabuk kaç buradan!" Mokiçi telaşlı bir şekilde konuşurken beni öne doğru itekliyordu. "Muhafızlar köyde."

"Muhafızlar mı?"

"Evet, Peder, muhafızlar. Haber almışlar."

"Bizi biliyorlar mı yani?"

Mokiçi hızlıca başını salladı. "Henüz sizi sakladığımızı fark etmediler."

Bu yüzden ellerimden çekiştiren Mokiçi ve Kiçijiro'yla beraber tam tersi istikamete doğru koşarak bölgeden uzaklaştık. Tarlalara girdik, küçük barakamızın olduğu yere giderken buğdayların arasından geçerek kendimizi belli etmemeye çalıştık.

Hafiften yağmur çiseliyordu. Japonya'nın yağmur mevsimi başlamıştı.

4

(Sebastian Rodrigues'in Mektubu)

Sonunda size tekrar mektup yollayabiliyorum. Goto'dan dönüşümden ve hükümet yetkilerinin köyü nasıl köşe bucak aradıklarından bahsetmiştim zaten. Garrpe'yle benim güvende oluşumuzdan dolayı Tanrı'ya şükretmekten başka bir şey gelmiyor elimden.

Neyse ki yetkililer köye varmadan önce Tossamalar herkese, kutsal resimlerini, haçlarını ve şüphe uyandıracak tüm objelerini hızla ortadan kaldırmalarını söylemişler. Bu şartlar altında örgüt müthiş bir iş çıkarmış. Yetkililer geldiğinde hepsi yüzlerinde masum bir ifadeyle tarlalarda çalışıyormuş, Jiisama sorulara soğukkanlılıkla kısa ve öz cevaplar vermiş. Köylülerin bilgeliği, ahmak gibi davranabilme kabiliyetlerinde kendini göstermiş. Uzun süren bir sorgulamanın ardından halsiz düşen yetkililer, vaziyetten memnun bir şekilde oradan ayrılmışlar.

İçizo ve Omatsu bu hikâyeyi bize gururlanarak anlattılar ve detayları tasvir ederken de dişlerini göstere göstere neşeyle güldüler. Kurnazlıkları kendini nasıl da göstermişti!

Bununla birlikte muammalı bir soru varlığını sürdürmeye devam ediyor: Biri bize ihanet mi etti? Bu kişi elbette ki köylülerden biri olamaz, lâkin yavaş yavaş birbirlerinden şüphe etmeye başladılar. Aralarına nifak girmesinden endişeleniyorum.

Tüm bunlara rağmen yeniden köyde olduğum için huzurluyum. Barakamız apaydınlık; tepenin eteklerinden gelen horoz seslerini duyabiliyorum; kırmızı çiçekler açıp yeryüzünü güzel bir halı gibi kaplamış durumda.

Kiçijiro, Tomogi'de de hayli meşhur. Etrafta kasıla kasıla yürüyerek evleri ziyaret ediyor ve Goto'daki durumla ilgili bôbürlenerek konuşuyor. Onlara, oraya gitmemin ne kadar hoş karşılandığını ve kendisinin, beni oraya götürdüğü için ne kadar takdir edildiğini anlatıyor. O böyle konuşurken köy halkı ona yiyecek, hatta kimi zaman sake bile ikram ediyor.

Bir seferinde, iki ya da üç genç arkadaşıyla beraber zilzurna sarhoş bir halde barakamıza geldi. Bağınırken yüzü kızarmıştı: "Sizinleyim... Eğer ben sizinleysem korkacak hiçbir şeyiniz yok demektir." Arkadaşları ona hürmetle baktılar; Kiçijiro daha da coşarak şarkı söylemeye başladı. Şarkı söylemeyi bitirdiğinde, "Sizinleyim... Eğer ben sizinleysem korkacak hiçbir şeyiniz yok demektir," diye haykırdı bir kez daha. Sonra bacaklarını uzattığı gibi uyuyakaldı. İyi kalpli bir insan olduğundan mı yoksa uysal olduğundan mı bilmiyorum ama ne olursa olsun ondan nefret edemiyorum işte.

Şimdi müsaadenizle size Japonların hayatıyla ilgili bir şeyler daha anlatayım. Gözlemlediğim Tomogi köy-

lülerinden bahsediyorum. Ben yalnızca onların söylediklerini size aktarıyorum. Tüm Japonya'nın böyle olduğu sonucunu çıkarmayın bundan.

İlk idrak etmeniz gereken şey, bu köylülerin içinde yaşadığı fakirlik ve sefaletin, Portekiz'de görüp görebileceğiniz her şeyin ötesinde olduğu gerçeği. Aralarından daha varlıklı olanlar, yani üst sınıf diyebileceğiniz insanlar bile yılda sadece iki kere pilav yiyebiliyor. En çok tükettikleri gıdalar patates, turp ve bu gibi sebzeler; tek içecekleri ise ılık su. Bazen kökleri de kazıp çıkıyor ve yiyorlar. Garip bir oturma biçimleri var, bizimkinden tamamen farklı. Dizlerini yere koyup topuklarının üzerine oturuyorlar. Onlar açısından rahatlatıcı bir pozisyon bu, ama buna alışana kadar bize çok ama çok acı verici geldi. Evlerinin çatıları sazdan. Evler çok pis ve dayanılmaz bir koku hâkim. Tomogi'de bir ineği ya da atı olan yalnızca iki hane var.

Derebeyi, bu insanlar üzerinde sınırsız bir güce sahip, bir Hristiyan ülkesindeki herhangi bir kraldan çok daha fazla. Yıllık vergi aşırı yüksek ve bunu ödeyemeyenler acımasızca cezalandırılıyor. Şimabara isyanı gerçekten de bu vergi sistemiyle dayatılan katlanılmaz ızdıraba karşı müthiş bir tepkiydi. Mesela, Tomogi köyünde, beş yıl önce sırf beş çuval pirincin vergisini ödemedi diye Mozaemon adında bir adamın karısı ve çocuklarının nasıl esir alındığı ve su hapsine çarptırıldığı anlatılıyor. Köylüler, samurayların köleleri; onların üstünde de toprak sahipleri var. Samuraylar silahlara çok önem veriyorlar; rütbesine bakılmaksızın, on üç on dört yaşına ulaşanların hepsi bir hançer ve bir kılıç taşıyor. Toprak sahibi, samuraylar üzerinde mutlak güç sahibi; canı öyle istedi diye hoşlanmadığı birini öldürebilir ve onun tüm mal varlığına el koyabilir.

Japonlar kışın da yazın da başı açık geziyorlar ve giydikleri kıyafetler onları soğuktan korumuyor. Ge-

nellikle saçlarını sıfıra vurduruyorlar, yalnızca sırtlarına inen uzun bir lüle bırakıyorlar. Budist rahiplerse saçlarını tamamen kazıtıyor; samuraylar arasında da böyle yapanlar var...

...ani bir ara bu.

5 Haziran'da neler olduğunu size olduğu gibi anlatmaya çalışacağım, yine de bu rapor çok kısa sürebilir. Mevcut durumumuzda, tehlikenin ne zaman gelip bizi bulacağını kestiremiyoruz. Bunu size uzun uzadıya ve detaylı bir şekilde yazma şansım olmayabilir.

Ayın beşinde, öğle sularında, köyün aşağısında tuhaf bir şeyler döndüğünü hissettim. Ağaçların arasından, hiç durmadan havlayan köpeklerin sesini duyabiliyorduk. Sessiz sakin günlerde, bir de hava güzelse köpeklerin havlaması olağandışı bir durum değildir, hatta tavukların gıdıklaması bile hafiften de olsa buraya kadar gelir; aslında handiyse kapana kısılmış bir vaziyette olduğumuz için sesler bize teselli verirdi ama bugün nedense huzursuz etti. Meşum bir şeylerin eli kulağında olabileceğinden şüphelenerek, aşağıya bakıp neler olduğunu görelim diye koruluğun doğu tarafına gittik. Dağın eteğindeki köyü en iyi oradan görebiliyorduk.

İlk dikkatimizi çeken şey, denizi çevreleyen ve köyün içine doğru uzanan yoldaki beyaz bir toz bulutu oldu. Bu ne olabilirdi ki? Eyersiz bir at -köylülerimizden olmadıkları her hallerinden olan- beş adamın durup kimse kaçamasın diye sıkıca kapattığı köyün girişine doğru dört nala koşuyordu.

Neler olduğunu hemen anladık: Muhafızlar köyü aramaya gelmişti. Garrpe ve ben, aceleyle birbirimizi çekıştırerek barakamıza döndük, bizi ele verebilecek her şeyi toplayıp İçizo'nun kazdığı çukura gömdük. Bunu

yaptıktan sonra cesaretimizi toplayıp, köyde neler olduğunu daha yakından görmek için ağaçların arasından geçerek aşağıya inmeye karar verdik.

Çıt çıkmıyordu. Beyaz öğle güneşi amansızca yola ve köye vuruyordu. Net olarak görebildiğimiz tek şey, çiftlik evlerinin yola vuran gölgeleriydi. Neden en ufak bir hayat belirtisi yoktu? Köpeklerin havlaması bile birdenbire kesilmişti; Tomogi, eskiden kalma, terk edilmiş bir harabe gibiydi şimdi. Her yeri saran korkunç sessizliği hissedebiliyordum. Tanrı'ya içtenlikle yakardım. Bu dünyada mutluluk ve şans vermesi için dua etmememiz gerektiğini biliyordum lâkin yine de, köyün üzerine uğursuzca çöken bu korkunç öğlen sessizliğinin ebediyen son bulması için dua ettim de ettim.

Köyün girişine barikat kuran adamlar birden önlerine çıkınca köpekler yine havlamaya başladı. Onların arasında Jiisama'nın silüetini görebiliyorduk, zavallı ihtiyar iplerle sıkı sıkı bağlanmıştı. Şemsiyeye benzer siyah bir şapka takmış olan atlı bir samurayın verdiği emirle orada bulunanların hepsi, yaşlı adamın arkasına tek sıra halinde dizilip ilerlemeye başladı. Sağa sola kamçı savuran bir başka samuray, gruba tek başına liderlik ediyordu; arkasında beyaz bir toz bulutu bırakarak atını sürerken geriye dönüp bakmayı ihmal etmiyordu. Tüm bu olanlar zihnimde hâlâ capcanlı duruyor: dörtmala giderken ayakları yerden kesin atlar, kendisini esir alanlar tarafından çekiştirilirken tökezleyen yaşlı adam... Kafle güneşin altında, tıpkı karınca sürüsü gibi yol boyunca işte böyle ilerleyişini sürdürdü. Sonra da gözden kayboldular.

O gece Kiçijiro ve Mokiçi'den ayrıntıları öğrendik. Muhafızlar öğleden önce gelmiş. Bu sefer kimseyi uyuracak vakit olmamış. Böylece samuraylar, adamlarına emirler yağdırarak köyün çevresinde dörtmala at sürmüş ve insanlar telaşla sağa sola kaçışırken etrafı köşe bucak aramışlar.

Yine de Hristiyanlığa dair herhangi bir iz bulunamamış. Ama bu defa çaresizce vazgeçip geri çekilmemişler. Onun yerine samuraylar, köylüleri bir yerde bir araya toplayıp her şeyi itiraf edene kadar bir kişinin esir alınacağını ilan etmişler. Yine de kimse ağzını açıp tek kelime etmemiş.

“Vergilerimizi zamanında ödüyoruz; devlete karşı olan görevimizi yerine getiriyoruz.” Jiisama, samuraylara böyle demiş. “Cenaze törenlerimiz de usulüne uygun, onları da tapınakta yapıyoruz.”

Samuray, buna cevap vermek yerine kamçısıyla Jiisama'yı işaret etmiş ve arkasında grup halinde duran adamları, yaşlı adamın etrafına hemen ip sararak onu sıkı sıkıya bağlamışlar.

“Dikkatli olun! Küstahlık istemiyorum. Tartışmak için gelmedik buraya. Bir muhbirin kısa süre önce bize söylediğine göre, aranızda şu yasaklanan Hristiyan cemaatine gizlice üye olanlar varmış. Eğer bu kişilerin kim olduğunu dürüstçe söyleyen olursa yüz parça gümüş kazanacak. Ama olur da itiraf etmezseniz sonuçlarına katlanırsınız. Üç gün sonra bir kişiyi daha rehin alacağız. Enine boyuna düşünün!”

Köylüler sessizce dikilmeye devam etmişler. Erkekler, kadınlar, çocuklar; hepsi sessizliğini korumuş. Böylece saniyeler geçmiş. Sanki düşmanlar gözlerini dikmiş, birbirine bakıyormuş. Şimdi geriye dönüp düşününce, dağdan köye doğru bakarken birden her yere sessizlik çöktüğü ânin tam da bu an olduğunu anlıyorum.

Samuraylar atlarını girişe doğru çevirmiş ve kamçılarını savurarak atlarını sürmüşler. Atların arkasına bağlanan yaşlı Jiisama yavaş yavaş yürürken düşmüş, kalkmış, sonra yine düşmüş. O sürüklenirken adamlar onu tutup ayağa kaldırmaya çalışıyormuş.

İşte tüm bunlar 5 Haziran'da olmuş.

“Hayır, Peder, sizinle ilgili tek kelime etmedik,” dedi

ellerini dizlerinin üstüne koymuş olan Mokiçi, “ve tekrar gelecek olurlarsa, yine tek kelime etmeyeceğiz. Ne olursa olsun yanınızda olacağız.”

Muhtemelen bir anlık korku ve kaygıyla yüzümüze düşen gölgeyi fark ettiğinden böyle söyledi. Eğer bu yüzden öyle söylediyse diye nasıl da utanç duydum! Ne var ki en dehşet verici zorluklar karşısında dahi iyi niyetini kaybetmeyen Garrpe bile Mokiçi'ye elem dolu bir bakış attı. “Ama böyle devam ederse hepiniz sonunda esir düşeceksiniz,” dedi en son.

“Evet, Peder. Bu olmayacak bir şey değil. Fakat öyle olsa bile tek kelime etmeyeceğiz.”

“İyi de bu imkânsız. Böyle bir faciadansa ikimizin bu dağı tümünden terk etmesi daha iyi.” Garrpe konuşurken Mokiçi'ye, bana ve yanımızda dehşete düşmüş bir halde oturan Kiçijiro'ya baktı. “Bu adamın adasına sığınamaz mıyız?”

Bu sözler üzerine Kiçijiro'nun yüzü korkuyla kasıldı ama hiçbir şey demedi. Şimdi düşününce bu yaltakçı, zayıf iradeli adamın, bizi buralara kadar getirdiği ve tüm meseleye karıştığı için çok güç bir durumda olduğunu anlıyorum. Bir yandan iyi bir Hristiyan olarak itibarını yitirmek istemiyordu, diğer yandan da o küçücük aklıyla, postunu kurtarmanın bir yolunu bulmaya çalışıyordu. Ondandır ki bir sinek gibi ellerini ovuştururken gözleri kurnazlıkla parladı. Goto da aranacağı için orada da aynı sorunun baş göstereceğini söyledi. Sonra da çok daha uzak bir yere gitmenin daha iyi olacağına bizi ikna etmeye çalıştı. Ama o gece bir karara varılamadı, ardından iki adam gizlice dağdan indiler.

Bir sonraki gün Tomogi halkı heyecanlı ve gergindi. Onları eleştirmek bana düşmez ama size yalnızca Mokiçi'nin bana söylediklerini anlatmak istiyorum. Fikir olarak ikiye ayrılmışlar: Bir taraf, farklı bir yere gitmemiz gerektiği konusunda ısrar ediyor; diğer tarafsız köyün

ne olursa olsun bizi saklaması gerektiğini söylüyormuş. Köyün başına musallat olan bu kötülükten Garrpe ile benim mesul olduğumuzu söyleyenler bile varmış. Tüm bunların arasında Mokiçi, İçizo ve Omatsu sarsılmaz bir inanç sergilemiş. Ne olursa olsun rahipleri koruyacaklarmış, aynen böyle demişler.

Bu kanışıklık, otoritelere bekledikleri fırsatı sunmuştu. 8 Haziran'da farklı bir tavır sergilediler. Bu sefer at sırtında gaddar görünümlü samuraylar değil de dört beş adamıyla birlikte güler yüzlü, yaşlı bir samuray geldi. İnsanlara, bu olayın getiri ve götürülerini düşünerek meseleyi etraflıca ölçüp biçmelerini tavsiye etti. Hırstıyan cemaatine tabi olanların isimlerini dürüstçe bildiren her kim olursa o kişiye gelecek yıllarda ödeyeceği vergilerde indirim yapılacağını açıkladı. Vergi indirimi düşüncesi, bu muhtaç çiftçiler için son derece cazip bir teklif olmalıydı; yine de bu baştan çıkarıcı teklif karşısında yenik düşmediler.

“Eğer bu tavrınızı korumaya devam ederseniz sanırım size inanmaktan başka bir çare kalmıyor elimde,” dedi yaşlı adam maiyetindeki adamlara bakıp gülerek. “Tabii yine de üstlerime hangisinin doğru olduğunu sormam gerek; sizin beyanınız mı yoksa muhbirimizin beyanı mı? Haliyle bir esire ihtiyacımız var. Lütfen aranızdan üç erkek seçip onları yarın Nagazaki'ye gönderin. Yanlış bir şey yapmadığınızdan son derece emin olduğum için endişelenecek hiçbir şey yok.”

Ses tonu kesinlikle gözdağı veriyormuş gibi çıkmıyordu ama herkes bunun bir tuzak olduğunun bilincindeydi. Dolayısıyla Tomogi halkı o geceyi, Nagazaki'deki sulh hâkiminin karargâhına kimlerin gönderilmesi gerektiği konusunda hararetle bir biçimde tartışarak geçirdi. Seçilen kişiler bir daha asla geri dönemeyebilirdi. Bazıları, Tossamaların ve görevini yapan diğerlerinin bile bundan kaçındıklarını düşünüyordu. Karanlık bir çiftlik evinde

bir araya gelen köylüler, birbirlerini mercek altına aldılar. Her birinin, gizliden gizliye bu korkunç görevden nasıl kaçınabileceğini düşünüyormuş gibi bir hali vardı.

Kiçijiro'nun adı geçti. Muhtemelen bunun öncelikli sebeplerinden birisi, onun bir anlamda yabancı olması, yani Tomogi halkından olmamasıydı; ikinci sebep ise çoğunluğun, tüm bu felaketin onun yüzünden başlarına geldiğine derinden inanmasıydı. Zavallı adam! Ne olduğunu anladığında kafası karmakarışık oldu ve ağlamaya başladı. Ardından da etrafındaki herkese ana avrat sövdü. Fakat diğerleri, eşlerini ve çocuklarını terk etmek zorunda kalacaklarını ileri sürüyorlardı. “Sen bu köyden değilsin,” dediler. “Yetkililer senin üzerine çok gelmezler. Lütfen bizim yerimize sen git.” Ellerini birbirine kenetleyerek ona yalvardılar, ta ki sırf acizliğinden ötürü kabul edene kadar... Böylece onun gitmesine karar verildi.

İçizo birdenbire lafa karışarak, “Bırakın ben de gideyim,” dedi. Şaşkınlıktan herkesin dili tutulmuştu. Bu, o bildikleri ketum ve inatçı İçizo muydu gerçekten?

Sonra sıra Mokiçi'ye geldi. O da diğer iki kişiye katılacağını söyledi.

9 Haziran. Sabahleyin hafif hafif yağmur serpiştirmeye başladı. Barakamızın önündeki ağaçlar gri sisin içinde güçlkle görülüyordu. Malum üçlü dağa tırmandı. Mokiçi biraz heyecanlı gibiydi. İçizo, her zamanki gibi gözlerini kısmış, somurtkan bir ifadeyle sessizce yürüyordu. Bu ikisinin arkasında da kırbaçlanmış bir köpek gibi duran, küskün gözlerle acınası bir şekilde bana bakan Kiçijiro vardı.

“Peder, eğer *fumieye*⁷ ayak basmamızı emrederlerse...” dedi Mokiçi başını sallayarak, kendi kendine ko-

⁷ Genellikle haç gibi Hristiyan sembollerinden oluşan ve Hristiyan olduğundan şüphelenilen kişilerin Hristiyan olmadıklarını kanıtlamaları için üzerine basmaları istenen resim.

nuşuyormuş gibi mırıldanmıştı bu sözleri, “Bu yalnızca bizi alakadar eden bir mesele değil demektir. Eğer üzerine basmazsak köydeki herkes sorguya çekilecek. Ne yapmamız lazım gelir?”

Bunun üzerine, öyle bir acıma hissiyle doldu ki içim, hiç düşünmeden, sizin katiyen vermeyeceğinizi bildiğim bir cevap verdim. Peder Gabriel'in Unzen'deki işkence sırasında, fumienin önüne getirildiğinde, “Bu resmin üzerine basacağıma ayağımı kesin daha iyi!” diye nasıl haykırdığını zihnimden attım. Birçok Japon Hıristiyan'ın ve pederin, kutsal resim ayaklarının dibine getirildiğinde böyle tepkiler verdiğini biliyordum. Fakat bu üç talihsiz adamdan bunu istemek mümkün müydü?

“Basın! Basın!” diye bağırdım. Fakat hemen o an, asla telaffuz etmemem gereken sözler söylediğimi idrak ettim. Garrpe bana kınayan gözlerle baktı.

Kiçijiro hâlâ ağlayıp sızlıyordu. “Neden *Deus Sama*⁸ bizi böyle sınıyor? Biz yanlış bir şey yapmadık ki,” diye haykırdı.

Ağzımızı bıçak açmıyordu. Mokiçi ve İçizo da sessizliğini koruyordu; gözleri bomboş gökyüzündeki bir noktaya sabitlenmiş gibiydi.

Ardından hep birlikte son bir dua ettik; bitirdiğimizde, üç adam dağdan indi. Garrpe ve ben, sisin içinde yitip gidene dek onların arkalarından baktık. Mokiçi ve İçizo'yla bir daha asla görüşemeyecektim.

Size yazdığım son mektubun üzerinden epey zaman geçti. Yetkililerin Tomogi'nin üstüne nasıl çullandığını anlatmıştım zaten, lâkin Nagazaki'deki üç Hıristiyan'ın

⁸ *Deus* Latince Tanrı demektir; *Sama* ise Japoncadaki en yüksek saygı ifadesidir.

sorgusu hakkında detaylı bilgi verebilmek için şu ana dek beklemek mecburiyetinde kaldım. Jiisama ile beraber sağ salım yanımıza dönmeleri için Tanrı'ya çok ama çok yakardık. Köy halkı her gece bu niyetle dua edip durdu.

Tanrı'nın bizi amaçsızca sınava çektiğine inanmıyorum. Biliyorum ki bir gün gelecek ve ızdırap çekmemize sebep olan bu zulmün neden başımıza geldiğini çok iyi anlayacağız, zira Rabbimiz bizim için her şeyin en iyisini düşünür. Lakin bu sözleri yazarken bile, ayrılık vaktinin gelip çattığı sabah, Kiçijiro'nun kekeleydiği son sözlerin ezici ağırlığını gönlümde hissediyorum: "Neden Deus Sama bize böyle bir cefayı layık görüyor?" Sonra da o küskün bakışlarını bana çevirmişti. "Peder," demişti, "ne günah işledik ki biz?"

Sanırım o ödleğin bu anlamsız sözlerini zihnimden atmalıyım; iyi ama, öyleyse neden onun dokunaklı sesi, keskin bir iğne gibi delip geçiyor göğsümü? Rabbimiz neden zavallı Japon köylülere bu işkenceyi ve bu zulmü yaşıtıyor? Hayır, Kiçijiro başka bir şey, çok daha mide bulandırıcı bir şey söylemeye çalışıyordu. Tanrı'nın sessizliği. Bu zulüm baş göstereli beri yirmi yıl geçti; bu zaman zarfında Japonya'nın kara toprakları çok sayıda Hristiyan'ın ağıtıyla doldu, rahiplerin kırmızı kanı oluk oluk aktı, kiliselerin duvarları yıkıldı ve kendisine sunulan bu korkunç, acımasız kurbanlar karşısında Tanrı sessizliğini korudu. Kiçijiro'nun hazin sorusunun arkasında işte bu sorun yatıyordu.

Her neyse, size tüm bunlardan sonra neler yaşadığımızı kısaca anlatayım.

Üç adam, sulh hâkiminin Sakuradai diye bir yerdeki makamına çağırıldı. Sorgulannıak üzere götürölene dek iki gün boyunca, bu yerin arkasındaki hapishanede yatılırlar. Her nedense, sorgulama tuhaf bir şekilde mekanik bir soru cevap şeklinde başladı.

“Hristiyanlığın yasadışı bir din olduğunu biliyor musunuz?”

Mokiçi, diğerlerinin sözcüsü olarak başıyla onayladı.

“Bu yasadışı dine mensup olduğunuza dair bir rapor gönderildi. Bu konuda ne söyleyeceksiniz?”

Üçü de Danna Tapınağı'ndaki keşişlerin öğretilerine göre yaşayan, inançlı Budistler olduklarını söyleyerek cevap verdiler.

Bir sonraki aşama şuydu: “Madem öyle, fumieye ayak basın.”

Bakire Meryem ve Çocuk İsa'nın resminin tutturulduğu bir tahta, ayaklarının önüne konuldu. Benim tavsiyeme uyarak resme ilk ayak basan Kiçijiro oldu; ondan sonra Mokiçi ve İçizo da aynısını yaptılar. Ama sırf bunu yapmakla affedileceklerini düşündülerse çok fena yanılmışlardı. Kendilerini izleyen yetkililerin yüzlerine yavaş yavaş hafif bir tebessüm yayıldı. Onların dikkatini çeken şey, Hristiyanların fumieye ayak bastıkları gerçeği değil bunu yaparken yüzlerinde beliren ifadeydi.

“Bizi böyle kandırabileceğinizi mi sandınız?” dedi yaşlı bir yetkili. İşte ilk defa o an, üçü de bu adamın birkaç gün önce Tomogi'ye gelen yaşlı samuray olduğunu anladılar. “Siz bizi aptal mı zannediyorsunuz? Nasıl ağır ağır ve gergin nefes aldığınızı fark etmediğimizi mi sanıyorsunuz?”

“Heyecanlandığımızdan değil,” dedi Mokiçi ciddiyetle. “Hristiyan değiliz biz.”

“Madem öyle, başka bir yol deneyelim,” cevabı geldi.

Bunun üzerine emir verildi: Haça tükürecek ve Kut-sal Bakire'nin bir fahişe olduğunu beyan edeceklerdi. Daha sonraları bunun, Valignano'nun en tehlikeli adam diye bahsettiği İnoue tarafından tasarlanmış bir plan olduğunu öğrendim. Zamanında, dünyada terakki ede-

bilmek için vaftiz olan bu İnoue, bu zavallı köylülerin her şeyden çok Meryem Ana'ya itibar ettiklerini çok iyi biliyordu. Aslına bakılacak olursa ben de Tomogi'ye geldiğimden beri, köylülerin kimi zaman Meryem'e İsa'dan daha çok hürmet ediyormuş gibi görünmeleri karşısında biraz endişeleniyordum.

“Hadi ama! Tükürmeyecek misiniz? Size söylenen sözleri tekrarlamayacak mısınız?”

İçizo, fumieyi iki eliyle kavradı ve görevliler onu arkasından dürterken üstüne tükürmeye çalıştı lâkin nedense takati yoktu. Yapamadı. Kiçijiro da gönülsüz davranıp en ufak bir harekette bulunmadı.

“Derdiniz ne sizin?”

Resmî görevlilerin şiddetli baskısına dayanamayan Mokiçi'nin gözünden akan bir damla yaş yanağına süzüldü. İçizo da can çekişiyormuşçasına başını salladı. Sonra ikisi de Hristiyan olduklarını alenen itiraf ettiler. Sadece tehditlerden gözü korkan Kiçijiro, Bakire Meryem'e karşı kendisinden beklenen suçu işledi.

“Tükür şimdi!” diye emir geldi.

Bu emirle birlikte, asla silinemeyecek olan o onur kınacı tükürük fumienin üzerine düştü.

Mokiçi ve İçizo, bu soruşturmanın ardından Sakuradai hapishanesinde on gün hapis kaldılar. Dönek Kiçijiro ise serbest bırakıldı ve yine ortadan kayboldu. O günden sonra buraya geri dönmedi. Zaten geri dönmesi de mümkün değildi.

Artık yağmur mevsimine girmiş bulunuyoruz. Her gün hiç durmadan yağmur çiseliyor. Şimdilerde ilk defa, bu yağmurun ne kasvetli bir musibet olduğunu anlamaya başlıyorum, öyle bir musibet ki hem yüzeydeki hem de derinlerdeki her şeyi mahvediyor. Bu bölge, ölümler

ülkesi gibi. İki Hristiyan'ımızı nasıl bir kaderin beklediğini kimse bilmiyordu. En nihayetinde onların da daha önceki insanlarla aynı soruşturmaya maruz kalmalarından korkuyorduk. Neredeyse hiç kimse tarlalara çalışmaya gitmiyordu. Kasvetli tarlaların ötesindeki deniz ne kadar da siyahtı!

20 Haziran. Yetkililer bir kez daha köye geldiler, bu sefer bir duyuru yapacaklardı. Mokiçi ve İçizo, burada, Tomogi sahilinde su cezasına çarptırılacaktı.

22 Haziran. İnci taneleri gibi arka arkaya dizilmiş bir kafilenin, yağmur suları ile ıslanmış kül rengi yoldan giderek yaklaştıkları görülebiliyordu. Küçük silüetleri yavaş yavaş büyümeye başladı. Grubun ortasında, kolları sıkıca bağlanmış, kafaları önlerine düşmüş bir halde İçizo ve Mokiçi vardı; etrafları muhafızlarla sarılmıştı. Köy halkı temkinli davranarak evlerinin parmaklıklı kapılarının ardında kalmayı tercih etti. Tören alayının arkasında, gösteriyi izlemek üzere komşu köylerden gelen avareler vardı. Olan biteni barakamızdan görebiliyorduk.

Kıyıya varınca, yetkililer İçizo ve Mokiçi'nin yağmurdan sırlıklam olan bedenleri ısınsın diye bir ateş yakılmasını emrettiler. Daha sonra -bana söylenene göre- alışılmadık bir acıma duygusuyla, içlerinden birisi onlara içsinler diye bir bardak sake vermiş. Bunu duyduğumda, askerlerden birinin, ölmek üzere olan İsa'ya bir sünger yardımıyla nasıl sirke içirdiğini düşünmeden edemedim.

İki ağaç, haç şekli verilerek su kıyısına sabitlendi. İçizo ve Mokiçi'yi onlara bağladılar. Gece olup da medcezir başladığında vücutları çenelerine kadar suya batacaktı. Hemen ölmeyeceklerdi ama iki, bilemedin üç gün sonra, tam manasıyla fiziksel ve zihinsel olarak bitap düştüklerinde nefes almayı keseceklerdi. Otoritelerin planı, bir daha asla Hristiyanlık inancına yanaşmasınlar diye Tomogi halkının ve diğer köylülerin bu bitmek bil-

meyen ızdırabı iyice bellemelerini sağlamaktı. Mokiçi ve İçizo'yu ağaçlara bağladıklarında çoktan öğleyi geçmişti ve nöbet tutmak üzere geride dört muhafız bırakan yetkililer atlarına binip gittiler. Gösteriyi izlemek için gelen çok sayıda seyirci de yavaş yavaş alanı terk ediyordu.

Medcezir başladığında iki siluet de kımıldamadı. Dalgalar, vücutlarının alt kısmını sınıslıkam ederek tek-düze bir uğultuyla karanlık kıyıya vuruyor ve yine tek-düze bir uğultuyla geri çekiliyordu.

Akşam olduğunda, Omatsu yeğeniyle beraber muhafızlara yiyecek götürdü ve iki adama yiyecek bir şeyler verip veremeyeceklerini sordu. İzin aldıktan sonra küçük bir tekneyle onlara yaklaştılar.

“Mokiçi! Mokiçi!” diye haykırdı Omatsu.

“Ne var?” diye cevap verdi Mokiçi.

Sonra da, “İçizo! İçizo!” dedi. Ama yaşlı İçizo cevap veremedi. Lâkin henüz ölmediği başının hafifçe hareket etmesinden anlaşıyordu.

“Korkunç bir acı çekiyorsunuz ama sabredin. Peder de dâhil hepimiz dua ediyoruz. İkiniz de cennete gideceksiniz.”

Omatsu onlara bu samimi sözlerle cesaret vermeyi denedi fakat getirdiği patatesi Mokiçi'nin ağzına sokmaya çalıştığında adam başını salladı. Nasıl olsa ölmek zorundaydı, öyle görünüyordu, bu işkenceden olabildiğince çabuk kurtulmak istiyordu. “İçizo'ya ver,” dedi. “O yesin. Ben daha dayanırım.”

Omatsu ve yeğeni, perişan vaziyette ve gözyaşları içinde kıyıya geri döndüler ve burada, yağmurdan sınıslıkam olmuş bir halde haykırarak ağlamaya başladılar.

Gece çöktü. Tomogi halkı kıyıya toplanıp kara denize bakarken, muhafızların yanmakta olan ateşi, dağdaki barakamızdan hafif de olsa görülebiliyordu. Deniz de gökyüzü de öyle karaydı ki Mokiçi ve İçizo'nun nerede olduğunu kimse kestiremiyordu. Hayattalar mıydı, ölmüşler miydi kimse bilmiyordu. Hepsi gözyaşları içinde

içten içe dua ediyordu. Sonra, dalgaların sesine kanşan bir ses duyuldu; Mokiçi'nin sesine benziyordu bu. Genç adam, ya insanlara henüz hayatının sona ermediğini göstermek ya da kendi kendisine cesaret vermek için güçlkle soluyarak bir Hıristiyan ilahisi söyledi:

*Geliyoruz, geliyoruz,
Cennet tapınağına geliyoruz,
Cennet tapınağına...
O muazzam tapınağa...*

Herkes sükût içinde Mokiçi'nin sesini dinledi; buna muhafızlar da dâhildi. Yağmurun ve dalgaların sesi arasında onun sesi kulaklarına doldu.

24 Haziran. Yeniden bir araya gelen Tomogi halkı, uzaktan Mokiçi ve İçizo'nun kazıklarına bakarken yağmur gün boyu serpiştirmeye devam etti. Yağmurla ıslanan sahil, sular altında kalmış bir çöl gibi bitkin bir biçimde uzanıyordu. Bugün komşu köylerden gelen *putperest* seyirciler yoktu. Medcezir çekildiğinde geriye sadece iki adamın bağlı olduğu uzaktaki iki yapayalnız kazık kalmıştı. Kazıklarla adamları ayırt etmek imkânsızdı. Mokiçi ve İçizo, kazıklara öyle bir yapışmışlardı ki adeta onların bir parçası olmuşlardı. Hâlâ hayatta olduklarını gösteren tek işaret, Mokiçi'nin sesine benzeyen belli belirsiz bir iniltiydi.

İnilti bazen kesiliyordu. Mokiçi'nin dünkü gibi bir ilahiyle kendine cesaret verecek mecali bile yoktu. Lâkin bir saatlik sessizliğin ardından, aynı ses rüzgârla birlikte yeniden insanların kulaklarına taşındı. Bir hayvanın sesini andıran bu sesi duyan köylüler ürpererek ağladılar. Öğleden sonra medcezir yine yavaş yavaş gelir, denizin soluk rengi koyulaşır, kazıklar suya batıyormuş gibi görünür. Beyaz beyaz köpüren dalgalar, kazıkları geçip kumsala vurur; denizin yüzeyine göz atan bir kuş uzaklara, çok uzaklara uçar. Böylece her şey sona erer.

Şehit olmuşlardı. Fakat ne şehadet! Azizlerin hayatlarını araştırırken şehadetle ilgili çok şey okumuştum; şehitlerin ruhlarının nasıl cennetteki yuvalarına döndüğünü, cennette nasıl şanlı olduklarını, meleklerin nasıl borazan çaldıklarını... İşte bu, sık sık rüyalarımda gördüğüm muhteşem şehadetti. Fakat Japon Hristiyanların şehadetinin hiç de öyle yüceltilecek bir tarafı yoktu. Ne kadar zavalıca ve acınası bir işti bu! Yağmur durmak bilmeksizin denizin üstüne yağıyor. Onları öldüren deniz ise tekinsiz bir şekilde sessizce yükselip duruyor.

Akşam olduğunda, yetkililer yine at sırtında köye geldiler. Verilen emir üzerine, muhafızlar nemli tahta parçalarını topladılar; Mokiçi ve İçizo'nun cesetlerini kazıklardan ayırıp yakmaya başladılar. Bunu da Hristiyanların onlardan artakalanları kutsal sayıp eve götürmelerini engellemek için yaptılar. Cesetleri küle döndüğünde küllerini denize fırlattılar. Yaktıkları ateş, meltemle beraber kırmızı siyah renkte alev alev yanıyordu; insanların kollarını kıpırdatmadan dalgın dalgın ateşi izledikleri kumsaldan dumanlar yükseliyordu. Her şey sona erdiğinde, inekler gibi başları önlerine eğik, ayaklarını sürüyerek evlerine geri döndüler.

Bugün, bu mektubu yazarken ara sıra barakamızdan dışarıya çıkıp, sözümüze itikat eden bu iki Japon köylünün mezarı olan denize bakıyorum. Gri bulutların altında tek bir adanın gölgesi bile yokken, karanlık ve hüzünlü deniz uçsuz bucaksız uzanıyor.

Hiçbir değişiklik yok. Fakat ne söyleyeceğinizi biliyorum: “Onların ölümü manasız değildi. Zamanla Kili-se'nin temeli olacak bir taşı ve Tanrı bizi asla altından kalkamayacağımız bir yüküle sınıamaz. Mokiçi ve İçizo şimdi Tanrı'nın yanındalar. Evveliden giden sayısız Japon şehit gibi onlar da şimdi sonsuz mutluluğun tadını çıkarıyorlar.” Elbette ki ben de tüm bunlara inanıyorum. Lâkin neden bu kederi içimden söküp atamıyorum?

Neden kazığa bağlanıp bitap düşmüş Mokiçi'nin ilahisi durmaksızın yüreğimi sızlatıyor?

*Geliyoruz, geliyoruz,
Cennet tapınağına geliyoruz,
Cennet tapınağına...
O muazzam tapınağa...*

Tomogi halkından, birçok Hristiyan'ın infaz yerine sürüklenirken hüznü dolu bu ilahiyi söylediklerini duydum. Bu dünyadaki yaşam, bu Japon köylüler için fazla acı verici. Yalnızca "Cennet tapınağı"nın varlığına inanarak yaşamaya devam edebiliyorlar. Bu şarkının hüznü işte buradan geliyor.

Ne söylemeye mi çalışıyorum? Ben şahsen pek anlamıyorum. Mokiçi ve İçizo, Tanrı'nın şanı için inleyerek, ızdırap çekerek öldüler; işte bu yüzden kıyıya vuran karanlık denizin o tekdüze sesini duymaya katlanamıyorum. Bu denizin iç karartıcı sükûnetinin ardındaki Tanrı'nın sessizliği... Bu öyle bir his ki insanlar ızdırap içinde haykırıklarında Tanrı kollarını kavuşturup sessizliğini koruyor.

Bu benim son raporum olabilir. Bu sabah muhafızların dağları didik didik etmeye hazırlandıkları haberini aldık. Bu arama başlamadan önce barakayı eski haline getirdik ve sığınağımızla ilgili bütün delilleri ortadan kaldırdık. Şimdi barakayı terk ediyoruz. Nereye mi gideceğiz? Garrpe da ben de henüz karar vermedik. Beraber mi kaçsak yoksa ayrı ayrı mı diye uzun uzun konuştuk. Sonunda, birimizin putperestlere kurban olması halinde, diğerinin sağ salım geride kalmasının daha iyi olacağına karar verdik. Yani birbirimizden ayrılacağız. Fakat bu ülkede ne demeye kalacağız ki? Afrika dolaylarından Hint Okyanusu'nu geçip Makao'ya, oradan da Japonya'ya yaptığımız bu uzun yolculuğa bir yerlerde saklanıp durmak için çıkmadık. Tarla faresi gibi dağlarda gizlenmek, muhtaç köylülerden bir yığın yiyecek

almak ve Hristiyanlarla bile tanışmadan bir barakada kısıli kalmak değildi amacımız. Ne oldu bizim görkemli hayalimize?

Yine de bu ülkede kalan tek bir rahip, yeraltı mezarlığında yanan tek bir mum kadar önemli. Bu yüzden Garrpe ve ben, ayrıldıktan sonra tüm gücümüzle çabalar-yıp hayatta kalmaya çalışacağımıza dair birbirimize ant içtik.

Her neyse, eğer raporum birdenbire kesilirse –Kim bilir belki de hâlâ elinize ulaşmamıştır!– muhakkak ölmüş olduğumuzu düşünmeyin. Yalnızca, bu kıraç topraklarda, toprağı sürebilmek için küçük bir kürek bırakmamız gerekiyor...

Her yanımda kapkara deniz; gecenin karanlığının nerede başladığını anlatmak imkânsız. Etrafımda ada olup olmadığını göremiyorum. Denizde olduğumu anlamamı sağlayan tek şey, tekneyi kürek çekerek ilerleten arkamdaki genç adamın derin derin nefes alışı, suya girip çıkan küreklerin ve teknenin kenarlarına çarpan dalgaların sesi.

Bir saat önce Garrpe ve ben ayrıldık. Farklı iki küçük tekneye binip Tomogi'yi terk ettik; Garrpe, Hirado yönüne gitti. Zifiri karanlıkta onu göremedim bile, veda etmeye dahi vaktimiz olmadı.

Tek başıma kaldığımda tepeden tırnağı ürperdim, sanki tüm vücudumun kontrolünü kaybetmişim. O an hiç korkmadığımı söylesem yalan olur. Ne kadar kuvvetli bir inanca sahip olursa olsun, fiziksel korku insanı tamamen ele geçirebilir. Garrpe'yle beraberken, insanların ekmeğı paylaşması gibi korkumuzu paylaştık en azından; fakat şimdi, gecenin bir yarısı, karanlık bir denizde tek başımaydım ve soğuğı, karanlığa ve diğer her şeye tek başıma göğüs germek zorundaydım. (Diğer Japon

misyonerler de böyle dehşete kapılmış mıdır? Merak ediyorum.) Sonra nedense Kiçijiro'nun fareye benzeyen, dehşet içindeki suratı canlandı zihnimde. Evet, Nagazaki'deki fumieye ayak basıp kaçan o zavallı ödleğin suratı... Eğer ben bir rahip değil de sıradan bir Hristiyan olsaydım ben de aynı şekilde kaçarmıydım acaba? Şu an yola devam edebilmemi sağlayan şey, öz saygım ve bir rahip olarak görev bilincimdi belki de.

Kürek çeken genç adama seslenip su istirham ettim ama cevap vermedi. Şehadetten beri Tomogi halkının beni, başlarına bela açan bir yabancı gibi, omuzlarında korkunç bir yük gibi gördüklerini anlamaya başladım. Muhtemelen bu genç adam, beni denizaşırı bir yerlere götürme görevini üstlendiği için kendini iyi hissediyordur. Kavrulmuş dilimi nemlendirmek için parmaklarımı deniz suyuna batırıp emmeye başladım ve bu esnada çarmıha çivilenen İsa'yı ve onun ağzındaki sirke tadını düşündüm.

Tekne yavaş yavaş rotasını değiştirirken kayalara vuran dalgaların sesini duyabiliyordum. Tıpkı kara bir davul sesi gibiydi; son deniz yolculuğumda da aynıydı. Deniz buradan, ada sahilini yıkayan derin bir körfeze doğru uzanıyordu. Fakat adanın tamamı bu zifiri karanlığa öyle bir gömülmüştü ki köyün nerede olduğunu göremiyordum.

Kaç misyoner, tıpkı benim gibi küçük bir tekneye binip bu adaya geçmiştir kim bilir! Yine de içinde bulundukları şartlar benimkinden ne kadar farklıydı! Japonya'ya geldiklerinde hangi işe ellerini atsalar talih yüzlerine gülüyordu. Onlar için her yer güvenliydi; en azından rahatça dinlenebilecekleri evler ve kollarını açarak onları karşılayan Hristiyanlar bulmuşlardı. Derebeyleri onları korumak için birbiriyle yarışmıştı; inanç aşkından değil, ticaret arzusundan. Misyonerler de havarilik faaliyetleri gerçekleştirebilecekleri alanları genişletmek için

bu fırsatı değerlendirmekten kaçınmamıştı. Her nedense Makao'daki Valignano'nun sözlerini anımsadım: "Bir defasında, dini kıyafetlerimiz ipekten mi yoksa ketenden mi olmalı sorusu üzerinde ciddi ciddi tartışmıştık." Bu sözler birden aklıma gelince karanlığa bakıp dizlerimi birbirine kenetleyerek hafifçe güldüm. Beni yanlış anlamayın. O dönemin misyonerlerini hor görmek gibi bir niyetim yok. Bana gülünç gelen şu ki Mokiçi'nin köylü kıyafetlerini giyip, böceklerin istilasına uğramış bu küçük teknede oturan bu adam... işte bu adam tıpkı onlar gibi bir rahip olmalı.

Siyah falezler gitgide yaklaşıyordu. Çürümüş deniz yosunu kokusu kıyıda burun deliklerimize taşınıyordu. Kum, teknenin altında gıcırdamaya başladığında genç yoldaşım denize atladı ve iki eliyle tuttuğu tekneyi kumsala çekmeye koyuldu. Ben de sığ sulara girdim ve denizin tuzlu kokusunu derin derin içime çekerek kumsala vardım.

"Teşekkür ederim," dedim. "Köy yukanda, değil mi?"

"Peder, ben..."

Yüzünü göremesem de ses tonundan benimle daha fazla uğraşmak istemediği anlaşılıyordu. Tokalaştık ve son derece rahatlayarak denize koştı. Tekneye atladığında ayaklarının çıkardığı tok ses karanlıkta yankılandı.

Çekilen küreklerin sesi kulaklarımda çınlarken Garpe'yi düşündüm. Şimdi neredeydi acaba?

Sahil boyunca yürürken, çocuğunu yatıştırmaya çalışan bir anne gibi kendi kendime konuştum. Neyden korkuyordum? Yolu biliyordum. Dümdüz gidersem beni içtenlikle karşılayacak olan köye varacaktım. Uzaktan iniltiye benzer kısık bir ses duydum. Bir kedi miyavlamasıydı bu. Lâkin o an düşünebildiğim tek şey, yorgun bacaklarımı nasıl dinlendireceğim ve boş mideme nasıl yiyecek bir şeyler indirebileceğimdi.

Köyün girişine vardığımda miyavlama sesi daha da belirgin hale geldi. Rüzgârla beraber burun deliklerime dolan pis koku yüzünden neredeyse istifra edecektim. Kokmuş balık gibiydi. Fakat köye ayak bastığımda korkutucu, tüyler ürpertici bir sessizlikle çevrelenmiş halde buldum kendimi. Orada bir kişi bile yoktu.

Karşımda bomboş bir harabe olduğunu söyleyemem. Daha ziyade, yakın zamanda yaşanan bir savaş tüm bölgeyi tahrip etmiş gibiydi. Tüm yollara kırık tabak ve bardaklar saçılmış, kapılar yıkılmıştı; bu nedenle tüm evlerin içi görülebiliyordu. Boş barakadan gelen kedi miyavlaması arsızca devam ediyordu, sanki hayvan köyde sinsice dolaşıyordu.

Köyün orta yerinde, afallamış halde uzun bir süre öylece bekledim. Ne tuhaf, artık endişe ve korku hissetmiyordum. Zihnimde sürekli dönüp duran tek şey şuydu: Tüm bunların sebebi ne? Niye?

Ölüm sessizliği içinde köyü köşe bucak gezdim. Her yerde cılız, pasaklı vahşi kediler dolaşıyordu, gerçi nereden geldiklerini kestiremiyordum. Bacaklarıma sürünerek geçiyor ve bana çakmak çakmak gözleriyle bakıyorlardı. Açlıktan ve susuzluktan bayılmak üzereydim, yiyecek bir şeyler bulabilmek umuduyla boş bir eve girdim ama sonuçta tek bulabildiğim, bir tas su oldu.

Orada dururken günün yorgunluğu beni alt etti; aynı bir deve gibi, duvara yaslanıp uyudum. Rüyalanımın arasında, vahşi kedilerin etrafımda volta attıklarını ve leş gibi kokan, kurumuş balığı tuttukları gibi kopardıklarını hissedebiliyordum. Gözlerimi ara sıra açtığımda yıkık kapının boşluğundan kapkara, yıldızsız gökyüzünü görebiliyordum.

Sabah ayazında esen soğuk rüzgârla birlikte öksürmeye başladım. Şimdi gökyüzü beyazdı ve köyün arkasında kalan dağlar, içinde bulunduğum barakadan belli belirsiz görülebiliyordu. Burada kalmak tehlikeliydi.

Kalkacak, yola çıkacak ve bu ıssız sessiz yeri terk edecektim. Tıpkı bir önceki gece olduğu gibi, yerler bardak, tabak ve paçavralarla kaplıydı.

İyi hoş da nereye gidecektim? Hiç şüphesiz, dikkat çekeceğim sahilden yürümektense tepeleri aşmak daha güvenli duruyordu. İlla ki bir yerlerde, tıpkı buradaki insanların bir ay evvel yaptığı gibi, gizliden gizliye inançlarını yaşayan Hristiyanlar vardı muhakkak. Onları arayıp bulacak ve burada neler olduğunu öğrenecektim; ardından da neler yapılması gerektiğine karar verecektim. Fakat sonra birdenbire Garıpe geldi aklıma ve onun başına neler geldiğini merak ettim.

Böylece evlere girip çıkarak köyü son bir kez dolaştım. Ayak basacak yer bulmanın bile son derece güç olduğu bu viranede nihayet biraz kuru pirinç buldum. Onu yerde duran bir paçavraya sardım ve yanıma alıp dağlara doğru yola koyuldum.

İlk dağın zirvesine vardığımda çisentiyle iyice vıcık vıcık olan çamur ayaklarıma yapıştıyordu; çeltik tarlaları arasından ilerleyerek yavaş yavaş tırmanmaya başladım. Hristiyanlar ne kadar da fakirdi! Düz toprağı itinalı bir çabayla sürüyor, tarlaları çitlerle birbirinden ayırıyorlardı. Lâkin sırf deniz kıyısına paralel uzanan bu kadarcık toprak parçasıyla geçinmek ve aynı zamanda da vergi ödemek imkânsızdı. Her yeri, kuru buğday ve kestanelerin oradan gelen pis gübre kokusu sarmıştı, kokuya akın akın gelen sinekler havada uçuşuyor ve kimi zaman yüzüme konarak sinirlerimi bozuyordu. Sonunda gün ağardı ve dağlar, gökyüzünde kılıç ağzı misali ortaya çıkmaya başladı. Beyaz bulutlar arasında daireler çizerek uçarken gürültüyle gaklayan karga sürülerini görebiliyordum.

Zirveye vardığımda aşağıdaki köye bakmayı bıraktım. Kahverengi bir toprak yığını, bir sazdan çatılar kümesi, balçıktan ve tahtadan yapılmış barakalar... Ne

yolda ne de karanlık kıyıda tek bir yaşam belirtisi vardı. Bir ağaca yaslanarak yağmurun altında gümüş gibi parlayan vadiye baktım. Güzel olan tek şey, sabah deniydi. Bir dizi küçük adayı kucaklayan bu deniz, soluk güneş ışığı altında bir iğne gibi parlıyor; dalgalar beyaz köpükleriyle kıyıya vuruyordu. Kim bilir kaç misyonerin bu denizden gelip geçtiğini ve Hristiyanlar tarafından karşılandığını düşündüm; Xavier, Cabral, Valignano ve diğerlerini... Xavier, Hirado'ya giderken kesinlikle bu yoldan geçmişti. Sonra bir de Torres vardı tabii, şu muazzam, asil Japon misyoner; o da bu adaları ziyaret etmişti. Bu adamlar halk tarafından öyle çok sevilmiş, öyle güzel karşılanmıştı ki küçük de olsa güzel ve çiçeklerle bezeli kiliseleri olmuştu. Aranan adamlar gibi saklanmak için dağlara kaçmaları gerekmemişti. Durup kendi durumumu düşündüğümde nedense gülmek geliyordu içimden.

Bugün yine gökyüzü bulutluydu. Hava ısınacak gibiydi. Kargalar ısrarla başımın üstünde daireler çizerek uçuyordu ve ben bir an için duraksadığımda insanın keyfini kaçıran gaklamaları kesiliyordu fakat yürümeye başladığımda yine peşimden geliyorlardı. Bazen aralarından biri yakındaki bir ağacın dalına konuyor ve kanatlarını çırparak beni izliyordu. Bir iki kere bu lanet kuşlara taş attım.

Öğlen sularında, şekli hilali andıran bir dağın eteklerine ulaştım. Denizi ve sahili görebileceğim bir yoldan gitmeyi tercih ettim; denizdeki o adalarda köylüler yaşıyor mudur acaba diye merak ediyordum. Kasvetli gökyüzündeki yağmur bulutları kocaman gemiler gibi yavaş yavaş süzülüyordu. Çimenlere oturup köyden çaldığım kuru pirinci ve yolda topladığım salatalıkları yemeye koyuldum. Salatalıkların suyu hem gücümü hem de ce-

saretimi arttırdı nedense. Rüzgâr tarlaların üzerinden üzerinden esiyordu; gözlerimi yumduğumda burnuma bir yanık kokusu geldi ve bunun üzerine ayağa kalktım.

Bir ateşin küllerinden geliyordu koku. Biri benden evvel bu yoldan geçmiş ve ateş yakmak için çalı çırpı toplamıştı. Parmaklarımla küllere dokundum ve içimi ısıtan bir sıcaklık hissettim.

Uzun uzun düşünüp taşındım. Geri mi dönmeliydim yoksa yola devam mı etmeliydim? Tek bir kişiyle karşılaşmadan, bu ıssız köyde ve bu kahverengi dağlarda bir gün boyunca dolandım durdum. Sadece bir gün geçmişti ama yine de enerjimi ve cesaretimi yitiriyor gibiydim artık. Herhangi biriyle –yeter ki bir insanoğlu olsun– karşılaşmak isterdim. İlk düşüncem buydu, tabii hemen ardından böyle bir olayın yol açabileceği tehlikelerin farkına vardım. Fakat en nihayetinde, üzerine uzun süre düşündükten sonra, bunun cazibesine kapıldım. İsa bile böyle cezbedici bir şeye karşı koyamazdı, çünkü dağdan indiğinde insanları yanına çağırmıştı.

Ateşi yakan kişinin hangi yöne gittiğini hemen anladım. Gidilmesi mümkün olan tek bir rota vardı zaten, o da geldiğim yönün tam tersi istikametti. Gökyüzüne bakınca beyaz güneşin, kargaların o boğuk sesleriyle gakladıkları kasvetli bulutların arasında parıldadığını gördüm.

Temkinli bir şekilde adımlarımı hızlandırdım. Ovanın her tarafında türlü türlü ağaçlar vardı. Bazen bir insan silüetine benziyorlardı; içimde, peşimden gelen kargaların o çatlak çatlak gaklamalarının uyandırdığı, hiç de hayra alamet olmayan tatsız önsezilerle, tamamen karmakarışık olmuş bir halde kımıldamadan duruyordum. Kafamı dağıtmak için yanından geçtiğim ağaç türlerine dikkatle bakarak yürümeye devam ettim. Çocukluğumdan bu yana bitki bilimini severdim ve Japonya'ya geldiğimden beri, bildiğim ağaç türlerinin hepsini

kolaylıkla ayırt edebiliyordum. Tannı her ülkeye türlü çeşitli ağaçlar bahşetmiştir ama burada, şimdiye dek hiç görmediğim ağaç türleri gördüm.

Öğleden sonra, gökyüzü biraz aydınlanınca yerdeki mavi beyaz su birikintilerine minik bulutlar yansımaya başladı. Yere melip, ter içinde kalan boynumu serinletmek için elimi suya daldırdım. O anda bulutların su-daki yansıması kayboldu, onun yerine bir adamın yüzü belirdi – evet, suya yorgun, çökmüş bir yüz yansiyordu. Neden bilmiyorum ama o an başka bir adamın yüzünü düşündüm. armıha gerilen adamın yüzüydü bu; öyle bir yüzdü ki asırlar boyunca sanatçılara ilham kaynağı olmuştu. Sanatçıların hiçbiri bu adamı kendi gözleriyle görmemişlerdi lâkin onun portresini yapmışlardı; insanoğlunun dualarını bekleyen ve onlara büyük bir heyecanla karşılık veren en saf, en güzel suret... şüphesiz ki gerçek sureti, onların tahayyül ettiklerinden çok daha güzeldi. Bu yağmur suyu birikintisine yansıyan yüz ise çamurla kaplıydı, bir iki günlük bir sakalı vardı, zayıf ve kirliydi; tedirgin ve yorgun bir yüzdü bu, aranan bir adamın yüzüydü. Bu şartlar altındaki bir insanın aniden gülme krizine girdiğini düşünebiliyor musunuz? Yüzümü suya soktum, sonra delinin teki gibi dudaklarımı bktm, gözlerimi devirdim, yüzümü buruşturdum ve gülünç yüz ifadeleri yaparak suda kendime baktım.

İyi de niye böyle çılgınca bir şey yapmıştım? Neden? Niçin?

Ormanda bir ağustos böceği cırtlak bir sesle şarkı söylüyordu. Onun dışında her yer sessizdi. Güneş git-gide soluyordu, gökyüzü yine bulutlanmıştı; ovadaki gölgeler uzarken ateşi yakan adamı bulma umudumu yitirmiştim. “Rabbin bize uygun gördüğü yoldan gitmeyenlerin, bitap düştüğü görüldü, ne pervasızca bir yoldur bu insanı mahveden, ne denli ıssızdır geçtiğimiz bu

çorak topraklar...”⁹ Yalnızca Kutsal Kitap'ın sözleri geçti içimden ve ayaklarımı sürüklerken kendi kendime onları söylemeye başladım. “Güneş doğuyor ve güneş batıyor ve yine doğduğu yere koşuyor. Rüzgâr güney yönünde esiyor ve kuzeye doğru dönüyor. Rüzgâr dolaşa dolaşa gidiyor ve kendi çevrimini yineliyor. Tüm ırmaklar denize akıyor; ama deniz hiç dolmuyor ve ırmaklar aktığı yere yine dönüyor. Her söz yoruyor ve insan söyleyemiyor. Görmekle göz doymuyor ve işitmekle kulak dolmuyor.”¹⁰

Sonra da Garrpe'yle dağda tek başımıza saklanırken kulaklarımıza çalınan denizin uğultusunu duydum içimde birdenbire. Karanlıkta yankılanan dalgaların sesi; gece boyunca anlamsızca kıyıya vurup geri çekilen, sonra tekrar kıyıya vuran dalgaların sesi... Mokiçi ve İçizo'nun ölü bedenlerini acımasızca yıkayan denizdi işte bu; onları yutan deniz, onların ölümünden sonra hiçbir şey değişmemiş gibi uçsuz bucaksız uzanan deniz... Tıpkı deniz gibi Tanrı da sükût içindeydi. Sessizliği sürüyordu.

Hayır, hayır! Başımı salladım. Eğer Tanrı yoksa insanoglu denizin tekdüzeliğine ve zalim duygusuzluğuna nasıl katlanabilir ki? (Yani diyelim ki... Diyelim ki, demek istedim.) Benliğimin en derinlerinden bir başka ses fısıltıyla kendini duyurdu. Diyelim ki Tanrı yok...

Bu, korkutucu bir tahayyüldü. Eğer Tanrı olmasaydı her şey ne kadar absürt bir hale gelirdi! Kazığa bağlanan ve dalgalarla yıkanan Mokiçi ve İçizo'nun hayatları nasıl absürt bir drama dönüşürdü! Bu ülkeye varmak üzere denizi aşmak için üç yılını harcayan misyonerler, ya onlarınki nasıl bir aldanma olurdu! Bu ıssız dağlarda dolanan benim de öyle – ne absürt bir durum olurdu bu!

⁹ Roma Katolik Kilisesince “ikincil kanon” olarak kabul edilen “Süleyman'ın Bilgeliği Kitabı”ndan; 5:7.

¹⁰ İncil, “Vaiz” 1:5-8.

Yürürken çimenleri koparıp dişlerimle çiğnerken, midemi kaldıran bu düşünceleri bastırıyordum. Elbette ki Tanrı'ya karşı en büyük günahın umutsuzluk olduğunu iyi biliyordum fakat Tanrı'nın sessizliği, bir türlü anlamlandıramadığım bir şeydi. "Rab, etrafındaki imansız halk mahva uğrarken, erdemli insanı esirgedi. Ova kentlerine ateşler yağarken onun kaçması gerekti."¹¹ Yine de şimdi, ağaçlardaki meyveler henüz ham ve kurak topraktan duman çıkıyorken, elbette ki Hristiyanlara bir tek kelime dahi olsa söylemeli.

Yokuş aşağı koştum. Ne zaman yavaşlasam o çirkin düşünce, korkunç bir dehşeti de beraberinde getirerek su yüzüne çıkıyordu bilincimde. Eğer bu düşünceye teslim olsaydım bugüne kadarki tüm geçmişim sessizce silinir giderdi.

Yanağımda bir su damlası hissettim; yukarı baktığımda, şimdi kurşuni ve kasvetli bir hal almış olan gökyüzünde, bir parmağı andıran, kocaman, kapkara bir bulutun süzüldüğünü gördüm. Damlaların sayısı artmaya başladı, çok geçmeden yağmur bir battaniye gibi tüm ovayı kapladı. Hemen yakınımıdaki bir koruluğu gözüme kestirip tüm hızımla oraya doğru koştum. Birkaç kuş, ok gibi fırlayıp kendilerine sığınacak bir yer aramaya koyuldular. Yağmur durduğum yerde yapraklara çarpıyor, çatıda patır patır eden çakıl taşları gibi bir ses çıkartıyordu. Köylü kıyafetlerim sınırsızlık olmuştum; gümüşü yağmur altında sallanan ağacın üst dalları tıpkı deniz yosunu gibi görünüyordu. Sonrasında, bu sallanan dalların epey ötesindeki kıyıda, bir baraka gözüme çarptı. Muhtemelen köylüler burayı odun keserken kullanmak amacıyla inşa etmişti.

Yağmur, başladığı gibi birdenbire kesildi. Ova tekrar aydınlandı ve kuşlar uykudan uyanmış gibi şakımaya

¹¹ "Süleyman'ın Bilgeligi Kitabı" 10:6; Lut Peygamber kastedilmektedir.

başladı. Ağaçların yapraklarından iri yağmur damlaları düşmeye devam ediyordu, bense alnımdan gözlerime süzülen suyu silip barakaya yaklaştım. Kapıdan içeri başımı uzatır uzatmaz berbat bir koku çarptı yüzüme; hemen ardından girişteki sinek sürüsünü gördüm. Bir insan dışkısının üzerine üşüşmüşlerdi.

Biri buraya gelmiş, burada dinlenmiş ve ardından da yoluna devam etmişti; üstelik bunun üzerinden çok zaman geçmemişti, bunu anlamak zor değildi. Ama doğruyu söylemek gerekirse etraftaki tek sığınağı böyle barbarca kullandığı için adama sinirlenmiştim. Ancak vaziyetin gülünç bir tarafı da vardı, bunu düşünerek kahkahalara boğuldum. Bu adam hakkındaki endişelerim azalmıştı.

İçeriye doğru adım attıkça odunun hâlâ için için yandığını gördüm. Ateşin kalıntılarıyla karşılaşınca sevinmiştim böylece sırlıklam olmuş kıyafetlerimi kurutabilecektim. Orada biraz vakit geçirsem de önümden giden adama yetişmem çok zor olacak gibi gözüküyordu; anlaşılan o ki pek hızlı ilerlemiyordu.

Barakayı terk ettiğimde, ova ve bana siper olan ağaçlar altın rengi ışığın altında güneş banyosu yapıyordu. Şimdi kum gibi kuru olan yapraklar şarkı söylemeye kurulmuştu. Kuru bir dal parçası alıp baston olarak kullandım ve nihayet aşağıdaki sahil şeridini görebildiğim bayıra varana dek yoluma devam ettim.

İğne gibi parlayan ve koca bir yay gibi kıvrılan sahili aşındıran durgun denizde hiçbir değişiklik yoktu. Kıyının bir kısmı süt beyazı kumlarla kaplıyken, diğer tarafında siyah kayalarla kaplı bir koy oluşmuştu. Koyda, üç dört balıkçı teknesinin çekildiği küçük bir iskele vardı. Batıda ağaçlarla çevrili bir balıkçı köyü görünüyordu. Sabahtan beri ilk kez bir insan topluluğunun izine rastlamıştım.

Bayıra oturup dizlerimi birbirine kenetledim ve vahşi bir köpeğin cesur bakışlarıyla köye izlemeye ko-

yuldum. Belki de barakadaki ateşi yakan adam bu köye gitmişti; ben de onun izinden giderek bayır aşağı koşabilirdim. Fakat burası bir Hıristiyan köyü müydü? Herhangi bir kiliseye ya da haç işaretine rastlanm belki diye etrafa dikkatle göz gezdirdim.

Makao'daki Valignano ve diğer misyonerler, bu ülkedeki kiliseleri kendi ülkemizdekiler gibi hayal etmememiz konusunda bizi ikaz etmişlerdi. Derebeyleri rahiplere, orada hâlihazırda bulunan konakları ve tapınakları kilise olarak kullanmalarını söylemişler. İşte bu sebeple köylülerin, Hıristiyanlığı Budizm'le karıştırıp ikisinin aynı şey olduğunu düşündükleri vakiydi. Xavier bile bir tercümanın hatası yüzünden tam bu noktada başarısızlığın eşiğine gelmişti. Onun vaazlarını dinleyen bazı Japonlar, Tanrı'nın, nesillerdir önünde saygıyla eğildikleri güneş olduğunu düşünmüştü. Sonuç itibarıyla, çan kulesi olan bir bina görmemiş olmam, orada kilise bulunmadığı manasına gelmiyordu. Aşağıdaki balçık kulübelerden herhangi biri kilise olabilirdi. Ya da fakirlikten muzdarip Hıristiyanlar, ayinlerini yönetecek, günahlarını çıkaracak ve çocuklarını vaftiz edecek bir rahibin özlemini çekiyor da olabilirlerdi. Misyonerlerin ve rahiplerin sınır dışı edildiği bu çölde, bu gece bu adaya yaşam suyu verebilecek tek kişi bendim. Evet, yalnızca ben, bu kirli, yırtık pırtık paçavralara bürünmüş, kollarını bacaklarına dolamış ben... *"Ey her şeye egemen Rab, ne kadar severim konutunu!"*¹²

Birdenbire içimi şiddetli bir his kapladı; ruhani bölgame varmak için, ağırlığımı bastonuma vererek yağmurdan dolayı hâlâ ıslak olan bayırdan aşağı doğru düşse kalka ilerledim – evet, burası benim ruhani bölgemdi, Tanrımızın bana verdiği görevdi bu. Fakat koşarken, çam ağaçlarıyla çevrili köyün bir köşesinden

¹² İncil, "Mezmurlar" 84:1.

aniden bir adamın sesi geldi. Yerin derinliklerinden geliyormuş gibiydi. Yalnızca bir ateşin donuk kırmızı alevlerini net bir şekilde görebilmek için elimde bastonumla bir anlığına durdum. İçgüdüsel olarak bir şeyler olduğunu anlayıp, hızla indiğim bayırı koşa koşa tekrar çıktım. Bayırın diğer ucunda, gri köylü kıyafetleri giymiş bir adamın var gücüyle koşarak benden kaçtığını gördüm. Daha sonra adam benim olduğum tarafa bakıp durdu. Çökmüş suratında dehşete kapılmış gibi bir ifadeyle bakan adam, bir an sonra rahat bir nefes almıştı: “Peder!” Bu kelimeyi haykırırken bir yandan da el sallıyordu. Sonra tekrar bir şeyler bağırarak köyü işaret etti. Eliyle kendimi gizlememi ima etmeye çalışıyordu. Yukarıya olabildiğince hızlı bir şekilde koşup, büyük bir kayanın gölgesinde vahşi bir hayvan gibi kendimi gizlemeye çalıştım. Kalbim küt küt atıyordu ve nefesimi kontrol etmeye çalışıyordum. Ayak sesleri duydum, sonra da kayaların ötesinde, beni izleyen adamın fareye benzer küçük gözleri belirdi.

Yüzümden akan teri silmeye çalıştım ama elime baktığımda bunun ter değil kan olduğunu gördüm. Aşağı doğru giderken bir şeye çarpmış olmalıydım.

“Peder!” Kayanın gölgesindeki küçük gözler bana bakıyordu. “Peder, seni gördüğüme öyle sevindim ki...”

Yaltakçı gülüş. Yalakalık yapma çabası. Çenede kirli sakallar. “Burası tehlikeli,” dedi, “ama ben sana göz kulak olacağım.” Sessizce bu surata baktım. Kırbaçlanmış köpek, Kiçijiro, o sinsî gözleriyle bana gülümsüyordu. Çimenleri koparıp ağzına tıkıyor, o sarı dişleriyle onları çiğniyor, “Korkunç,” diye mırıldanırken aşağıdaki köye bakıyordu.

Ona baktığım anda, ateşi yakan ve bakaraya pisle-yen adamın o olduğu kafama dank etti. Lakin neden benim gibi dağlarda geziniyordu? Fumieye ayak basmıştı, korkacak neyi vardı ki?

“Peder, neden bu adaya geldiniz? Burası tehlikeli bir yer. Ama kendini gizleyen bazı Hristiyanların olduğu bir köy biliyorum.”

Ona sessizce bakmaya devam ettim. Bu adamın geçtiğı her köy, yetkililerce basılmıştı. Geçmişten gelen şüpheler zihnime doluyordu. Belki de bir gammazcıdan başka bir şey değildi. Döneklerin hükümet tarafından kukla gibi kullanıldığını daha önce de duymuştum; dönekler de onlarla canı gönülden iş birliği yapıyorlardı, güya her seferinde bir yenisini daha ekleyerek kendi çirkin suçlarını haklı çıkaracaklardı. Onların düşünce tarzı, Tanrı'nın buyruklarına karşı gelerek cennetten kovulan meleklerin, insanları günah işlemeye teşvik ettikleri zamanki düşünce tarzına benziyordu.

Akşam, etrafımızdaki dağların üzerine çökmeye başlamıştı fakat kızıl bir alev köyde sessizce kıpırdanmaya devam etti. Yine de çıt çıkmıyordu. Köy de köyün içinde yaşayanlar da ızdırabı, karşı çıkmadan kabullenmiş görünüyorlardı. Uzun süredir ızdırap çekmeye alışmış olan insanlar artık gözyaşı dökmüyor, acı içinde bağırıp çağırıyorlardı bile.

Benim için köyü terk edip kendi yoluma gitmek, yeni yeni iyileşmeye başlamış bir yaranın kabuğunu soymak kadar acı vericiydi. İçimden bir çığlık yükseliyordu: “Zayıfsın, korkaksın işte!” Bir diğeriye bir anlık heyecanlara ve duygulara kapılmamamı söyleyerek ona cevap veriyordu: “Muhtemelen bu koca ülkede senden ve Garrpe'den başka rahip yok. Eğer ölürseniz Japon kilisesi de sizinle beraber yok olur. Bu hayat ne büyük acılar ve fenalıklar getirirse getirsin, sen de Garrpe de yaşamalısınız.”

Yine de bunun yalnızca kendi zayıf tarafımın sesi olup olmadığını merak ettim. Henüz Makao'dayken işitiğim bir hikâye geldi aklıma. Şehit olmamak için kaçan bir Fransiskan rahibi hakkındaydı; bu rahip, dönek gibi davranarak yeraltı faaliyetleri yürütüyordu fakat sonra

kendisini derebeyi Omura'nın kalesinde ele vermişti. Bir anlık bir düşüncesizlik yüzünden misyonerlerin tüm yeraltı faaliyetleri zarar görmüş, Hristiyanların güvenliği tehlikeye düşmüştü. Bu hikâye iyi bilinirdi. Verdiği ders ise bir rahibin şehit olmak için var olmadığıydı; kiliseye zulmedilirken inanç ateşi tamamen sönmesin diye hayatını korumak zorundaydı.

Kiçijiro, vahşi bir köpek gibi beni takip ediyordu. Ben durduğumda o da duruyordu. “Çok hızlı yürüyün,” diye bağırdı. “Hastayım. Nereye gittiğinizi söyleyin. Sulh hâkimi, bir peder getirene üç yüz gümüş parçası verileceğini söylüyor.”

“Demek benim bedelim üç yüz gümüş parçası.” Kiçijiro'ya sarf ettiğim ilk sözlerdi bunlar, onları söylerken yüzümde acı bir tebessüm belirmişti. Yahuda, Efendimizi otuz gümüş parçasına satmıştı; ben onun on katı ediyordum yani.

“Tek başınıza gitmeniz tehlikeli,” dedi. Sanki artık ne olmuşsa içi rahatlamış gibi bana yetişti ve yanımda yürürken bir ağaç dalıyla çalılıkları kenara çekti. Kuşların çığlıkları akşamın karanlığını delip geçiyordu.

“Peder, Hristiyanların olduğu bir yer biliyorum. Orası güvenli. Hadi gidelim. Bu gece burada uyuyabiliriz, yarın da yola koyuluruz.”

Cevabımı beklemeden yere çömelip akşamın buğusuyla nemlenmemiş ince dalları toplamaya başladı, sonra da kesesinden bir çakmak taşı çıkarıp ateş yaktı.

Ardından, “Açsınızdır,” diyerek heybesinden birkaç kurutulmuş balık çıkardı. Açlıkla onlara bakarken ağzım sulanmaya başladı. Sabahtan beri bir avuç çiğ pirinçten ve salatalıktan başka bir şey yememiştim, bu yüzden Kiçijiro'nun gözlerimin önünde salladığı yiyecek gerçekten de cezbediciydi. Ateş alev alıp da tuzlanmış balık yavaş yavaş kızarmaya başladığında, inanılmaz leziz bir koku geldi burnuma.

“Yemeyecek misiniz?”

Dişlerimi göstererek, kurutulmuş balığı oburca kap-tım. Bir lokma, beni Kiçijiro'yla uzlaşmaya ikna etmeye yetmişti. Ben aç kurt gibi yerken, Kiçijiro bana memnu-niyet ve teessüfle kanşık bir ifadeyle baktı. Bu zaman zarfında sanki tütün ya da o tür bir şeymiş gibi çimen çiğneyip durdu.

Her yer artık karanlığa gömülmüş, dağlar serinleme-ye başlamıştı; sisle kanşık yağmur tüm bedenime nüfuz etmişti sanki. Uyuyacakmışım gibi ateşin yanına uzan-dım. Fakat uyku söz konusu bile değildi, zira bilincimi kaybettiğim anda Kiçijiro sessiz sedasız sıvışacaktı. Tıp-kı yoldaşlarını sattığı gibi beni de satardı. Belki de bunu bu gece yapacaktı. Onun gibi beş parasız bir dilenci için üç yüz gümüş parçası şüphesiz ki baştan çıkarıcı bir tek-liftti. Gözlerimi yumduğumda, yorgun göz kapaklarımda ardında platodan gördüğüm, deniz ve adalardan oluşan manzara capcanlı belirdi: Deniz bir iğne gibi parlıyor, adalar da yüzeyinde yayılmış halde duruyordu. Birçok misyoner tarafından kutsanmış bu güzeller güzeli denizi aşmıştım. Kiliselerin çiçeklerle bezendiği, Hristiyanla-rın hediye olarak balık ve pirinç getirdiği günleri düşün-düm. O zamanlar burası, öğrencilerin tıpkı Portekiz'deki gibi Latince şarkılar söyledikleri bir ilahiyat fakültesiydi. Valignano, çoğunlukla derebeyleri keyiflensin diye arp ve org çaldıkları bir dönem olduğunu bile söylemişti bize.

“Peder, uyanık mısınız?”

Cevap vermedim ama yarı açık gözlerimle yoldaşı-ma baktım. Geceleyin kalkıp bir yerlere gidecek olsa bu kesinlikle hükümet yetkililerini çağırmak için olurdu. Uyuyup uyumadığımı anlamak için nefes alıp verişimi takip ediyordu ve az sonra yavaş yavaş hareket etmeye başladı. Tıpkı bir hayvan gibi sinsi sinsi uzaklaşırken onu izledim. Bu, sıvışması için harika bir fırsattı ama

beni şaşırttı ve bir iç çekerek ateşin başına döndü. Küllerin üstüne koymak üzere iki eliyle taze ve kuru dallar toplamaya devam etti ve tüm bu süre boyunca kederliymiş gibi iç çekip durdu. Ateşin kırmızı ışığı yanaklarına vuruyordu, gecenin karanlığında silüetini görebiliyordum. Sonra günün yorgunluğuna yenik düşüp uyuyakaldım. Zaman zaman gözlerimi açtığımda Kiçijiro ateşin yanında oturuyor oluyordu.

Ertesi gün güneşin yakıcı ışınları altında yürümeye devam ettik. Dünkü yağmurdan dolayı hâlâ ıslak olan topraktan beyaz buhar yükseliyordu ve dağın ötesinde bir bulut ıslı ıslı parlıyordu. Bir ara başım ağrıdı ve boğazım yandı. Kiçijiro'nun yüzümdeki acıyı fark edip etmediğini bilmiyorum ama yavaşça yürürken durdu, çalılıkların arasına saklanan bir yılanı sopasıyla öldürdü ve sonra da onu alıp kirli çantasına koydu. "Biz köylüler bu büyük yılanları şifa niyetine yeriz," dedi san dişlerini göstere göstere gülerek.

Dün gece beni neden üç yüz gümüş parçasına satmadığını düşündüm. Sonra aklıma, İsa'nın akşam yemeğinde Yahuda'ya dönüp, "Her ne yapacaksan bir an önce yap," dediği dramatik sahne geldi. Rahip olsam da bu sözlerin tam manasını kavramanın zor olduğunu düşünüyorum. Kiçijiro'nun yanında bacaklarımı yorgun yorgun sürüyerek ilerlerken zihnimde bunları evirip çeviriyordum. Kendisine otuz gümüş parçası için ihanet edecek olan adamı gönderdiğinde İsa'nın göğsü hangi duygularla dolup taşıyordu acaba? Öfke? Kırgınlık? Yoksa bu sözler sevgisinden ötürü müydü? Eğer öfke olsaydı İsa hemen o an dünyadaki tüm insanlar arasında yalnızca bu adamı kurtuluştan men ederdi ve Tanrımız bu bir kişiyi ebedi cehennem azabına çarptırırdı.

Fakat öyle olamazdı. İsa, Yahuda'yı bile korumak istemişti. Öyle olmasaydı onu katiyen havarisi yapmazdı. Lakin yine de İsa onu neden doğru yoldan sapmaya

başladığında durdurmadı? Bir ilahiyat öğrencisiyken bile anlayamadığım bir sorundu bu. Birçok rahibe bunu sormuşumdur. Peder Ferreira'ya da illa sormuşumdur ama verdiği cevabı hatırlamıyorum; nitekim bu da sorunuma gerçek bir çözüm getirmediğini gösterir.

“Bunlar öfkeyle ya da nefretle söylenmiş sözler değildi. İkrahta söylenmiş sözlerdi,” demişti birisi. Fakat nasıl bir ikrahtı bu? Yahuda'yla ilgili her şeyden ikrah mı ediyorlardı? O an İsa onu sevmeyi kesmiş miydi? “Katiyen,” diye cevap gelmişti. “Karı tarafından aldatılmış bir adam örneğini ele alalım. Adam karısını sevmeye devam eder ama onun, karısının, kendisine ihanet etmiş olmasını asla affetmez. Karısını seven ama bu davranışından da ikrah eden kocanın duygusu budur işte... İsa'nın Yahuda'ya karşı tavrı da bunun gibi bir şeydi.”

Bu geleneksel cevap, genç bir adamken bile beni tatmin edememişti. Esasen şimdi bile anlayamıyorum. Eğer böyle söylemem küfre girmeyecekse Yahuda'nın, İsa'nın ölüm kalım savaşı olan dramın şanı için kullanılan talih-siz bir kukladan başka bir şey olmadığı hissi var içimde. “Her ne yapacaksan bir an önce yap.” Ben olsam bu sözleri Kiçijiro'ya söyleyemezdim; bunun ilk sebebi, hayatımı korumak istemem; ikincisi ise onun ihanet üstüne ihanet etmemesini içtenlikle umut etmemdi.

“Bu yol dar. Buradan yürümek güç,” dedi yoldaşım.

“Buralarda bir nehir var mı?” diye sordum.

Boğazım o kadar kurumuştur ki artık dayanamıyordum. Kiçijiro belli belirsiz bir tebessümle bana bakarak, “Su mu istiyorsunuz? O kurutulmuş balıktan çok yediniz,” dedi.

Bir önceki günkü gibi kargalar etrafta uçuşuyor, gökyüzünde devasa bir hilal şekli oluşturuyorlardı. Yukarı bakınca beyaz bir ışık huzmesi beni kör edercesine gözüme vurdu. Onunla uzlaşmış olmaktan ve zayıflığımdan ötürü pişmanlık duymaya başlamıştım. Bir parça ku-

rutulmuş balık için telafisi imkânsız bir hata yapmıştım. Bataklık aradım ama boşunaydı. Ilık rüzgâr denizden bu yana esiyordu. “Nehir! Nehir! Nehir! Nehir!”

“Burada bir su birikintisi bile yok. Biraz dayanamaz mısınız?” dedi Kiçijiro. Ama cevabımı bile beklemeden yokuş aşağı koştu.

O, sarp kayalığın ardında gözden kaybolduğunda, çimenlerde pır pır eden böceklerin sesi dışında etraf birden ölüm sessizliğine büründü. Bir kertenkele tedirgin tedirgin bir taşın üstüne süründü, sonra da hızla kaçtı. Onun bana bakan sinsî suratı, bana daha şimdi gözden kaybolan Kiçijiro'nunkini anımsattı. Gerçekten de benim için su aramaya mı gitmişti? Yoksa birilerine burada olduğumu söyleyerek bana ihanet mi edecekti?

Bastonuma dayanarak yola devam ederken, boğazımdaki kuruluk gitgide dayanılmaz bir hal aldı ve o anda çok net bir şekilde fark ettim ki alçak adam, kasıtlı olarak bana kurutulmuş balık yedirmişti. İncil'de geçen sözleri, İsa'nın nasıl, “Susadım!”¹³ dediğini anımsadım; askerlerden biri, sirkeye batırıp bir zufa otuna taktığı süngerini onun ağzına sürmüştü. Gözlerimi yumdum. Uzaktan gelen boğuk bir çağrı, biri beni arıyormuşçasına yankılandı. “Peder! Peder!” Kiçijiro, elinde bir su testiyle eskisi gibi sarsak sarsak ayaklarını sürüyerek koştu. Bana acı dolu bir ifadeyle bakarak, “Kaçıyor musunuz?” diye sordu.

Bana sunduğu su testisini aldım ve dudaklarıma dayayıp utanmadan kana kana içtim. Su ellerimden akıp dizlerimi ıslattı.

“Peder, kaçıyordunuz. Bana güvenmiyor musunuz?”

“Duygularını incitmek istemiyorum,” dedim. “İkimiz de yorgunuz. Lütfen git. Beni yalnız bırak!”

“Yalnız mı? Nereye gideceksiniz ki? Bu çok tehlike-

¹³ İncil, “Yuhanna” 19:28.

li. Hristiyanların yaşadığı bir köy biliyorum. Orada bir kilise ve bir de peder var.”

“Peder mi?” Farkında olmadan sesimi yükseltmiştim. Adada benden başka bir rahip daha olduğuna inanamıyordum. Kiçijiro’ya artan bir şüpheyle baktım.

“Evet, peder. Üstelik Japon da değil. Ben öyle duydum yani.”

“İmkânsız!”

“Peder, bana güvenmiyorsunuz.” Orada, çimenlerin üstünde durmuş gözyaşı döküyordu, zayıf bir sesle, “Kimse bana güvenmiyor,” dedi burnunu çeke çeke.

“Ama başının çaresine bakmayı biliyorsun. Mokiçi ve İçizo, tıpkı taş gibi denizin dibini boyladı ve yine de...”

“Mokiçi güçlüydü, tıpkı güçlü bir av gibi... Fakat benim gibi zayıf bir av, ne yaparsanız yapın güçlenmez.” Onu sert bir şekilde azarladığımı hissetmiş olmıydı, zira kırbaçlanmış bir köpek gibi geriye bakıyordu. Lakin ben bunları onu azarlamak maksadıyla söylememiştim; yalnızca aklımdan geçen acı bir düşüncenin ifadesiydi bunlar. Kiçijiro, tüm insanların aziz yahut kahraman olmadığını söylemekte haklıydı. Hristiyanlarımızın kaç, eğer bu zulüm döneminden başka bir çağda doğmuş olsalardı döneklik ya da şehitlik gibi sorunlarla karşılaşır; onun yerine ölüm kapıyı çalana dek inançlarının gerektirdiği gibi bir hayat yaşarlardı.

“Gidecek hiçbir yerim yok. Yalnızca dağlarda gezinip duruyorum,” diye sızlandı Kiçijiro.

Acıma hissiyle doldu içim. Ona dizlerinin üstüne çökmesini emrettim ve emrime itaat ederek tir tir titreyen dizleriyle yere çöktü. “Mokiçi ve İçizo adına günah çıkarabilecek misin?” diye sordum.

İnsanlar doğarken ikiye ayrılır; güçlüler ve zayıflar, azizler ve sıradan olanlar, kahramanlar ve onlara saygı duyanlar. Zulüm döneminde güçlüler ateşlerde yanar,

denizde boğulur ama Kiçijiro gibi zayıf olanlar dağlarda berduş hayatı sürer. Sana gelince –şimdi kendi kendime konuşuyordum–, ya sen hangi kategoriye giriyorsun? Rahipliğinin ve onurunun bilincinde olmasan belki Kiçijiro gibi sen de fumieye ayak basacaktın.

“Efendimiz dikenlerle taçlandırılır. Efendimiz çarmıha gerilir.”¹⁴ Bir kertenkele yeniden taşın beyaz yüzeyinde sürünürken, Kiçijiro annesini taklit eden bir çocuğun samimiyetiyle sözlerimi bir bir tekrarladı. Ağaçların arasından ağustos böceğinin sesi geldi, çimen kokusu rüzgârla beraber beyaz kayanın üzerinde süzülüyordu.

Tekrar yola çıkınca ayak sesleri duydum. Bizden yana bakan ve adımlarını hızlandıran adamlar, çalılarının arasından geliyordu.

“Peder, affet beni!” Hâlâ dizlerinin üstünde duran Kiçijiro hıçkıra hıçkıra ağlayarak haykırıyordu: “Ben zayıfım. Mokiçi ve İçizo gibi güçlü biri değilim.”

Adamlar çoktan beni yakalamış, ayaklarımdan sürüklüyorlardı. Aralarından biri, yüzünde aşağılarcasına bir ifadeyle Kiçijiro’nun suratına bir sürü ufak gümüş para fırlattı.

Tek kelime etmeden beni önlerine kattılar. Kurak yolda tökezleye tökezleye yürütüldüm. Bir defa ardıma dönüp baktım ama bana ihanet eden o adamın küçük suratı çoktan uzağımızda kalmıştı. Bir örümcek gibi korku dolu gözleri ve o suratı...

¹⁴ “Matta” 27:29-31’de bu hadise anlatılır. Fakat rahibin buradaki sözleri doğrudan İncil’den alıntı değildir.

5

Dış dünya gün ışığıyla doluydu ama köyün içi tuhaftır ki karanlık görünüyordu. Buraya sürüklenirken, paçavralara bürünmüş çocuklar ve yetişkinler, çatıları sazdan yapılmış barakaların arasından hayvanlar gibi, parlayan gözleriyle ona bakıyorlardı.

Belki de Hristiyanlardır, diye düşündü ve gülümseyebilmek için dudaklarını zorladı. Fakat bu bir yanılsamaydı; hiçbir karşılık yoktu. Bir ara çıplak bir çocuk onun olduğu yere sallana sallana geldi ama dağınık saçlı annesi hemen öne atıldı ancak telaştan yere yuvarlanmıştı, bir an sonra toparlanıp çocuğu kollarından tuttuğu gibi geri götürdü. Rahip, titreye titreye çektiği ızdırabı dindirmek için gece boyunca, Getsemani Bahçesi'nden Kayafa'nın sarayına sürüklenen bir adamı düşündü içten içe.

Köyün dışına çıkarıldığında gözleri birden güneş ışığıyla kamaştı. Feci derecede başı dönüyordu. Arkasındaki adam sürekli bir şeyler mırıldanarak onu itekleyip duruyordu. Rahip, gülümsemeye çalışarak bir anlığına dinlenebilmek için izin istedi ama sert ifadeli ve zalim olan diğeri, başını olumsuz anlamda salladı. Parlayan gü-

neşin altındaki tarlalardan ağır bir gübre kokusu geliyor, tarla kuşları gökyüzünde keyifle ötüyor, adını bilmediği kocaman ağaçların gölgesi hoş bir şekilde yola vuruyor, yapraklar da meltemle beraber hışırdarken hayat dolu bir ses çıkanyordu. Tarlaların arasından geçen yol gitgide daralıyordu, öbür tarafa vardıklarında dağın içine doğru uzanan bir oyuk buldular. Burada ince dallardan yapılma minik bir baraka vardı. Siyah gölgesi balçıklı toprağa düşüyordu. Burada, köylü kıyafetleri giymiş dört beş adamla kadın, elleri bağlı halde, çimenlerde yan yana oturuyordu. Kendi aralarında konuşuyor gibilerdi fakat rahibi tanıdıklarında şaşkınlıktan ağızları bir karış açık kaldı. Rahibi gruba getirince işlerinin bittiğini düşünen muhafızlar, gevezelik etmeye, şakalaşıp gülüşmeye başladılar. Rahibin kaçmasından endişeleniyor gibi görünmüyorlardı. Rahip yere oturduğunda kadınlar ve adamlar saygıyla başlarını eğdiler.

Rahip bir süre sessiz kaldı. Bir sinek, alnından süzülen teri yalama girişiminde bulundu ve ısrarla yüzünün etrafında vızıldayıp durdu. Kulaklarını, sineğin kanatlarının can sıkıcı sesine verdi ve güneşin sıcak ışınlarını sırtında hissetti; bir rahatlık hissi yavaş yavaş tüm bedene yayılmaya başladı. Sonunda yakalanmıştı, bunu düşününce midesine kramplar giriyordu ama öte yandan burada böylesine bir umursamazlıkla karşılaşmayı hiç beklemiyordu ve kendi kendine tüm bunların bir yanılsama olup olmadığını sormaya başladı. Belirsiz bir nedenden ötürü şabat günü geldi aklına. Muhafızlar, hiçbir şey yokmuş gibi kendi aralarında konuşup gülüşüyorlardı. Parlak güneş neşeyle çalılara ve küçük oyuktaki barakaya vuruyordu. İşte onun esir düştüğü, korku ve endişeyle gelmesini beklediği gün bugündü. Gerçekten de böyle huzurlu ve sakin bir gün olabilir miydi? Yine de nedense ifade edilemez bir memnuniyetsizlik de hissediyordu; birçok şehit ve İsa'nın kendisi gibi trajik bir

kahraman olacak kadar ayrıcalıklı olmamanın verdiği bir tür hayal kırıklığıydı bu.

“Peder!” Bir gözü çökmüş olan adam kelepçeli bileklerini hareket ettirerek, “Peder, neler oldu?” diye sordu.

Bunun üzerine, diğerleri de başlarını kaldırıp meraklı yüzlerle rahibin cevabını beklediler. Bir grup cahil hayvan gibiler, diye düşündü, onları bekleyen kaderden tamamen bihaberlerdi. Dağlarda yakalandığını açıkladığında söylediklerini anlamamış gibi baktılar ve az evvel konuşan adam, elini kulağına götürüp aynı soruyu bir daha sordu. Sonunda anlamış gibi görünüyorlardı. “Ah!” Anlayıştan ve duygudan yoksun bir iç çekiş duyuldu aralarından.

“İyi konuşmuyor mu!” dedi kadınlardan biri, rahibin Japonca konuşmasına tıpkı bir çocuk gibi hayret ederek. “Gerçekten zeki, değil mi?”

Muhafızlar tüm bunlara gülüp geçtiler, ne onları azarlamaya ne de konuşmalarına engel olmaya kalktılar. Hatta tek gözlü adam, bir nebze yakınlık göstererek ona hoş bir tebessümle cevap veren muhafızlardan biriyle konuşmaya başladı.

“Bu adamlar ne yapıyor böyle?” diye fısıldadı rahip, kadınlardan birine. Kadın, hükümet yetkililerinin köye gelmesini beklediklerini söyledi. “Her neyse, Peder,” diye sözlerine devam etti, “biz Hristiyan’ız. O adamlar ise Hristiyan değiller, putperestler.” Bu ayrıma büyük bir anlam yüklediği aşikârdı.

“Bir şeyler yemez misiniz, Peder?” diyerek konuşmaya devam etti ve kelepçeli bilekleriyle göğsünden bir çift küçük salatalık çıkarmayı başardı, sonra birini kendisi yerken diğerini rahibe verdi. Rahip salatalığı ısırınca ağzı kötü bir kokuyla doldu. Bu ülkeye geldiğinden beri, bu zavallı Hristiyanların başına beladan başka bir şey açmadığını düşündü ve ön dişleriyle salatalığı kemirme-

ye devam etti. İçinde barındığı küçük bir baraka edinmişti onlardan, şimdi giydiği kıyafetleri onlar vermişti, onların yiyeceklerini yemişti. Şimdi bir şeyler verme sırası ondaydı. Fakat ne verebilirdi ki? Sunabileceği tek şey, hayatı ve ölümüydü.

“Adınız neydi?” diye sordu.

“Monica.” Cevabı verirken nedense utanmıştı, sanki Hristiyan ismi, şu koca dünyada sahip olduğu tek süstü. Augustinus’un annesinin adını, bedeni leş gibi balık kokan bu kadına hangi misyoner koymuştu ki?

“Peki ya bu adam?” Muhafızlarla konuşmayı sürdüren tek gözlü adamı işaret etti başıyla.

“Mozaemon mu? Onun adı da Juan.”

“Sizi hangi peder vaftiz etti?”

“Peder değil, müritlerdendi: Mürit İşida. Onu tanıyor sunuzdur, Peder.”

Rahip başını salladı. Bu ülkede tanıdığı tek kişi Garpe’ydi.

“Onu tanımıyor musunuz?” Kadın, rahibin yüzünü dikkatle incelerken şaşkınlıkla konuşuyordu. “Nasıl olur, Unzen’de öldürülmüştü.”

“Peki, hepiniz müsterih misiniz?” Sonunda içindeki şüpheyi dile getirmişti. “Hepimizin aynı şekilde öleceğinin farkında değil misiniz?”

Kadın bakışlarını yere indirdi ve ayaklarının dibindeki çalılara baktı. İnsan kokusuna gelen bir sinek, yine rahibin boynunun etrafında vızıldamaya başladı.

“Bilmiyorum,” dedi kadın. “Mürit İşida, cennete gittiğimiz zaman sonsuz huzur ve mutluluğa erişeceğimizi söylerdi. Orada her yıl vergi ödemek zorunda kalmayacağız, açlık ve hastalıkla ilgili endişelenmeyeceğiz. Orada ağır işler olmayacak. Dünyada sıkıntıdan başka bir şey yok, bu yüzden sıkı çalışmak zorundayız. Peder, cennette böyle bir ızdırap olmadığı doğru değil mi?”

“Cennet, sandığınız gibi bir yer değil!” diye haykırmak istedi rahip. Ama kendini tuttu. Bu köylüler dini eğitimlerini çocuklar gibi almışlardı; hiçbir yüksek verginin, hiçbir baskının olmadığı bir cennet hayali kuruyorlardı. Onların mutlu hayallerine kim zalimce bir son yazacaktı?

“Evet,” dedi gözünü kırparak, “orada bizden hiçbir şey çalınamaz; hiçbir şeyden yoksun bırakılmayız.”

Fakat şimdi de başka bir soru gelmişti dilinin ucuna: “Ferreira adında bir peder tanıyor musunuz?”

Kadın başını salladı. Ferreira adı, Hristiyanlar arasında bile anılmayan bir söz mü, diye sordu kendi kendine rahip.

Birdenbire tepeden yüksek bir ses geldi. Yukarı bakan rahip, iki köylünün takip ettiği, yaşı biraz geçkince, kısa boylu, tombul ve güler yüzlü bir samuray gördü. Yaşlı adamın yüzündeki tebessümü görür görmez onun Tomogi'deki soruşturmayı yürüten samuray olduğunu anladı.

“Hava sıcak, değil mi?” Samuray, yelpazesini sallayarak tepeden aşağı doğru yavaşça inerken bir yandan da konuşuyordu: “Artık hepten sıcak olacak. Açık araziler katlanılmaz hale geliyor.”

Monica, Juan, diğer erkek ve kadınlar kelepçeli bileklerini dizlerinin üstüne koyup başlarıyla kibarca selam verdiler. Yaşlı adam, göz ucuyla baktığı rahibin de diğerleriyle beraber başını eğdiğini gördü ama onu görmezden gelip dümdüz yürüdü. Geçtiği sırada pelerini hışırdadı ve kıyafetlerinden tatlı bir parfüm kokusu geldi.

“Bugünlerde akşamları duş alamıyoruz. Yol tamamen toz içinde. Bizim gibi yaşlı insanlar için bu kadar yol tepmek tam bir dert.” Mahkûmların arasına oturdu, beyaz yelpazesıyla başını ve boynunu ferahlatıyordu. “Benim gibi yaşlı bir adamın başına iş açıp durmayın,” dedi.

Güneş ışığı, adamın gülen yüzünü öyle yassı gösteriyordu ki rahip Makao'da gördüğü Buda heykellerini hatırladı. Onlar katiyen İsa'nın sureti gibi güçlü bir his uyandırmamıştı içinde. Sinekler etrafta vızıldayıp duruyordu. Bir ara Hristiyanların boyunlarını sıyrıp geçtiler, sonra yaşlı adamın yanına uçup tekrar geri döndüler.

“Sizi tutuklamamızın sebebi nefret değil. Sebeplerimizi anlamalısınız. Vergilerinizi ödeyip sıkı çalışsanız sizi niye tutuklayalım ki? Köylülerin, ülkenin omurgası olduğunu herkesten iyi biz biliyoruz.”

Fır fır dönen sineklerin kanat seslerine, yaşlı adamın yelpazesinin hışırtısı karışmıştı. Tavukların gıdıklamaları, serin rüzgârla beraber uzaklardan bulduğumuz yere taşınıyordu. Rahip, meşhur soruşturma bu muymuş, diye düşündü diğerleri gibi önüne bakarken. Peki ya işkence gören ve cezalandırılan tüm diğer Hristiyanlar ve misyonerler, ızdırap çekmeden önce böyle nazik ve ikna edici bir ses duymuşlar mıydı? Böyle durgun bir atmosferde sineklerin vızıltısını onlar da işitmiş miydi? Korkusuna ve titremesine engel olamayacağını düşündü ama söylemesi tuhaf olsa da içinde bir dehşet hissetmiyordu. İşkencenin ve ölümün yakınlığının tam olarak idrakine varamamıştı. Yağmurlu bir günde, uzaklardaki dağlara vuran güneş ışığını düşünen bir adam gibi hissediyordu kendini.

“Üzerinde düşünmeniz için size zaman vereceğim. Daha sonra bana mantıklı bir cevap vereceksiniz,” dedi yaşlı adam, zoraki tebessümü solarken sohbet etmeyi aniden keserek. Şimdi ise rahibin, Makao'daki tüccarların yüzünde sık sık gördüğü tamahkâr bir gurur ifadesi yerleşmişti yüzüne. “Defolun!” dedi.

Muhafızlar, çalışanların arasında ayağa kalkıp tutsaklarının yanına geldiler. Rahip de diğerleriyle beraber ayağa kalkmaya çalıştı ama yaşlı adam, bir maymun gibi yüzünü buruşturarak, parlayan gözlerinde ilk defa açığa

çıkan hınç ve nefretle bağırdı. “Sen,” dedi küçük bedeniyle ayağa dikilip, bir elini kılıcına götürerek, “burada kal.”

Rahip, belli belirsiz bir tebessümle yeniden çalılarnın arasına oturdu. Ufak tefek yaşlı adam vücudunu dikleştirdi, horoz gibi geriye doğru eğildi ve bir yabancıya yenilmemek konusundaki kararlılığını mahkûmlarına göstermek için kasıla kasıla yürüdü. Tam bir maymun, diye düşündü rahip. Orada eli kılıcında durmasına gerek yoktu ki. Zaten kaçmayacaktı.

Elleri kelepçeli grubun tepeyi tırmanmalarını ve uzaktaki platoda gözden kaybolmalarını izledi. *Hoc passionis tempore piis adauge gratiam*¹⁵ duası kurmuş dudaklarından acı acı döküldü. “Tanrım,” diye mırıldandı, “ızdıraplarını arttırma. Bu zaten onlar için fazlasıyla ağır. Bugüne dek katlanabildiler. Vergi, hükümet yetkilileri ve zulüm gibi yüklerin altında ezilen insanlara daha fazla yük yükleyebilir misin?”

Yaşlı adam bir bardağı dudaklarına götürdü ve tıpkı bir tavuk gibi suyu yudumlayarak boğazını nemlendirdi. “Çok sayıda pederle tanıştım,” dedi. “Bazen de onları sorguya çektim...” Dudaklarını ıslattı ve önceki tavrının tam zıddına bürünüp yaltakçı bir ses tonuyla konuşmaya devam etti. “Japonca biliyor musun?”

Gökyüzünde birkaç parça bulut süzülüyordu. Oyuk gitgide kararıyordu. Çalılıkların içinden, böceklerin boğucu vııltıları kendini ilk kez duyurmaya başlamıştı.

“Köylüler aptal,” dedi. “Azat edilmeleri tamamen sana bağlı.”

Rahip, lafı nereye getireceğini tam olarak anlamamıştı ama diğerinin yüzündeki ifade, yaşlı, kurnaz hergelenin ona bir tuzak kurduğunu açık ediyordu.

¹⁵ (Lat.) “Büyük Perhiz’in bu son iki haftasında, inananlara bahşettiğin rahmetini arttır.”

“Köylüler kendi kendilerine düşünemezler. Oturup meseleyi konuşsalar bile bir sonuca varamayacaklar. Ama sen tek bir söz söyleyen...”

“Ne demeye çalışıyorsunuz?” diye sordu rahip.

“Dinden dönün! Dinden dönün!” Yaşlı adam güldü ve konuşurken yelpazesini salladı.

“Peki ya bunu reddedersem?” Rahip usulca gülümseyerek yanıt verdi. “Sanının o zaman beni öldüreceksiniz.”

“Hayır, hayır,” dedi yaşlı adam, “bunu yapmayacağız. Eğer yaparsak köylüler işi hepten inada bindirir. Omura ve Nagazaki’de bu hatayı yaptık. Hristiyanlar inatçı bir topluluk.”

Yaşlı adam konuşurken göğsünü şişirip derin bir iç çekti fakat rahip, tüm bunların bir komedi olduğunu hemen anladı. Maymuna benzeyen bu yaşlı adamla dalga geçmekten içten içe zevk almaya bile başlamıştı.

“Şimdi gerçekten inanan bir pederseniz Hristiyanlara acımanız gerekir. Öyle değil mi?”

Rahip, istem dışı olarak ağzının açık kaldığını fark etti. Bu yaşlı adam ne kadar da ahmaktı! Böyle çocuksu bir mantıkla bir şey elde edebileceğini mi sanıyordu? Unuttuğu şey, şayet bu memur, bir çocuk kadar basit düşünüyorsa bir tartışmada mağlup edildiğinde küplere binmesinin de bir o kadar basit olacağıydı.

“Buna ne dersin?” dedi yaşlı adam.

“Yalnızca beni cezalandır,” dedi rahip omuzlarını silkip gülerek.

Yaşlı adamın alnı öfkeden kızarmıştı. Uzaklardaki bulutlardan cansız bir gök gürültüsü sesi geldi.

“Onlar senin yüzünde acı çekmek zorundalar,” diye sözlerine son verdi yaşlı adam.

Onu küçük barakaya ittiler. Çıplak toprağın üstünde duran, çalı çırpıdan yapılma duvarın aralıklarından beyaz güneş ışınları iplik iplik içeri sızıyordu. Rahip, dışarıda laklak eden muhafızların boğuk seslerini duyabiliyordu. Hristiyanları nereye götürmüşlerdi? Öylece gözden kaybolmuşlardı işte, hepsi buydu. Dizlerini birbirine kenetleyerek yerde oturmuş, Monica'yı ve tek gözlü yoldaşını düşünüyordu. Sonra Tomogi köyünü, Omatsu'yu, İçizo'yu ve Mokiçi'yi düşündü. Gönlüne bir ağırlık çöktü. Eğer... Eğer tefekkür edebileceği tek bir an olsaydı en azından o zavallı Hristiyanları kutsardı. Fakat bunu bile düşünememişti. Soluklanacak kadar bile vakti olmadığını kanıtıydı bu. Hiç olmazsa onlara hangi ayda, ayın kaçınıcı gününde olduklarını sorabilirdi. Lâkin bunu da unutmuştu işte. Bu ülkeye geldiğinden beri ayları, günleri, kısacası zaman mefhumunu tümünden yitirmiş gibiydi; bu yüzden Paskalya'dan bu yana ne kadar zaman geçtiğini ya da bugün hangi azizin bayramının kutlandığını hesaplayamıyordu artık.

Tespihi olmadığı için parmaklarıyla *Babamız* ve *Sana selam olsun ey Meryem* çekmeye başladı ama dudakları hastalıktan birbirine yapışmış olan adamın ağzından suyun damla damla aşağı akması gibi, dua da onun dudaklarında boş ve anlamsız kaldı. Daha ziyade, barakanın dışındaki muhafızların seslerine kaptırmıştı kendini. Habire yüksek sesle katıla katıla gülecek kadar komik olan şey neydi? Düşünceleri, ateşin yandığı bahçeye ve hizmetkârlara çevrildi; meşale taşıyan ve oradaki tek bir adamın kaderine karşı tamamen kayıtsız olan o insanların silüetleri... Bu muhafızlar da insandı, onlar da diğerlerinin kaderine karşı kayıtsızdı. Gülüşüp konuşmalarının bu kadar içten olması da bu sebeptendi. Günah, diye düşündü, genellikle sanıldığı gibi bir şey değildir; günah, çalmak ve yalan söylemek değildir. Günah, bir insanın, bir diğerinin hayatını acımasızca ayaklar altına

alması ve açtığı yaralardan tamamen bihaber olmasıdır. İşte o zaman ilk defa gerçekten içinden gelerek dua etti.

Birdenbire kapalı göz kapaklarına parlak bir ışık huzmesi vurdu. Birisi yavaşça ve sinsice, ses çıkarmamaya çalışarak barakanın kapısını açıyordu. Sonra da küçük, tehditkâr gözler kendisine odaklandı. Rahip yukanı baktığında içeriye giren kişi çabucak geri çekilmeye çalıştı.

“Sakin, değil mi?” Şimdi bir başkası, içeri bakan muhafızla konuşuyordu; artık kapı açıktı. Işık içeriye doluştu ve kılıcı olmayan bir adamın silueti kapıda belirdi, ihtiyar samuray değildi bu.

“Señor, gracia,”¹⁶ dedi.

Demek Portekizce biliyordu. Telaffuzu tuhaftı, duraksayarak konuşuyordu ama kesinlikle Portekizceydi konuştuğu.

“Señor.”

“Palazera â Dios nuestro, Señor.”¹⁷

İçeriye birden hücum eden kör edici ışık rahibin nedense başını döndürmüştü. Söylenenleri dinledi; evet, tek tük hatalar vardı ama anlamıyla ilgili en ufak bir şüphe yoktu.

“Şaşırmayın,” diye devam etti diğeri yine Portekizce. “Nagazaki ve Hirado’da benim gibi bir sürü tercüman var. Ama görüyorum ki siz, Peder, dilimizi epey iyi öğrenmişsiniz. Portekizceyi nerede öğrendiğimi tahmin edebilir misiniz?”

Cevabı beklemeden konuşmaya devam etti ve konuşurken yelpazesini tıpkı yaşlı samurayın yaptığı gibi sallayıp durdu. “Siz Portekizli pederler sayesinde Arima, Amakusa ve Omura’da ilahiyat fakülteleri inşa edildi.

¹⁶ (Por.) “Selam, bayım.”

¹⁷ (Por.) Doğrusu “Para rezar â Dios nuestro, Señor” şeklinde olmalıdır: “Tanrımıza dua edin, bayım.”

Ama bu benim dönek olduğum anlamına gelmez. Ben de vaftiz edildim ama başından beri Hristiyan olmak ya da rahip olmak gibi bir dileğim yoktu. Ben yalnızca saray samuraylarından birinin oğluyum; öğrenmekten başka hiÇbir şey beni dünyada daha iyi yapamaz.”

Adam Hristiyan olmadığının altını ısrarla çiziyordu. Rahip karanlıkta ifadesiz bir yüzle oturarak onun saÇma sapan konuşmalarını dinledi.

“Neden bir şey söylemiyorsunuz?” diye çıkıştı adam, artık kızmaya başlıyordu. “Pederler hep bizimle alay etti. Peder Cabral’i tanırdım, Japonlarla ilgili her şeyi k   msemekten başka bir şey yapmazdı. Evlerimizi hor görürdü, dilimizi hor görürdü, yemeklerimizi ve geleneklerimizi hor görürdü ama yine de Japonya’da yaşadı işte. İlahiyattan mezun olanlarımızın bile rahip olmasına izin vermedi.”

Konuştukça geçmişteki olayları hatırlıyor, sesi gitgide keskin ve sert bir hal alıyordu. Yine de rahip, ellerini dizlerine kenetlemiş bir halde otururken adamın öfkesinin tamamıyla haksız olmadığını biliyordu. Makao’daki Valignano’dan Cabral hakkında bir şeyler işitmişti; Valignano’nun, bu adamın Japonlara karşı olan tutumu yüzünden Kilise’yi terk eden Hristiyanlardan ve rahiplerden nasıl h z nlenerek bahsettiğini hatırladı.

“Ben Cabral gibi değilim,” dedi sonunda.

“Gerçekten mi?” Adam gülerek konuşmuştu. “Ben pek emin değilim bundan.”

“Neden ki?”

Rahip, adamın yüzünde nasıl bir ifade olduğunu karanlıkta kestiremiyordu. Ama kıs kıs g lmesinden, nefret ve teessüfle dolu bir ifade olduğunu tahmin etti. Hristiyanların günah çıkarmalarını gözlerini kapatarak dinlemeye alışkın olduğundan, kendinden son derece emin bir biçimde böyle çıkarımlar yapabiliyordu. Lakin karşısındaki adama baktığında, onun savaştığı şeyin, Pe-

der Cabral değil de bir zamanlar vaftiz edilmiş olması gerçeği olduğunu düşündü.

“Dışarı gelmez misiniz, Peder? Kaçacağınızdan endişe etmemiz gerektiğini düşünmüyorum.”

“Hiç belli olmaz,” dedi yüzünde bir tebessümün gölgesiyle. “Ben aziz değilim. Ölümden korkanım.”

“Peder, bazen cesaret diğer insanların başına bela açmaktan başka bir işe yaramaz. Biz buna cahil cesareti deriz. Rahiplerin birçoğu, bu cahil cesaretine bağınazca kendilerini kaptırıp, Japonların başına bela açmaktan başka bir şey yapmadıklarını unutuyor.”

“Misyonerlerin yaptığı tek şey bu mu? Sadece bela getirmek mi yani?”

“Eğer insanlara istemedikleri şeyleri dayatırsanız, ‘İstemem, kalsın!’ demeye meyillidirler. Hristiyan doktrini de burada böyle bir şey işte. Bizim kendi dinimiz var; yeni, yabancı bir tane istemiyoruz ki! Ben ilahiyat fakültesinde Hristiyan doktrinini bizzat öğrendim; işte bu yüzden size, Hristiyanlığın bu ülkeye tanıtılmaması gerektiğini düşündüğümü söylüyorum.”

“Sizin ve benim düşünce tarzımız farklı,” dedi rahip daha kısık bir sesle. “Eğer aynı olsaydı ta uzaklardan bu ülkeye gelmek için denizleri aşmazdım.”

Bu, Japonca girdiği ilk laf dalaşıydı. Xavier zamanından beri pederler, Budistlerle böyle bir muhabbete girmiş miydi? Valignano onu, Japonların zekâsını küçümsememesi konusunda uyarmış, münakaşa etmekte uzman olduklarını söylemişti.

“Madem öyle, size bir soru sorayım.” Konuşurken yelpazesini açıp kapayarak saldırıya geçti: “Hristiyanların dediğine göre, onların Tanrıları sevgi ve merhamet, iyilik ve erdem kaynağı iken, budalar yalnızca insan ve böyle vasıflara sahip olamazlar. Siz de böyle mi düşünüyorsunuz, Peder?”

“Bir buda. tıpkı bizim gibi ölümden kaçamaz. Yara-dan’dan farklı bir şeydir.”

“Yalnızca Budist öğretileri konusunda bilgi sahibi olmayan bir peder böyle bir şey söyleyebilir. Budaların aslında insandan başka bir şey olmadıklarını söyleyemezsiniz. Üç çeşit buda vardır: *Hossin*, *goşin* ve *oka*. Okalar, insanoğlunu dünyaya getirmenin ve ona fayda sağlamanın sekiz yönünü gösterir; *hossin*’in ise başlangıcı ve sonu yoktur, o değişmezdir. *Sutralarda*¹⁸ budanın sonsuz olduğu ve asla değişmeyeceği yazılıdır. Yalnızca bir Hristiyan, budaları safi insanoğlu olarak nitelendirebilir. Biz hiç de öyle düşünmüyoruz.”

Adam cevaplarını ezberlemiş gibi sayıp dökmeye devam ediyordu. Şüphesiz ki geçmişte birçok misyoneri gözlemlemiş ve onları alt etmenin en ideal yolunu düşünüp durmuştu. Açıkça kendisinin bile anlamadığı büyük laflar ederek sözlerine son verdi.

“Lâkin her şeyin doğal olarak var olduğunu, dünyanın bir başlangıcının yahut sonunun olmadığını söylüyorsunuz,” dedi rahip, diğerinin zayıf noktasını ele alıp savunmaya geçerek.

“Evet, düşüncemiz bu yönde.”

“Fakat cansız bir nesne, başka bir şey tarafından, dışarıdan yahut içeriden hareket ettirilmelidir. Budalar nasıl doğmuştur? Budaların kalplerinin merhamet dolu olduğunu anlıyorum. Fakat tüm bunların öncesine gidecek olursak, dünya nasıl meydana geldi? Bizim Tanrımız, kendi varlığının kaynağıdır; O ki insanoğlunu yaratmıştır, her şeye hayat vermiştir.”

“Öyleyse Hristiyan Tanrısı kötü insanlar yaratmış. Söylemeye çalıştığınız bu mu? Kötülük de mi Tanrınızın işi?” Tercüman konuşurken hafiften gülererek zaferinin tadını çıkarıyordu.

“Hayır, hayır,” diye haykırdı rahip başını sallayarak. “Tanrı her şeyi iyilik için yarattı. Bu iyilik için insanoğ-

¹⁸ Buda’nın vaazlarını aktaran metinlerdir.

luna düşünme yetisi bahşetti fakat biz insanlar bazen bu ayırt etme yetisini yanlış şekilde kullanınız. Kötü olan da budur.”

Tercüman küçümsercesine çık dedi. Ama rahip, onun bu açıklamayla ikna olmasını zaten beklememişti. Bu tür bir muhabbet çok geçmeden muhabbet olmaktan çıkıp bir tarafın diğer tarafı güçlü bir şekilde alt etmeye çalıştığı bir kelime oyununa dönüşürdü.

“Kesin şu safsatayı!” diye bağırdı tercüman. “Köylülerle onların kanlarını ve çocuklarını bu şekilde tatmin edebilirsiniz ama benim aklımı çelemezsiniz. Fakat izin verin de size bir soru daha sorayım: Eğer Tanrı’nın sevgi ve merhamet dolu olduğu doğruysa, cennetine giden yolda insanı çok kez imtihan ettiği ve ona her türlü ızdırabı verdiği gerçeğini nasıl açıklıyorsunuz?”

“Her türlü ızdırıp derken? Bence atladığınız bir nokta var. Ancak Tanrımızın emirlerine içtenlikle uyan kişiler huzurlu bir yaşam sürebilir. Bir şey yeme isteğimiz varsa bu isteğimizi tatmin edebiliriz. Tanrı bize açlıktan ölmemizi emretmez. Bizden tek istenilen, Tanrı’yı, Yaradan’ımızı onurlandırmamızdır; hepsi bu. Yahut mesela, bedensel arzularımızdan kaçamayız, zaten Tanrı kadınlarla her türlü münasebetten men etmez bizi; aksine bize bir eşimiz olmasını ve onun ilahi emrini yerine getirmemizi söyler.”

Konuşmayı bitirdiğinde, cevabını iyi bir çerçeveye oturttuğunu düşündü. Barakanın karanlığında, tercümanın dilinin tutulduğunu ve sessizliğe gömüldüğünü hissedebiliyordu.

“Yeter! Bu manasız sohbete sonsuza dek devam edemeyiz,” dedi diğeri kızgınlıkla, şimdi Japoncaya geçmişti. “Buraya bu saçmalık için gelmedim ben.”

Uzaklarda bir horoz ötüyordu. Hafif açık kapıdan sıran tek bir ışık huzmesi odanın karanlığını bölüyor; bu ışık huzmesinin içinde binlerce toz zerreciği dans ediyordu. Rahip dikkatle onlara baktı.

Tercüman derin bir iç çekti. “Eğer dinden dönmezseniz,” dedi, “köylüler kuyuda asılacak.”

Rahip, söylediği şeyin anlamını tam olarak çözemedi.

“Evet, beş köylü, birkaç gün boyunca kuyuda baş aşağı asılı kalacak.”

“Kuyuda asılmak mı?”

“Evet, Peder, tabii dinden dönmezseniz.”

Rahip sustu. Söylediği şeyde ciddi miydi, yoksa gözdağı mı veriyordu? Karanlığa doğru, parlayan gözleriyle baktı.

“Peder, İnoue diye birini duydunuz mu hiç? Sulh hâkimidir. Soruşturma için bazen onunla yüz yüze geleceksiniz.”

“İ-N-O-U-E”. Bu hecelerle birlikte tercümanın Portekizcesi hayat bulmuş gibi görünüyordu. Bu heceler, rahibin kulaklarına çarptı ve o an rahibin tüm vücudu sarsılıp titredi.

“İnoue’nin sorgusundan sonra dinden dönen pederler şunlar: Peder Porro, Pedro, Cassola ve Ferreira.”

“Peder Ferreira mı?”

“Evet, onu tanıyor musunuz?”

“Hayır, tanımıyorum,” diye haykırdı rahip başını heyecanla sallayarak. “O, başka bir cemaate bağlı; adını hiç duymadım, onunla hiç tanışmadım... Bu peder hayatta mı peki şimdi?”

“Hayatta tabii. Kendine bir Japon ismi seçti ve Nagazaki’de karısıyla beraber bir konakta yaşıyor. Şimdilerde iyi bir üne sahip.”

Birden rahibin gözleri önünde daha önce hiç görmediği Nagazaki sokakları belirdi. Nedenini anlayamıyordu ama hayallerindeki Nagazaki labirent gibi yollarla doluydu ve altın sarısı güneş, küçük evlerin pencereleğinde parlıyordu. İşte orada, cadde boyunca yürüyen, tıpkı bu tercümanınki gibi kıyafetler giymiş olan kişi de Ferreira idi. Hayır, bu olamazdı. Bu gülünç bir hayaldi.

“Size inanmıyorum,” dedi.

Ama tercüman alay edercesine bir kahkaha patlatıp gitti.

Kapı tekrar üstüne kapandı, beyaz güneş ışığı birdenbire yok oldu; bir kez daha, tıpkı daha önce olduğu gibi, muhafızların sesleri barakanın duvarlarında yankılanıp durdu.

“Eğer bu dünyada tek bir bencil hergele varsa o da bu heriftir,” diyordu tercüman. “Ama önünde sonunda dinden dönecek.”

Bu belli ki kendisine yapılan bir göndermeydi. Rahip, dizlerini birbirine kenetleyip tercümanın ezberlemişçesine peş peşe saydığı dört ismi uzun uzun düşündü sessizce. Peder Porro ve Peder Pedro’yu tanıımıyordu. Peder Cassola’nın adını ise Makao’da işittiğine emindi. Bu misyoner Portekizliydi ama kendisi gibi Makao’dan değil, İspanya’nın kontrolündeki Manila’dan gelip gizlice Japonya’ya girmişti. Buraya vardktan sonra kendisinden haber alınamamıştı ve İsa Cemiyeti, onun şanlı şehadete eriştiğine kesin gözüyle bakıyordu. Fakat bu üç figürün ardından Ferreira’nın sureti geliyordu. Japonya’ya vardığından beri arayıp durduğu Ferreira. Eğer tercümanın sözleri yalnızca bir tehdit değilse Ferreira, söylentileri haklı çıkaracak şekilde, sulh hâkimi İnoue’nin ellerinde Kilise’ye ihanet etmiş demektir.

Ferreira bile dinden döndüyse kendisinin şimdi onu bekleyen ızdıraplara dayanacak gücü var mıydı? İçinde korkunç bir elem hissetti. Bu çirkin düşleri ve dilinin ucuna gelen kelimeleri kontrol altına almaya çalışarak başını şiddetle salladı. Fakat bu resmi parçalamaya çalıştıkça resim onun kontrol mekanizmasını devre dışı bırakarak daha canlı bir şekilde gözlerinin önüne geliyordu. “*Exaudi nos, Pater omnipotens, et mittere digneris Sanctum qui custodiat, foveat, protegat, visitet, atque defendat omnes*

habitantes..."¹⁹ Bu duayı defalarca tekrar ederek dikkatini dağıtmak için yoğun bir çaba harcadı ama bu dua da hüznü kalbini yatıştıramadı. "Tanrının, neden sessizsin? Neden daima sükût içindesin?"

Akşam oldu. Kapı açıldı. Muhafızlardan biri, tahta bir kâsenin içine biraz bal kabağı koydu ve kâseyi onun önüne bırakıp tek kelime etmeden çıkıp gitti. Rahip, o şeyi ağzına götürdüğünde ağır bir koku geldi burnuna. İki üç gün önce pişirilmiş gibi görünüyordu ama içinde bulunduğu koşullar düşünülecek olursa boş midesini doldurmak için memnuniyetle kösele bile yerdı. Kâse-dekini mideye indirirken sinekler ellerinin etrafında daireler çizerek uçuşuyordu. Parmaklarını yalarken, tıpkı bir köpek gibiyim, diye düşündü. Misyonerlerin sık sık derebeylerinin ve samurayların evlerine yemeğe davet edildiği bir dönem olmuştu. Ticari eşyalarla dolu Portekiz gemilerinin düzenli bir şekilde Hirado, Yokoseura ve Fukuda limanlarına geldiği dönemdi bu ve Valignano'ya göre, misyonerlerin asla ekmek ve şarap hasreti çekmediği bir dönemdi aynı zamanda. Temiz masalara otururlar, şükranlarını sunarlar ve yemeklerini sakın sakın yerlerdi. O ise burada, dua etmeyi bile unutarak köpek mamasına benzeyen bu yemeğe saldırıyordu. Ettiği dua, Tanrı'ya minnetini sunmak için değildi; yardım dilenmek için edilen bir duaydı, hatta şikâyetini ve küskünlüğünü dile getirmesi için bir bahaneydi. Bir rahibin böyle hissetmesi utanç vericiydi. Hayatının, kırgınlıklarını ifade etmeye değil, Tanrı'ya hamd etmeye adanma-

¹⁹ (Lat.) "Ey her şeye gücü yeten Babamız, duy bizi ve tüm mukimleri gözetecek, bağrına basacak, koruyacak, ziyaret edecek ve savunacak muhterem bir aziz gönder."

sı gerektiğinin bilincindeydi. Yine de kendini cüzzamlı Eyüp gibi hissettiği böyle bir sınanma gününde, Tanrı'ya hamd etmek için sesini yükseltmek nasıl da zordu!

Tekrar kapı açıldı. Aynı muhafız görüldü. “Peder, hadi gidiyoruz,” dedi.

“Gidiyor muyuz? Nereye?”

“İskeleye.”

Ayağa kalkarken boş midesine giren şiddetli sancılar yüzünden başının döndüğünü hissetti. Barakanın dışındayken hava alaca karanlıktı ve ağaçların dalları gün boyunca sıcaklıktan bitap düşmüş gibi kendilerini bırakmışlardı. Sivrisinekler yüzlerine üşüşüyordu, uzaktan kurbağaların vıraklamaları duyuluyordu.

Üç muhafız etrafını sarmıştı ama hiçbiri, onun kaçma teşebbüsünde bulunmasından endişe ediyor gibi görünmüyordu. Birbirleriyle yüksek sesle konuşuyor, bazen kahkahalara boğuluyorlardı. Aralarından biri, onların yanından ayrılp çalılıkların arasında hacet gidermeye başladı. İsteseydim, diye düşündü rahip, şimdi diğer ikisinden kurtulup kaçabilirdim. Fakat bu düşünce zihninde dolanırken muhafızlardan biri birden ona dönüp, “Peder, o baraka kasvetli bir yerdi,” dedi.

Evet, bu muhafız iyi bir adamdı. Rahip birdenbire, nedense o adamın sevimli, gülümseyen yüzünden etkilendiğini hissetti. Eğer kaçsaydı bunun acısını bu köylülerden çıkaracaklardı. Kendisini gülümsemeye zorlayarak yoldaşına başını salladı.

Sabahleyin geldikleri yoldan geçtiler. Rahibin çökmüş gözleri, kurbağaların vıraklamalarıyla dolu tarlaların ortasından yükselen devasa ağaçlara kendini kaptırmıştı. Bu ağaçları daha önce gördüğünü anımsadı. Aralarında, kanatlarını çırpıp ve kart sesleriyle bağırıp koca kuzgunlar vardı şimdi. Ne kadar kasvetli bir koroydu; kurbağa vıraklamaları ve kuzgun gıkıllamaları!

Köye girdiklerinde, etrafa yayılmış evlerden yükse-

len beyaz dumanlar, uçuşan sivrisinekleri uzaklaştırdı. Peştamal giymiş bir adam, kollarında bir çocukla duruyordu. Rahibi görünce ağzını bir ahmak gibi açtı ve kahkaha atmaya başladı. Dört adam geçip giderken kadınlar hüzünlü bakışlarıyla onları izledi.

Köyden çıktıktan sonra tekrar çeltik tarlalarına girdiler. Yol, en nihayetinde tuzlu rüzgârın kuru nefesi, rahibin çökük yanaklarına doğru esene dek yokuş aşağı devam etti. Aşağıda bir liman vardı, tabii eğer buna liman denebilirse; çünkü burası, siyah çakılların yığılmasıyla oluşturulmuş, harap haldeki iki küçük teknenin sahile çekildiği bir iskeleden başka bir şey değildi. Muhafızlar teknelerin altındaki sınıkları çekerken rahip, kumda duran şeftali rengi deniz kabuklarını eline alıp onlarla oynadı. Bu bitmek bilmeyen günde gördüğü tek güzel şeydi bunlar. Bir tanesini kulağına dayayıp kabuğun dibinden gelen o belli belirsiz, boğuk uğultuyu dinledi. Sonra birdenbire yoğun bir ürperti bütün benliğini sarstı ve elindeki uğultulu deniz kabuğunu paramparça etti.

“Bin!” diye emir geldi.

Teknenin altındaki su toz yüzünden beyazdı, şişmiş ayaklarına soğuk gelmişti. Ayakları sınılsıklam olmuş bir halde, elleriyle teknenin kenarına tutunarak gözlerini kapatıp iç çekti. Tekne yavaş yavaş karadan uzaklaşırken çökük gözleri bu sabaha dek dolanıp durduğu dağlara dalıp gitti. Akşam sisinde, denizin dibinden yükselen koyu mavi dağ, bir kadının şişkin göğsü gibi görünüyordu. Tekrar kıyıya baktığında dilenci gibi görünen, deli gibi oradan oraya koşturan bir adam gördü. Koşarken bağırarak bir şeyler söylüyordu; sonra ayakları kuma batıyor ve yere düşüyordu. Evet, ona ihanet eden adamdı bu. Yere düşüp kalkan, sonra tekrar düşen Kiçijiro yüksek sesle bir şeyler haykırıyordu. Şimdi ıslık gibi geliyordu sesi; şimdiyse ağlamaya benziyordu ama rahip onun

ne dediğini anlayamadı. Yine de bu adamdan nefret edecek değildi ya, ona karşı kırgınlık da hissetmiyordu. Ne de olsa er ya da geç esir düşecekti ve içi çoktan teslimiyet hissiyle dolmuştu. Kiçijiro sonunda, onlara asla yetiştirmeyeceğinin farkına varmıştı anlaşılan. Suyun kenarında bir direk gibi dikili kaldı öylece. Tekne uzaklaştıkça kıpırtısız silueti akşam sisinde gitgide ufaldı.

Gece çöktüğünde tekne bir körfeze girdi. Uykulu, yanı kapalı gözlerini açınca muhafızların karaya çıktığını ve başka adamlarla yer değiştirdiğini gördü. Konuşmalarına, sessiz harf bakımından zengin bir lehçe karışmıştı fakat rahip o kadar yorgundu ki neler konuştuklarını anlamak için çaba sarf etmeye takati yoktu. Tek dikkatini çeken, sık sık kullandıkları Nagazaki ve Omura kelimeleri idi ve o yöne götürüldüğünü belli belirsiz hissetti. Barakadayken tek gözlü adam ve kendisine salatalık veren kadın için dua edecek gücü vardı ama şimdi, başkalarıyla konuşmak şöyle dursun, kendisi için bile dua edecek takati kalmamıştı. Götürüldüğü yerde ona neler yapılacaktı, bunun bile bir önemi yoktu. Tekrar gözlerini yumarak uyuyakaldı. Ara sıra gözlerini açtığı anda, suya girip çıkan küreklerin tekdüze sesini duyuyordu. Adamlardan biri kürek çekiyor, diğer ikisi ise o asık suretleriyle teknede büzüşmüş oturuyordu. “*Tanrım, senin istediğin olsun,*” diye sayıkladı uykudaymışçasına. Ancak tereddütlü sözleri, kendilerini tümüyle Tanrı’nın ilahi takdirine bırakan azizlerin sözlerini andırsa da kendisinininkilerin onlardan farklı olduğunu hissetti. Sana neler oluyor, diye sordu kendi kendine. İnancını yitirmeye mi başlıyorsun, dedi benliğinin derinliklerinden yükselen ses. Lâkin sesi onu tiksintiye boğdu.

Boğuk sesiyle üç muhafıza hitaben, “Nereye gidiyorsunuz?” diye seslendi tekrar gözlerini açtığı anda. Fakat diğerleri onu tehdit edercesine sessiz kaldı. “Nereye gidiyorsunuz?” diye tekrarladı daha yüksek bir sesle.

“Yokose-no-Ura,” diye cevap verdi adamlardan biri kısık bir sesle; nedense rahibe utanıyormuş gibi gelmişti bu ses.

Valignano’dan Yokose-no-Ura adını sık sık işitirdi. Yerel beyler Frois ve Almeida’nın izniyle açılmış olan bir limandı bu; o zamana dek Hirado’ya uğrayan Portekiz gemileri, yalnızca bu limanı kullanmaya başlamıştı. Limana bakan tepeye ulu bir Cizvit kilisesi inşa edilmiş; pederler kilisenin tepesine kocaman bir haç dikmişti, haç hakikaten öyle büyüktü ki misyonerler, günler ve geceler boyu süren uzun yolculukların ardından nihayet Japonya’ya vardıklarında gemilerinden onu açıkça görebilirlerdi. Japonya’da yaşayanlar, Paskalya Günü’nde, ellerinde yanan mumlarla ilahiler söyleyerek kabile halinde tepeye yürürlerdi. Derebeyleri bile oraya kendileri gelirdi; bazıları en nihayetinde vaftiz olmuştu.

Rahip tekmeden, Yokose-no-Ura olabilecek herhangi bir köy yahut liman görünüyor mu diye etrafına göz gezdirdi ama deniz ve kara aynı yoğun siyaha boyanmıştı ve hiçbir yerde ışık yanmıyordu. Görünürde hiçbir köy ya da ev yoktu. Yine de buralarda bir yerde, Tomogi ve Goto’da olduğu gibi, hâlâ gizlenen Hristiyanların olabileceği düşüncesi zihninde dönüp duruyordu. Eğer öyleyse bu küçük teknenin içinde vahşi bir köpek gibi titreyen, korkudan büzüşmüş bir rahibin olduğunu biliyorlar mıydı?

“Yokose-no-Ura nerede?” diye sordu muhafızlardan birine.

“Oradan geriye hiçbir şey kalmadı,” oldu cevap.

Köy yerle bir olmuştu ve tüm sakinleri de kaçmıştı. Deniz ve kara ölüm sessizliğine bürünmüştü; yalnızca tekneye çarpan dalgaların donuk sesi, gecenin sessizliğini bozuyordu. Neden bizi böyle büsbütün terk ettin ki, diye zayıf bir sesle yakardı. Köy bile senin için kurulmuştu; onun küle dönmesine izin mi verdin? İnsanlar

evlerinden edildiğinde bile onlara cesaret vermedin mi? Tıpkı etrafımı saran karanlık gibi sessiz mi kaldın? Neden? Bana en azından nedenini söyle. Cüzzamla sınanan Eyüp gibi güçlü insanlar değiliz ki biz! Direncimizin bir sınırı var. Bize daha fazla ızdırap çektiirme.

İşte böyle dua etti. Fakat deniz soğukluğunu korudu ve karanlık inatçı sessizliğini sürdürdü. Tek duyulabilen, yine ve yeniden aynı tekdüze, iç karartıcı kürek sesleriydi.

Kendi kendine, ben şimdi başarısızlığa mı uğradım, diye sordu. Kendisine cesaret ve güç lütfedilmedikçe daha fazla dayanamayacağını hissetti.

O anda küreklerin sesi kesildi. Adamların biri denize bakıp, “Kim var orada?” diye bağırdı.

Kürekler durmuştu ama bir yerlerden başka kürek sesleri işitiliyordu.

“Gececi balıkçılardan biri olmalı. Kendi haline bırakalım.” Bu sefer, fısıldayarak konuşan, o âna dek sessizliğini korumuş olan yaşlı adamdı.

İlerideki kürek sesleri kesildi ve cevap vermeye çalışan zayıf bir ses duyuldu. Rahip, bu sesi daha önce bir yerlerde duymuş gibi hissetti ama nerede duyduğunu anımsayamadı.

Artık sabah olmuştu. Omura'ya varmışlardı. Süt beyazı sis, rüzgârla beraber yavaş yavaş dağılırken rahibin yorgun gözleri, koy tarafında bulunan ve etrafında bir koruluk olan bir kalenin beyaz duvarına çevrildi. Kale hâlâ inşaat halindeydi ve kütüklerden yapılmış yapı iskelesiyle çevriliydi etrafı. Bir karga sürüsü korunun üstünden çaprazlama uçtu. Kalenin arkasında, çatıları sazdan ve samandan yapılmış bir küme ev vardı. İlk kez bir Japon şehri görüyordu. Işık parlaklaşınca tekne

ona eşlik eden üç muhafızın ayaklarının dibinde kalın sopalar olduğunu gördü. Ola ki kaçmaya teşebbüs ederse diye onu hiç acımadan denize atma emri almışlardı muhtemelen.

Rıhtımda, giysilerinin yenine takılı uzun kılıçları olan birkaç samuray liderliğinde birbirini itip kakan kalabalık bir seyirci kitlesi vardı. Samuraylar, kıyıda ki tepede sabırsızlıkla teknenin gelişini beklerken hop oturup hop kalkan seyircilere bağınıyordu. Rahip karaya indiğinde insanlar arasından müthiş bir çığlık koptu; onların arasından geçerken samuraylar rahibe eşlik etti, rahip kendisine acı ve elem dolu bakışlar atan bir sürü erkek ve kadınla göz göze geldi. Sessizdi; onlar da sükût içindeydi. Fakat önlerinden geçerken elini kaldırıp onları hafifçe kutsadı. O anda yüzlerinde telaş ve korku belirdi ve hemen bakışlarını yere eğdiler. Hatta kimisi yüzünü çevirdi. Eğer her şey normal olsaydı şimdi sımsıkı kapalı olan o ağızlara İsa'nın bedeninin ekmeğini sunabilirdi. Lâkin burada ekmek ve şarap ayini yapacak ne kadeh, ne şarap, ne de sunak vardı.

Bilekleri sıkıca bağlanmış bir halde eyersiz atın üzerine oturtulduğunda, kalabalıktan alaycı bir uğultu yükseldi. Omura, çatıları sazdan yapılmış evleriyle isim yapmış olsa da şimdiye kadar gördüğü köylerden biraz farklı görünüyordu. Saçları ve etekleri uçuşan çıplak ayaklı kadınlar, yol üstüne deniz kabukları, yakacak odun ve sebze koymuş, başında dikiliyorlardı. Yoldaki insanlar arasında gördüğü *hakama*²⁰ giymiş halk şairleri ve siyah kıyafetli Budistler, kendisine bakıp küçümsercesine gülüyorlardı. Uzun ve dar yolda ilerlerken bazen çocukların attığı taşlar yüzünü sıyrıp geçiyordu. Valignano haklıysa misyonerlerin en fazla çaba sarf ettiği bölge bu Omura'y-

²⁰ Geleneksel Japon giysisidir. Bele bağlanır ve ayak bileklerine kadar uzanır.

dı. Bir sürü kilisesi ve bir ilahiyat fakültesi vardı; köylüler, hatta samuraylar bile “sohbetlerimizi büyük bir şevkle dinlerdi”; Frois mektuplarından birinde böyle demişti. Derebeyleri bile coşkulu Hristiyanlara dönüşmüşlerdi ve duyduğuna göre, neredeyse tek vücut olmuşlardı. Fakat şimdi, çocuklar taş atıyor, Budistler bağıra bağıra onunla alay edip yüzüne tükürüyorken, yetkililer arasındaki hiçbir samuray onlara müdahale etmiyordu.

Yol, denizin kenarından geçerek Nagazaki’ye doğru dümdüz uzanıyordu. Suzuda adlı bir köyden geçerlerken, adını bilmediği çiçeklerle bezeli bir çiftlik evi fark etti. Samuraylar bir ara atlarını durdurup adamlardan birine su getirmesini emrettiler, sonra da o suyu rahibe sundular. Lâkin su, ağzından damla damla kuru göğsüne akıp gitmişti.

“Bakın! Kocaman değil mi?” Kadınlar çocuklarını kollarından çekştirerek istihzayla onu işaret ediyorlardı.

Ağır ağır ilerleyen kafilte tekrar yola çıktığında, dönüp geriye baktı. Hüzünlü bir düşünce düştü aklına; az evvel gördüğü beyaz çiçeklerden bir daha asla göremeyebilirdi. Samuraylar at sürerken inip kuş tüylü şapkalarını çıkıyor ve alınlarındaki teri siliyorlardı; sonra da saçlarını düzelterip bacaklarını ayırarak atlarına geri biniyorlardı.

Yol şimdi beyaz ve rüzgârlıydı; rahip, bastonuna dayanarak peşlerinden gelen dilenci gibi bir adamın silüetini fark etti. Kiçijiro’ydu bu. Tıpkı kıyıda durup ağzı açık bir şekilde teknenin uzaklaşmasını izlediği gibi, şimdi de üzerinde önü açılmış kimonosuyla kamburu çıkmış bir vaziyette duruyordu. Rahibin kendisini fark ettiğini anlayınca çok heyecanlandı ve bir ağacın gölgesine saklanmaya çalıştı. Rahibin kafası karışmıştı. Ona ihanet eden bu adam neden peşinden geliyordu? Hemen o anda, o sabah kürek seslerinin geldiği diğer teknedeki kişinin de Kiçijiro olabileceği fikri aklına geldi.

Atın üstünde hopluya hopluya giderken, çökmüş gözleriyle bazen belli belirsiz bir şekilde denize doğru bakıyordu. Deniz bugün yanardöner siyah ve tehditkâr gözüküyordu.

Suzuda'dan uzaklaştıktan sonra, yollardaki insan sayısı yavaş yavaş artmaya başladı. Sirtında yük taşıyan katırları yönlendiren tüccarlar, büyük, şemsiyeye benzeyen şapkaları ve hasır ceketleriyle gezginler... Kafiyei gör-düklerinde şaşkınlıkla kenara çekilerek, karşılaştıkları tuhaf şeye yol veriyorlardı. Bazen de çiftçiler çapalarını atıp koşa koşa bu komik sahneyi görmeye geliyordu. Ra-hip eskiden Japonlara karşı derin bir ilgi duyuyordu, on-ların görünüşüne, kıyafetlerine vesaire; oysa şimdi ken-disine karşı bile en ufak bir ilgisi kalmamıştı, o derece bitap düşmüştü. Sadece gözlerini kapattı ve şimdilerde bazı manastırlarda okunan Haç Yolu dualarını²¹ düşün-dü birer birer; duaların sözlerini mırıldanmaya çalışırken kuru dilini hareket ettirip durdu. Bu, tüm ilahiyat öğ-rencilerinin ve Hristiyanların iyi bildiği bir dua, İsa'nın Çilesi'nin detaylarını akıllara getiren bir meditasyondur. Bu adam, tapınağın kapısından geçip Golgotha'ya giden eğimli yolda haçını taşıyarak, her adımı için ayrı bir çaba sarf ederek sendeleye sendeleye yürürken, kalabalık da merak ve heyecanla onu takip ediyordu. "Ey Yerusallim kızları, benim için ağlamayın. Kendiniz ve çocuklarınız için ağlayın. Çünkü öyle günler gelecek ki..."²² Bu sözler geldi aklına. Bu adam, benim şimdi çektiğim tüm ızdırabı, yüzyıllar önce, kurumuş ve şişmiş diliyle tattı, diye düşündü. Onunla aynı acıyı paylaşmanın verdiği his, aklını ve kalbini tatlı sulardan daha fazla yatıştırmıştı.

²¹ İsa'nın çarmıha gerildiği günü anlatan bir resim serisini ve bunlara eşlik eden duaları ifade eder.

²² İncil, "Luka" 23:28-29.

“Pange, lingua...”²³ Gözlerinden yaşlar aktığını hissetti. “*Bella premunt hostilia, da robur fer auxilium.*”²⁴ Ne olursa olsun asla dinden dönmeyeceğim, dedi kendi kendine.

Öğleden sonra Isahaya adlı bir kasabaya vardılar. Orada, bir hendekle ve topraktan yapılmış bir duvarla çevrili bir konak vardı; etrafında ise kamış ve sazdan çatılı evler kümelenmişti. Evlerden birinin önüne geldiklerinde, kılıçlı bazı adamlar samuray alayına saygıyla selam verdiler ve iki koca tabak pilav getirdiler. Samuraylar onları yerken, rahip ilk defa atından indirilmiş ve bir köpek gibi ağaca bağlanmıştı. Yakındaki dağınık saçlı dilenciler çömelerek oturmuş, o parlak gözleriyle hayvanlar gibi ona bakıyorlardı. Onlara gülümseyecek kadar bile enerjisi kalmamıştı artık. Birisi önüne kırk bir tabakla birkaç pirinç tanesi koydu. Rahip, öylesine bakışlarını kaldırıp tabağı önüne koyana baktı. Kiçijiro’ydu.

Dilencilerin ortasına çömelmişti. Bazen rahibe bakmak istiyormuş gibi gözlerini çeviriyor ama göz göze gelince telaşla başka yöne dönüyordu. Rahip bu surata sükûnetle baktı. Bu adamı kıyıda gördüğü zaman, ondan nefret bile edemeyecek kadar yorgundu fakat şimdi de büyüklük göstermek gelmiyordu elinden. Ovada ona zorla yedirdiği kurutulmuş balığın boğazını nasıl yakıp kavurduğunu öfkeden köpürerek anımsadı. “*Git, her ne yapacaksan bir an önce yap.*” İsa bile bu sözleri kendisine ihanet eden Yahuda’ya öfkeyle sarf etmişti. Rahip uzun bir süre, bu sözlerin İsa’nın sevgisiyle çeliştiğini düşünmüştü ama şimdi yere çömelmiş bu adamın titreyen yü-

²³ (Lat.) “Söyle, ey dilim...”: Aziz Thomas Aquinas tarafından Katolik Yortusu için yazılmış “Pange Lingua Gloriosi Corporis Mysterium” adlı ilahinin giriş kısmıdır.

²⁴ (Lat.) “Düşman orduları baskı yapıyor; güç ver, yardım gönder”: Aziz Thomas Aquinas’ın Katolik Yortusu için yazdığı “O salutaris Hostia” adlı ilahiden alıntıdır.

zünü, bazen de kırbaçlanmış bir köpek gibi kaldırdığı gözlerini görünce benliğinin en derinlerinden kara, zalim bir duygu yükseliyordu. “Git,” diye fısıldadı içinden, “her ne yapacaksan bir an önce yap.”

Samuraylar pilavlarını yemeyi bitirmiş, çoktan atlarına binmişlerdi. Rahip de kendisinininkine bindirildi ve kabile yeniden yavaş yavaş yürüyüşe geçti. Budistler alay etmek için bağırıyorlar, çocuklar taş atıyorlar. Yüklü hayvanları olan adamlar ve Japon kıyafetlerine bürünmüş gezginler, samuraylara ve rahibe baktılar. Her şey tıpkı önceki gibiydi. Rahip arkasına dönüp baktı; işte Kiçijiro, bir şekilde diğerlerinden ayrılmış, bastonuna dayanarak peşlerinden geliyordu. Her ne yapacaksan bir an önce yap, diye içinden geçirdi rahip. Her ne yapacaksan bir an önce yap.

6

Gökyüzü kararmıştı; bulutlar dağların zirvelerinden aşağıdaki tarlalara doğru yavaş yavaş süzülüyordu. Çizukano'nun açık arazisiydi burası. Orada burada, toprağın üstünde sürünüyormuş gibi görünen bodur ağaç kümeleri vardı ama onun dışında her yerde siyah-kahve toprak uçsuz bucaksız uzanıyordu. Samuraylar ciddi bir tartışmaya girmişti, bitirdiklerinde rahibin atından indirilmesini emrettiler. Elleri sıkıca bağlı bir şekilde uzun süre at sırtında oturmak, onu perişan etmişti; yere ayak bastığında uyluklarında keskin bir acı hissetti. Bu yüzden yere çömeldi.

Samuraylardan biri uzun bir pipoyla tütün içiyordu. Rahip, Japonya'ya geldiğinden beri ilk kez tütün görüyordu. Samuray iki üç nefes alıyor, dumanı üflüyor, sonra da pipoyu yoldaşına veriyordu. Bu esnada yetkililer imrenerek bakıyordu.

Uzun zamandır kâh ayakta durarak, kâh bir kayanın üzerine oturarak güneye doğru bakıyordu hepsi. Bazıları kayanın gölgesinde hacet gideriyordu. Gökyüzünün kuzeyi hâlâ yer yer berraktı ama güneye doğru yoğun, akşam bulutları çoktan toplanmaya başlamıştı. Rahip,

bazen arkasına, geldikleri yola doğru bakıyordu fakat Kiçijiro'dan eser yoktu, yolda onları kaçırmış olmalıydı. Muhtemelen arkalarından sürünmekten yorulmuş ve düşüp kalmıştı.

Muhafızlar güneyi işaret ederek, "Buradalar! Buradalar!" diye bağırdılar; aynı burada bekleyenlere benzer bir samuray topluluğu ve onların yardımcılarını, muhafızların gösterdiği yönden buraya doğru yavaş yavaş geliyordu. Pipo içen samuray hemen atına bindi ve gelen kalabalığa doğru dörtmala at sürdü. Hâlâ at sırtındayken gelenleri eğilerek selamladı, selamına resmî bir şekilde karşılık verildi. Artık rahip, yeni refakatçilere teslim edileceğini biliyordu.

Selamlaşma faslı bittiğinde, ona Omura'dan bu yana eşlik eden grup, atlarını geri çevirip güneş ışıklarının hâlâ hafifçe vurduğu kuzeye giden yolda gözden kayboldu; Nagazaki'den kendisi için gelen grup rahibin etrafını sarmıştı. Tekrar eyersiz ata bindirildi.

Hapishane, ağaçlarla çevrili bir tepenin yamacındaydı. Yeni inşa edilen bu yer, bir tür ambara benziyordu; içi yerden çok hafif yüksekteydi. Küçük, demir parmaklıklı pencereden içeri ışık sızıyordu ve sürgülü, ahşap kapının üzerinde, bir tabağın güç bela geçebileceği küçük bir pencere kafesi vardı. Ona buradan her gün yiyecek veriliyordu. Vardıktan sonra iki defa sorguya götürüldü ve bu sayede bu yerin dışından nasıl görüldüğünü görebilme fırsatı bulmuş oldu; içeriye tehditkâr bir şekilde bakan bambudan bir çit, daha ilerlerde ise muhafızların konakladığı saz çatılı evler vardı.

Buraya yerleştirildiğinde kendisinden başka mahkûm yoktu. Bütün gün sessizce ve dalgın bir halde karanlıkta oturup muhafızların seslerini dinliyordu; adadaki barakada kalışından farklı sayılmazdı. Bazen muhafızlar, nasıl vakit geçireceklerini bilemedikleri zaman onunla konuşuyorlardı; böylece Nagazaki'nin hemen dışında olduğunu

öğrendi fakat şehir merkezine göre tam konumunu öğrenememişti. Yalnızca, gün içerisinde işçilerin uzaktan gelen bağırışlarını, kesilen ağaçların ve çakılan çivilerin seslerini işitebiliyordu; bunlara dayanarak bu bölgenin daha yeni yeni geliştiğini tahmin ediyordu. Gece çöktüğünde ağaçların arasındaki üveyiğin şarkısını duyabiliyordu.

Her şeye karşın, hapis hayatı tuhaf bir sükûnet ve huzurla doluydu. Dağlarda dolaşarak geçirdiği günlerin gerilimi ve elemi, şimdi uzak bir geçmişten bir hayal gibi geliyordu. Bir sonraki günün nelere gebe olduğunu bilmiyordu fakat neredeyse hiç korku duymuyordu. Muhafızlardan, kalın Japon kâğıdı ve sicim almış, bunları kullanarak kendisine bir tespih yapmıştı; bu tespihle neredeyse tüm gün dua ediyor, kutsal kelimeleri okuyordu. Geceleri yatağında uzanıp gözlerini kapıyor, ağaçlardaki üveyiklerin şarkılarını dinliyor, kapalı göz kapaklarının ardından İsa'nın hayatının tüm sahnelerini geçiriyordu. Çocukluğundan beri İsa'nın sureti, onun her rüya ve ülküsünün ikmalî olmuştu. Dağdaki Vaaz'da kalabalığa öğüt veren İsa'nın sureti... Hava karanırken Taberiye Gölü'nü geçen İsa'nın sureti... Korkunç işkencelere maruz kaldığı anlarda bile bu yüz, güzelliğini asla yitirmemişti. İnsanın benliğinin en derinlerine işleyen o mülayim, berrak gözler şimdi kendisine çevrilmişti. Hata yapamayan, hakarete bulunamayan bir suret... Bu suretin görüntüsü gözlerinin önüne geldiğinde, tıpkı sahildeki kumlar tarafından sessizce emilen küçük dalgalar gibi, korku ve titreme hissi aniden uçup gidiveriyordu sanki.

Japonya'ya geldiğinden beri ilk defa üst üste her günü huzurlu bir sükûnet içinde geçirebilmişti. Bu bozulmayan huzurun devamlılığının, ölümünün çok da uzak olmadığının bir alameti olup olmadığını merak etmeye başladı. Böylece bu sessiz günler gönlünden usulca akıp gitti.

Fakat dokuzuncu günde, birden hapishanesinden çıkarıldı. Kapkaranlık bir hücreye alıştırıldan, güneşin

parlaklığı çökmüş gözlerini bir kılıçla kesercesine kör etmişti. Ağustos böceklerinin çıgıkları ağaçlardan bir şelale gibi çağlayarak dökülürken muhafızların barakasının arkasında parlak, kırmızı çiçeklerin göz kamaştırıcı manzarası vardı. Nasıl da saç sakalı birbirine karışmış, etleri kemiklerinin üzerinde gevşek gevşek sallanan, kolları çöp gibi kalmış bir derbeder olduğunu her zamankinden daha keskin bir şekilde hissetti. Sorguya götürülüp götürülmediğini merak ediyordu ama doğrudan muhafızların odasına götürülüp bir hücreye kapatıldı. Buraya neden getirildiğini bilmiyordu.

Anca ertesi gün bunun nedenini öğrenebildi. Sessizlik, muhafızların kızgın bağınış çağınışlarıyla birdenbire bölündü ve hapishane kapısından avluya çıkarılan birkaç kadın ve erkeğin boğuşma seslerini duyabildi. Evvelsi güne dek bu mahkûmlar da tıpkı kendisinininki gibi kapkaranlık bir hücreye kapatılmışlardı.

“Eğer böyle devam ederseniz cezalandırılacaksınız.” Muhafızlar öfkeli seslerini yükselterek bağınıyorlar, mahkûmlar da bir o kadar öfkeyle onlara karşı koyuyorlardı.

“Kesin artık şu tantanayı! Durun!” Muhafızlar ve mahkûmlar arasındaki öfkeli tartışma bir süre devam etti. Sonra tekrar sessizlik çöktü. Akşam olduğunda birden hapishanenin dışından dua sesleri gelmeye başladı: “Göklerdeki Babamız, adın kutsal kılınsın. Egemenliğin gelsin. Gökte olduğu gibi, yeryüzünde de senin istediğin olsun. Bugün bize gündelik ekmeğimizi ver. Bize karşı suç işleyenleri bağışladığınız gibi, sen de bizim suçlarımızı bağışla. Ayartılmamıza izin verme. Bizi kötü olandan kurtar. Âmin.”²⁵

Akşam sisinin altında, sesleri fıskiye gibi yükseldikten sonra yok oldu. “Ayartılmamıza izin verme.” Dua eden bu seslerde dokunaklı bir taraf yok muydu? Ya da

²⁵ İncil, “Matta” 6:9-13.

ağlamaklı bir ton? Rahip, çökmüş gözlerini kırpıp dudaklarını oynatarak duaya eşlik etti. “Yine de asla sessizliği bozmazsın,” dedi. “Sonsuza dek sessiz kalmamalısın.”

Sonraki gün rahip, muhafızlara sıkı gözetim altındaki tarlalarda çalışmaya zorlanan mahkûmları ziyaret edip edemeyeceğini sordu. İzin verilince cansız bir şekilde çapa yapan beş altı adam ile kadının olduğu yere gitti. Ona şaşkınlıkla baktılar, rahip o anda onların kim olduklarını hatırladı. Hırpani köylü kıyafetlerini de hatırladı. Fakat esas hatırladığı, onların yüzleriydi, kendisine çevrilen o yüzleri... Kadınların yüzleri ölesiye solukken, saç sakalı uzamış adamlar hücredeki daimi ışık yoksunluğundan mı böyle görünüyorlardı?

“Ah!” diye haykırdı kadınlardan biri. “Peder bu. Onu hayatta tanıyamazdım.”

O gün kendisine göğsünden çıkardığı salatalığı veren kadındı bu. Yanında da dilenci gibi görünen, çürümüş sarı dişlerini göstere göstere gülerken ona geçmişi hatırlatan tek gözlü adam vardı.

O günden itibaren muhafızlardan izin alarak her gün, sabah akşam, günde iki kere Hristiyanların hapis-hanesine gitti. Muhafızlar, bu cömertliklerine karşılık olarak mahkûmların artık sıkıntı yaratmayacağını biliyordu. Ekmek ve şarap olmadığından, rahip ekmek ve şarap ayini yapamadı ama en azından onlarla beraber *Credo*, *Pater Noster* ve *Ave Maria* okuyabilirdi ve günahlarını çıkarma imkânı vardı.

“Önderlere, sizi kurtaramayacak insanlara güvenmeyin. O son soluğunu verince toprağa döner; o gün tasarıları da bitter. Ne mutlu, yardımcısı Yakup’un Tanrı’sı olan insana, umudu Tanrı’sı Rab’de olana! Yeri göğü, denizi ve içindeki her şeyi yaratan odur.”²⁶

²⁶ İncil, “Mezmurlar” 146:3-6.

Rahip, Davud Peygamber'in bu sözlerini dile getirirken mahkûmlar nefeslerini tutmuş, can kulağıyla onu dinliyorlardı. Muhafızlar bile onu dinliyordu. Kutsal Kitap'tan defalarca okuduğu bir metindi bu ama hem kendisi hem de Hristiyanlar için daha önce hiç bu kadar manidar bir şekilde dudaklarından dökülmemiştir. Her kelimesi, yeni bir anlam ve yeni bir zenginlikle kalbine işliyor gibiydi.

"Bundan böyle Rab'be ait olarak ölenlere ne mutlu!"²⁷

"Bundan daha büyük bir ızdırapla karşılaşmayacaksınız," dedi rahip içten gelen hararetle bir sesle. "Tanrı sizi sonsuza dek terk etmeyecek. Yaralarımızı temizleyen odur; kanımızı silen onun elidir. Tanrı sonsuza dek sessiz kalmayacak."

Akşam olduğunda, Hristiyanlara kefareti ayini düzenledi fakat günah çıkarma hücresi olmadığı için kulağını yemeklerin uzatıldığı deliğe dayadı ve tövbekâr da günahlarını kısık bir sesle fısıldadı. Böylece günah çıkarmış oldu. Bu sürerken, diğerleri bir köşede toplanıyor, tövbekâr için işleri daha da zorlaştırmamak adına ellerinden geleni yapıyorlardı. Bu hapishanede, Tomogi günlerinden beri ilk defa rahip olarak görevlerini icra edebilmişti; bunun farkına varınca hayat böyle sonsuza dek sürsün diye gizli gizli dua etti.

Onların günahlarını çıkardıktan sonra, yetkililerden edindiği kâğıdı alıp bahçede bulduğu tavuk tüyünü kendine kalem yaparak Japonya'ya geldiğinden beri başından geçenleri yazmaya başladı. Yazdıklarının Portekiz'e ulaşarak ulaşmayacağını elbette ki bilmiyordu ama bir Hristiyan'ın bunu Nagazaki'deki bir Çinliye verme olasılığı vardı. Bu zayıf umuda tutunarak tüy kalemini sayfalarda gezdirmeye başladı.

Geceleyin, karanlıkta oturmuş, ağaçlardaki üveyiklerin sesini dinlerken, İsa'nın yüzünün kendisine dik-

²⁷ İncil, " Vahiy " 14:13.

katle baktığını hissetti. Berrak mavi gözleri şefkatli ve mülayimdi, sakın bir ifadesi vardı, güven dolu bir suretti bu. “Efendimiz, bizi daha fazla çevrenizden uzaklaştırmayın,” diye fısıldadı gözlerini bu surete dikerek. Sonra sanki şöyle bir cevap geldi: “Sizi terk etmeyeceğim.” Başını önüne eğip kulaklarını tekrar o sese verdi fakat duyabildiği tek şey, üveyiklerin şarkısı oldu. Koyu bir karanlık vardı. Lâkin rahip, bir anlığına kalbinin temizlendiğini hissetti.

Bir gün sürgünün sesini duydu, bir muhafız kapı aralığından başını uzattı. “Kıyafetlerini değiştir,” diye bağırıp yere birkaç ağır giysi fırlattı. “Bak! Kırmızı kıyafetlerin ve jittokudan, pamuklu iç çamaşırın var. Hepsini al. Senin onlar.” Muhafız, jittokunun Budist keşişlerin giydiği bir kumaş olduğunu açıklayarak sözlerine devam etti.

“Çok teşekkürler,” diye cevap verdi rahip çökmüş suratına yayılan bir tebessümle, “fakat lütfen bunları geri alın. İstemiyorum onları.”

“Onları almayacak mısın? Demek onları almayacaksın ha?” Muhafız başını bir çocuk gibi salladı ve hevesle kıyafetlere baktı. “İyi ama onlar sulh hâkiminin bürosundaki yetkililerin bir hediyesi.”

Kendi kenevirden yapılmış kıyafetleriyle bu yepyeni giysileri karşılaştırdınca yetkililerin ona neden Budist rahiplerinin giydiği giysilerden sunduğunu sordu kendi kendine. Bir mahkûma duyulan merhametin göstergesi miydi? Yoksa onu kapana kısırmak için bir başka tuzak mı? Hangisi olduğunu bilemiyordu. Fakat her hâlükârda, o andan itibaren sulh hâkiminin bürosuyla aralarında iletişim kurulmaya başlayacağını düşündü.

“Çabuk! Çabuk!” diye zorladı muhafız. “Yetkililer yakında burada olacak.”

Sorgusunun bu kadar çabuk yapılacağını düşünme-

mişti. Zihninde her gün, İsa ile Pilatus'un²⁸ karşılaşması gibi bir sahne canlandırmıştı dramatik bir şekilde; uğuldayan kalabalık, kafası karışmış Pilatus ve sükût içinde duran İsa... Fakat buradaki tek ses, onu uykuya çağıran ağustos böceğinin çığlığıydı. Hristiyanların hapisanesi, her öğleden sonra olduğu gibi sessiz ve durgundu.

Muhafızdan sıcak su alarak yıkandı ve sonra pamuklu kıyafetleri yavaş yavaş giyip usulca kollarını geçirdi. Kumaşın dokusu hoş değildi ve aynı zamanda bu kıyafeti giyerek sulh hâkiminin bürosuyla bir anlaşma yaptığını aşağılanmışçasına bir ürpertiyle hissetti.

Avluda bir sürü sandalye tek sıra halinde dizilmişti ve koyu gölgeleri yere tek tek düşüyordu. Kapının sağında, ellerini dizlerine koyup çömelmeye zorlanarak bekledi de bekledi. Bu şekilde durmaya alışkın olmadığı için dizlerinden acı içinde ter boşandı ama yetkililerin onun acı çektiğini görmesini istemiyordu. İsa'nın kırbaçlanırken nasıl bakmış olabileceğini düşünmeye kendini vererek zihnini dizlerindeki acıdan uzaklaştırmaya çalıştı.

Bir süre sonra bir heyetin sesi geldi ve beraberinde atların toynak sesleri duyuldu; tüm muhafızlar başlarını önlerine eğip hep beraber çömeldiler. Ellerinde yelpazeleriyle bir sürü samuray avluya doğru mağrur adımlarla yürüdü. Birbirleriyle konuşarak, Rodrigues'den tarafa bir bakış bile atmadan geçip isteksizce sandalyelere oturdular. Muhafızlar, başlarını kaldırmadan onlara bardaklar götürdüler, onlar da sıcak suyu yavaş yavaş yudumladılar.

Kısa bir aradan sonra, en sağdaki samuray muhafızlara seslendi ve rahip, dizlerinin acısından kıvranarak beş sandalyenin önüne sürüklendi.

Arkadaki ağaçta, bir ağustos böceği şarkı söylemeye devam ediyordu. Sırtından aşağı ter aktı, arkasındaki

²⁸ Pontius Pilatus, İsa'nın yargılandığı mahkemeye başkanlık etmiştir.

çok sayıda gözün kendisine odaklandığının son derece farkındaydı; şüphesiz ki Hristiyanlar, onunla muhatapları arasında geçen her soru ve cevabı hapishanelerinden dikkatle dinliyorlardı. Inoue ve yetkililerin sorgu için bu mekânı kasıtlı olarak seçmelerinin nedenini şimdi anlıyordu; onu köylülere köşeye kısıtlanmış ve mağlup olmuş olarak göstermek istiyorlardı. “*Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.*”²⁹ Çökmüş gözlerini yumup yüzüne bir tebessüm yaymaya çalıştı lâkin yüzünün bir maske gibi katılaşmış olduğunu hissetti.

“Çikugo hükümdarı kafa karışıklığınız konusunda endişeli,” dedi en sağdaki samuray ciddi bir ifadeyle Portekizce konuşarak. “Sıkıntılarınız varsa lütfen söyleyin.”

Rahip sessizce başını eğdi. Başını kaldırdığında ise, beş sandalyenin tam ortasında oturan yaşlı adamla göz göze geldi. Dudaklarına yayılan nazik bir tebessümle, kendisine yeni bir oyuncak verilmiş bir çocuğun merakıyla rahibe bakıyordu yaşlı adam. Sonrasında bir bildiri okundu:

“Ana vatan: Portekiz. Adı: Rodrigues. Makao’dan Japonya’ya geldiğiniz söyleniyor. Doğru mudur?”

En sağdaki samuray duygu yüklü bir ses tonuyla, “Peder, buraya binlerce mil uzaktan, her türlü zorluğu aşarak gelirken göstermiş olduğunuz kararlılık bizi derinden etkiledi. Şüphesiz ki büyük acılar çektiniz,” dedi.

Sözlerinde nazik bir hava vardı ve bu nezaket rahibin kalbini, ona acı vererek delip geçti.

“Bilhassa bunu bildiğimiz için sizi sorguya çekme görevi bizim için acı verici.”

Yetkilinin endişeli sözleri, içinde bağırma isteği uyandırmıştı. “Ellerimizi kavuşturup konuşamamamızın nedeni, bu ülkenin ve güttüğü siyasetin önümüze

²⁹ (Lat.) “Baba, Oğul ve Kutsal Ruh’a övgüler olsun.” Birçok Hristiyan ayininde okunan, “Gloria Patri” adlı kısa bir ilahiden alıntıdır.

koymuş olduğu engeller değil mi?” Birden kalbini dolduran duygular böyleydi. Fakat hemen, böyle bir duygusallık göstermesinin tehlikeli olacağını hissetti.

“Peder, doktrininizin doğru veya yanlış tarafları hakkında tartışmıyoruz. İspanya, Portekiz ya da o tarz ülkelerde doğru olabilir. Yoğun ve ciddi değerlendirmeler sonucu Hristiyanlığı Japonya’da yasaklamamızın nedeni, öğretilerini günümüz Japonya’sı için değersiz bulmamızdır.”

Tercüman hemen meselenin özüne geldi. ndeki koca kulaklı yaşlı adam rahibe sıcakkanlılıkla bakmaya devam ediyordu.

“Bizim düşünce biçimimize göre, doğru evrensel-dir,” dedi rahip en sonunda yaşlı adamın tebessümüne karşılık vererek. “Daha biraz önce siz yetkililer, yaşadığım ızdırabı paylaştığınızı dile getirdiniz. Aranızdan biri, ülkenize gelmek üzere binlerce deniz mili aşmak için çok uzun bir süre seyahat etmiş olmamdan ötürü sıcak teselli sözleri sarf etti. Eğer doğrunun evrensel olduğuna inanmasak bu kadar misyoner neden bu zorluklara katlansın ki? Doğru, her yerde ve her zaman aynı olduğu için biz buna doğru deriz muhakkak. Eğer doğru bir doktrin hem Portekiz’de hem de Japonya’da doğru olmasa buna zaten ‘doğru’ diyemezdik.”

Tercüman zaman zaman söyleyecek söz bulamamıştı; yine de bir kukla gibi ifadesiz bir yüzle, rahibin söylediklerinin manasını diğer dördüne tercüme etti.

Yalnızca tam önündeki yaşlı adam, rahibin tüm söylediklerine bütünüyle katılıyormuş gibi başını sallayıp durdu; bir yandan da sol elini sağ elinin üzerinde ovuşturuyormuş gibi yavaşça gezdiriyordu.

“Tüm pederler aynı şeyi söyleyip duruyor. Yine de...” Tercüman bu defa başka bir samurayın sözlerini yavaş yavaş tercüme ediyordu: “Tek bir toprak türünde büyüyen bir ağaç, toprağı değiştirilirse kuruyabilir. Hı-

ristiyanlık ağacına gelince, yabancı bir ülkede yaprakları belki gelişebilir ve bir sürü tomurcuk verebilir lâkin Japonya’da bu yapraklar solar ve tek bir tomurcuk dahi vermez. Peder, topraktaki ve sudaki farklılıkları hiç düşünmediniz mi?”

“Yapraklar solmamalıdır, tomurcuk da vermelidir,” dedi rahip sesini yükselterek. “Benim hiçbir şey bilmediğimi mi sanıyorsunuz? Avrupa’da, bir süre yaşadığım Makao’dan hiç bahsetmiyorum bile, insanlar misyonerlik faaliyetlerinden haberdardır ve toprak sahipleri İncil’in öğretilmesi için izin verdiğinde, Hristiyanların sayısının üç yüz bini bulduğu da iyi bilinir.”

Yaşlı adam sürekli başını sallıyor, bu esnada ellerini ovuşturmaya devam ediyordu. Diğer yetkililer gergin yüz ifadeleriyle tercümanın sözlerini dinlerken yalnızca yaşlı adam tamamen rahibin tarafındaymış gibi görünüyordu.

“Eğer yapraklar gelişmiyor, çiçekler açmıyorsa bu yalnızca gübrelenmediği içindir.”

Ağustos böceğinin sesi artık duyulmuyordu ama öğleden sonra güneşi yakıp kavuruyordu. Yetkililer, ne diyeceklerini bilemiyormuşçasına sessizdi. Rahip, arkasında kalan hapis hanedeki Hristiyanların söylenenleri duymak için kulak kabarttığını sezinliyor ve tartışmada kazanan taraf olduğunu hissediyordu. Göğsünde tatlı bir heyecan duydu.

“Neden bu ikna çabalarına başladınız?” Rahip gözlerini yere indirip sakince konuştu. “Size ne dersem diyeyim fikrinizi değiştirmeyeceksiniz. Benim de kendi düşünce biçimimi değiştirmeye niyetim yok.”

Konuşurken bile ani bir duygu seli hissetti. Arkasındaki Hristiyanlar tarafından izlendiğini düşündükçe kendisini daha bir kahraman gibi hissediyor ve bu imajı pekiştirircesine konuşuyordu. “Ne söylersem söyleyeyim cezalandırılacağım zaten,” diye belirtti.

Tercüman, sözlerini mekanik bir şekilde diğerlerine

çevirdi. Güneş ışınları, bu yassı yüzü hepten yamyassı gösteriyordu. Yaşlı adam o an ilk defa ellerini ovuşturmayı bıraktı ve başını sallayarak yaramaz bir çocuğu sakinleştiriyormuş gibi rahibe baktı. “Pederleri sebepsiz yere cezalandırmayacağız,” dedi.

“İnoue’nin düşüncesi bu yönde değil. Eğer Inoue olsaydınız beni anında cezalandırırdınız.”

Yetkililer bu sözlerle sanki espri yapılmış gibi içtenlikle güldüler.

“Neye gülüyorsunuz?”

“Peder, işte Inoue, Çikugo hükümdarı. Tam karşınızda duruyor.”

Bir çocuk naifliğiyle bakışlarını çevirip, ellerini ovuşturmaya devam eden yaşlı adama sersemlemiş bir halde bakakaldı. Beklediğinin düpedüz tam zıddı çıkan birini nasıl tanıyabilirdi ki? Valignano’nun şeytan diye bahsettiği, misyonerleri tek tek dinden döndüren adam... Hâlbuki rahip, bu adamı soluk ve kurnaz ifadeli bir yüzle tasavvur etmişti. Fakat işte burada, gözlerinin önünde bu anlayışlı, iyi ve uysal biri gibi görünen adam oturuyordu.

Çikugo hükümdarı Inoue, yanındaki samuraya bir iki kelime fısıldadıktan sonra güçlkle sandalyesinden kalktı. Diğer yetkililer de birer birer onu takip ettiler ve içeri girdikleri kapıdan çıkarak gözden kayboldular. Ağustos böceği haykırdı, öğleden sonra ışığı parladı, boş kalan sandalyeler yere daha da koyu gölgeler düşürdüler.

Durduk yere rahibin göğsü şiddetli bir duyguyla dolup taşı ve gözleri yaşlarla doldu. Harika bir şey başarmanın ardından hissedilen bir duygu gibiydi bu. Hapishane sessizdi ama şimdi birdenbire biri şakımaya başladı:

*Geliyoruz, geliyoruz,
Cennet tapınağına geliyoruz,
Cennet tapınağına...
O muazzam tapınağa...*

Şarkı, muhafız onu tekrar odasının çıplak zeminine getirdikten çok sonra kesildi. En azından Hıristiyanların kafasını karıştırmamış, onların inançlarını sarsacak bir şey yapmamış, aşağılık yahut ödleğ gibi davranmamıştı. O böyle düşünüyordu.

Ay ışığı, parmaklıklardan içeri sızıp duvarda rahibe, Celile'li adamı anımsatan bir gölge oluştıuruyordu. Gözleri kısıktı fakat ona doğru bakıyordu. Rahip, bu gölgeden yüzün hatlarını belirledi, gözlerini ve ağzını çizdi. Bugün iyi iş çıkardığını düşündü ve çocuksu bir gururla yanakları kızardı.

Avludan çan sesi geldi. Muhafızlar hapishanede tur atıyorlardı. Bunu zaten her gece yapıyorlardı.

Üçüncü gün. Muhafızlar, Hıristiyanların arasından üç adam seçtiler ve onlara avlunun ortasında üç çukur kazdırdılar. Rahip hapishane penceresinden, parlak güneş ışığı altında diğerleriyle beraber kürek sallayan, toprağı bir kovayı doldurup öteye taşıyan tek gözlü adamın silüetini (Adı Juan değil miydi?) seçebilmişti. Hava aşırı sıcak olduğu için üzerinde yalnızca peştamal vardı ve sırtından akan ter, çelik gibi parlıyordu.

Rahip, muhafızlardan birine bu çukurları neden kazdırdıklarını sordu; ona söylenene göre tuvalet yapıyorlardı. Hıristiyanlar iyiden iyiye derin çukurun içine girmişti ve masum bir şekilde kazdıkları toprağı yukarı fırlatıyorlardı.

Kazma işlemi sırasında, bir adam başına güneş geçtiğı için rahatsızlandı. Muhafızlar ona bağırıp vurdular ama adam yere çömeldi, kıpırdıyacak halde değildi. Juan ve diğer Hıristiyanlar onu kollarından tutup kaldırdılar ve hapishaneye geri getirdiler.

Bir süre sonra muhafızlardan biri rahibi çağırmaya

geldi. Hasta adamın durumu birden değişmişti ve Hristiyanlar rahibi isteyip duruyordu. Aceleyle hapishaneye koşup, karanlıkta bir taş gibi kıpırtısız yatan hasta adamın etrafında ayakta duran Juan, Monica ve diğerlerini buldu.

“Korkunç bir ızdırap içindesin. Devam edebilecek misin?” diye sordu kadın.

Gece çöktüğünde hasta adam nefes almakta güçlük çekmeye başladı. Yalnızca azıcık dan ile beslenen, zayıflamış bir bedenle bunca çaba sarf etmesi imkânsızdı. Rahip onun yanına diz çöküp hasta ayini yapmak için hazırlandı ama haç çıkardığında hasta adamın göğsü şişti. Bu aldığı son nefesti. Muhafızlar Hristiyanlara cesedi yakma emri verdi ama hepsi bunun Hristiyan öğretilerine aykırı olduğunu söyleyerek karşı çıktılar; Hristiyanlarda ölüyü toprağa gömmek gelenektir. Böylece ertesi gün, adam hapishanenin arkasına gömüldü.

“Hisagoro artık mutlu,” diye mırıldadı Hristiyanlardan biri imrenerek. “Izdırabı sona erdi. Sonsuz huzura erişti.”

Diğer adamlar ve kadınlar bu sözleri dalgın dalgın dinlediler.

Öğleden sonra. Hava aşırı sıcak. Sonra yağmur başlıyor. Hapishanenin ahşap çatısına ve ölen adamı gömdükleri mezara pıtır pıtır damlarken tekdüze ve melankolik bir ses çıkıyor. Dizlerini birbirine kenetleyen rahip, yetkililerin daha ne kadar böyle bir hayat sürmesine izin vermeye niyetli olduklarını kendine sorup duruyor. Hapis hayatı her şeyiyle mükemmel gitmiyor ama karmaşa çıkmaması, muhafızların, Hristiyanların dua etmesine üstü kapalı bir şekilde rıza göstermesini sağlıyor; rahibin onları ziyaret etmesine ve mektup yazmasına

müsaade ediyorlar. Tüm bunlara neden izin verdiklerini merak ediyor. Çok tuhafına gidiyor.

Penceresinin parmaklıkları arasından, muhafızlar tarafından öfkeyle azarlanan, pelerin giymiş bir adam çarptı rahibin gözüne. Pelerin, onun kim olduğunu görmesini engelliyordu fakat hapishanedekilerden biri olmadığı aşikârdı. Adam bir şey için yalvarıyor gibiydi ama muhafızlar başlarını iki yana salladılar ve ne dediğini bile dinlemeden onu uzaklaştırdılar.

“Eğer böyle devam edersen cezalandırılacaksın,” diye bağırdı muhafızlardan biri kocaman bir sopayı tehditkârca sallayarak; adam da vahşi bir köpek gibi kapının bulunduğu yöne kaçtı.

Fakat bir an sonra avluya geri döndü, yağmurun altında durdu ve dikkatle önüne bakmaya başladı.

Gece olduğunda rahip yeniden hücresinin parmaklıkları arasından dışarıya baktı; pelerinli adam işte hâlâ oradaydı, yağmurdan sınılsıklam olmuş halde inatla kırmıldamadan duruyordu. Muhafızlar barakadan çıkmadı. Onu kovmaktan usanmış gibiydiler.

Adam rahibe doğru baktığında göz göze geldiler. Kiçijiro’ydu. Bir anlığına yüzünden bir korku geçti ve Kiçijiro birkaç adım geriledi.

“Peder!” Sesi sızlanan bir köpeğinki gibi çıkıyordu. “Peder! Beni dinle!”

Rahip yüzünü pencereden uzaklaştırdı ve kulaklarını bu sese tıkamaya çalıştı. Kurutulmuş balığı, boğazını yakıp kavuran o susuzluğu nasıl unutabilirdi ki? Adamı affetmeye çalışsa da içinde pusuya yatmış olan nefret ve öfkeyi söküp atamıyordu.

“Peder! Peder!” Yakaran ses, annesine yalvaran bir çocuğunki gibi çıkıyordu şimdi.

“Beni dinlemeyecek misin, peder? Seni kandırıp durdum. Beni azarladığından beri senden ve tüm Hristiyanlardan nefret etmeye başladım. Evet, kutsal resme

ayak bastığım doğru. Mokiçi ve İçizo güçlüydüler. Ben onlar gibi güçlü olamam.”

Daha fazla dayanamayan muhafızlar ellerinde sopalarla çıkınca Kiçijiro bağırarak koşup kaçtı.

“Ama yalvarmak için nedenim var! Kutsal resme ayak basanların da konuşmaya hakkı var. Sence isteyerek mi bastım üstüne? Ayaklarım acıyla sızladı. Tanrı beni zayıf yarattığı halde, benden güçlüymüşüm gibi davranmamı istiyor. Bu mantıksız değil mi?”

Ara sıra bir sessizlik oluyordu; sonra ise öfkeli sesler ve yalvarıp yakarmalar eşliğinde gözyaşları geliyordu.

“Peder, benim gibi zayıf bir insan ne yapabilir? Sana para için ihanet etmedim. Yetkililer tarafından tehdit ediliyordum.”

“Hemen defol git buradan!” diye bağırdı muhafızlar başlarını barakadan çıkarıp. “Nezaketimizi suiistimal etme.”

“Peder, beni dinle. Asla düzeltemeyeceğim bir şey yaptım. Siz yetkililer! Ben bir Hristiyan’ım. Beni hapse atın.”

Rahip gözlerini yumdu ve *Credo*’yu okumaya başladı. Bu sızlanan adamı yağmur altında bırakabildiği için içi neşeyle doldu. İsa dua etse de Yahuda kan tarlasında³⁰ kendini asmıştı; peki İsa, Yahuda için dua etmiş miydi? Bu konuyla ilgili olarak Kutsal Kitap’ta hiçbir şey yazmıyordu; yazsa bile aynı şekilde davranmasını sağlayacak düşünme biçimine kendisini sokamıyordu. Her hâlükârda, bu adama ne denli güvenilebilirdi ki? Af diliyordu ama bu belki de geçici bir hevesten başka bir şey değildi.

³⁰ İncil, “Elçilerin İşleri” 1:18-19: “Bu adam [Yahuda], yaptığı kötülüğün karşılığında aldığı ücretle bir tarla satın aldı. Sonra baş aşağı düştü, bedenini yarıldı ve bütün bağırsakları dışarı döküldü. Kudüs’te yaşayan herkes olayı duydu. Tarlaya kendi dillerinde ‘Kan tarlası’ anlamına gelen ‘Hakeldema’ adını verdiler.”

Kiçijiro'nun sesi yavaş yavaş dinmeye başladı ve sonunda kesildi. Parmaklıklardan dışarıya bakınca muhafızların adamı sırtından sertçe iterek hapishaneye sürüklediklerini gördü.

Gece çökünce yağmur kesildi. Bir avuç pilav ve biraz da kurutulmuş balık önüne itildi. Balık çoktan bozulmuştu, yenilecek halde değildi. Her zamanki gibi Hristiyanların dua ederken yükselen seslerini duyabiliyordu. Muhafızlardan izin alarak hapishaneye onları ziyarete gitti; Kiçijiro diğerlerinden ayrılp tek başına bir köşeye çekilmişti. Hristiyanlar onunla içli dışlı olmayı reddetmişti.

Kısık bir sesle, "Bu adama karşı dikkatli olun," diye fısıldadılar rahibe. "Yetkililer, dönepleri sık sık kullanır; belki de bizi kapana kısırmak istiyorlardır."

Sulh hâkiminin bazen fesat çıkarmak ve onları dinlerinden döndürmek için günahkâr Hristiyanları diğerlerinin arasına koyduğu doğrudu. Kiçijiro tam da bunu yapmak için tekrar para almış olabilirdi. Fakat zaten rahibin Kiçijiro'ya güvenmesi imkânsızdı artık.

"Peder, peder!" Rahibin geldiğini gören Kiçijiro karanlıkta tekrar yalvarmaya başladı: "Günah çıkarıp tövbe etmeme müsaade et!"

Rahibin herhangi biri için kefareti ayini yapmayı reddetme hakkı yoktu. Eğer bir kişi kefareti isterse kendi hislerine göre onu kabul etmesi veya reddetmesi diye bir şey yoktu. Elini kutsamak için kaldırarak görev duyusuyla dua ettikten sonra kulağını ona yaklaştırdı. Leş gibi kokan nefesi yüzüne çarptığında o karanlıkta sarı dişleriyle kurnaz bakışları gözlerinin önünden geçti.

"Beni dinle, Peder," dedi Kiçijiro diğer Hristiyanların duyabileceği bir sesle ağlayıp sızlanarak. "Ben bir dönemim ama eğer on yıl önce ölseydim belki iyi bir Hristiyan olarak cennete gider, döne olarak aşağılanmazdım. Sırf zulüm döneminde yaşadığım için... Özür dilerim."

“İyi ama hâlâ inanıyor musun?” diye sordu rahip diğerinin ağzından gelen pis kokuya dayanabilmek için elinden geleni yaparak. “Günahlarının bağışlanmasını sağlayacağım ama sana güvenemiyorum. Neden buraya geldiğini de anlayamıyorum.”

Derin bir iç çekip açıklayabilmek için doğru sözleri arayan Kiçijiro kem küm edip durdu. Ağız ve ter kokusu rahibe doğru esiyordu. İsa’nın bu dünyadaki en kirli adamı sevip onun peşinden koşması mümkün olabilir miydi? Şeytanda bile şeytani bir güç ve güzellik vardı fakat Kiçijiro şeytan denmeyi bile hak etmiyordu. Zayıftı ve giydiği hırpani paçavralar gibi kirliydi. Tiksintisini bastıran rahip, günahların bağışlanması için gereken son sözleri söyledi ve sonra geleneğe uyarak, “Esenlikle git,” diye fısıldadı. Tüm hızıyla bu pis kokulu ağızdan ve bedenden uzaklaşarak diğer Hristiyanların olduğu yere geri döndü.

Yok, hayır. Efendimiz bakımsız ve kirli olanları da arayıp bulmuştu. Yatağında uzanırken bunu düşündü. Kutsal Kitap’ın sayfalarında bahsedilen, İsa’nın sevgiyle peşinden koştuğu insanlar arasında, Kefarnahum’lu kanama sorunu olan bir kadın, zina ile suçlanıp erkeklerin taşlamak istediği bir başka kadın daha vardı; bir cazibesi ve güzelliği olmayan insanlardı bunlar. Herkes güzel ve büyüleyici olanlardan etkilenebilirdi. Fakat böyle bir etkilenmeye sevgi denebilir miydi? Gerçek sevgi, çul çaput gibi ziyan edilirken de insanlığı kabullenmektir. Rahip teoride tüm bunları biliyordu ama yine de Kiçijiro’yu affedemiyordu. Bir kez daha yüzünün yakınında İsa’nın gözyaşlarıyla ıslanmış yüzü belirirdi. Mülayim gözleri kendisine bakarken rahip hicapla doldu.

Fumie aşaması başladı. Hıristiyanlar, şehirden sürülen merkepler gibi tek sıra halinde dizilmişti. Bu defa karşılarında geçen gün gelen yetkililer değil, taburelere oturup kollarını kavuşturmuş astlardan oluşan daha genç bir grup vardı. Muhafızlar ellerinde kazıklarla nöbet tutuyorlardı. Ağustos böceği bugün de o insanı canlandıran sesiyle şakıyordu; gökyüzü berrak ve maviydi, hava ıslıl ıslıl ve ferahtı, ta ki bunaltan sıcaklar tekrar gelene dek... Avluya sürüklenmeyen tek kişi rahipti; o da etlerinin gevşekçe sallandığı yüzünü parmaklıklara dayamış, artık başlamak üzere olan fumie merasimini izliyordu.

“Bu işi ne kadar çabuk bitirirseniz buradan o kadar çabuk gidersiniz,” diye kükredi yetkililerden biri. “Size samimiyetle ve inanarak üstüne basın demiyorum. Bu sadece bir formalite. Üstüne basmanız inançlarınızı zedelemeyecektir.”

Yetkililer, Hıristiyanlara fumienin üstüne basmanın formaliteden başka bir şey olmadığı konusunda ısrar edip durdu. Tek yapmanız gereken, ayağınızı onun üzerine koymaktı. Bunu yaparsanız neye inandığınız kimse- nin umurunda olmayacaktı. Sulh hâkiminin emirlerine göre, ayağınızı hafifçe fumienin üstüne koymanız isteniyordu; sonrasında hemen beraat edecektiniz.

Dört kadın ve adam, bu söylevi ifadesiz yüzleriyle dinlediler. Parmaklıklara yüzünü dayamış olan rahip ise adamların ne kastettiğini çözemiyordu. Gün ışığından yoksun oldukları için sararıp solmuş olan dört Hıristiyan, davul gibi şişmiş yüzleri, korkunç bir şekilde dışarı fırlamış elmacık kemikleriyle kendi iradesi olmayan kuklalar gibi görünüyordu.

Beklenen an geldi çattı. Bunu çok iyi anlamıştı ama kendisinin ve Hıristiyanların kaderinin yakın zamanda belirleneceğine ikna olmamıştı. Yetkililer Hıristiyanlarla bir iyilik istiyorlarmış gibi konuşuyorlardı. Köylüler

başlarını sallıyor; sonra yetkililer endişeli yüzleriyle biraz geri çekiliyorlardı.

Sonrasında muhafızlar, köylülerle şimdi yetkililerin oturduğu taburelerin arasına kumaş parçasına sarılmış bir fumie yerleştirdiler. Sonra yerlerine geri döndüler.

Yetkililerden biri listeden bir isim okudu: “İkit-sukijima, Kubo-no-ura, Tobei.” Dört Hristiyan orada dalgın dalgın oturuyordu. Heyecanlanan muhafızlardan biri en soldaki adama sopasıyla vurdu ama adam kımıldamadı. İki üç kere sırtından itti, adam öne doğru düştü ama düştüğü yerden kalkma teşebbüsünde bulunmadı.

“Kubo-no-ura, Çokiçi.”

Tek gözlü adam iki üç kere başını salladı. Nasıl da çocuk gibi görünüyordu!

“Kubo-no-ura, Haru.”

Rahibe salatalık veren kadın kendini geriye doğru çekip başını öne eğdi. O böyle dururken muhafızlardan biri onu itti ama o, buna karşılık bakışlarını kaldırmakla yetindi.

Sonunda yaşlı adam Mataiçi çağrıldı. Ama o da durduğu yerden kımıldamadı.

Artık yetkililer öfkeli sesler çıkarmıyor, onları azarlamıyordu. Taburelerinde öylece oturup birbirlerine kısık sesle bir şeyler fısıldamalarına bakılırsa bunu başından beri tahmin ettiklerini düşünüyordu insan. Sonra birdenbire kalkıp muhafızların barakasına çekildiler.

Güneş doğrudan hapishaneye geliyordu ve güneş ışınları geride bırakılan Hristiyanlara vuruyordu. Dört Hristiyan çömelmiş bir halde dururken siyah gölgeleri yere düşüyordu, o esnada ağustos böceği pınl pınl havayı bozmak istercesine tekrar şakımaya koyuldu. Muhafızlar ve Hristiyanlar, az önceki sorgu işlemi hiç olmamış gibi muhabbet edip şakalaşmaya bile başlamıştı. Fakat daha sonra barakanın içindeki yetkililerden biri

seslenerek tek gözlü adam Çokiçi dışındakilerin hapis-haneye dönebileceğini söyledi.

Yapıştığı parmaklıklardan ellerini ayıran rahip yere oturdu. Bundan sonra ne olacağını bilmiyordu. Neyse ki bugün huzurlu bir şekilde geçmişti, bunu düşününce rahat bir nefes aldı. Bugünün iyi geçmesi kâfiydi, yarın zaten kendi başının çaresine bakardı. Eğer yarın hayatta olursa tabii...

“Bunu bir kenara fırlatıp atmaya yazık değil mi?” dedi bir ses. Bir diğeri, “Evet, çok yazık,” diye cevapladı. Tam olarak neyle ilgili muhabbet ettiklerini anlayamamıştı ama yine de rüzgâr, muhafızla tek gözlü adam arasındaki dostça sohbeti kendisine taşıyordu. Bir sinek parmaklıkların arasından içeri girdi ve rahibin başının etrafında vızıldamaya başladı, kanatlarının sesi insanın uykusunu getiriyordu.

Birdenbire birisi avluyu koşarak geçti. Sonra ıslık gibi keskin bir ses duyuldu. Sonra da bir gümbürtü. Rahip parmaklıklara yapıştığında yetkili keskin, parlayan kılıcını kınına koyuyordu: İnfaz sona ermişti. Tek gözlü adamın cansız bedeni yerde yüzükoyun yatıyordu. Ayaklarından tutan bir muhafız onu Hristiyanların kazdığı çukura doğru yavaşça sürüklemeye başladı. Akan koyu kan, bir elbisenin kuşağı gibi arkasında uzanıyordu.

Aniden hapishanenin dışından, bir kadının tiz çığlığı duyuldu; sesi, ilahi söylüyormuş gibi gelmeye devam etti. Nice sonra dindiğinde etraf ölüm sessizliğine büründü. Yalnızca rahibin parmaklıklara yapışan elleri kasılıyor ve titriyordu, o kadar.

Başka bir yetkili, sırtı rahibe, yüzü hapishaneye dönük bir şekilde, “Şuna bakın,” diye bağırdı. “Hayatı hafife alırsanız işte böyle olur. Bu yorucu bir iş ama bu işi ne kadar çabuk bitirirseniz buradan o kadar çabuk gidersiniz. Size inanarak üstüne basın demiyorum. Formalite icabı basarsanız inançlarınızı zedelemeyecektir.”

Yüksek sesle bağırان bir muhafız, daha sonra Kiçijiro'yu getirdi. Yalnızca bir peştamal giyen ve baştan ayağa tir tir titreyen adam yetkililerin önüne geldi, tekrar tekrar eğilerek selam verdi. Sonra zayıf, aşınmış ayağını fumieye bastı.

“Çabuk! Defol git!” diye bağırdı yetkililerden biri kapıyı işaret ederek; Kiçijiro da yere yuvarlanarak aceleyle gözden kayboldu. Rahibin olduğu barakaya bir kere bile dönüp bakmamıştı. Ama rahibe göre, bu adamın ne yaptığıının artık hiçbir önemi yoktu.

Güneşin beyaz ışıkları açık avluya göz kamaştırıcı biçimde vuruyordu. Acımasız ışıklarının altında, tek gözlü adamın bedeninden akan kanın bıraktığı koyu leke yerde duruyordu.

Tıpkı daha önce olduğu gibi, ağustos böceği yavan ve boğuk bir sesle şarkılarını söylemeye devam etti. Yaparak kıpırdamıyordu. Tıpkı daha önce olduğu gibi, bir sinek rahibin başının etrafında dönüp duruyordu. Dış dünyada hiçbir değişiklik yoktu. Bir adam ölmüştü ama hiçbir değişiklik yoktu.

“Demek iş bu raddeye geldi...” Parmaklıklara yapışmış halde titredi. “Demek iş bu raddeye geldi...”

Ama kafa karışıklığı birdenbire gerçekleşen bu vukuattan ileri gelmiyordu. Anlayamadığı şey, avlunun sessizliği, ağustos böceğinin sesi, sineğin kanatlarının vızıltısıydı. Bir adam ölmüştü. Yine de dış dünyada her şey, hiçbir şey olmamışçasına devam ediyordu. Bundan daha çılgınca bir şey olabilir miydi? Şehadet bu muydu? Neden sessizsin? Burada, bu tek gözlü adam öldü, hem de senin için... Bunu biliyor olmalısın. O halde neden bu sessizlik hâlâ sürüyor? Bu öğlen sessizliği. Sineklerin sesi; bu çılgınca şey, bu acımasız iş. Sen ise umurunda değilmiş gibi yüz çeviriyorsun. Buna... Buna katlanamıyorum.

*Kyrie Eleison!*³¹ Tanrım, merhamet et! Titreyen dudakları dua ederken bir süre kımıldadı ama sözcükler daha dudaklarındayken soldu. Tanrının, beni artık terk etme! Beni bu gizemli yolda bırakma. Bu bir dua mı? Uzun süredir duanın seni övmek ve yüceltmek için edildiğine inanıyorum ama seninle konuştuğumda saygısızlıkta bulunuyormuşum gibi geliyor. Benim öldüğüm gün de dünya tıpkı şimdi olduğu gibi kayıtsızca, acımasızca yoluna devam mı edecek? Ben öldürüldükten sonra ağustos böceği şakıyıp, sinekler insanın uykusunu getiren kanat sesleri mi çıkaracak? Gerçekten de böyle mi kahraman olmak istiyorum? Hâlâ hakiki, gizli şehadeti mi yoksa ihtişamlı bir ölümü mü arzuluyorum? İstedğim, onurlandırılmak, dualarda yer bulmak, bir aziz olarak anılmak mı?

Dizlerini birbirine kenetleyip yere oturarak bakışlarını önüne dikti. “*Oğleyin on ikiden üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü.*”³² O adam çarmıhta öldüğünde, tapınağın içinden üç defa borazan çalınmıştı; bir uzun, bir kısa, sonra bir defa daha uzun. Pesah merasimi için hazırlıklar başlamıştı. Mavi, dökümlü cüppe giyen başrahip tapınağın merdivenlerinden inip kurbanlık kişinin yattığı adak taşının önünde durarak borazanı çalmıştı. O zaman gökyüzü kararmış ve bulutların ardındaki güneş sönmüştü. “*O anda tapınaktaki perde yukarıdan aşağıya yırtılarak ikiye bölündü.*”³³ Uzun süredir aklından geçirdiği şehadet görüntüsü böyleydi ama bu köylülerin, kendi gözleri önünde gerçekleşen şehadeti ne kadar da acınasıydı! Tıpkı içinde yaşadıkları barakalar gibi, tıpkı giydikleri paçavralar gibi sefildi.

³¹ (Yun.) “Tanrım, merhamet et!”

³² İncil, “Matta” 27:45.

³³ İncil, “Matta” 27:51.

7

Beş gün sonra akşam vakti, Çikugo hükümdarını İnoue'yle ikinci kez karşı karşıya geldi. Ziyadesiyle durgun bir gündü fakat şimdi ağaçların yaprakları akşam meltemiyle beraber hayat dolu bir hışırtı çıkararak kıpırdanmaya başlamıştı. İşte kendini böyle bir günde İnoue'yle karşı karşıya buldu. Tercüman dışında, sulh hâkimine eşlik eden başka kimse yoktu. Rahip yanındaki muhafızla beraber içeriye girdiğinde, ellerinde kocaman bir tas tutan diğeri yavaş yavaş sıcak su yudumluyordu.

“Korkarın sizi ihmal ettim,” dedi İnoue, iri gözleriyle merakla rahibe bakarken elleriyle tası tutmaya devam ederek. “Hirado’da işlerim vardı.”

Sulh hâkimi, tercümana rahip için sıcak su getirmesini emretti ve tüm bunlar olurken dudaklarından tebessüm hiç eksik olmadı. Sonra usul usul Hirado seyahati hakkında konuşmaya başladı. “Fırsatınız olursa Hirado’ya gitmelisiniz, Peder.” Rahip özgür bir adammış gibi konuşuyordu. “Asude bir körfeze bakan bir dağda Matsuura Hanedanlığı’na ait bir şato vardır.”

“Evet, Hirado’daki misyonerlerden duyduğum kadyyla güzel bir kentmiş.”

“Ben güzel değil de ilginç demeyi tercih ederdim.” İnoue konuşurken başını salladı. “O kenti gördüğümde uzun zaman evvel duyduğum bir hikâye gelir aklıma. Kıskançlıktan sürekli birbirleriyle kavga eden dört cariyesi olan Hirado’lu Takenobu Matsuura’yla ilgilidir. Takenobu, buna daha fazla dayanamayarak en nihayetinde dördünü birden şatosundan kovmuştur. Gerçi bu, bakir bir rahibe anlatmak için uygun bir hikâye olmayabilir.”

“Bu Matsuura denen adam, çok zeki biri olmalı.” İnoue bu kadar samimi davrandığı için rahip de rahat konuşuyordu.

“Gerçekten böyle mi düşünüyorsunuz? Eğer öyleyse sevinirim. Hirado, hatta tüm Japonya tıpkı Matsuura gibidir.” Çikugo hükümdarı tası elinde çevirerek sözlerine devam etti: “İspanya, Portekiz, Hollanda, İngiltere ve onlar gibi kadınlar, Japonya adlı adamın kulağına sırf kıskançlıktan iftira masalları fısıldayıp duruyorlar.”

Tercümanın çevirisini dinlerken rahip, İnoue’nin ne demeye çalıştığını anlamaya başladı. Goa ve Makao’dayken, İngiltere ve Hollanda gibi Protestan ülkelerin, İspanya ve Portekiz gibi Katolik ülkelerin Japonya’ya nasıl geldiğini, birbirlerinin gelişimlerini nasıl kıskandıklarını ve Japonlara birbirleri hakkında iftiralar attıklarını sık sık işitmişti. Misyonerler de bir defasında, Hristiyanlığı kabul eden Japonlara, İngiliz ve Hollandalılarla samimi olmalarını rekabetten dolayı yasaklamıştı.

“Peder, eğer Matsuura’nın zeki olduğunu düşünüyorsanız elbette ki Japonya’nın Hristiyanlığı yasadışı kabul etmesinin de mantıksız ve aptalca olmadığını anlamışsınızdır.”

Konuşurken o tombul, kanlı canlı yanaklarından gülücük hiç eksik olmamıştı; sulh hâkimi, rahibin yüzüne dikkatle bakıyordu. Bir Japon’a göre gözleri tuhaf bir kahverengiydi ve zülûflerinde tek bir beyaz bile görünmüyordu (Boyamış mıydı acaba?).

“Kilisemiz tek eşliliği öğütler...” Rahip kasıtlı olarak şakacı bir üslup takınmıştı. “Eğer bir adamın yasal olarak bir eşi varsa üstüne bir de cariyeleri yük etmesi akıllıca bir şey olur mu merak ediyorum. Japonya bu dördü arasından kendisine yasal bir eş seçse nasıl olurdu acaba?”

“Bu yasal eşten kastınız da Portekiz mi oluyor?”

“Yok, hayır! Kilisemizden bahsediyorum.”

Tercüman bu yanıtı duygusuzca tercüme ettiğinde, İnoue'nin yüzü düştü ve yüksek sesle güldü. Yaşı göz önüne alındığında, bu oldukça tiz bir kahkahaydı ama şimdi rahibe çevirdiği bakışlarında hiçbir duygu emaresi yoktu. Gözlerinin içi gülmüyordu.

“Peder, bu Japonya denen adamın yabancı ülkelerden kadınları düşünüp durmayı bırakması ve kendisiyle aynı ülkede doğmuş bir kadınla, yani kendi düşünce biçimine yakın bir kadınla beraber olması daha iyi olmaz mı sizce de?”

Rahip, İnoue'nin yabancı kadın derken neyi kastettiğini çok iyi biliyordu fakat diğeri, muhabbeti böyle sulandırarak sürdürdüğü için o da aynı şekilde devam etmesi gerektiğini hissediyordu. “Kilise’de,” dedi, “kadının milliyetinin bir ehemmiyeti yoktur. Önemli olan, onun kocasına karşı sadakatidir.”

“Anlıyorum. Yine de eğer kankocanın sevgileri yalnızca duyguya dayalı olsaydı kimse çirkin bir kadının ısrarcı aşkından mustarip olmazdı.” Sulh hâkimi, kendi konuşma biçiminden tatmin olmuş gibi başını salladı. “Dünyada, çirkin bir kadının ısrarcı yakınlığından rahatsız olan erkekler var.”

“Misyonerlik işini, birine aşkı dayatmakla aynı kefe-ye mi koyuyorsunuz?”

“Evet, aynen öyle, yani bizim bulunduğumuz yerden öyle görünüyor. Bu deyimden hoşlanmadıysanız şöyle izah edeyim: Çocuk doğuramayan bir kadına kısır

deriz ve böyle bir kadında bir eş olma vasfı bulunmadığını düşünürüz.”

“Eğer doktrinimiz Japonya’da ilerleme göstermezse, Kilise’nin hatası olmaz ki bu. Bu, tıpkı bir adamı karısından ayırır gibi Japon Hristiyanları Kilise’den ayıranların hatasıdır.”

Tercüman nasıl çevireceğini düşünürken anlık bir sessizlik oldu. Hristiyan hapishanesinden akşam dualarının yükselmeye başladığı vakitti şimdi ama bugün hiç ses yoktu. Birdenbire rahip, beş gün önceki idamı düşündü; o ânı anımsatan bir sessizlikti bu fakat aslında çok farklıydı. Tek gözlü adamın bedeninin yerde, parlak güneşin altında yüzükoyun yattığı ve muhafızın onu duygusuzca tek ayağından tutup, yerde fırçayla çizilmiş gibi bir kan izi bırakarak çukura doğru sürüklediği vakitti şimdi. Bu infaz emrinin, diye düşündü rahip, hemen önünde oturan bu müşfik yaşlı adam tarafından verilmiş olması muhtemel miydi?

“Peder,” dedi Çikugo hükümdarı, “siz ve diğer misyonerler Japonya’yı tanıımıyorsunuz anlaşılan.”

“Siz de, saygıdeğer sulh hâkimi,” diye cevap verdi rahip, “siz de Hristiyanlığı tanıımıyorsunuz anlaşılan.”

Bunun üzerine ikisi de güldüler. “Yine de,” dedi İnoue, “otuz yıl evvel, ben Gamo’da memurken pederlerden öğüt alırdım.”

“Peki sonra ne oldu?”

“Benim Hristiyanlığa karşı olmamın nedenleri, insanların çoğundan farklı. Ben Hristiyanlığı hiçbir zaman şeytani bir din olarak görmedim.”

Tercüman bu sözleri yüzünde şaşkınlık ifadesiyle dinledi; kekeleyerek söyleyecek söz ararken yaşlı adam tüm bu süre boyunca gülerek, içinde biraz sıcak su kalan elindeki tasa bakıp durdu.

“Peder, bu yaşlı adamın size söylediği iki şeyi düşünmenizi istiyorum. Birincisi, çirkin bir kadının ısrarcı

ilgisinin bir adam için katlanılamaz bir yük olduğunu; diğeri ise kısır bir kadından eş olmaması gerektiğini...”

Sulh hâkimi gitmek üzere ayağa kalkarken, tercüman ellerini önünde kenetleyip başını yere eğdi. Muhafızın telaşla önüne koyduğu sandaletlere Çikugo hükümdarı yavaşça ayaklarını geçirdi, giydikten sonra da arkasına bile bakmadan avlunun karanlığında gözden kayboldu. Barakanın kapısı sivrisinek sürüsüyle doluydu; dışarıdan bir at kişnemesi duyuluyordu.

Artık gece çökmüştü. Hafif bir yağmur başladı, damlalar barakanın arkasındaki ağaçlara düşerken çakıl taşı gibi pıtır pıtır sesler çıkartıyordu. Sert zeminde başını dinlendirip yağmurun sesini dinleyen rahip, kendisi gibi yargılanan bir adamı düşündü. Bu sıska adamın Kudüs’te yokuş aşağı yürütüldüğü gün, 7 Nisan sabahıydı. Şafak, sıradağları altın rengine bulayıp Lut Gölü’nün ötesine uzanıyor, Kidron Deresi hayat dolu bir ses çıkararak çağlıyordu. Kimse ona dinlenme fırsatı tanımamıştı. Kâtipler ve kıdemli kimseler ölüm cezasını ilan ettikten sonra Roma hükümdarı Pilatus’un onayını almak gerekliydi. Tapınağa çok uzak olmayan, kentin dışında bulunan karrargâhındaki Pilatus haberleri duymuştu, şimdi bekliyor olmalıydı.

Rahip, ta çocukluğunda, 7 Nisan sabahında yaşanan o karar anının her detayını ezberlemişti. Bu sıska adam, onun en mükemmel örneğiydi. Kendisiyle alay eden ve suratına tüküren kalabalığa sitem ederek bakarken gözleri, tıpkı diğer kurbanları gibi, hüznü bir tevekkülle doluydu. Bu kalabalık içinde Yahuda da vardı. Yahuda neden peşinden gelmişti? Onu buraya, sattığı adamın mahvını seyretmeye intikam arzusu mu getirmişti? Her hâlükârda bu durum tıpkı kendisinininkine benziyordu. Tıpkı İsa’nın Yahuda tarafından satılması gibi kendisi de Kiçijiro tarafından satılmıştı; tıpkı İsa gibi bu dünyanın güçlü kimseleri tarafından yargılanıyordu. Evet, İsa’nın

ve kendisinin kaderi birbirine oldukça benziyordu; bu yağmurlu gecede bu düşünceyle birlikte neşeyle doldu içi. Tanrı'nın oğluyla birlik olduğu hakikatinin tadını çıkaran bir Hristiyan'ın neşesiydi bu.

Diğer yandan, İsa'nın tecrübe ettiği fiziksel ızdırapların hiçbirini tatmamıştı; bu düşünce onu tedirgin etti. Pilatus'un sarayında, o adam metal uçlu bir kırbaçla kırbaçlanmak için iki metre yüksekliğindeki bir direğe bağlanmış, ellerine çiviler çakılmıştı. Ona ise bu hapishaneye kapatıldığından beri, şaşırtıcı bir şekilde ne yetkililer ne de muhafızlar elini kaldırmıştı. Bunun, İnoue'nin planı olup olmadığını bilmiyordu ama artık, günlerin hiçbir fiziksel saldırı yaşanmadan geçmesinin imkânsız olmadığını hissediyordu.

Bunun nedeni neydi? Bu ülkede esir düşüp tarifsiz işkencelere ve eziyetlere maruz kalan sayısız misyoner hakkında sık sık kulağına çalınan şeyler olmuştu. Şimabara'da canlı canlı ateşe atılan Navarro vardı mesela; Unzen'de fokur fokur kaynayan kükürtlü suya tekrar tekrar batırılan Carvalho ve Gabriel vardı; onun dışında, Omura hapishanesinde yemek verilmediği için açlıktan ölen misyonerler vardı. Kendisinin ise bu hapishanede dua etmesine, Hristiyanlarla görüşmesine izin veriliyordu, bolca olmasa da günde üç defa verilen yemeği yiyordu; yetkililer ve sulh hâkimi onu ziyaret ettiklerinde kendilerini haşın göstermek bir yana dursun, formaliteleri yerine getirmekle yetinip çekip gidiyorlardı. Ne amaçlıyor olabilirlerdi ki?

Rahip, Tomogi Dağı'ndaki barakada Garrpe'yle beraber geçirdiği günleri düşündü; işkenceden ve eğer başlarına gelirse buna dayanıp dayanamayacaklarından bahsetmişlerdi. Elbette ki yapabilecekleri tek şey, Tanrı'nın rahmeti için dua etmektir fakat o zamanlar, ölene dek savaşabileceğini hissediyordu. Dağlarda dolaşıp dururken de esir düştüğü zaman fiziksel işkenceye maruz

kalacağından son derece emindi. Ne tür bir işkenceye maruz kalırsa kalsın dişini sıkıp katlanabileceğini düşünüyordu (Bu bir gerginlik alameti miydi?).

Fakat şimdi ise metaneti bir şekilde zayıflamıştı. Yerden kalkıp başını sallayarak kendi kendine cesaretinin kırılmaya başlayıp başlamadığını sordu. Bunun sebebi şu an sürdüğü hayat mıydı? Sonra birdenbire kalbinin derinliklerinden biri ona seslendi: “Çünkü buradaki hayatın gayet güzel.”

Japonya'ya geldiğinden beri, uygulamada bir rahip gibi yaşama olanağını bulduğu tek yer bu hapisane olmuştu. Tomogi'de saklanıp durmuştu, ondan sonra da Kiçijiro dışında hiçbir köylüyle irtibata geçememişti. Ancak buraya geldikten sonra, insanlarla beraber yaşayıp açlık sancıları çekmeden günün çoğunu dua ve tefekürle geçirebilmişti.

Günler, kum saatindeki kumlar gibi sessiz sedasız akıp gidiyordu. Evvelden gergin ve demir gibi kaskatı olan duyguları artık gitgide gevşemişti. Önceden kaçınılmaz olduğunu düşündüğü işkence ve fiziksel ızdırabın kendi başına gelmeyebileceğini hissetmeye başlamıştı. Yetkililer ve muhafızlar cömertti; tombul suratlı sulh hâkimi, Hirado hakkında hoş sohbetler etmeye devam ediyordu. Huzur ve güvenliğin ılık sularından bir kez tatmışken, bir zamanlar dağlarda dolaşmak ve bir barakada saklanmak konusunda gösterdiği o azme bir daha sahip olabilir miydi?

Sonra birdenbire, Japon yetkililerin ve sulh hâkiminin, tıpkı avının ağa yakalanmasını bekleyen bir örümcek gibi hamle yapmadan, onun ruhsal olarak zayıflamasını bekledikleri fikri geldi aklına ilk kez. Çikugo hükümdarının zoraki tebessümünü ve ellerini ovuşturup durmasını acı acı anımsadı. Sulh hâkiminin neden böyle bir hareket yaptığını artık net bir şekilde anlayabiliyordu.

Tüm bu aldatmacanın arka planında, o zamandan düne kadar günlük öğün sayısının ikiden üçe çıkarılması gerçeği de söz konusuydu. İyi niyetli muhafızlar, ne yaptıklarından habersiz gülümseyerek, “Yemeyecek misin? Olmaz ki ama, bu sulh hâkiminin isteği. Her mahkûma böyle davranılmaz,” demişlerdi.

Rahip, katı pilav ve kurutulmuş balıkla dolu tahta kâseye bakıp başını sallamış ve onları Hristiyanlara vermeleri için yalvarmıştı. Sinekler pilavın üstünde vızıldayıp duruyordu. Akşam olduğunda muhafızlar iki hasır getirdiler. Evet, rahip, bu tavır değişikliğinin yavaş yavaş idrakine varmaya başlamıştı. Kendisine işkence edecekleri günün eli kulağında olduğu anlamına geliyor olabilirdi bu. Gevşemiş bedeni acıya karşı hepten zayıf düşmüş olacaktı. Muhafızlar onun dayanma gücünü yavaş yavaş azaltmak için bu hileye başvuruyorlardı, sonra birdenbire işkence ânı gelip çatacaktı. Şüphesiz ki planları buydu.

Kuyu...

Adada esir düştüğü gün tercümandan işittiği bu kelimayı anımsadı. Eğer Ferreira dinden döndüyse bunun nedeni, tıpkı kendisi gibi önce iyi muamele görmesi, sonra da beden ve ruhen zayıf düştüğünde birdenbire kendisine işkence edilmesi olabilirdi. Aksi takdirde böyle muhterem bir adamın birden inancını terk etmesi düşünülemezdi. Ne kadar da şeytani bir yöntem uyguluyorlardı böyle!

“Japonlar şimdiye dek tanıştığım en zeki insanlar.” Xavier’in sözlerini anımsayınca alaycı bir şekilde güldü.

Sunulan yemeği reddetti, geceleri hasır kullanmadı; şüphesiz ki bu, muhafızlar aracılığıyla yetkililerin ve sulh hâkiminin kulağına gitmişti, yine de hiçbir kınamada bulunulmadı. Planlarına ket vurulduğunu anlayıp anlamadıklarını ise bilmesi imkânsızdı.

Çikugo hükümdarının ziyaretinden on gün sonra bir sabah, avluda yaşanan bir kargaşa onu uykusundan uyandırdı. Yüzünü parmaklıklı pencereye dayadığında

üç Hristiyan'ın bir samuray tarafından hapishaneden zorla çıkarıldığını gördü. Sabah sisi altında muhafızlar, elleri kelepçelenmiş halde onları sürüklüyordu. En arkada kalan, kendisine salatalık veren kadındı.

“Peder,” diye bağırdılar onun penceresinin önünden geçerken, “bizi zorla çalıştıracaklar.”

Ellerini parmaklıkların arasından uzatıp haç çıkarak hepsini tek tek kutsadı. Parmakları, yüzünde üzgün ama çocuk gibi gülümseyen bir ifadeyle başını kaldıran Monica'nın alnına güçlkle dokunabildi.

Tüm gün sessiz ve durgun geçti. Öğlene doğru sıcaklık gitgide yükseldi ve güneşin kızgın ışıkları hapisane parmaklıkları arasından acımasızca içeri girdi. Yemek getiren muhafızlara, üç Hristiyan'ın ne zaman döneceğini sordu ve eğer işlerini bitirirlerse akşamleyin dönecekleri cevabını aldı. Çikugo hükümdarının emriyle Nagazaki'de bir sürü tapınak inşa edilecekti, bu yüzden işçi ihtiyacı had safhadaydı.

“Bu gece Urabon, Peder. Urabon'un ne olduğunu sanının biliyorsunuzdur?”

Muhafızlar, Nagazaki halkının Urabon'da evlerinin saçaklarına, içine mum yakıp koydukları kandiller astıklarını izah ettiler. Rahip, Batı'da kutlanan Bütün Azizler Günü'nde de insanların benzer şeyler yaptıklarını söyleyerek cevap verdi.

Uzaktan çocukların şarkı söyleyen seslerini duyabiliyordu, kulak kabarttığında duyabildiği sözler şöyleydi:

*Ey kandil, güle güle,
Ona taş atarsan elin yitip gider,
Ey kandil, güle güle,
Ona taş atarsan elin yitip gider.*

Çocukların yarın kalmış şarkılarında ağlamaklı bir hava var gibiydi.

Akşam vaktiydi. Bir ağustos böceği mor mersin ağacına kurulmuş şakıyordu. Bu ses bile akşamın sakinliğinde canlılığını yitiriyordu ama üç Hristiyan hâlâ geri dönmemişti. Yağ lambasının altında akşam yemeğini yerken uzaktaki çocukların belli belirsiz seslerini duya-biliyordu. Gecenin kör vaktinde, ay ışığı parmaklıkların arasından tüm parlaklığıyla içeriye sızıp onu uykusundan ediyordu. Kutlamalar sona ermişti, karanlık koyu ve yoğundu fakat Hristiyanların geri dönüp dönmediklerini bilmiyordu.

Ertesi sabah muhafızlar tarafından uyandırılıp hemen kıyafetlerini giyerek dışarı çıkması söylendi.

“Neler oluyor?” diye sordu.

Nereye gittikleri sorusuna cevaben, muhafızlar kendilerinin de bunu bilmediklerini söylediler. Belli ki yabancı Hristiyan rahibi görmek için toplanacak meraklı seyirci kalabalığından kaçınmak için sabahın böyle erken bir saati seçilmişti.

Üç samuray kendisini bekliyordu. Onlar da bunun sulh hâkiminin emri olduğu şeklinde basit bir açıklama yaptılar ve sonra mahkûmu ortalarına alarak biri önde diğerleri arkada, sessizlik içinde sabah yolculuklarına başladılar.

Sabah sisi içerisinde, tüccarların saz ve samandan evleri, kapalı kapılarıyla hüzünlü yaşlı adanılanı andırıyordu. Yolların iki tarafında da çeltik tarlaları uzanıyordu, her yere keresteler yığılmıştı. Yeni kesilmiş ağaçların o taze ve hoş kokusu, sis kokusuyla karışarak burun deliklerine doluyordu. Nagazaki yolları hâlâ yapım aşamasındaydı. Yeni inşaatların gölgesinde uzanmış olan dilenciler ve kimsesizler üstlerine hasır örtmüş uyuyorlardı.

“Demek ilk defa Nagazaki’ye gidiyorsun.” Samuraylardan biri gülerek konuşuyordu. “Bir sürü tepe var, değil mi?”

Gerçekten de çok fazla tepe vardı. Bazılarının üzerinde ufak, saz çatılı barakalar bir araya toplanmıştı. Bir horoz şafağın söktüğünü haber verdi; saçakların altındaki sönmüş kandiller, önceki geceki kutlamaların kalıntıları olarak yerlerde dağınık halde duruyordu. Tepenin tam altında yanmadayı çevreleyen deniz görünüyordu. Süt beyazı bir göl gibi sazlarla dolu halde uzaklara doğru uzanıyordu. Sis, yerini berrak gökyüzüne bırakırken fonda bir sürü küçük tepe belirdi.

Denizin yakınında bir sürü sepetin yerleştirildiği bir çamlık vardı, o esnada çıplak ayaklı dört beş samuray çömelmiş bir şeyler yiyordu. Ağızları hareket ederken gözleri merakla parlayarak rahibe bakıyordu.

Çamlığın içine beyaz bir perde gerilmiş ve oraya bir sürü iskemle yerleştirilmişti. Samuraylardan biri bir iskemleyi işaret edip rahibe oturmasını söyledi. Sorgulanmayı bekleyen rahip için bu jest şaşırtıcı bir şeydi.

Kasvetli gökyüzü, durgun denizi kahverengiye boyarken gri kumlar körfeze doğru tatlılıkla uzanıyordu. Kıyıya vuran dalgaların tekdüze sesi, rahibe Mokiçi ve İçizo'nun ölümünü anımsattı. O gün de sisli yağmur durmaksızın denize yağmış; o yağmurlu günde martılar, kazıkların yakınlarında uçmuştu. Deniz yorgunmuşçasına sessizdi, Tanrı da sükunetini koruyordu. Aklında dolaşp duran bu soruya henüz bir yanıt bulamamıştı.

“Peder!”

Arkasından bir ses geldi. Geriye dönüp baktığında, boynuna dökülen uzun saçlarıyla, yelpazesini sallarken gülümseyen bir adam gördü. Adam şişmandı ve keskin yüz hatları vardı.

“Ah!” Yüzünden ziyade ses tonu, rahibe bu kişinin adadaki barakada muhabbet ettiği tercüman olduğunu anımsatmıştı.

“Hatırlıyor musunuz? Son buluşmamızdan bu yana kaç gün geçti? Sizi tekrar görmek ne büyük zevk ama!

Şimdi kaldığınız hapishane yeni inşa edildi. Yaşamak için çok da kötü bir yer değil. Orası kurulmadan önce Hristiyan misyonerler neredeyse hep Omura'daki Suzuda hapishanesine kapatılırdı. Yağmurlu günlerde duvarlar su çeker, fırtına olduğunda içeride de rüzgâr eserdi; mahkûmlar gerçekten de orada zor zamanlar geçirirdi."

"Sulh hâkimi hemen gelir mi?" Diğerinin ettiği gevezeliği kesmek için rahip konuyu değiştirmişti ama yoldaşı, yelpazesini avucunun içine hafifçe vurup gevezeliğe devam etti: "Ah, hayır. Çikugo hükümdarı gelmeyecek. Sahi onun hakkında ne düşünüyorsunuz? Sulh hâkimi hakkında ne düşünüyorsunuz?"

"Bana nazik davrandı. Günde üç öğün yemek verildi, yatağım için örtü bile sağlandı. Bu yaşam tarzı yüzünden bedenimin gönlüme ihanet ettiğini düşünmeye başlıyorum. Sanırım beklentiniz bu yönde."

Tercüman gözlerini dalgın dalgın uzaklara çevirdi. "Aslında," dedi, "sulh hâkimi, sizi yakında buraya varacak olan biriyle görüştürmeyi planlıyor. O da sizin gibi Portekizli. Konuşacak çok şeyiniz olacaktır, eminim."

Rahip, tercümanın sarı gözlerine dikkatle baktı; tercümanın yüzündeki tebessüm çabucak silinivermişti. Ferreira adı aklına geldi. Demek buydu! Bu adamlar onu dinden döndürebilmek için sonunda Ferreira'yı getiriyordu. Uzun bir süre boyunca Ferreira'dan neredeyse hiç nefret etmemiş, daha iyi durumdaki birinin sefil haldeki birine duyduğu acımadan başka bir şey hissetmemişti. Fakat onunla çok yakında karşı karşıya geleceğini anladığı şu anda, korkunç bir huzursuzluk onu ele geçirdi ve kalbi karmaşık duygular içinde küt küt atmaya başladı. Bunun nedenini kendisi de bilmiyordu.

"Bu kişinin kim olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu tercüman.

"Evet, biliyorum."

"Anlıyorum."

Dudaklarından belli belirsiz bir tebessüm geçen tercüman, yelpazesini sallayarak dikkatle gri kıyıya bakıyordu. Orada, uzaklardan kendilerine doğru gelen bir grup adamın ufak silüetleri belirmişti.

“O grubun içinde işte.”

Rahip endişesini belli etmek istemiyordu ama oturduğu iskemleden istem dışı olarak kalktı. Grup yavaş yavaş çamlığa yaklaşıırken artık kişileri birbirinden ayırt edebiliyordu. Muhafızlar gibi davranan iki samuray en önde yürüyordu. Onların peşinden, birbirine zincirlerle bağlanmış üç mahkûm geliyordu. Rahip, düşe kalka yürüyen Monica’yı fark etti. En arkada ise yoldaşı Garrpe’nin silüetini seçti.

“Hah!” diye bağırdı tercüman bir zafer edasıyla. “Beklediğiniz kişi bu muydu, Peder?”

Rahibin gözleri Garrpe’nin üzerindeydi, her detayı inceliyordu. Muhtemelen Garrpe kendisini bu çamlıkta kimin beklediğini bilmiyordu. O da kendisi gibi köylü kıyafetleri giyyordu, beyaz bacaklarının dizlerden aşağısı kendisinininki gibi biçimsiz bir şekilde ortaya çıkmıştı; elinden geldiğince uzun adımlar atıyor, derin derin nefes alarak diğerlerinin arkasında yürüyordu.

Eski dostunun esir düştüğünü görmek rahip için sürpriz olmamıştı. Tomogi sahiline vardıklarından beri, ikisi de tutuklanacakları günün geleceğini biliyordu. Rahibin merak ettiği şey, Garrpe’nin nerede tutuklandığı ve şimdi esaret altındayken neler düşündüğüydü.

“Garrpe’yle konuşmak istiyorum,” dedi.

“İstiyorsunuz, değil mi? Ama gün uzun. Henüz sabah. Acele etmeye gerek yok.”

Tercüman, rahibe umut vererek işkence etmek ister gibi kasıtlı olarak esnedi ve yelpazesıyla yüzünü serinletmeye başladı.

“Bu arada, Peder, sizinle adada konuştuğumda sor-

mayı unuttuğum bir şey vardı. Söyleyin bana. Hristiyanların bahsettiği şu merhamet nedir?”

“Küçük bir hayvanı kızdırmaya çalışan bir kedi gibisiniz,” diye mırıldandı rahip, diğerine çökmüş gözleriyle bakarken. “Benimle böyle konuşmaktan aşağılık bir zevk alıyorsunuz. Söyleyin bana, Garrpe nerede ve nasıl tutuklandı?”

“Sulh hâkimliği makamının işlerini sebepsiz yere mahkûmlara açıklama iznimiz yok.”

Fakat şimdi, gri kumlardaki ilerleyiş aniden durmuştu. Yetkililer, arkalarındaki hayvanın üstünden hasır yığınınını indiriyordu.

“Ah!” Tercüman memnuniyetle tebessüm ederek bu manzaraya bakıyordu. “Bu hasırları ne için kullanacaklarını biliyor musunuz?”

Yetkililer hasırları mahkûmların bedenlerine sarmaya başladılar, yalnızca Garrpe’yi özgür bıraktılar. Biraz sonra, yalnızca başları açıkta kalacak şekilde hasırla sarmalanmış halde solucana benziyorlardı.

“Şimdi teknelere bindirilecekler ve sığ sulara kürek çekecekler. Bu körfezde su öyle derindir ki dibini göremezsiniz.”

Durgun sular, kıyıya çarparken aynı tekdüze sesi çıkarıyordu. Kurşuni gökyüzünü kaplayan bulutlar, yer yüzüyle denizin üzerinde, alçakta asılı duruyordu.

“Bakın! Yetkililerden biri, Peder Garrpe’yle konuşuyor.” Tercüman adeta şakıyordu, o denli keyifliydi. “Ne söylüyor acaba? Muhtemelen şöyle bir şey söylüyordur: ‘Eğer hakiki Hristiyan merhametine sahip bir pederse-niz hasırla sarmalanmış bu üç zavallıya acımanız gerekir. Böyle eliniz kolunuz bağlı durup onların öldürölmelerini izlememelisiniz.’”

Rahip, tercümanın ne demek istediğini şimdi çok iyi anlıyordu ve tüm bedeni fırtınaya kapılmışçasına öfkeyle sarsılıyordu. Eğer bir rahip olmasaydı adamın boynunu kırardı.

“Ha sulh hâkimine gelecek olursak... Eğer Peder Garrpe dinden dönerse tek bir sözüyle üç canın bağışlanacağını söylüyor. Bu üç kişi zaten dinden döndüler. Dün, sulh hâkiminin bürosunda fumieye ayak bastılar.”

“Bastılar... ve bu zulüm... şimdi bile...” Rahip konuşurken kekeliyor, sözler bir türlü ağzından dökülmüyordu.

“Bizim dinden dönmesini istediğimiz insanlar, bu ufak balıklar değil. Kıyı boyunca bulunan adalarda hâlâ gizliden gizliye Hristiyanlığa bağlı olan bir sürü köylü var. Onları elde edebilmek için pederlerin dinden dönmesini istiyoruz.”

“*Vitam praesta puram, iter para tutum.*”³⁴ Rahip, *Ave Maris Stella*’yı³⁵ okumaya çalışıyordu ama dua sözleri yerine aklına, mor mersin ağacında şakıyan ağustos böceğinin, parlak güneşin altındaki avlunun zeminindeki kırmızı siyah kan izinin görüntüsü capcanlı bir şekilde geliyordu. Bu ülkeye diğer insanlar için canını feda etmeye gelmişti ama şimdi tersine, Japonlar kendisi için canlarını bir bir feda ediyorlardı. Ne yapmalıydı? Şimdiye dek öğrendiği doktrine göre, belli başlı işlerde doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ayırt ederek yargıda bulunmak mümkündü. Garrpe başını olumsuz anlamda sallarsa bu üç Hristiyan körfezde taş gibi sulara gömülecekti. Eğer yetkililerin isteklerine boyun eğerse bu tüm inandıklarına ihanet etmek anlamına gelecekti. Ne yapması gerekiyordu?

“Bu Garrpe denen adam ne cevap verecek? Söylenenlere bakılırsa Hristiyanlıkta en başta gelen şey merhamet ve Tanrı da Merhametin ta kendisi... Ah! Tekneye bakın.”

³⁴ (Lat.) “Saf bir hayat bahşet, güvenli bir yol aç.”

³⁵ 18. yüzyıldan beri, akşam duası olarak Meryem’e atfen söylenen bir kilise ilahisidir.

Tamamen sarılmış halde bulunan Hristiyanlardan ikisi kaçacakmış gibi birdenbire ileriye doğru atıldı. Ama yetkililer, yüzükoyun kuma düşsünler diye onları arkalarından ittiler. Yalnızca solucan gibi görünen Monica durgun denize bakarak olduğu yerde kaldı. Rahip ağzında, bu kadının göğsünden çıkarıp kendisine verdiği salatalığın tadını hissetti ve onun gülme sesini duydu kulaklarında.

“Dininden dön! Dininden dön!” Sırtı rahibe dönük bir şekilde yetkilileri dinleyen Garrpe’ye, içinden bu sözleri haykınıyordu.

“Dininden dön! Dininden dönmelisin.” Alnından akan terleri hissedip gözlerini yumdu, sonra korkakça olsa da başını, gözünün önündeki manzaradan uzaklara çevirdi.

Sessizsin. Böyle bir anda bile sessiz misin? Gözlerini açtığı anda, yetkililer tarafından rahatsız edilen üç solucanın yüzü çoktan tekneye dönmüştü.

Ben olsam dinden dönerdim. Ben olsam dinden dönerdim. Bu sözler dilinin ucuna geldi ama dişlerini sıkarak, kendisini bu sözleri yüksek sesle zikretmekten alıkoymaya çalıştı. Şimdi mızraklı iki yetkili, mahkûmların peşinden gidip kimonolarını bellerine kadar kıvrarak dalgaların salladığı tekneye bindi ve kıyıdan uzaklaşmaya başladılar. Hâlâ vakit var! Tüm bunları Garrpe’nin ve benim üstüme yıkma. Bu sorumluluğu sen kendin üstlenmelisin. Fakat şimdi Garrpe öne atılıp kollarını kaldırarak kıyıdan denize dalmıştı. Etrafa sular sıçratarak tekneye yaklaşıyor ve yüzerken bir şeyler haykınıyordu.

“Tanrım, dualarımızı işit...”

Bu seste sitemden eser yoktu, öfkeden eser yoktu ve siyah başı dalgaların arasında kaybolurken sesi sönüp gitti. “Tanrının, dualarımızı işit!” Teknenin kenarlarına yaslanan yetkililer beyaz dişlerini göstere göstere güldüler. İçlerinden biri, mızrağını bir elinden ötekine geçirerek, tekneye yaklaşmaya çalışan Garrpe’yle dalga geçti.

Fakat artık başı denizde kaybolmuş, sesi de dinmişti. Sonra birdenbire siyah bir toz parçacığı gibi, dalgalarla boğuşarak yeniden ortaya çıktı. Sesi öncekine göre daha zayıftı ama tekrar tekrar bir şeyler haykırıp durdu.

Şimdi ise bir yetkili, Hristiyanlardan birini teknenin yakınına getirdi ve mızrağının ucuyla onu kuvvetlice itti. Hasırdan siluet, tıpkı bir kukla gibi denize düşüp gözden kayboldu. Sonra çarpıcı bir hızla bir diğeri denizin dibini boyladı. Son olarak da Monica deniz tarafından yutulmuştu. Yalnızca Garrpe'nin kafası, bir gemi enkazından artakalan bir tahta parçası gibi bir süre daha suyun yüzeyinde süzüldü, ta ki teknenin çıkardığı dalgalar üstünü örtene dek...

“Bu korkunç bir iş. İnsan kaç kere şahit olursa olsun korkunç,” dedi tercüman iskemlesinden kalkarak. Sonra aniden, rahibe nefret dolu gözlerini çevirip şöyle dedi: “Peder, sırf hayaliniz yüzünden, sırf kendi bencil hayalinizi Japonya'ya dayatmak istediğiniz için bir sürü köylüye yaşattığınız ızdırabı hiç düşündünüz mü? Bakın! Yine kan akıyor. Yine bu cahil insanların kanı akıyor.”

Sonra kelimeleri tükürürcesine devam etti: “En azından Garrpe temiz ahlaklı. Ama siz... siz... En zayıf iradeli olan sizsiniz. Siz ‘peder’ unvanını hak etmiyorsunuz.”

*Ey kandil, güle güle,
Ona taş atarsan elin yitip gider,
Ey kandil, güle güle,
Ona taş atarsan elin yitip gider.*

Bon Festivali³⁶ sona ermişti ama çok uzaklardaki çocuklar hâlâ şarkılarını söylüyordu. Nagazaki evlerinde, ölülerin ruhlarını huzura erdirmek için dilencilere

³⁶ Japonların, atalarının ruhlarını onurlandırmak için yerine getirdikleri bir Budist geleneği.

ve kimsesizlere çeşit çeşit sebze veriliyordu şimdi. Mor mersin ağacında hiçbir değişiklik yoktu; ağustos böceği her günkü şarkısını söylemeye devam ediyor ama bu sesler gitgide canlılığını yitiriyordu.

“Durumu nasıl?” Günlük turuna çıkmış yetkililerden biriydi konuşan.

“Değişiklik yok. Tüm gün duvara bakarak oturup duruyor.” Kısık bir sesle cevap veren muhafız, rahibin tutulduğu odayı işaret etti.

Yetkili, parmaklıklı pencereden içeriye, gün ışığı altında, sırtı pencereye dönük halde yerde oturan rahibe baktı. Bütün gün, duvara karşı oturup kara denizi ve Garrpe'nin su yüzeyinde süzülen küçük siyah başını izliyordu. Üstüne bir de sarılıp sarmalanmış üç Hristiyan, çakıl taşları gibi dibi boylamıştı.

Başını salladığında görüntü kayboluyordu ama gözlerini yumduğunda, göz kapaklarının ardında inatla tekrar belirliyordu.

“Zayıf iradelisiniz,” demişti tercüman iskemlesinden kalkarken, “‘peder’ unvanını hak etmiyorsunuz.”

Hristiyanları kurtaramamıştı; Garrpe gibi onların peşinden dalgaların altına dalamamıştı. Onlara duyduğu acı çok büyüktü ama acı, bir eylem değildi. Sevgi de değildi. Acı, tıpkı tutku gibi bir tür histen başka bir şey değildi. Bunu çok önceden, ilahiyat fakültesinin sıralarında otururken öğrenmişti ama o zamanlar bu sadece kitabi bilgidен ibaretti.

“Bakın! Bakın! Sizin için kan akıyor, köylülerin kanı yere akıyor.”

Güneş ışığıyla yıkanmış hapishanenin bahçesindeki kan izi uzayıp gidiyordu. Tercüman, bu kan izinin uzayıp gitmesinin nedeninin, misyonerlerin bencil hayali

olduğunu söylemişti. Çikugo hükümdarı bu bencil hayali, çirkin bir kadının taşkın sevgisine benzetmişti. Çirkin bir kadının ısrarcı aşkı, bir adam için katlanılamaz bir yükür, demişti.

Tercümanın gülen yüzü ile Çikugo hükümdarının dolgun, canlı yüzü geldi gözlerinin önüne, ikisi birbirine karışmıştı sanki. “Bu ülkeye onlar için canını feda etmek üzere geldin. Ama asıl onlar senin için canlarından oluyorlar.”

Küçümseyici bir gülme sesi, rahibin yarasını bir iğne gibi delip geçti. Başını takatsizce salladı rahip. Hayır, köylüler onun için ölmemişti. Ölümü kendileri seçmişlerdi, çünkü inançları vardı ama bu cevap artık yaralarını iyileştirecek güce sahip değildi.

Böylece günler bir bir geçip gitti. Mor mersin ağacında, ağustos böceğinin cansız sesi her zamanki gibi devam etti.

“Durumu nasıl?” Günlük turuna çıkmış yetkililerden biriydi konuşan.

“Değişiklik yok. Tüm gün duvara bakarak oturup duruyor.” Muhafız kısık sesle cevap verirken odayı işaret etti.

“Sulh hâkimi, gelip işlerin ne durumda olduğunu görmemi emretti. Her şey, Çikugo hükümdarının planına göre ilerliyor.” Yetkili, yüzünü parmaklıklardan uzaklaştırıp memnuniyetle gülümsedi, tıpkı hastasının kaydettiği ilerlemeyi gözlemleyen bir doktorun gülümsemesi gibi...

Artık *obon* sona erdi. Nagazaki sokakları sessiz. Ay sonunda bir şükran günü düzenlendi; Nagazaki ve Urakami'den köy muhtarları, sulh hâkiminin bürosuna

sandık sandık erken olgunlaşmış pirinç bağışladılar. 1 Ağustos'ta, her bir yetkili ve her bir kasabanın temsilcisi, beyaz merasim cüppeleri içinde sulh hâkimine kendisini takdim edecekti.

Dolunay yavaş yavaş beliriyor. Hapishanenin arkasındaki korulukta, baykuş ile üveyik geceleyin şarkılar söyleyerek birbirine cevap veriyor. Koruluğun tepesindeki yusuvarlak ay, kara bulutların arasından çıkarken ürkütücü bir kızılığa bürünüyor ve sonra tekrar saklanıyor. Yaşlı adamlar, gelecek yılın talihsiz olaylara gebe olabileceğiyle ilgili uğursuz bir şeyler fısıldıyor.

Tarih 13 Ağustos. Nagazaki evlerinde, insanlar balık salatası yapıyor ve tatlı patates ile fasulye pişiriyor. O gün, sulh hâkiminin bürosunda çalışan yetkililer, sulh hâkimine balık ve pasta ikram ediyorlar; o da karşılığında onlara sake, çorba ve etli hamur veriyor.

O gece muhafızlar geç saatlere dek sake içtiler. Gürültülü sesler ve bardak tıngırtıları sürekli kulağına çalınıyordu. Rahip yere çömelmişti, hapishanenin parmaklıkları arasından sızan gümüş rengi ay ışığı kambur omuzlarına vuruyordu. Eriyip bitmiş silueti duvara yansıyor; bazen, ağaçlarda cıvıltılı sesler çıkaran bir hamam böceği gibi yürüyordu. Çökmüş gözlerini kapatıp, kendisini çevreleyen yoğun karanlığın tadını çıkardı. O gece, tanıdığı herkes uykuya daldığında, göğsüne şiddetli bir acı hücum etti; yine bir başka geceyi düşünmüştü. Evet, günün tüm sıcaklığını içine çeken Getsemani'nin kül rengi topraklarında, uyuyan havarilerinden ayrı, tek başına yere çömelmiş bir adam şöyle demişti: “Ölesiye kederliyim.”³⁷ Teri, kan damlaları gibi olmuştu. Şimdi gözle-

³⁷ İncil, “Matta” 26:38.

ri önünde beliren işte bu suretti. Yüzlerce kez rüyalarına girmişti ama bu acı çeken, ter döken yüz neden şimdi bu kadar uzak görünüyordu? Yine de o gece tüm dikkatini, bir deri bir kemik kalmış o yanaklardaki ifadeye verdi.

O gece, o adam da Tanrı'nın sükûnetini hissetmiş miydi? O da korkudan titremiş miydi? Rahip bunu düşünmek istemiyordu. Yine de bu düşünce birden zihnini doldurdu; ona öyle olduğunu söyleyen sesi duymamaya çalıştı, iki üç kere sertçe başını salladı. Mokiçi ve İçi-zo'nun kazıklara bağlanıp battığı yağmurlu deniz! Garrpe'nin siyah başının, küçük teknenin peşinden giderken çılgınlar gibi mücadele ettiği ve sonra da sürüklenen bir tahta parçası gibi süzüldüğü deniz! Hasıra sarılmış bedenlerin dibi boyladığı deniz! İşte bu deniz uçsuz bucaksız ve hüznle uzanıyordu; tüm bu zaman zarfında, Tanrı denizin üzerinde amansız sessizliğini sürdürmüştü. “*Eloi, Eloi, lama sabachthani!*”³⁸ Kurşuni denizin anısıyla beraber bu sözler birdenbire zihnine doldu. “*Eloi, Eloi, lama sabachthani!*” O cuma günü saat üçte, çarmıhtan karanlığa gömülmüş gökyüzüne bu ses yükselmişti. Rahip daima, bu sözlerin o adamın duası olduğunu, Tanrı'nın sessizliğine karşı dehşet içinde söylenmediğini düşünmüştü.

Tanrı gerçekten var mıydı? Eğer yoksa minicik bir tohum ekmek uğruna bu çorak adaya gelmek için uçsuz bucaksız denizleri aşmakla geçirdiği yarı ömrü ne gülünç olurdu! Ağustos böceği gün ışığında şakırken idam edilen tek gözlü adamın hayatı ne gülünç olurdu! O küçük teknedeki Hristiyanların arkasından yüzen Garrpe'nin hayatı ne kadar gülünç olurdu! Yüzü duvara dönük duran rahip sesli sesli güldü.

“Peder, komik olan ne?” Sarhoş muhafızların gürültülü sesleri kesilmişti, kapıdan geçenlerden biri sormuştu bu soruyu.

³⁸ İncil, “Matıa” 27:46: “Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?”

Sabah olduğunda ve güneşin güçlü ışıkları parmaklıkların arasından bir kez daha içeriye sızdığında rahip ruhunun birazını geri kazandı ve önceki gecenin yalnızlığını atlattı. Ayaklarını uzatıp başını duvara dayayarak dinlendirirken acı dolu bir sesle Mezmurlar'dan sözler fısıldadı: “Kararlıyım, ey Tanrı, kararlıyım. Ezgiler, ilahiler söyleyeceğim. Uyan, ey canım. Uyan, ey lir, ey çenk. Seheri ben uyandırayım!”³⁹ Çocukken, mavi gökyüzünde ve ağaçların arasında esen rüzgân izlerken bu sözler geçerdi hep zihninden, fakat o zamanlar Tanrı, şimdiki gibi korku ve tereddüt unsuru değil dünyaya yakın, ahenk ve yaşama sevinci veren biriydi.

Bazen yetkililer ve muhafızlar, parmaklıklar arasından merakla ışıldayan gözleriyle ona bakıyorlardı; rahip ise artık onlara göz ucuyla dahi bakmıyordu. Bazen, günde üç defa kendisine sunulan yemeğe dokunmuyordu bile.

Eylül gelip çatmıştı. Havanın iyiden iyiye serinlediği bir öğleden sonra, aniden tercüman tarafından ziyaret edildi.

“Bugün sizi biriyle görüştürmek istiyorum.” Tercüman yelpazesıyla oynayarak her zamanki şakacı üslubuyla konuşuyordu. “Yok, hayır. Sulh hâkimi değil, yetkililer de değil. Görüşmek istediğinizi düşündüğüm biri.”

Rahip sessizliğini korudu, cansız gözleri diğerine dikilmişti. Bir başka olayda tercümanın kendisine sarf ettiği sözler hafızasında taptazeydi ama tuhaf bir şekilde adamdan nefret edemiyordu, hatta ona kızamıyordu bile. Nefret bile edemeyecek kadar yorgundu.

³⁹ İncil, “Mezmurlar” 57:7-8.

“Pek yemek yemediğınızı duydum.” Tercüman her zamanki gibi hafif tebessüm ederek konuşuyordu. “Böyle kara kara düşünmeseniz daha iyi olabilir.”

Bu sözler üzerine başını bir tarafa çevirip dışarı çıktı, sonra tekrar içeri girdi, birkaç defa girip çıktı.

“Nerede kaldı bu tahtırevan?” dedi. “Çoktan varması gerekirdi.”

Fakat artık rahip kiminle görüştürüleceğiyle ilgilenmiyordu. Kayıtsız gözleri, içeri girip çıkan tercümanın durmak bilmez silüetine dikilmişti sadece.

Lâkin şimdi tahtırevan hamallarının sesleri girişten duyulabiliyordu. Sonra tercümanla sohbet etmeye başladılar.

“Peder, hadi gidelim.”

Rahip tek kelime etmeden ayağa kalkıp yavaş yavaş dışarıya yürüdü. Güneşin kör eden ışıkları, kan çanağına dönmüş ve yorgunluktan sararmış gözlerini aldı. Yalnızca peştamal giyen iki hamal, omuzlarında tahtırevanla durmuş dikkatle kendisine bakıyordu. “Ağır bir adam! İri yarı ve şişman,” diye homurdandılar rahip içeri tırmanırken.

Oradan geçenlerin yersiz merakından kaçınmak için jaluziyi kapattılar, bu yüzden dışarıda neler döndüğünü göremiyordu. Yalnızca kulağına türlü türlü sesler ve gürültüler çalınıyordu. Çocukların feryatları, Budist rahiplerin zilleri, inşaat gürültüsü... Zaman zaman akşam güneşi jaluzinin arasından sızıp yüzüne vuruyordu. Fakat yalnızca gürültü değil, bulunduğu yere türlü türlü kokular da geliyordu. Ağaç ve toprak kokusu; tavukların, ineklerin ve atların kokusu... Bir an için gözlerini kapatan rahip, etrafını saran bu insanların hayatını göğsünün derinliklerine çekti. Sonra birdenbire diğerleriyle konuşma, diğer insanlar gibi olma, diğer insanların sesini duyma, insanların günlük hayatına karışma isteği duydu içinde. Evet, bu kadarı yeterdi artık; o kömür ba-

rakasında gizlenmekten, peşindekilerin verdiği gerginlikle dağlarda dolanmaktan, her gün gözlerinin önünde Hristiyanların katledildiğini görmekten bıkmıştı. Artık tüm bunlara katlanacak gücü kalmamıştı. Ama yine de... “...bütün yüreğinle, bütün canınla, bütün aklınla ve bütün gücünle...”⁴⁰ Yalnızca bir şeyi, tek bir şeyi amaçlayarak rahip olmuştu.

Tek başına sesler, kente girmiş olduklarını söylemeye yetiyordu. Önceden tavuk gıdıklamaları ve sığır böğürmeleri işitirken, şimdi aceleci ayak sesleri jaluziyi aşip oturduğu yere geliyordu; tiz alışveriş sesleri, at arabalarının tekerlekleri ve tartışmada yükselen sesler...

Nereye gittiği, kiminle buluşacağı... Tüm bunların onun için bir önemi yoktu şimdi. Kim olursa olsun, aynı sorular sorulacak, aynı sorgulama işlemi yapılacaktı. Sorguya çekilmesi tamamen formaliteydi. İsa'yla yüz yüze gelen Hirodes⁴¹ gibi, bu insanlar da verilecek cevabı umursamadan sorular soracaklardı. Ayrıca Çikugo hükümdarı neden yalnızca onu öldürmeyi reddetmiş, beraat ettirmeden hayatta tutuyordu? Her hâlükârda tüm bu işlerle uğraşmak yalnızca sıkıntı ve rahatsızlık vericiydi.

“İşte geldik!”

Terini eliyle silen tercüman, tahtırevanı durdurup jaluziyi açtı. Ay ışığı, dışarı çıkan rahibin birden gözlerini kamaştırdı, sonra hapisanede kendisiyle ilgilenen muhafızın önünde durduğunu gördü rahip. Muhtemelen yolculuk esnasında kaçıp kurtulmaya çalışabilir korkusuyla yanlarında bu adamı da getirmişlerdi.

Merdivenlerin yukarısında bir nijumon⁴² bulunuyor-

⁴⁰ İncil, “Markos” 12:30: “Tanrın Rab’bi bütün yüreğinle, bütün canınla, bütün aklınla ve bütün gücünle seveceksin!”

⁴¹ Müneccimlerinden, Yahudilerin kralı olacak bir çocuğun doğduğunu öğrenen Kral Hirodes, bebek İsa’yı bulup öldürmek istemiştir.

⁴² Günümüz Japonya’sında hâlâ kullanılan ve çoğunlukla Japon Budist tapınaklarında bulunan iki katlı geleneksel kapılardır.

du; ardında akşam güneşinin ışııyla yıkanan küçük bir tapınak vardı, arkasında ise kahverengi dağlar ve tepeler uzanıyordu. Donuk ve loş tapınakta, iki üç horoz kasıla kasıla yürüyordu. Genç bir Budist rahip dışarı çıktı; gözlerinde düşmanlıkla rahibe baktıktan sonra selam dahi vermeden –tercümana bile– gözden kayboldu.

Tercüman sesindeki memnuniyeti gizlemeksizin, “Budist rahipler, siz rahiplerden hoşlanmazlar,” dedi yere çömelip bahçeye bakarken. “Bütün gün yalnız başınıza oturup duvara bakarak kara kara düşünmeniz sizin için zehirden farksız,” diye sözlerine devam etti. “Bu saçmalığa bir son verin; gereksiz sorun yaratmanın kimseye bir faydası yok.”

Ama rahip, her zamanki gibi, adamın sataşmalarına aldırmıyordu. Onun şimdi dikkatini çeken şey, tütüsü ve Japon yemekleri kokularıyla dolu bu tapınaktır; nedense burun delikleri tüm bunların arasında yabancı bir koku fark etmişti. Et kokusuydu bu. Etten o kadar uzun zamandır mahrum bırakılmıştı ki burnu en ufak et kokusuna dahi hassas hale gelmişti.

Sonra uzaklardan gelen ayak sesleri işitti. Birisi, uzun koridorda onlara gitgide yaklaşıyordu.

“Kiminle buluşacağınıza dair tahmin yürüttünüz mü?”

Bu defa rahibin yüzü gerildi ve ilk defa başını sallayarak onayladı. Dizlerinin istemsizce titrediğini hissediyordu. Evet, bir gün bu adamla karşılaşması gerektiğini biliyordu ama bu karşılaşmanın böyle bir yerde olacağını asla düşünmemişti.

“İşte, onunla buluşma vakti geldi.” Tercüman, rahibin titreyen bedenine bakarken büyük bir memnuniyetle konuşuyordu. “Bu, sulh hâkiminin emri.”

“İnoue’nin mi?”

“Evet. Tabii bu kişi de sizinle görüşmek istedi.”

Yaşlı bir keşişin adımlarını takip eden Ferreira, si-

yah bir kimono giymiş, yere bakarak yürüyordu. Bu tıknaz, ufak tefek keşiş özgüvenle göğsünü kabartarak, boynundaki iple büyük bir hayvana benzeyen ve gönülsüzce yürüyen uzun boylu Ferreira'nın itaatkârlığını vurguluyordu.

Yaşlı keşiş durdu ve Ferreira tek kelime etmeden rahibe bir bakış atıp, batan güneşin aydınlattığı yerde bir köşeye oturdu. Bir süreliğine ortama ölüm sessizliği çöktü.

“Peder!” Sonunda Rodrigues titreyen bir sesle konuştu. “Peder!”

Öne eğdiği başını hafifçe kaldıran Ferreira, rahibe baktı. O an gözlerinde gurursuz bir tebessümle anlık bir utanç belirdi ama sonrasında kocaman açılmış gözleriyle diğerine inadına ve meydan okuyarak baktı.

Fakat rahipliğinin bilincinde olan Rodrigues söyleyecek söz bulamıyordu. Kalbi, konuşmak için fazla doluydu, söyleyeceği her şey yalan gibi dururdu, zaten gözlerini dikmiş kendisine bakan Budist rahibin ve tercümanın küçümseyen meraklarını daha da arttırmak istemiyordu. Nostalji, öfke, hüznün, nefret... Tüm bu karmaşık duygular, göğsünde için için kaynıyordu. Neden böyle bir surat ifadesi takındınız, diye haykırdı içinden. Buraya sizi ayıplamaya gelmedim. Burada sizin yargıcınız konumunda değilim. Sizden daha iyi biri değilim. Kendini gülümsemeye zorladı ama tebessüm yerine gözünden akan bir damla beyaz yaş yavaşça yanağına süzüldü.

“Son karşılaşmamızın üzerinden uzun bir zaman geçti, Peder...” Sonunda Rodrigues'in titreyen sesi, sükûneti bozdu. Konuşurken bile kelimelerin kulağa ne kadar aptalca ve ahmakça geldiğinin farkındaydı; diyecek başka bir şey bulamadı.

Ferreira sessizliğini sürdürdü, meydan okuyan gülümsemesi hâlâ dudaklarında asılı duruyordu. Rahip,

zayıf ve sefil bir tebessümün yerini bu meydan okuyan ifadeye nasıl bırakabildiğini çok iyi anlıyordu. Zaten bil-hassa da bunu anladığı için kurumuş bir ağaç gibi orta yere düşüp bayılacağını hissediyordu.

“Lütfen... bir şey... söyleyin.” Rodrigues konuşur-ken güçlkle nefes alıyordu. “Eğer bana acıyorsanız... lütfen... bir şeyler... söyleyin.”

Ansızın neler söylemek istediğinin farkına vardı, tu-haf sözler dilinin ucuna geliyordu. Sakalınızı kesmişsi-niz, demek istiyordu. Ama neden aklına böyle tuhaf dü-şüncelerin geldiğini kendisi de anlayamıyordu. Onunla Garrpe’nin tanıdığı Ferreira’nın o eski günlerde derli toplu bir sakalı vardı. Dış görünüşüne, ağırbaşlılıkla ka-rışık bir nezaket havası katan bir şey vardı. Ama şimdi çenesi ve üst dudağı pürüzsüz ve sinekkaydı tıraşlıydı. Rahip, bakışlarının Ferreira’nın yüzünün bu bölümüne sabitlendiğini hissetti. Nedense korkunç bir duygusallık sergiliyordu.

“Böyle bir durumda sana ne söyleyebilirim ki?” dedi Ferreira.

“Kendinizi kandırıyorsunuz.”

“Kendimi mi kandırıyorum? Kendi kendimi aldat-mamdan ibaret olmayan kısmı sana nasıl açıklayabili-rim?”

Tercüman, şimdi Portekizce hiçbir kelimeyi kaçır-madığına emin olmak için dizlerinin üstünde doğrul-muştu. İki üç tavuk yerden verandaya zıplayıp kanat çırp-tı.

“Bunca zamandır burada mı yaşıyordunuz?”

“Sanırım bir yıl oldu.”

“Neresi burası?”

“Saişoji adlı bir tapınak.”

Bir Buda heykeli gibi önüne bakan yaşlı keşiş, Fer-reira’nın ağzından Saişoji kelimesini işitince yüzünü on-lardan yana çevirdi.

“Nagazaki taraflarında bir hapishanedeyim ben de. Tam olarak neresinde olduğunu ben de bilmiyorum.”

“Biliyorum. Kentin kenar mahallelerinden birinde.”

“Tüm gün ne yapıyorsunuz, Ferreira?”

Elini tıraşlanmış çenesine götürürken Ferreira’nın yüzünde acı bir ifade belirdi.

“Muhterem Savano, gününü yazı yazarak geçiriyor.” Araya giren, Ferreira’nın yerine söz alan tercümandı.

“Sulh hâkiminin emriyle astronomi üzerine bir kitap çeviriyorum.” Ferreira, tercümanın çenesini kapamak istermişçesine hızlı hızlı konuşuyordu. “Evet, yaptığım şey bu. Bir işe yanyorum. Bu ülkenin insanlarına bir faydam dokunuyor. Japonlar zaten bilgililer ve her şeyi öğreniyorlar ama astronomi ve tıp alanında bir Batılı olarak onlara yardımcı olabiliyorum. Elbette ki bu ülkede, Çin’den öğrenilmiş seçkin bir tıbbi bilgi birikimi mevcut ama bu birikime bizim cerrahi bilgilerimizin eklenmesi de fena olmaz. Aynı şey astronomi için de geçerli. Bu yüzden Hollandalı komutana, bize mercek ve teleskop ödünç verme nezaketini gösterip gösteremeyeceğini sordum. Yani bu ülkede işe yaramaz değilim. Hizmet edebiliyorum. Evet, yapabiliyorum bunu!”

Rahip, ısrarla konuşup duran Ferreira’ya baktı. Adamın neden birdenbire böyle dilbaz olduğunu anlayamamıştı. Fakat bu ülkeye bir faydası dokunduğunu sürekli vurgulamasının altında yatan psikolojiyi anlayabildiğini hissetti nedense. Ferreira yalnızca onunla konuşmuyordu. Tercüman ve keşiş de oradaydı; Ferreira onların da bunu duymasını istiyordu. Ayrıca varlığını kendi gözünde haklı göstermek için böyle konuşuyordu: “Bu ülkeye bir faydam dokunuyor!”

Rahip, Ferreira’ya bakarken hüznle gözlerini kırptı. Evet, başkalarına faydalı olmak, başkalarına yardım etmek, kendisini rahipliğe adanmış birinin tek dileği ve tek hayaliydi. Bir rahibin yaşamının yalnızlığı, yalnızca

başkalarına faydalı olamadığı zaman hissedilir oluyordu. Rahip, Ferreira'nın dinden döndükten sonra bile kendisini motive eden o eski psikolojik yönelimden kaçamadığını fark etti. Ferreira, başkalarına yardım etme hayali-ne, tıpkı bir bebeği emziren bir kadın gibi tutunuyordu.

“Mutlu musunuz?” diye mırıldandı Rodrigues.

“Kim?”

“Siz!”

Ferreira'nın meydan okuyan gözlerinde yine bir kıvılcım belirdi. “Mutluluk kavramında türlü türlü öznel etmen var,” dedi.

Eskiden böyle demezdiniz; rahibin dilinin ucuna gelen sözler bunlardı ama onları bastırmak zorunda kaldı. Sonuçta, dinden döndüğü ve öğrencilerine ihanet ettiği için Ferreira'yı kınamak üzere burada değildi. Diğerinin bilinçaltında yatan ve gizlemeye çalıştığı bu derin yarayı deşmek istemiyordu.

“İşte böyle. Biz Japonlara yardımcı oluyor. Bir Japon ismi bile aldı: Savano Çuan.” Konuşan, ikisinin arasında duran ve ikisinin yüzüne de yan yan bakan tercümandı. “Bir başka kitap daha yazıyor,” diye devam etti sözlerine. “Deus öğretilerinin aksini ispatlamak ve Hristiyanlığın kusurlarını göstermek üzere yazılan bir kitap bu. Adı da *Gengiroku*.”

Ferreira bu defa tercümanın çenesini kapamak için yeterince atik davranamamıştı. Bir an için bakışlarını çırpınan tavuklara çevirdi, tercümanın söylediklerini duymamış gibi bakmaya çalışıyordu.

“Sulh hâkimi taslağını okudu,” diye devam etti tercüman sözlerine. “Ondan övgüyle bahsediyor. İyi iş çıkarıldığını söylüyor. Siz de bir göz atmalısınız; hapishanede bol bol vaktiniz var nasılsa.”

Artık rahip, Ferreira'nın astronomi üzerine yaptığı çeviriyle ilgili neden hızlı hızlı ve alelacele konuştuğunu anlayabiliyordu. Ferreira, yani Çikugo hükümdarının

buyruğu altındaki bu adam, her gün masa başında oturmak zorundaydı. Ferreira, hayatını adadığı Hıristiyanlığın kusurlu olduğunu yazıyordu. Rahip, Ferreira'nın tüy kalemıyla yazarken eğilmiş sırtını görür gibi oldu.

“Zalimce!” dedi Rodrigues.

“Zalimce olan ne?”

“Zalimce! Tüm işkencelerden daha beter! Bundan daha alçakça bir şey düşünemiyorum.”

Ferreira yüzünü başka yöne çevirmeye çalıştı ama rahip, onun gözünde parlayan beyaz bir damla gözyaşı gördü. Siyah Japon kimonosu! Japon stilinde arkadan bağlanmış kestane rengi saçlar! İsim: Savano Çuan! Yine de bu adam hâlâ hayatta! Tanrım, hâlâ sessizsin. Böylesi bir hayatta bile derin sessizliğini koruyorsun hâlâ!

“Savano Çuan, bu rahibi bugün buraya uzun uzun tartışasınız diye getirmedik.” Şimdi konuşan, tercüman-
dı ve batmaya yüz tutmuş güneşin ışıkları altında parlayan yere bir Buda heykeli gibi çömelmiş yaşlı keşişe dönüp, “Gelin!” dedi. “Keşiş de meşgul biri. İşinizi hemen halledin.”

Şimdi Ferreira, evvelki mücadelecî ruhunu kaybetmiş gibi görünüyordu. Kirpiğindeki beyaz gözyaşı hâlâ parlıyordu ama rahip, adamın fiziksel olarak birden çöktüğünü, öyle ki oldukça ufak tefek görünmeye başladığını hissetti.

“Seni dinden döndürmem söylendi,” dedi Ferreira yorgun bir ses tonuyla. “Şuna bak!” diyerek usulca kulağının arkasındaki yara izini gösterdi. Bir yanıktan geriye kalan kahverengi bir yara izine benziyordu.

“Kuyu dedikleri şeyi muhtemelen duymuşsundur. Seni öyle bir bağıyorlar ki ne ellerini ne ayaklarını hareket ettirebiliyorsun, sonra da seni kuyuya baş aşağı sarkıtıyorlar.”

Tercüman dehşet ifadesiyle ellerini uzattı, sanki bunun düşüncesi bile onu ürpertmeye yetmişti. Şöyle söy-

ledi: “Bu ufak delikler, kulakların arkasında açılıyor ki hemen ölmeyesiniz. Kan damla damla akıyor. Sulh hâkimi İnoue tarafından geliştirilmiş bir işkence yöntemi bu.”

Rahibin zihninde İnoue’nin görüntüsü canlandı: büyük kulaklar, kanlı canlı bir ten rengi, tombul bir surat. İnoue’nin, içindeki sıcak suyu yudumladığı tası ellerinde çevirerek yavaş yavaş oynadığı zamanki yüz ifadesi geldi gözlerinin önüne. Rahip kendini savunurken onaylayan bir gülümsemenin kendini gösterdiği yüzdü bu. Lakin başka bir adama işkence edilirken, Hirodes’in çiçeklerle bezeli bir masaya akşam yemeği yemek üzere kurulduğu söylenirdi.

“İyice düşünün,” diye devam etti sözlerine tercüman. “Bu ülkede kalan tek Hristiyan rahip sizsiniz. Siz de esir düştünüz ve köylülere öğreterek doktrininizi yayacak kimse kalmadı. Bu halinizle işe yaramaz sayılmaz mısınız?” Fakat şimdi tercümanın gözleri kısıldı ve sesi birdenbire yumuşak ve nazik bir hal aldı: “Çuan’ın ne dediğini duydunuz. Astronomi ve tıp kitapları çeviriyor, hasta insanlara yardım ediyor, başkaları için çalışıyor. Bunu da düşünün: Yaşlı keşişin Çuan’a hatırlatıp durduğu gibi, merhametin yolu yalnızca bencilliği terk etmekten geçer. Kimse başkalarını kendi dini tarikatına çekmeyi dert etmemelidir. Hem Buda hem de Hristiyanlık diğer insanlara yardım etmeyi öğütler; bu noktada iki din de özdeştir. Önemli olan, doğru yolda yürüyüp yürümediğinizdir. Savano, *Gengiroku*’da bunları yazıyor işte.”

Konuşmasını bitirdiğinde, tercüman destek ister gibi Ferreira’ya baktı.

Akşam güneşinin tüm ışığı, Japon kıyafetlerine bürünmüş yaşlı Ferreira’nın cılız sırtına vuruyordu. Rahibin bu cılız sırta bakan gözleri, uzun zaman önce Lizbon’daki ilahiyat fakültesinde saygısını kazanan Fer-

reira'yı görme umuduyla boş yere arandı durdu. Lakin şimdi, ne tuhaftır ki içinde hiçbir küçümseme hissi duymuyordu. Yalnızca, hayatını ve ruhunu kaybetmiş bir canlı varlık için duyulan acıma duygusuyla göğsünün şiştiğini hissediyordu.

“Yirmi yıl boyunca...” Bakışlarını yere indiren Ferreira zayıf bir şekilde fısıldadı, “yirmi yıl boyunca bu ülkede çalıştım. Senden daha iyi biliyorum.”

“Bu yirmi yıl boyunca üstümüz olarak muhteşem işler başardınız,” dedi rahip karşısındakini cesaretlendirmek maksadıyla sesini yükselterek. “Cemiyet’in karargâhına gönderdiğiniz mektupları büyük bir saygıyla okudum.”

“Misyonerlik işleriyle bozguna uğratılmış eski bir misyonerin halini kendi gözlerinle görmeden evvel...”

“Kimse misyonerlik işiyle mağlup edilemez. Siz ve ben ölsek bile bir başka misyoner Makao’dan bir yelkenliye binip gizlice bu ülkenin bir kıyısına gelecektir.”

“Şüphesiz ki esir düşecektir.” Tercüman hızlıca araya girmişti. “Öyle ki ne zaman birisi esir düşse akan yine Japonların kanı olacaktır. Size, bencil hayaliniz yüzünden Japonların ölmek zorunda kaldığını kaç defa söyledim. Bizi rahat bırakmanızın vaktidir artık.”

“Yirmi yıl boyunca bu amaca hizmet ettim.” Ferreira, duygusuz bir ses tonuyla sözlerini tekrarladı. “Bildğim tek şey ise dinimizin bu ülkede kök salmadığıdır.”

“Kök salmadı değil,” diye haykırdı Rodrigues yüksek bir sesle, başını sallayarak. “O kökler sökülüp atıldı.”

Rahibin haykırışı üzerine Ferreira başını kaldırmaktan başka bir şey yapmadı. Gözlerini yere indirip tıpkı bir kukla gibi duygusuzca cevap verdi: “Bu ülke bir bataklık. Zamanı gelince sen de göreceksin bunu. Bu ülke tahayyül edebileceğinden çok daha korkunç bir bataklık. Ne zaman bu bataklığa bir fidan diksensin kökleri çürümeye başlıyor, yaprakları sararıp soluyor. Hristiyanlık fidanını işte bu bataklığa diktik biz!”

“Fidanın büyüyüp yaprak açtığı bir dönem olmuştu.”

“Ne zaman?” Ferreira, ilk defa doğrudan rahibe bakıyordu; çökmüş yanaklarında, dünya hakkında hiçbir bilgisi olmayan genç birine acıyan birinin solgun gülümsemesi kıpraşıyordu.

“Bu ülkeye ilk geldiğinizde her yere kiliseler inşa edildi, sabahları duyulan taze çiçek kokusu gibi güzeldi inanç. Bir sürü Japon, tıpkı Ürdün’de toplanan Yahudiler gibi vaftiz edilmek için birbiriyle yarıştırdı.”

“O Japonların inandığı Tanrı’nın, Hristiyan öğretilerindeki Tanrı olmadığını varsayarsak...” Ferreira bu sözleri usulca, dudaklarında hâlâ asılı duran o acı dolu tebessümle söylemişti.

Kalbinin derinliklerinde anlaşılmaz bir öfkenin yükseldiğini hisseden rahip, istemsizce yumruklarını sıktı. “Mantıklı ol,” dedi kendi kendine umutsuzca. “Bu safsataya kanma. Mağlup bir adam, nefsi müdafaa için kendi kendini aldatmak adına her yola başvurur.”

“Siz inkâr edilemez olanı inkâr ediyorsunuz,” dedi yüksek sesle.

“Hiç de bile. O dönemin Japonlarının inandıkları, bizim Tanrımız değildi. Kendi tanrılarıydı. Uzun süre bunu idrak edemedik ve Hristiyan olduklarına sebatla inandık.” Ferreira yorgunlukla yere oturdu. Kimonosunun etekleri açılarak çıplak, kirli ve çöp gibi bacaklarını ortaya çıkardı. “Bunu ne kendimi savunmak için ne de seni ikna etmek için söylüyorum. Sanırım söylediklerime kimse inanmayacak. Sade sen değil, Goa ve Makao’daki rahipler ve Avrupalı rahipler de bana inanmayı reddedecek. Yine de burada emek verdiğim yirmi yılın sonunda Japonları tanıdım. Diktiğimiz fidanın köklerinin yavaş yavaş, neredeyse belli belirsiz bir şekilde solduğunu gördüm.”

“Aziz Francis Xavier...” Rodrigues kendini daha fazla kontrol edemeyerek diğerinin sözlerini bir el hareke-

tiyle kesti. “Aziz Francis Xavier Japonya’dayken böyle düşünmüyordu.”

“O aziz bile,” dedi Ferreira başını sallayarak, “bunu fark edememişti. Japonlar onun *Deus* kelimesini kendi istekleriyle ‘*Dainiçi*’ye (Ulu Güneş) çevirdiler. Güneş’e tapan Japonlar için *Deus* ve *Dainiçi*’nin telaffuzu neredeyse aynıydı. Xavier’in bu hatadan bahsettiği mektubunu okumadın mı?”

“Eğer Xavier’in iyi bir tercümanı olsaydı böyle tuhaf ve saçma bir hata asla yapılmazdı.”

“Hayır. Ne dediğimi anlamıyorsun.” Ferreira’nın cevap verirken sinirlendiği şakaklarından anlaşıyordu, ilk kez oluyordu bu. “Hiçbir şey anladığın yok. Dinden döndüklerini söyleyerek Goa ve Makao’daki manastırlarından bu ülkeyi gezmeye gelen kalabalığın da bir şey anladığı yok. Başından beri *Deus* ve *Dainiçi*’yi birbirine karıştıran Japonlar, Tanrımızı çarpıtıp değiştirdiler ve bambaşka bir şey çıkardılar ortaya. Bu yanlış anlama ortadan kalksa bile çarpıtmalar ve değişiklikler gizlice varlığını sürdürdü. Bahsettiğin şaşaalı misyonerlik döneminde bile Japonlar, Hristiyan Tanrı’sı yerine kendi çarpıtmalarına inandılar.”

“Tanrımızı çarpıtıp değiştirdiler ve bambaşka bir şey çıkardılar ortaya, öyle mi?” Rahip bu kelimeleri dişlerini sıkarak yavaş yavaş söylemişti. “O bizim *Deus*’umuz bile değil mi?”

“Hayır! Japonların zihnindeki Hristiyan Tanrı’sı tamamen değiştirilmiş durumda.”

“Siz neden bahsediyorsunuz?” Yerde ağır ağır yemi ni yiyen tavuk, rahibin haykırışı üzerine kanatlarını çırparak bir köşeye sindi.

“Söylediğim şey çok basit. Sen ve senin gibiler, misyonerlik işinin görünüşüne bakıyorsunuz sadece. Onun özünü hesaba katmıyorsunuz. Senin de söylediğin gibi, yirmi yıllık çalışma sürem boyunca Kyoto’da, Kyuşu’da,

Çugoku'da, Sendai'de ve diğer yerlerde kiliseler inşa edildiği doğru; Arima'da ve Azuçi'de de ilahiyat fakülteleri kuruldu; Japonlar, Hristiyan olmak için birbirleriyle yarıştılar. Daha demin, iki yüz bin Hristiyan olduğunu söyledin ama bu rakam hiçbir şey değil. Dört yüz bin kişiye ulaştığımız zamanlar oldu.”

“Bu gurur duyulacak bir şey.”

“Gurur mu? Evet, Japonlar bizim öğrettiğimiz Tanrı'ya inansalardı tabii. Ama bu ülkede inşa ettiğimiz kiliselerde Japonlar, Hristiyan Tanrı'sına dua etmiyorlardı. Tanrı'yı, bizim asla tahayyül edemeyeceğimiz bir şekilde kendi düşünce biçimlerine göre dönüştürdüler. Eğer buna Tanrı denilebilirse...” Ferreira gözlerini yere çevirdi ve aklına bir şey gelmiş gibi dudaklarını kımıldattı. “Hayır. O, Tanrı filan değil. Örümcek ağına yakalanmış bir kelebek gibi bir şey. İlk bakışta kesinlikle bir kelebeğe benziyor ama sonraki gün yalnızca görünüş olarak, kanatları ve gövdesiyle bir kelebeği andırıyor; gerçekliğini yitirip bir iskelete dönüşüyor. Japonya'daki Tanrımız, tıpkı örümcek ağına yakalanmış o kelebek gibi işte; yalnızca Tanrı'nın görüntüsü mevcut, oysa çoktan bir iskelete dönüştü aslında.”

“Hiç alakası yok! Sizin hezeyanlarınızı dinlemek istemiyorum. Sizin kadar uzun müddet Japonya'da bulunmamış olabilirim ama şehit edilenleri kendi gözlerimle gördüm ben.” Rahip, elleriyle yüzünü kapattı, sesi parmaklarının arasından geliyordu şimdi. “İnanç içinde yanıp tutuşarak öldüklerini kendi gözlerimle gördüm.” Yüzeyinde iki siyah kazığın yüzdüğü, sağanak yağmur altındaki denizin anısı canlandı zihninde acı içinde. Berrak gün ışığı altında öldürülen tek gözlü adamı unutamıyordu, kendisine salatalık veren kadının görüntüsü de zihnine bir daha silinmezcesine kazınmıştı; hasırlara sarılan kadın denizde boğulmuştu. Eğer bu insanlar inançları uğruna can vermedilerse

insanoğluna ne büyük bir hakaretti bu! Ferreira yalan söylüyordu.

“Hıristiyan Tanrı’sına inanmıyorlardı.” Ferreira açıkça, özgüvenle ve her bir kelimenin üstüne basa basa konuşuyordu. “Japonlar bugüne dek asla Tanrı kavramına sahip olmadılar ve hiçbir zaman da olmayacaklar.”

Bu sözler üzerine rahibin kalbine, devasa, sarsılmaz bir kaya gibi bir ağırlık çöktü; çocukken ilk defa Tanrı’nın varlığını işittiğinde de bu tür bir ağırlık hissetmişti kalbinde.

“Japonlar, Tanrı’yı insanoğlundan tamamen ayrı düşünemiyorlar. Japonlar, insanoğlunun ötesinde bir varlığı idrak edemiyorlar.”

“Hıristiyanlık ve Kilise, tüm ülke ve bölgeleri aşan hakikatlerdir. Eğer öyle değilse misyonerlik faaliyetlerimizin ne anlamı kalır ki?”

“Japonlar güzel, asil bir adam hayal ediyorlar; işte buna Tanrı diyorlar. İnsan gibi bir varlığa sahip bir şeye Tanrı’nın adını veriyorlar. Ama bu, Kilise’nin Tanrı’sı değil.”

“Bu ülkede yaşadığınız yirmi yıl boyunca öğrendiğiniz tek şey bu mu?”

“Yalnızca bu.” Ferreira başını kasvetli bir biçimde salladı. “Bu yüzden de bu görev benim için anlamını yitirdi. Getirdiğim fidan, bu bataklıkta köklerine kadar çürüyüp gitti. Uzun bir süre bunu fark edememiştim.”

Ferreira’nın son sözleri üzerine, dizginlenemez, acı bir teslimiyet hissi rahibi ele geçirdi. Akşam ışığı gücünü yitirmeye başlamıştı, gölgeler yavaş yavaş kayboluyordu. Rahip, çok uzaklardan gelen ahşap davulun tekdüze sesini, hüzünlü sutralar okuyan Budist rahiplerin sesini duyabiliyordu. “Siz,” diye fısıldadı Ferreira’ya bakarak, “siz benim tanıdığım Ferreira değilsiniz.”

“Doğru. Ben Ferreira değilim. Ben, sulh hâkiminden Savano Çuan adını almış bir adamım,” diye cevap verdi

Ferreira gözlerini yere indirerek. “Hem de yalnızca adı-
mı değil. İdam edilmiş bir adamın karsını ve çocuklarını
da aldım.”

Şimdi domuz saati.⁴³ Yetkililerin ve muhafızların eş-
lik ettiği tahtirevanla bir kez daha yollarda. Artık gece
yanısı; gelip geçenlerin tahtirevanın içine bakmasından
endişelenmeye gerek yok. Yetkililer rahibin jaluziyi aç-
masına izin vermişti. Rahip eğer isteseydi kaçabilirdi
ama artık bunu bile yapmak istemiyordu. Yol son derece
dar ve kavisliydi; muhafızlar çoktan kente vardıklarını
söyleseler de etrafta barakalara benzeyen küme küme
çiftlik evleri görünüyordu hâlâ. Onların ötesine geçtik-
lerinde, orada burada tapınakların uzun çitlerine ve ko-
ruluklara rastladılar: Nagazaki henüz şehirleşmemişti.
Ay, karanlık ağaçların üstünde yükseliyor ve tahtirevanla
birlikte batıya doğru ilerliyormuş gibi görünüyordu.

Yanında at süren yetkili, “Kendini daha iyi hissediy-
or musun?” diye sormuştu nazikçe.

Hapishaneye varan rahip, muhafızlara ve yetkililere
şükranlarını sunup içeri girdi. Çekilen sürgünün duy-
gusuz sesini işitti. Buradan ayrılalı uzun zaman olmuş
ve en nihayetinde geri dönmüştü. Koruluktaki üveyiğin
belirli aralıklarla söylediği şarkıyı duymasının üzerinden
koca bir asır geçmiş gibiydi. Hapishanedeki on gününe
kıyasla bu bir gün acı verici bir biçimde uzun sürmüştü.

Sonunda Ferreira’yla karşılaşması, pek de şaşılacak
bir şey değildi. Yaşlı adamın huyu suyu, hali tavrı değiş-
mişti; durup şöyle bir düşündü, bu ülkeye geldiğinden
beri beklediği bir şeydi bu. Ferreira’nın bir deri bir ke-

⁴³ Çin astrolojisine göre yükselen burçlar doğum saatine göre belirlen-
mektedir. 21:00-23:00 saatleri arasında doğanlar Domuz burcudur.

mik kalmış bedeni, koridor boyunca yalpalaya yalpalaya gelirken pek de korkutucu görünmüyordu. Artık bir önemi yoktu. Hiçbir önemi yoktu. Ama söyledikleri ne derece doğrudu?

Ay ışığı parmaklıklardan içeri süzülüp sırtına vururken rahip boş duvara bakarak oturuyordu. Ferreira sadece kendi hatasını ve zayıflığını savunmak için bu şekilde konuşmuş olamaz mıydı? Evet, nedeni buydu. Elbette ki buydu. Bir yanı böyle olduğu konusunda ısrarcıydı lâkin sonra ansızın bir korku fırtınasına kapılıyor ve Ferreira'nın söylediklerinin doğru olup olmadığını düşünüyordu. Ferreira, Japonya'nın dipsiz bir bataklık olduğunu söylemişti. Fidan ta köklerine kadar çürüyüp solmuştu. Hristiyanlık da bu fidan gibiydi; solup gittiği hiç fark edilmemişti.

“Hristiyanlığın helak olmasının nedeni yasaklar yahut zulüm değil. Bu ülkede Hristiyanlığın yayılmasını tamamen engelleyen bir şey var.” Ferreira'nın her bir hecesini bastıra bastıra söylediği bu sözler rahibin kulaklarında çınladı. “Onların inandığı Hristiyanlık, örümcek ağına yakalanmış bir kelebeğin iskeleti gibi; yalnızca görüntüsü mevcut, kanı çekilmiş ve eti çoktan eriyip bitmiş.” İşte Ferreira çakmak çakmak gözleriyle böyle konuşup durmuştu. Nedense sözlerinde mağlup olmuş bir adamın kendini kandırmasından hayli uzak, bariz bir samimiyet söz konusuydu.

Muhafızların ayak sesleri uzaktan duyulabiliyordu. Bu sesler kesildiğinde geriye tek kalan tek ses, gecenin karanlığında böceklerin kısık sesli gıcirtısı olmuştu.

“Bu doğru olamaz. Yok, hayır. Bu imkânsız.” Rodrigues'in, Ferreira'nın savını çürütecek kadar misyonerlik deneyimi yoktu ama onun sözlerini kabullenmesi, bu ülkeye gelme nedeni olan her şeyi kaybetmesi demekti. Başını duvara şiddetle vurarak tekdüze bir sesle mırıldanıp durdu: “Bu doğru olamaz. Bu imkânsız.”

Evet, bu imkânsız, mümkün değil. İnsan nasıl olurdu da kendini asılsız bir inanç uğruna feda edebilirdi? Kendi gözleriyle görmüştü o fakirlik çeken köylüleri, o şehitleri. Eğer kurtuluşa hakikaten inanmıyor olsalardı sisle kaplı denizin dibine bir taş gibi nasıl bataabilirlerdi? Ne olursa olsun, onlar güçlü Hristiyanlardı. İnançları basit ve eksik olsa da o inanç Japonya'ya bu yetkililer ya da Budizm tarafından değil Hristiyan Kilisesi tarafından ekilmişti.

Rahip, Ferreira'nın hüzünlü halini anımsadı. Sohbet ettikleri süre boyunca Ferreira, zavallı Japon şehitlerle ilgili tek kelime etmemişti. Elbette ki bu mevzudan kasten imtina etmişti; kendisinden daha güçlü insanların, hem de işkenceye ve kuyu azabına kahramanca katlanmış insanların olduğu fikrinden kaçınmaya çalışmıştı. Ferreira kendisi gibi zayıf karakterlilerin sayısını bir kişi bile olsa arttırmaya çalışıyordu, böylece başkalarıyla korkaklığını ve yalnızlığını paylaşmış olacaktı.

Karanlıkta kendi kendine, acaba Ferreira şimdi uyuyor mudur, diye sordu. Hayır, uyuyor olamazdı. Yaşlı adam, aynı kentin bir başka yerinde, tıpkı kendisi gibi karanlıkta önüne bakıp, yalnızlığının derinliklerinde acı çekerek oturuyordu. Bu yalnızlık, bu hapisane hücrelerinde katlandıklarından çok daha soğuk, çok daha korkunçtu. Zayıflığının üstüne zayıflık eklemek için diğerlerini de kendi yürüdüğü yola sürüklemeye çalışıyordu. Tanrım, onu kurtarmayacak mısın? Yahuda'ya dönüp şöyle söylemiştin: "Her ne yapacaksan bir an önce yap." Bu adamı da terk edilmiş koyunlar arasında mı sayacaksın?

Kendi yalnızlığını ve üzüntüsünü Ferreira'nınkiyle karşılaştırdınca ilk defa kendine karşı saygı duydu ve memnuniyet hissetti, sonra da sessizce gülmeye başladı. Ardından sert, çıplak zemine sırtüstü uzanıp uykusunun gelmesini bekledi.

Bir sonraki gün tercüman yine onu ziyarete gitti. “Pekâlâ, enine boyuna düşündünüz mü bu konuyu?” dedi. Bu sefer avıyla oynayan bir kedi gibi konuşmuyordu; ifade biçimi nedense haşındı. “Savano size durumu anlattı. Şu inadınızdan vazgeçin artık! Tüm samimiyetinizde fumieye ayak basın demiyoruz ki size. Şu ayak basma formalitesini yerine getirseniz ne olur sanki? Sadece bir formalite! Sonra zaten her şey yoluna girmiş olacak.”

Rahip sükûnetini korudu, gözleri duvardaki bir noktaya sabitlenmişti. Tercümanın konuşmasının onun sinirlerini bozduğu söylenemezdi; söylediği anlamsız sözler bir kulağından girip öbür kulağından çıkıyordu.

“Gelin artık! Daha fazla sorun çıkarmayın. Tüm samimiyetimle sizden rica ediyorum. Bu benim için de hiç hoş bir şey değil.”

“Neden beni kuyuda sallandırmıyorsunuz ki?”

“Sulh hâkimi, sizin yola gelmenizi ve bizim öğretimizi kabul etmenizi sağlamamızın daha iyi olduğunu söyleyip duruyor.”

Elleriyle dizlerini kenetleyen rahip, bir çocuk gibi başını sağa sola salladı. Tercüman derin bir iç çekti ve

bir süre sessiz kaldı. Bir sinek kanatlarını çırparak etrafta vızıldıyordu.

“Anlıyorum... Eh, yapacak bir şey yok öyleyse.”

Yerine yerleştirilen sürgünün donuk sesi rahibin kulağına çalındı ve bu donuk sesle beraber rahip, mantık çerçevesindeki tüm bu tartışmaların sone erdiğini anladı.

İşkenceye ne raddeye kadar katlanabileceğini bilemiyordu. Fakat nedense, dağlarda dolaştığı zamanlar hissettiği dehşeti kaldıramıyordu yorgun bedeni. Artık acı çekmekten uyuşmuştu. Eğer bu günler boyu süren acı verici belirsizlikten kaçıp kurtulmanın tek yolu ölümse mümkün olan en kısa sürede ölmenin daha iyi olacağını hissetti. Tanrı'yla ve inancıyla ilgili çektiği acıyla birlikte hayatı, başlı başına hüznü bir manzara oluşturunuyordu. Zihinsel ve fiziksel bitkinliğin onu çabucak ölüme sürüklemesi için içten içe dua etti. Göz kapaklarının ardında, Garrpe'nin denize batıp çıkan başı bir halüsinasyon gibi süzülüyordu. Yoldaşına nasıl da imreniyordu! Evet, böyle bir ızdıraptan kurtulan Garrpe'ye nasıl da imreniyordu!

Sonraki gün, tam da beklediği gibi kahvaltı getirilmedi. Öğlene doğru kapı açıldı ve daha önce hiç görmediği iri yarı bir adam boş yüzünü gösterdi. Rahibin ellerini sırtında kavuşturup öyle sıkı bağladı ki rahip vücudunu azıcık kıvıldattığında ip bileklerini kesecek gibi oldu, sıkıldığı dişlerinin arasından istemeyerek acı bir çığlık yükselecekti neredeyse. Adam, ellerini bağlarken onun anlayamadığı küfürler mırıldanıp durdu. “Nihayet zamanı geldi,” diye düşündü içten içe ama tuhaf bir şekilde bu duyguya, daha önce hiç tecrübe etmediği bir tazelik ve bir kıvanç hissi eşlik ediyordu.

Sürüklenerek dışarıya çıkarıldı. Gün ışığıyla yıkanmış avluda üç yetkili, dört muhafız ve tercüman vardı; hepsi tek sıra halinde durmuş ona bakıyorlardı. Rahip onlara, özellikle de tercümana baktı; bir zafer gülüm-

semesi belirdi yüzünde. Vaziyet ne olursa olsun, kimse gösteriştten tam anlamıyla kurtulamaz, diye düşündü rahip; o âna kadar bu hakikatin farkına bile varmadığını neşe içinde anladı.

İri yarı adam, rahibi kollarından hafifçe kavradı ve onu bir atın çıplak sırtına oturttu. Bu bir attan ziyade cılız ve açlıktan ölmek üzere olan bir eşeğe benziyordu. At sendeleyerek öne atıldı; yetkililer, muhafızlar ve tercüman onun arkasından yürüyordu.

Yol, kafilenin geçmesini bekleyen Japonlar tarafından tıklım tıklım doldurulmuştu; atın sırtındaki rahip insanlara gülümsedi. Yaşlıların ağzı şaşkınlıktan açık kalmıştı, çocuklar salatalık kemiriyordu, az önce gülen kadınlar şimdi aptal aptal ona bakıyor, onunla göz göze gelince birdenbire dehşetle geri çekiliyorlardı. Işık, bu yüzlerin her birinde farklı bir gölge oyunu oynuyordu. Sonra, kahverengi bir kütleyi andıran bir şey uçarak kulağının arkasına geldi; birinin ona fırlattığı bir parça at gübresi idi bu.

Dudaklarındaki tebessümün silinmesine izin vermeyecekti. Bir eşiğin sırtında, Nagazaki sokaklarında gidiyordu. Bir başka adam, tıpkı kendisi gibi eşeğe binerek Kudüs'e girmişti. Bir insanın yüzündeki en soylu ifadenin, cefayı ve hakareti memnuniyetle kabul etmek olduğunu kendisine öğreten, o adamdı işte. Bu yüz ifadesini sonuna dek koruyacaktı. Kâfırlar arasındaki bir Hristiyan'ın yüzüydü bu.

Kendisine aleni bir şekilde düşmanca tavırlar sergileyen bir grup Budist keşiş, kocaman bir ağacın gölgesinde toplandı; sonra üzerinde oturduğu eşiğin etrafına akın ederek, onun gözünü korkutmak istercesine sopalarını salladılar. Rahip etrafını saran bu yüzlere baktı; aralarında gizliden gizliye inanan birinin olup olmadığını merak ediyordu fakat boşunaydı. Düşmanlık, nefret ya da merakla damgalanmamış tek bir yüz bile yoktu.

Orada, onların arasında duran ve merhamet dilenen bir köpek gibi bakan biri çarptı gözüne. Farkında olmadan kaskatı kesildi rahip. Kiçijiro'ydu bu.

Yırtık pırtık giysilere bürünen Kiçijiro, en ön sırada bekliyordu. Rahiple göz göze gelince korkudan sindi ve kendini çabucak kalabalığın içinde gizlemeye çalıştı. Fakat rahip, yalpalayan eşeğin sırtından, adamın kendisini nerelere kadar takip ettiğini görebilmişti. Tüm bu kâfirler arasında tanıdığı tek adam oydu.

“Pekâlâ! Tamam! Şimdi kızgın değilim. Tanrı'mız kızgın değildir.” Rahip, Kiçijiro'ya doğru dönüp teselli vermek istercesine başını salladı, tıpkı günah çıkardıktan sonra tövbekâra verdiği teselli gibi...

Kayıtlara göre o günkü kalabalık, rahibe Hakata'dan Katsuyama'ya kadar eşlik etti, oradan da Goto'ya geçtiler. Esir alınan misyonerleri, infazdan bir gün evvel, seyirlik bir şeymiş gibi Nagazaki sokaklarında dolaştırmak sulh hâkimi için bir gelenektir. Kafilenin geçtiği yer, evlerin birbirine çok yakın olduğu ve yoğun bir kalabalığın bulunduğu Nagazaki'nin eski pazar yeri olurdu daima. Sokaklarda dolaştırıldıktan bir gün sonra mahkûmlar infazın gerçekleşeceği yere getirilirdi.

Nagazaki limanının yeni açıldığı Omura Sumitada zamanında Goto-maçi, Goto adalarından gelen göçmenlerin yaşadığı bölge idi ve oradan, öğle güneşi altında parıldayan Nagazaki körfezi görülebiliyordu. Kafilenin ardından gelen kalabalık, tıpkı kutlamalarda yaptıkları gibi birbirlerini itip kakıyor ve bağlanıp eyersiz atın üzerine oturtulmuş bu tuhaf yabancıyı daha iyi görmek için çabalıyordu. Rahip acı içindeki bedenini doğrultmaya çalıştığında, alaycı çığlıklar daha büyük bir keyifle yükseliyordu.

İlk önce kendini gülümsemeye zorladı ama yüzü sertleşmişti ve bu artık mümkün değildi. Yapabileceği tek şey, gözlerini kapatıp kendisiyle dalga geçen o yüzleri, o dişlek ağızlı yüzleri görmemeye çalışmaktı. Kalabalık, çığlıklarla ve öfkeli feryatlarla Pilatus'un malikânesinin etrafını sardığında, o adamın nazikçe gülümseyip gülümsemediğini merak etti. O bile böyle bir şeyi yapamazdı, diye düşündü. "*Hoc passionis tempore...*"⁴⁴ Duanın sözleri dudaklarından tıpkı çakıl taşları gibi döküldü ve o devam ederken büyük bir güçlkle dile geldiler. Ne zaman bedenini kımıldatsa bileklerini kesen ipin verdiği acı yüzünden dikkati dağılıyordu ama ona en çok elem veren şey, bu insanları İsa'nın onları sevdiği gibi sevememesiydi.

"Pekâlâ, peder. Nasılmış bakalım? Sana yardıma gelecek kimse yok mu?" Birdenbire yanına gelip bağırma-ya başlayan bu kişi, tercümandı. "Sağında solunda alaycı seslerden başka hiçbir şey yok mu? Bir de bu ülkeye onlar için geldiğini ama bir tanesinin bile sana ihtiyaç duymadığını düşünürsen... Sen işe yaramaz bir adamsın, işe yaramazın tekisin."

"Yine de..." Rahip, kan çanağına dönmüş gözleriyle atın sırtından tercümana bakarak yüksek sesle bağııyordu ilk defa. "Yine de bu kalabalığın içinde, içten içe dua eden birileri vardır belki."

"Şimdi sana bir şey söyleyeceğim. Tamam mı? Uzun zaman önce, burada, yani Nagazaki'de on bir kilise ve iki yüz bin Hristiyan vardı. Peki, şimdi nerede hepsi? Şimdi nerede saklanıyorlar? Bu insanlar arasında bir zamanlar Hristiyan olanlar var ama artık Hristiyan olmadıklarını etraflarındakilere kanıtlayabilmek için var güçleriyle seninle dalga geçiyorlar."

"Bana istediğiniz kadar hakaret edin. Ancak daha fazla cesaret vermiş olursunuz bana."

⁴⁴ (Lat.) "Büyük Perhiz'in son iki haftasında..."

“Bu gece...” Tercüman avuç içiyle atın karnına bir şaplak atıp güldü. “Tamam mı? Bu gece dinden döneceksin. İnoue bunu açıkça belirtti. Şimdiye dek, İnoue ne zaman pederlerden birinin dinden döneceğini söylese haklı çıktı. Savano olayında haklı çıktığı gibi... Seninle ilgili de haklı çıkacak.”

Tercüman, aşırı bir öz güvenle ellerini ovuşturdu ve sonra rahibin yanından uzaklaştı.

“Savano olayında...” Rahibin kulaklarında kalan son sözler bunlardı. Atın eyersiz sırtında titremeye başladı ve bu sözleri zihninden atmaya çalıştı.

Körfezin ötesinde devasa bir bulut kümesi, öğleden sonra ışığında kenarları altın yaldızlıymışçasına parlıyordu. Anlayamadığı bir nedenden ötürü gökyüzünde, süzülen bu büyük beyazlıkların içinde devasa bir saray varmış gibi görünüyordu. Daha önce çok defa beyaz bulut kümesi görmüştü ama onda daha önce hiç böylesi bir his uyandırmamışlardı. Japonya'ya ilk geldiğinde duyduğu bir Hristiyan ilahisinin güzelliğini anlamaya başladı: “Geliyoruz, geliyoruz. Cennet tapınağına geliyoruz... Cennet tapınağı çok uzakta.” Tek tesellisi ve desteği, aynı büyük korkuyu tatmış olan o diğer adamın düşüncesi idi. Tek başına olmamanın kendine has bir neşesi vardı. İşte bu denizde, kazıklara bağlanmış o iki Japon köylü, uzaktaki cennet tapınağına gitmeden evvel bütün bir gün boyunca aynı ızdırabı çekmişti. Bu iki Japon'la, Garrpe'yle, çarmıha gerilmiş o adamla bir araya geleceğini düşününce içi çılgınca bir neşeyle doldu birden. O adamın sureti, canlı, parlak bir resim gibi ardından geldi. İzdirap çeken İsa! Sabırlı İsa! Kalbinin derinliklerinden, kendi yüzünün onun suretine yakınlaşması için dua etti.

Kırbaçlarını kaldıran yetkililer, kalabalığı kenara çektiler; insanlar sinekler gibi süklüm püklüm, hiçbir şekilde karşı koymadan, gözlerinde dehşet ifadeleriyle kaçıştılar ve kafileye yol vererek onların geçişini izlediler.

Sonunda akşam olmuştu. Akşam güneşi, yolun solundaki bir tapınağın kırmızı çatısına vuruyordu. Şehrin ötesindeki bir dağ, gökyüzünde süzülüyormuş gibi görünüyordu. Şimdi yine taşlar ve gübre parçaları havada uçarak rahibin yanaklarına çarpıyordu.

Atın yanında yürüyen tercüman düşüncelerini aynı sırayla tekrar edip duruyordu. “Hadi ama! Seni kötü bir şeye zorlamıyorum ki. Dininden dön! Sadece tek bir kelime söyle. Lütfen! Bunu yaparsan atın seni asla hapishaneye geri götürmeyecek.”

“Beni şimdi nereye götürüyorsunuz?”

“Sulh hâkiminin makamına. Sana ızdırap çektirmek istemiyorum. Lütfen! Yanlış bir şey söylemiyorum ki. Sadece şu sözleri söyle: ‘Dinden dönüyorum.’”

Dudağını ısırarak rahip, atın sırtında sessizce oturmaya devam etti. Kan, yanağından çenesine doğru akıyordu. Tercüman ona baktı ve bir elini atın karnına koyarak, yüzünde hüzünlü bir ifadeyle yürümeye devam etti.

Öne doğru eğilen rahip, koyu karanlık odanın içinde ilerledi. Birdenbire berbat bir koku duyumsayarak duraksadı. İdrar kokusuydu bu. Yer tamamen idrarla kaplıydı; bir an için kıpırdamadan durup istifra etmeye çalıştı. Bir süre sonra, karanlıkta duvarları yerden ayırt etmeye başladı gözleri ve parmaklarıyla duvara dokunarak odada ilerlerken birden başka bir duvara çarptı. Kollarını uzattığında, parmak uçlarının aynı anda iki duvara da dokunabildiğini fark etti. Bu, bulunduğu odanın büyüklüğüyle ilgili ona az çok fikir vermişti.

Kulak kabarttı ama hiçbir ses duyamadı. Sulh hâkiminin binasının tam olarak hangi kısmında olduğunu bilmesi imkânsızdı. Ama ölüm sessizliği, ona yakınlarında hiç kimsenin olmadığını garanti ediyordu. Duvarlar

tahtadandı ve üst kısmına dokunduğunda parmak uçları geniş ve derin bir yarı keşfetti. İlk önce tahta döşemeler arasındaki boşluklardan biri zannetti ama nedense öyle olamazmış gibi de hissediyordu. Onu elleriyle yoklamaya devam ederken yavaş yavaş bunun bir “L” harf olduğunu fark etti. Sonraki harf ise “A” idi. Kör bir adam gibi parmakları birbirini takip eden harflerin üzerinde gezindi ve orada “*Laudate Eum*”⁴⁵ yazdığını anladı. Daha ileriye gitti ama parmakları başka bir şey hissetmedi. Muhtemelen bu hapishaneye atılan bir misyoner, bu Latince sözleri, kendisinden sonra buraya gelecek kişiye faydası olur diye kazımişti. Buradaki bu misyoner dininden dönmemiş, inançla yanıp kavrulmuştu. Şimdi burada, karanlıkta tek başına duran rahip, olan biteni düşündüğünde duygulanarak gözyaşı dökerek noktaya geldi. Sonuna dek kendisinin bir şekilde korunacağını hissetti.

Gecenin hangi saati olduğunu bilmiyordu. Sulh hâkiminin makamına gelmek üzere çıktıkları o uzun yolculuk boyunca, tercüman ve tanımadığı yetkililer aynı soruları sorup durmuşlardı. Nereden geldiğini, hangi cemaate mensup olduğunu, Makao’da kaç misyoner bulunduğunu... Ama inancını terk etsin diye onu zorlamamışlardı. Tercüman bile tavrını tamamen değiştirmişti sanki; ifadesiz bir yüzle yetkililerin cümlelerini tercüme ederek yalnızca işini yapıyordu. Bu absürt sorgulama bittiğinde onu hücrelerine geri getirmişlerdi.

“*Laudate Eum.*” Başını duvara yaslayan rahip, her zamanki gibi sevdiği adamı düşünmeye başladı. Tıpkı genç bir adamın uzak diyarlardaki yakın dostunun suretini gözünde canlandırması gibi, rahip de uzun zamandır, yalnız kaldığı anlarda İsa’nın suretini gözünde canlandırıyordu, alışkanlık edinmişti artık bunu. Esir düştüğün-

⁴⁵ İncil, “Mezmurlar” 150:2: “Ona övgüler sunun.”

den beri, bilhassa da koruluktaki o hapishanede yaprakların hışırtısını dinlediği gecelerde ne zaman o adamın sureti göz kapaklarının ardında belirse göğsü farklı bir hisle dolardı. Şimdi karanlıkta bu suret kendisine çok yakın görünüyordu. İlk önceleri sessizdi ama kendisine acı dolu bir bakış atmıştı. Sonra da ona şunu söyledi sanki: “Sen ızdırap çektiğinde ben de seninle beraber ızdırap çekiyorum. Sonuna dek yanındayım.”

Rahip bu sureti düşünürken, aynı zamanda Garrpe’yi da düşünüyordu. Yakında tekrar Garrpe’yle beraber olacaktı. Geceleri rüyalarında, teknenin peşinden giden ve sonra denize batan o siyah başı görüyordu bazen ve Hristiyanları terk eden kendisini düşünmeye utançtan tahammül bile edemiyordu. Bazen Garrpe’yi hiç düşünmemeye çalışması bile öyle dayanılmazdı ki...

Uzaktan bir ses duydu. Havlayıp kavga eden bir çift köpeğin sesine benziyordu. Kulak kabarttı ama ses çoktan kesilmişti ve sonra yeniden başlayıp uzun süre devam etti. Rahip istemsizce kendi kendine kıs kıs gülmeye başladı. Bunun, uyuyan birinin horlama sesi olduğunu idrak etmişti. Muhafızlardan biri sake içerken sızıp kalmış olacaktı.

Horultu bir süre kesik kesik devam etti. Beceriksizce çalınan bir flüt sesi gibi bir yükselip bir alçalıyordu. O, bu karanlık hücrede ölümle yüzleşen bir adamın duygularına boğulmuşken, diğer adam kaygısızca horluyordu; bu düşünce, ona aşırı derecede gülünç geldi. İnsan hayatı neden böyle garip ironilerle dolu, diye kendi kendine mırıldandı sessizce.

Tercüman, büyük bir özgüvenle, bu gece dinden döneneğini ifade etmişti. Hakiki duygularını bilseydi eğer... Bu düşünceler zihninde dolaşırken rahip başını duvardan çekip usulca güldü. Gözlerinin önünde, derin derin uyurken horlayan muhafızın dertsiz tasasız sureti süzülüyordu. Böyle horladığına göre kaçmaya çalışmamdan

korkmuyor olmalı, diye düşündü. Gerçi içinde artık en ufak bir kaçma isteği bile yoktu fakat sadece kendisini birazcık oyalamak için kapıyı iki eliyle itti ama kapı dışarıdan sürgülenmişti, o yüzden yerinden kımlıdata-madı.

Teorik olarak ölümün yakın olduğunu biliyordu ama tuhaftır ki duygu, mantığa ayak uyduramıyor gibi görünüyordu.

Evet, ölüm yaklaşıyordu. Horultu kesildiğinde, gecenin muazzam sessizliği rahibi çepeçevre sardı. Gecenin sessizliği tamamen sestten yoksun değildi. Tıpkı karanlığın ağaçların üzerine çökmesi gibi, ölümün korkunçluğu da birden rahibin üzerine çökerek onu dehşete sürükledi. Ellerini kuvvetlice sıkarak yüksek bir sesle bağırdı. Sonra dehşet duygusu metcezir gibi geri çekildi. Ama bir kez daha, tıpkı metcezir gibi, aniden geri geldi. İçtenlikle Tanrı'ya dua etmeye çalıştı ve aklına kesik kesik şu sözler geldi: "Teri, kan damlaları gibi olmuştu." O adamın bir deri bir kemik kalmış yüzünü hayal etmesine karşın, onun da ölümle yüz yüze geldiğinde aynı dehşeti hissetmiş olduğu düşüncesi ona teselli vermeye yetmiyordu. Kaşını eliyle silen rahip ayağa kalkıp dikkatini biraz da olsa dağıtmak için dar hücrelerinde yürümeye başladı. Yerinde duramıyordu, hareket etmesi gerekiyordu.

Sonunda uzaklardan gelen bir ses duydu. Bu, ona işkence edecek olan infaz memuru olsa bile, kendisinde herhangi bir kılıçtan daha derin yaralar açan bu soğuk karanlıktan daha iyiydi. Rahip kulağını kapıya dayayıp duyduğu bu sestten bir şeyler çıkarmaya çalıştı.

Sanki biri, başka birini azarlıyordu. Bir yakarışa alaycı bir ses karışıyordu. Sonra uzaktaki bu kavga sesi kesildi, ardından bulunduğu yerin daha yakınından gelmeye başladı. Rahip sesleri dinlerken, düşünceleri bambaşka bir yöne çevrildi birdenbire. Karanlığın bizim için dehşet verici olmasının nedeni, henüz ışığın icat edil-

mediği çağlarda yaşayan ilk insanların içgüdüsel korkusunun bize miras kalmış olması, diye düşündü. Aklına gelen çılgınca düşünce işte buydu.

“Ben sana hemen gitmeni söylememiş miydim?” Adam, birini paylıyordu.

Azarlanan adam ağlamaklı bir sesle haykırdı. “Ben bir Hristiyan’ım,” diye bağınyordu. “Pederle görüşme müsaade edin.”

Ses bir yerden tanıdık geliyordu. Evet, Kiçijiro’nun sesiydi bu. “Pederle görüşmeme müsaade edin! Pederle görüşmeme müsaade edin!”

“Sessiz ol! Eğer böyle bağırmaya devam edersen döverim seni.”

“Dövün beni! Dövün beni!” Ses sürekli diğerinin sesine kanşiyordu.

“O kim?” dedi başka bir ses.

“Delinin teki. Tıpkı bir dilenci gibi ama dünden beri Hristiyan olduğunu söyleyip duruyor.”

Sonra birdenbire Kiçijiro’nun sesi yankılandı: “Peder, affet beni! Günahlarımın affedilmesi için günah çıkarmaya geldim. Affet beni!”

“Sen neden bahsediyorsun?” Sonra gardiyandan darbe alan Kiçijiro’nun tıpkı bir ağaç gibi yere düşüşünün sesi geldi.

“Peder, affet beni!”

Rahip gözlerini kapatıp günah çıkarma ayini için gerekli sözleri zikretti sessizce. Dilinde acı bir tat vardı.

“Ben zayıf doğmuşum. Zayıf ruhlular olanlar şehit olarak ölemezler. Ben ne yapayım? Ah, neden dünyaya geldim ki sanki?” Ses, esintinin kesilmesi gibi yavaş yavaş kesildi ve sonra çok uzaktan gelmeye başladı. Ansızın rahibin gözlerinin önünde, Goto’ya geri götürülürken gördüğü Kiçijiro’nun görüntüsü belirdi, Hristiyanlar arasındaki popüler adam... Eğer zulüm olmasaydı bu adam şüphesiz ki mutlu, iyi huylu bir Hristiyan ola-

rak hayatını idame ettirirdi. “Neden dünyaya geldim ki sanki! Neden?.. Neden?” Rahip, bir köpeğin iniltisine benzer bu sesi duymamak için parmaklarıyla kulaklarını kapadı.

Evet, Kiçijiro için günah çıkarma ayininin sözlerini fısıldamıştı ama bu dua gönlünün derinliklerinden gelmemişti. Yalnızca bir rahip olarak görev duygusuyla sözleri ezbere okumuştı. Bu yüzden hâlâ acı bir yiyecekten artakalan bir tat gibi dilinde ağırlık yapıyorlardı. Kiçijiro’ya karşı kızgınlığının artık kaybolduğu doğrudu ama yine de hafızasının derinlerinde, onun ihanetinin anısı gömülü duruyordu; ona yedirdiği kurutulmuş balığın kokusu ve ardından gelen kavurucu susuzluk... Artık içinde nefret ve öfke beslemese bile, aşağılanmışlık hissi ni hafızasından silip atamıyordu işte. Bir kez daha İsa’nın Yahuda’ya sarf ettiği uyarı sözleri geldi dilinin ucuna.

Bunlar, eskiden İncil okurken asla anlayamadığı sözlerdi. Sırf bu sözler de değil, Yahuda’nın o adamın hayatındaki rolü, oldum olası idrak edemediği bir şeydi. Önünde sonunda kendisine ihanet edecek bu adamı havarileri arasına neden almıştı ki? Yahuda’nın esas niyetini bilmesine rağmen neden bu kadar uzun süre hiçbir şey bilmiyormuş gibi davranmıştı? Yahuda, bu adamın çarmıha gerilmesi için kullanılan bir kukladan başka bir şey değil miydi?

Ama yine de... yine de... Eğer bu adam sevginin ta kendisiyse neden sonunda Yahuda’yı geri çevirdi? Yahuda kendini kan tarlasında asmıştı; ebedi karanlığa gömülsün diye bir kenara mı atılmıştı öylece?

Bir ilahiyat öğrencisiyken de bir rahip olarak da bir bataklığın yüzeyinde beliren pis köpükler gibi bu tür şüpheler geliyordu aklına. Böyle anlarda bu köpüklerin, inancının saflığını kirleten şeyler olduğunu düşünmeye çalışıyordu. Ama artık karşı konulamaz bir ısrarla zihnine hücum ediyorlardı.

Başını sallayarak iç çekti. Mahşer Günü gelecekti. Kutsal Kitap'ın tüm gizemlerini henüz anlayamamıştı insanoğlu. Ama yine de o bilmek, öğrenmek istiyordu. “Bu gece şüphesiz ki dinden döneceksin,” demişti tercüman büyük bir öz güvenle. Tıpkı o adamın Petrus'a söylediği sözler gibiydi: “*Bu gece horoz ötmeden beni üç kez inkâr edeceksin.*”⁴⁶ Şafak vaktine daha çok vardı; henüz horozun ötme vakti değildi.

Ah! Yine şu horultu! Tıpkı esintiyle dönüp duran bir yel değirmeni gibi ses çıkarıyordu. Rahip idrarla ıslanmış yere oturup bir aptal gibi güldü. İnsan ne acayip bir şeydi! Ölüm korkusu duymayan cahil bir adam, alçalıp yükselen bir sesle budalaca inleyerek horluyordu. Orada tıpkı bir domuz gibi hemen uykuya dalmış, kocaman ağzını açmış öylece horlayıp durabiliyordu işte. Muhafızın yüzünü kendi gözleriyle görebiliyormuş gibi hissetti. Tombul, sakeden ağırlaşmış şişmiş bir surattı bu; sağlıklı görünüyordu ama kurbanlar için bu surattan korkunç bir merhametsizlik okunuyordu. Dahası, bu muhafızın zalimliğinin asil bir tarafı yoktu; daha çok, alt tabakadan birinin, kendinden daha güçsüz yaratıklara ve hayvanlara karşı gösterdiği türden bir zalimlikti onunkisi. Portekiz'in kırsal kesimlerinde böyle adamlara rastlamıştı ve onları iyi tanırdı. Bu adamın, kendi tutumundan dolayı diğerlerine çektirilecek ızdırapla alakalı en ufak bir fikri bile yoktu. Bir insanın tahayyül edebileceği en hoş ve en güzel surete sahip o adamı öldüren de işte bu tür bir adamdı.

Evet, öyle veya böyle, tüm hayatının en mühim gecesinde, böyle sefil ve kulak tırmalayıcı bir gürültüyle rahatsız edilmesi gerekiyordu sanki; bunun farkına varınca içi birden öfkeyle doldu. Hayatı düpedüz hafife alınıyormuş gibi hissetti ve homurtu bir an için kesil-

⁴⁶ İncil, Matta 26:34.

diğinde duvara vurmaya başladı. Ama muhafızlar, tıpkı o adamın işkence görmesine kayıtsız kalarak uyuyan Getsemani'deki havariler gibi uyanmak bilmediler. Yine şiddetle duvarı yumruklamaya başladı. Sonra bir kapı açılma sesi geldi ve uzaktan, çabucak bulunduğu yere doğru gelen telaşlı ayak sesleri duydu.

“Peder, sorun nedir? Sorun nedir?” Konuşan tercümandı; sesi, avıyla oynayan bir kedininki gibi çıkıyordu. “Bu korkunç, korkunç! Bu kadar inatçı olmasan senin için daha iyi olmaz mı? Sadece, ‘Dinimden dönüyorum,’ desen her şey yoluna girecek. Sonra gergin zihnini rahat bırakıp huzura erebileceksin.”

“Sorun, şu horultu,” diye cevapladı rahip karanlığın içinden.

Tercüman şaşırmış gibi birden suspus oldu. “Bunun horultu olduğunu sanıyorsun... Bu... Savano, ne dediğini duydun mu? Bu sesin horultu olduğunu sanıyormuş!”

Rahip, Ferreira'nın tercümanın yanında olduğunu bilmiyordu. “Savano, hadi ona bunun ne olduğunu söyle!”

Rahip, uzun zaman önce her gün duyduğu o sesi, Ferreira'nın sesini işitti; kısık ve acı doluydu. “Bu horultu değil. Bu, kuyuya sarkıtılan Hristiyanların iniltisi.”

* * *

Ferreira orada kıpırdamadan, yaşlı bir hayvan gibi başı öne düşmüş halde duruyordu. Tercüman, her zamanki gibi başını aralık kapıdan içeriye uzattı ve uzun süre karşısındaki manzaraya baktı. Bekledi, bekledi ama hiç ses gelmedi; boğuk bir sesle tedirginlikle fısıldadı: “Ölmedin sanırım. Ah hayır, hayır! Kendisine Tanrı tarafından bahşedilen hayata son vermek bir Hristiyan için caiz değildir. Savano! Gerisi sende.” Bu sözler üzerine geri dönüp gözden kayboldu; ayak sesleri karanlıkta bir süre yankılandı.

Sesler tamamen kesildiğinde, başını önüne eğmiş olan Ferreira sessizce ve hareketsiz bir şekilde öylece kaldı. Bedeni tıpkı bir hayalet gibi havada süzülüyordu sanki; bir kâğıt parçası kadar ince, bir çocuk kadar küçük görünüyordu. Elini sıkmanın bile imkânsız olduğunu düşünürdü insan.

“Şışşt!” dedi yüzünü kapıya yaslayarak. “Şışşt! Beni duyabiliyor musun?”

Cevap yoktu, Ferreira aynı sözleri tekrar etti. “O duvarın bir yerlerinde,” diye sözlerini sürdürdü, “oraya kazıdığım harfleri bulmuş olmalısın. *Laudate Eum*.’Eğer silinip gitmedilerse o harflerin sağdaki duvarda olması gerek... Evet, ortada... Onlara dokunmayacak mısın?”

Ama hücrenin içinden en ufak bir ses gelmiyordu. Rahibin içinde yattığı zifiri karanlık tüm hücreyi sarmıştı ve onu delip geçmek imkânsız görünüyordu.

“Ben de tıpkı senin gibi buradaydım.” Ferreira bu sözleri tane tane söylemişti. “Buraya hapsedilmiştim ve o gece, hayatımın herhangi bir gecesinden daha karanlık ve daha soğuktu.”

Rahip, başını yavaşça tahta duvara yaslayıp yaşlı adamın sözlerini belli belirsiz dinledi. Yaşlı adam söylemese bile o gecenin, önceki gecelerin hepsinden daha karanlık olduğunu biliyordu. Bunu hakikaten çok iyi biliyordu. Mesele bu değildi; mesele, Ferreira’nın davetine, hem de tıpkı kendisi gibi karanlığa kapatılmış ve şimdi de kendisiyle aynı yolu izlemesi için onu kandırmaya çalışan Ferreira’nın davetine yenilmemesi gerektiği idi.

“Ben de bu sesleri işittim. Kuyuya sarkıtılan insanların iniltilerini duydum.” Ferreira konuşmasını bitirdiğinde bile, bir yükselip bir alçalan, horultuya benzer sesler çalınıyordu kulağına. Fakat artık rahip gerçeği biliyordu. Bu horultu değildi. Kuyuya sarkıtılmış çaresiz insanların güçlkle aldıkları solukları ve iniltile-riydi.

O burada, karanlıkta otururken biri ağzından bur-
nundan kanlar damlayarak iniliyordu. Buna değinme-
mişti bile, dua etmemiştir, yalnızca glmştir. Bu düşün-
ce onu tamamen allak bullak etti. Bu sesin gülünç oldu-
đunu düşünmüş ve yüksek sesle glmştir. Bütün gece,
o adamın ızdırabını yalnızca kendisinin paylaştığına
inanmıştı kibre kapılıp. Ama burada, onun hemen yanı
başında, bu ızdırabı kendisinden çok daha fazla paylaşan
insanlar vardı. Bu ılgınlık niye, diye mırıldandı kendi-
sine ait olmayan bir ses. Sen bir de kendine rahip mi
diyorsun? Hem de başkalarının ızdırabını yüklenen bir
rahip? “Tanrım, şimdiye dek benimle dalga mı geçiyor-
dun?” diye haykırdı yüksek sesle.

“*Laudate Eum!* Bu harfleri duvara ben kazıdım,” diye
tekrar etti Ferreira, “bulamıyor musun onları? Bir daha
bak!”

“Biliyorum!” öfkeye kapılan rahip, biraz evvelkin-
den daha yüksek bir sesle bağırdı. “Kes sesini!” dedi.
“Senin böyle konuşmaya hakkın yok.”

“Hakkım yok mu? O kesin. Hakkım yok. Tüm gece
bu iniltileri dinlemekten artık Tanrı’ya hamd edecek
halim kalmamıştı. Kuyuda sallandırıldığım için dinden
dönmedim ben.  gün boyunca ben, şu hemen önünde
duran adam, iğrenç atıklarla dolu bir kuyuda sallandı-
rıldım ama Tanrıma ihanet edecek tek bir söz söyleme-
dim.” Ferreira’nın sesi yükselmişti, bağırırken bir hırıltı
gibi çıkıyordu şimdi: “Dinden dnmemin nedeni... Bunu
duymaya hazır mısınız? Dinle o zaman! Buraya kapatıldım
ve Tanrı’nın kendileri için hiçbir şey yapmadığı o insan-
ların seslerini dinledim. Tanrı tek bir şey bile yapmadı.
Tüm gücümle dua ettim ama Tanrı hiçbir şey yapmadı.”

“Kes sesini!”

“Pekâlâ. Dua et! Ama o Hıristiyanlar korkunç bir ız-
dırap çekiyorlar, sen bunu anlayamıyorsun. Dünden bu-
güne, şu ana dek... Neden böyle acı çekmek zorundalar?

Bu böyle devam ederken sen onlar için hiçbir şey yapmıyorsun. Tanrı'ya gelince... O da hiçbir şey yapmıyor.”

Rahip şiddetle başını sallayarak parmaklarıyla kulaklarını tıkadı. Ama Ferreira'nın sesi, Hristiyanların iniltileriyle beraber acımasızca içeri sızmaya devam etti. Durun! Durun! Tannın, sessizliğini bozmanın tam zamanı. Sessiz kalmamalısın. Adaletli olduğunu, iyiliğin ve sevginin ta kendisi olduğunu kanıtla. Yüce olanın yalnızca sen olduğunu dünyaya göstermek için bir şeyler söylemelisin.

Bir geminin direği üzerinde uçan bir kuşun kanatlarının gölgesi gibi ruhunun üstünden büyük bir gölge geçti. Kuşun kanatları, Hristiyanların öldüğü türlü türlü yolun anısını taşıdı şimdi aklına. O zaman da Tanrı sessiz kalmıştı. Sisli yağmur denize yağarken de sessizdi. Tek gözlü adam, keskin güneş ışıkları altında öldürüldüğü zaman da tek kelime etmemişti. Ama o zaman rahip buna katlanabilmişti ya da katlanmaktan ziyade, zihninin sınırlarından bu korkunç şüpheyi uzaklaştırabilmişti. Ama artık farklıydı. Bu inilti sesleri devam ederken Tanrı neden mütemadiyen sessizdi?

“Şimdi avludalar.” Ona fısıldayan, Ferreira'nın hüznünlü sesiydi. “Üç zavallı Hristiyan asılıyor. Sen buraya geldiğinden beri asılı duruyorlar.”

Yaşlı adam yalan söylemiyordu. Kulaklarını tıkadığında tek bir kişiye aitmiş gibi gelen inilti, birden iki katına çıkmıştı; bir inilti daha yüksek sesliydi (O zaten hiç kısılmamıştı ki!); yüksek sesli ve kısık sesli olan, farklı insanlardan gelerek birbirine karşıyordu.

“Benim burada geçirdiğim gece boyunca kuyuda beş kişi asılmıştı. Rüzgâr, beşinin sesini de kulaklarıma taşıyordu. Yetkili şöyle demişti: ‘Eğer dinden dönersen o insanlar hemen kuyudan çıkarılacak, bağları çözülecek ve yaralarına merhem sürülecek.’ Ben de şöyle cevap vermiştim: ‘Neden bu insanlar dinden dönmüyor?’ Yetkili

de gülerek bana şöyle karşılık vermişti: Onlar dinden döndüklerini birkaç defa söylediler zaten. Ama sen dinden dönmedikçe bu köylüler kurtulamayacak.”

“Ama sen...” Rahip gözyaşları içinde konuşuyordu. “Sen dua etmeliydin...”

“Dua ettim zaten. Dua etmeye de devam ettim. Ama dua, onların ızdırabını hafifletmeye yetmedi. Kulaklarının arkasına küçük bir kesik atılıyor; kan o kesikten, ağızlarından ve burunlarından yavaş yavaş akıyor. Bunu çok iyi biliyorum çünkü ben de aynı ızdırabı kendi bednimde yaşadım. Dua, böyle bir ızdırabı hafifletmek için hiçbir işe yaramıyor.”

Rahip, Saişoji’de Ferreira’yla ilk karşılaştığında, şakaklarında yanığa benzer bir yara izi gördüğünü hatırladı. Yaranın kahverengi olduğunu bile hatırladı ve şimdi tüm o sahne gözlerinin önünde canlandı. Bu hayali kovmak için başını duvara vurup durdu. “Bu bedensel ızdırapların karşılığında bu insanlar ebedi mutlulukla ödüllendirilecekler,” dedi.

“Kendini kandırma!” dedi Ferreira. “Kendi zayıflığını bu güzel sözlerin arkasına gizlemeye çalışma.”

“Zayıflığımı mı?” Rahip başını salladı ama yine de kendine güveni yoktu. “Ne demek istiyorsun? Bu insanlar için bir kurtuluş olduğuna inandığımdan dolayı mı...”

“Kendini onlardan daha çok önemsiyorsun. Kendi kurtuluşunla ilgileniyorsun sadece. Eğer dininden döneneğini söylersen o insanlar kuyudan çıkarılacaklar. ızdıraptan kurtulacaklar. Sen ise bunu yapmayı reddediyorsun. Çünkü Kilise’ye ihanet etmekten ödün kopuyor. Sen de tıpkı benim gibi Kilise’nin döküntülerinden biri olmaktan korkuyorsun.” Ferreira bu sözleriyle öfkesini tek nefeste haykır vermişti ama sesi yavaş yavaş zayıflamaya başladı ve şöyle dedi: “Ben de aynı senin gibiydim. O soğuk, karanlık gecede tıpkı senin şimdi olduğun gi-

biydim. Peki, senin sevme biçimin böyle mi? Bir rahip, İsa'yı taklit ederek yaşamalıdır. Eğer İsa burada olsaydı...”

Ferreira bir an için sessiz kaldı, sonra birden güçlü bir sesle konuştu: “Kesinlikle İsa onlar için dinden dönerdi.”

Gece yavaş yavaş yerini şafağa bıraktı. Şimdiye dek zifiri karanlıktan ibaret olan hücre, beyazımsı, minik bir ışık huzmesiyle ışımaya başlamıştı.

“İsa insanlara yardım etmek için kesinlikle dinden dönerdi.”

“Hayır, hayır!” dedi rahip elleriyle yüzünü kapayarak; sesi, parmaklarının arasından geliyordu şimdi. “Hayır, hayır!”

“Sevgi için İsa dinden dönerdi. Sahip olduğu her şeyden vazgeçmek anlamına gelse bile yapardı bunu.”

“Bana işkence etmeyi bırak! Git, git buradan!” diye bağırdı rahip şiddetle. Fakat o an sürgü çekilip kapı açıldı ve beyaz gün ışığı hücreye doldu.

“Sevginin gerektirdiği en acı verici eylemi yerine getireceksin şimdi,” dedi Ferreira, rahibi omzundan nazikçe tutarak.

O sallana sallana yürürken rahip koridor boyunca ayaklarını sürüdü. Bacakları ağır zincirlerle bağlıymış gibi adım adım ilerledi. Ferreira ona yolu gösteriyordu. Sabahın yumuşak ışığında koridor uçsuz bucaksız görünüyordu. Tercüman ve iki muhafız, koridorun sonunda üç siyah kukla gibi duruyordu.

“Savano, her şey tamam mı? Fumieyi çıkaralım mı?” O konuşurken tercüman taşıdığı kutuyu yere koydu ve onu açıp geniş, ahşap bir levha çıkardı.

“Sevginin gerektirdiği en acı verici eylemi yerine getireceksin şimdi.” Ferreira daha önce sarf ettiği sözleri nazikçe tekrarlardı. “Kilise’deki rahipler, tıpkı bana yaptıkları gibi seni de yargılayacaklar. Ama Kilise’den ve

misyonerlik faaliyetlerinden daha önemli bir şey var: Senin şu an yapmak üzere olduğun şey.”

Fumie şimdi ayaklarının dibindeydi.

Basit, bakırdan bir madalya, damarları dalgalar gibi uzanan gri, kirli bir kalasa montelenmişti. Önünde, iki yana uzanmış cılız kollarıyla, dikenlerle taçlandırılmış İsa'nın çirkin sureti duruyordu. Gözleri kararmış ve akli kanşmış rahip, bu ülkeye geldiğinden beri ilk defa karşı karşıya geldiği bu yüze sessizce bakıyordu.

“Ah,” dedi Ferreira. “Biraz cesaret!”

“Efendimiz, uzun, çok uzun zamandır, sayısız defa suretini düşündüm. Özellikle de bu ülkeye geldiğimden beri bunu onlarca kez yaptım. Tomogi dağlarında saklanırken, küçük bir gemiyle seyahat ederken, dağlarda dolanırken, gece hapishanede yatarken... Ne zaman dua etsem yüzün gözümün önüne geldi, yalnız başımayken bana destek olan suretini düşündüm, esir düştüğümde haçını taşıdığın zamanki yüzün bana hayat verdi. Bu suret, ruhumun derinliklerine işlemiş durumda; dünyadaki en güzel, en kıymetli şey olarak kalbimde yaşıyor. Fakat şimdi bu ayakla onun üzerine basacağım.”

Şafağın ilk ışıkları belirliyordu. Işık, onun bir tavuğunki gibi uzanmış olan boynunda ve kemikli omuzlarında parlıyordu. Rahip fumieyi iki eliyle kaldırıp göz hizasına getirdi. Bir sürü ayağın üstüne bastığı bu yüzü kendi yüzüne bastırmak istiyordu. *Fumienin* merkezinde duran, sürekli üzerine basılması sonucu aşınmış ve kavlamış adamın silüetine hüznü bakışlarla ve dikkatle baktı. Gözünden bir damla yaş akmak üzereydi. “Ah,” dedi titreyerek, “ne acı!”

“Bu yalnızca bir formaliteden ibaret. Formalitelerin ne ehemmiyeti var?” Tercüman heyecanla onu acele ettiriyordu. “Yalnızca göstermelik olarak ayak basacaksın, o kadar.”

Rahip ayağını kaldırdı. Ayağında güçlü, yoğun bir acı hissetti. Safi formalite diye bir şey yoktur. Hayatındaki en güzel şey olarak gördüğü, en saf şey olduğuna inandığı, insanoğlunun idealleri ve hayalleriyle dolu olan bu şeye ayak basacaktı şimdi. Ayağı nasıl da acıyordu! Sonra tunçtaki İsa, rahiple konuşmaya başlıyor: “Bas üstüme! Üstüme bas! Ayağındaki acıyı herkesten çok ben biliyorum. Bas üstüme! İnsanlar üstüme bassın diye geldim ben bu dünyaya. İnsanların acılarını paylaşmak için taşıdım haçımı.”

Rahip ayağını fumienin üstüne koydu. Şafak söktü. Ve çok uzaklarda bir horoz öttü.

O yaz pek az yağmur yağdı. Akşam sakinliğinde Nagazaki, tıpkı buhar banyosu gibi bunaltıcıydı. Alacakaranlık çöktüğünde körfezden yansıyan ışık, insanın sıcaklığı daha da yoğun hissetmesine neden oluyordu. Öküzlerin çektiği arabalar saman çuvallarından oluşan yükleriyle dışarıdan şehir içine geliyordu ve tekerlekleri dönerken beyaz toz bulutları havaya kalkıyordu. Ne zaman bir araba geçse hava pis gübre kokusuyla ağırlaşıyordu.

Şimdi yaz ortası. Evlerin ve çiçek, kuş ve böcek resimleri üreten büyük ticarethanelerin saçaklarına kandiller asılı. Henüz gece olmamasına rağmen oyunbaz çocuklar bir araya toplanmış şarkılarını söylüyor:

*Ey kandil, güle güle,
Ona taş atarsan elin yitip gider,
Ey kandil, güle güle,
Ona taş atarsan elin yitip gider.*

Pencereye yaslanıp şarkıyı kendi kendine söyledi. Çocukların söylediği şarkının anlamını kavrayamadı ama nedense hüznü ve dokunaklı bir havası vardı. Bu, şarkının kendisinden mi yoksa şarkıyı söyleyen kişinin yüreğinden mi kaynaklanıyordu, bilmiyordu.

Karşiki evde, uzun saç bukleleri sırtına dökülen bir kadın, bir rafa şeftali, iğde ve fasulye diziyordu. Bu, ölümlerin ruhlarına ait olan bir raftı ve Japonların, on beşinci günde evlerine dönmesi beklenen ruhları teselli etmek için yaptığı merasimlerden biriydi. Artık onun için nadir görülen bir şey değildi. Ferreira'nın ona verdiği Felemenkçe sözlükte, bu merasimin adını aradığını ve orada *het-sterf-fest* çevirisini bulduğunu belli belirsiz anımsıyordu.

O, pencereye yaslanmış dururken çocuklar oyun oynuyor, sıraya dizilip ona bakıyor, "Dönek Pavlus! Dönek Pavlus!" diye bağırıp duruyorlardı. Bazıları penceresine taş bile atıyordu.

"Yaramazlar sizi!" Konuşan, uzun saçlı kadındı; çocukları azarlayıp kovaladı. Hüzünlü bir tebessümle onların kaçıışlarını izledi rahip. Lizbon'daki Azizler Yortusu'nu düşündü, *Bon Festivali* ile arasındaki benzerlikleri fark etti; o bayramda da Lizbon'daki evlerin pencerelerine mum yakılıp konulurdu.

Nagazaki'nin çok sayıdaki dar bayırından biri olan Sotouramaçi'deydi evi. Sulh hâkiminin bürosunun izni olmadan dışarı çıkamıyordu. Tek tesellisi, pencereye yaslanmak ve yoldan gelip geçen insanları seyretmekti. Sabahları, başlarında sebze sepetleri taşıyan kadınlar Omura ve İсахaya'dan kente geliyordu. Öğlenleri, yalnızca peştamal giyen, yüksek sesle şarkı söyleyen, sırtında yük taşıyan atlara yol gösteren adamlar geçiyordu. Akşamları, Budist rahipler zillerini çalarak bayır aşağı iniyorlardı. Bu Japonya manzarasına, kendi ülkesine, yuvasına döndüğünde tüm ayrıntılarıyla birine anlatacakmış gibi her bir ayrıntıyı özümseyerek bakıyordu. Ama sonra ana vatanını bir daha asla göremeyeceği düşüncesi aklına düşüyordu ve çökmüş yanaklarına acı bir tevekkül tebessümü yayılıyordu.

Böyle durumlarda, tüm bu olanlara bakınca göğsü çaresizlik hissiyle doluyordu. Makao ve Goa'daki mis-

yonerlerin onun dinden döndüğünü duyup duymadıklarını bilmiyordu. Ama ülkeye giriş yapma izni olan Dejima'daki Hollandalı tüccarların söylediklerine bakılırsa haberler büyük ihtimalle onlara ulaşmıştı. Bu da görevden atıldığı anlamına geliyordu.

Yalnızca görevden atılmakla kalmamış, bir rahip olarak tüm haklarından da mahrum kalmıştı ve belki de misyonerler tarafından bir hain gibi görülüyordu. "Tüm bunların ne önemi var ki? Kalbimi yargılayacak olan onlar değil, yalnızca Tanrımız," diye mınıldandı, başını sallayıp dudaklarını ısırды.

Yine de gece boyunca bu hayalin ansızın gözlerinde canlandığı zamanlar oluyordu ve bu yürek parçalayıcı düşünce, ruhunu dağlıyordu. Sonra tamamen istemsizce haykırp yatağından fırlıyordu: Engizisyon mahkemesi, tıpkı İncil'in son faslındaki Mahşer Günü gibi capcanlı ve gerçekçi bir biçimde onu takip ediyordu.

"Ne anlıyorsunuz ki siz? Siz Makao'daki başrahipler ve Avrupa'daki diğerleri!" Onlarla karanlıkta yüz yüze gelmek ve kendini müdafaa etmek istiyordu. "Sükûnet ve güvenlik içinde, fırtına ve işkencenin olmadığı bir yerde kaygısız bir hayat idame ettiriyorsunuz; havarilik görevinizi de oradan sürdürüyorsunuz. Orada Tanrı'nın muteber elçileri olarak saygı görüyorsunuz. Savaş alanının öfkeli kargaşasına askerler gönderiyorsunuz. Ama bir çadırda ateşin başında ısınan generaller, esir alınan askerleri kınamamalı..." Rahip ağır ağır başını salladı. Yo, hayır, bu yalnızca benim kendimi haklı çıkarma çabam. Kendimi kandırıyorum. Neden şimdi bile kendimi böyle çirkin bir biçimde müdafaa etmeye çalışıyorum?

Başarısız oldum. Ama Tanrının, inancımdan vazgeçmediğimi bir tek sen biliyorsun. Rahipler kendi kendilerine neden başarısız olduğumu soracaklar. Kuyu azabı dayanılmaz olduğu için mi? Evet. Kuyuya asılan o köylülerin iniltilerine dayanamadım. Ferreira bana telkinde

bulunurken, eğer dinden dönersem o köylülerin kurtulacağını düşündüm. Evet, sebep buydu. Ama son tahlilde bakınca sevgiyle ilgili tüm o konuşmaların, neticede kendi zayıflığımı haklı çıkarmak için bir mazeretten ibaret olup olmadığını merak ediyorum.

Bunu kabul ediyorum zaten. Zayıflığımı gizlemiyorum. Kiçijiro ile aramda bir fark var mı diye merak ediyorum. Lakin bundan ziyade, Efendimizin kiliselerde bahsedilen Tanrı'dan farklı olduğunu biliyorum.

Fumienin anısı, yanmış bir resim gibi zihninde duruyordu hâlâ. Tercüman, ahşap bir levhayı onun ayaklarının önüne koymuştu. Üzerinde, bir Japon zanaatkârın o adamın resmini oyduğu bakır bir plaka vardı. Fakat o yüz, Portekiz'de, Roma'da, Goa ve Makao'da sıkça gördüklerinden farklıydı. İsa'nın haşmetli ve görkemli sureti değildi o, acıya katlanmaktan güzelleşmiş bir yüz de değildi, şeytana uymayı reddeden irade gücüyle dolu bir suret de değildi. Ayaklarının dibinde uzanan adamın yüzü, çökmüş ve kelimenin tam manasıyla tükenmişti.

Birçok Japon zaten onun üstüne basmıştı; bu yüzden plakayı çevreleyen tahta, ayak izleriyle kararmıştı. Suretin kendisi de çukurlaşmış, sürekli basılmaktan aşınmıştı. Rahibe kederli gözlerle bakan işte bu çukurlaşmış suretti. Hüzünle ona bakan gözleri, şu duygu yüklü sözleri söylemişti: "Bas üstüme! Üstüme bas! Sen üstüme bas diye buradayım ben."

Her gün otona ya da ona kılavuzluk edecek bir şahıs tarafından yoklama için götürülüyordu. Otona kasabasının temsilcisiydi. Her ay değişik bir kıyafetle geliyor ve onu sulh hâkiminin bürosuna götürüyordu.

Yetkililer tarafından otona aracılığıyla çağrılıp, sulh hâkiminin bürosuna götürüldüğü zamanlar da oluyordu. Orada ona, yetkililerin fikir sahibi olmadığı belli objeler gösteriliyordu; bu objelerin Hristiyanlara ait olup olmadığını belirtmek onun göreviydi. Makao'dan gelen

yabancıların bir sürü tuhaf eşyası vardı ve yalnızca Ferreira ile kendisi, onların yasak Hristiyan objelerinden olup olmadığını hemen anlayabiliyordu. İşi bittiğinde, sulh hâkiminin bürosundan emeğinin karşılığı olarak biraz pasta ya da para alıyordu.

Ne zaman sulh hâkiminin Hakata'daki bürosuna gitse aynı yaşlı tercüman ve yetkililer orada oluyordu ve kendisini daima kibarca selamlıyorlardı. Onu aşağılamaları ya da ona suçlu gibi davranmaları söz konusu bile değildi. Tam aksine, tercüman sanki geçmişte olanların hiçbirini anımsamıyormuş gibi davranıyordu. Kendisine gelince o da hiçbir şey olmamış gibi gülümsüyordu. Lâkin oraya ayak bastığı andan itibaren, iki tarafın da dokunamayacağı ve daima kaçınmak zorunda oldukları bir anıyı ona anımsatan keskin bir acı hissediyordu. Özellikle de antreden geçerken böyle oluyordu çünkü buradan, avludan biraz uzakta kalan karanlık koridoru görebiliyordu. O aydınlık sabahta, tam orada, Ferreira'nın kanatları altında günah işlemişti. Bu yüzden de utanç dolu bir ivedilikle oradan gözlerini kaçınıyordu.

Ferreira ile kafasına göre buluşması yasaktı. Ferreira'nın, Saişoji yakınlarındaki Teramaçi'de yaşadığını biliyordu ama birbirlerini ziyaret etmelerine izin verilmiyordu. Görüşebildikleri tek zaman dilimi, otona eşliğinde sulh hâkiminin bürosuna geldikleri zamandı. Ferreira'ya da tıpkı kendisi gibi eşlik ediliyordu. İkisi de sulh hâkiminin bürosunun verdiği kıyafetleri giyiyordu, otonalar ne söylediklerini anlayabilsinler diye birbirlerini tuhaf Japoncalarıyla selamlıyorlardı.

Sulh hâkiminin bürosunda elinden geldiğince samimi görünmeye çalışıyordu ama Ferreira'ya karşı duygularını kelimelerle ifade etmesi imkânsızdı. Kalbi karmakarışık duygularla doluydu, tıpkı iki karşıt görüşlü adamın kalplerindeki saltanat gibi... İkisi de birbirine karşı nefret duyuyor ve birbirini hor görüyordu. Lakin

kendi açısından, Ferreira'ya karşı nefreti, bu adamın kendisini yıkıma sürüklemiş olmasından ötürü değildi, bu sebepten ona nefret ya da dargınlık duymuyordu. Esas sebep, Ferreira'da kendi derin yarasını olduğu gibi görebilmesiydi. Kendi çirkin yüzünün yansımaları aynada Ferreira olarak –önünde oturan, aynı Japon kıyafetlerine bürünen, aynı Japonca'yı konuşan ve kendisi gibi Kilise'den kovulmuş Ferreira olarak– görmek onun için dayanılmazdı.

“Ha! Ha! Ha!” Ferreira yetkililerle görüştüğünde yüksek sesle, gurursuzca gülerek konuşuyordu. “Hollanda firması Edo'ya geldi mi? Geçen ay ben Dejima'dayken geleceklerini söylüyorlardı.”

Çökmüş gözleri, düşmüş omuzlarıyla o boğuk sesi dinleyen Ferreira'ya sessizce baktı. Güneş o omuzlara vuruyordu. Saişoji'de ilk karşılaştıklarında da güneş ışıkları o omuzlara düşmüştü.

Ferreira'ya karşı hisleri, yalnızca küçümseme ve nefretten ibaret değildi; aynı zamanda bir acıma hissi de vardı, aynı kaderi paylaşan iki adamın hissettiği aynı kendine acıma hissiydi bu. Evet, tıpkı çirkin ikizler gibilerdi; Ferreira'nın sırtına bakınca ansızın böyle düşünmüştü. Birbirlerinin çirkinliğinden nefret ediyor, birbirlerini hakir görüyorlardı ama tam da bu yüzden ayrılmaz ikizlerdi.

Sulh hâkiminin bürosundaki iş sona erdiğinde genelde akşam olurdu. Giriş kapısıyla ağaçlar arasında çırpınan yarasa, mora çalan gökyüzüne doğru kanat çırpıyorlardı. Otonalar birbirlerine göz kırparak işaret verecek ve o anda, kendi gözetimleri altındaki bu yabancıları alıp biri sağa biri sola götürecekti. Yürürken gizli gizli arkasına dönüp Ferreira'ya bakacaktı. Ferreira da dönüp ona bir bakış atacaktı. Gelecek aya kadar tekrar buluşmayacaklardı. Buluştuklarında ise ikisi de diğerinin yalnızlığının derinliklerini kavrayamayacaktı.

10

Nagazaki, Dejima'daki Hollanda Firmasında Kâtiplik Yapan Jonassen'in Günlüğünden Alıntılar

Temmuz 1644 (Haziran, Şoho'nun İlk Yılı)

3 Temmuz. Üç Çin yelkenlisi limandan ayrıldı. Lillo için ayın beşinde ayrılmak üzere izin alındı. Ona yarın gümüş, savaş malzemeleri ve çeşitli eşyalar götürmemiz ve tüm hazırlıkları tamamlamamız gerekiyor.

8 Temmuz. Tüccarlarla, kuyumcularla, ev sahipleriyle ve Bay Şiroemon'la son hesaplar kapatıldı. İdare amirinin emriyle Hollanda, Coromandel sahili ve Siam için bir sonraki yolculukta temin edilmesi istenen eşyalar yazıldı.

9 Temmuz. Buradaki bir vatandaşın evinde Meryem Ana'nın bir resmi bulundu. Ev sahibi derhâl hapishaneye götürölüp sorguya çekildi. Daha sonra onlara bunu satan adam arandı ve sorgulandı. Söylenene göre bir döneke olan Peder Savano Çuan ve bir başka döneke olan Portekizli Peder Rodrigues de soruşturmalardan geçmişler.

Üç ay önce buradaki bir vatandaşın evinde, üstünde bir azizin resmi olan bir bozuk para bulundu. Söylentiye göre bütün ev halkı tutuklandı ve inançlarından dönmeleri için işkence gördüler ama onlar dinden dönmeyi reddettiler. Şahitler arasında bulunan Portekizli döneş Peder Rodrigues, yetkililere merhamet etmeleri için tekrar tekrar yalvardı ama kendini dinletemedi. Aile üyeleri, ölüme mahkûm edildi. Adamın, kadının ve iki oğullarının kafalarının yarısının tıraşlandığı ve cılız atlara bindirilip dört gün boyunca kasabada teşhir edildikleri söylendi. Ebeveynlerin ertesi gün baş aşağı asılarak infaz edildiklerini, oğlanların ise bu manzaraya şahit olduktan sonra hapishaneye kapatıldıklarını duy-dum.

Akşama doğru bir Çin yelkenlisi limana yanaştı. Şeker, porselen ve az miktarda ipek kumaş taşıyordu.

1 Ağustos. Bir Çin yelkenlisi Fuçov'dan türlü türlü yükle geldi. Muhafız, saat on sularında, Nagazaki Körfezi'nin altı mil açıklarında yelkenli bir gemi fark etti.

2 Ağustos. Sabah, yukarıda bahsettiğim geminin yükü boşaltılmaya başlandı ve epey aşama kaydedildi.

Öğlene doğru hükümdar kâtibi ve asistanları, bir grup tercüman eşliğinde odama geldiler ve beni birkaç saat sorguya çektiler. Bunun nedeni ise Nagazaki'de yaşayan döneş Savano Çuan ve Portekizli döneş rahip Rodrigues'in onlara, Makao'da, Hollanda gemileriyle Hindistan'dan Japonya'ya rahiplerin gönderileceği yönünde karar alındığını söylemesiydi. Savano'ya göre, bundan sonra rahipler, Japonya'da, Hollanda işçileri gibi gemilerin ikinci dereceden işlerinde çalışıp kendilerini gizleyeceklerdi. Kâtip, eğer böyle bir şey olursa firmanın büyük zorluklar yaşayacağını söyleyerek bizi uyardı ve çok temkinli olmamızı tavsiye etti. Eğer bir rahip bizim gemimizle Japonya'ya gelir, sonra da sıkı güvenlik önlemlerinden dolayı bu ülkeye sızmanın imkânsız oldu-

ğunu anlayıp bizim gemimizle geri dönmeye kalkar ve yakalanırsa bu Hollandalıların sonunun gelmesi demekti. Hollandalıların, kendilerini Japonya'nın ve Haşmetli İmparatorluğun vatandaşları olarak adlandırdıkları için doğal olarak Japonlarla aynı cezayı hak edeceklerini belirtti ve bana, Hükümdar tarafından Japonca yazılmış bir beyanname verdi:

BEYANNAMENİN TERCÜMESİ

Hakata kralının geçen sene tutukladığı Peder Savano, Edo'daki Yüksek Otoritelere, Hollanda'da ve Hollandalılar arasında pek çok Romalı Katolik'in de bulunduğu yönünde ifade verdi. Aynı zamanda Hollandalıların, Kamboçya'daki rahipleri ziyaret ettiğini, onlara aynı dine mensup olduklarını açıkça söylediklerini ve rahiplerin, firmanın gemileriyle Japonya, Nagazaki'ye yelken açmak için işçi ya da denizci olarak çalışmak üzere Avrupa'daki Hollanda firmalarına girmesine karar verildiğini iddia etti. Hükûmet buna inanmadı ve onun niyetinin, Hollandalıların aleyhine ifade vererek onları güç bir duruma düşürmek olduğundan şüphelendi; zira Portekizliler ve İspanyollar, Hollandalıların can düşmanlarıydı. Fakat Savano Çuan, bunun yalan değil, hakikatin ta kendisi olduğunu belirtti. Bu sebeple Hükümdar, idare amirine, memurlar ve mürettebat arasında Romalı Katolik olup olmadığını araştırmasını emrediyor. Eğer varsa ihbar ediniz. Gelecekte, Hükümdar'a ihbar edilmemiş bir Romalı Katolik'in bir Hollanda gemisiyle Japonya'ya geldiği tespit edilirse idare amirinin başı ciddi anlamda belaya girecektir.

3 Ağustos. Akşama doğru, yukarıda bahsedilen geminin tahliyesi tamamlandı. Hükümdar bugün, aynı gemi içinde havan topu kullanabilecek bir topçu bulunup bulunmadığını sordu. Yardımcı kâtip Paulus Ver, soruşturma yapmak üzere gemiye gönderildi ama öyle biri yoktu. Bu hususta rapor verildi. Hükümdar, bundan sonra gelecek her gemi hakkında soruşturma yapmamı ve eğer öyle biri olursa kendisine rapor etmemi bana emretti.

4 Ağustos. Hükümet'te kıdemli bir samuray olan Bay Honjo sabahleyin gemiyi ziyaret etti ve köşelerdeki sandıklara varana dek her yeri didik didik aradı. Bu araştırmanın, Yüksek Otoritelere, Hollandalılar arasında Romalı Katolikler olduğuna ve onların Hollanda gemileriyle kıyıya çıkabileceklerine dair ifade veren Nagazaki'deki eski rahipler sebebiyle olduğunu söyledi. Fakat bu yeni şüphe nedeniyle yapılan teftişin geçen yılkinden çok daha hafif olacağını belirtti ve bunu geminin yetkililerine de açıkladı. Ricaları üzerine bizzat güverteye çıkarak, onların huzurunda mürettebata seslenip, eğer herhangi biri, Roma Katolik diniyle ilgisi olan herhangi bir şeyi sakladıysa onu derhâl ortaya çıkarması gerektiğini, böylece ceza almayacağını bildirdim. Bunun üzerine hepsi, bir şey gizlemediklerini söyleyerek cevap verdiler. Ardından onlara, uymaları gereken yasa ve kuralları yüksek sesle okudum. Bay Honjo onlara ne söylediğimi öğrenmek istediğinde kendisine detaylıca açıkladım. Bunu Hükümdar'a bildirip kendisini rahatlatacaklarını söyleyerek ayrıldılar.

Akşama doğru Çiançov'dan gelen bir Çin yelkenlisi limana yanaştı. Ana yükü bürümcük, desenli saten, krepdöşin ve başka türlü kumaşlardı, tahmini değerleri seksen *kan*⁴⁷ idi; bunların yanı sıra şeker ve çeşitli muller de vardı.

7 Ağustos. Daha önce bahsettiğim, infaz edilen ebeveynlerin iki oğlu bağlanıp, bir başka mahkûmla beraber cılız atlara bindirilerek, Firma'nın önünden geçirilip, kellelerinin vurulduğu infaz yerine götürüldüler.

⁴⁷ Şogun Tokugava döneminde piyasada kullanılmış olan *kan* bakırdan yapılmış Japon madenî parasıdır.

1645 (Kasım, Aralık, Şoho'nun İkinci Yılı)

19 Kasım. Nanking'den, işlenmemiş ipek, bürüm-cük, desenli saten, sırmalı kumaş, Şam kumaşı vb.nden oluşan, sekiz yüz dokuz yüz *kan* değerinde ticari mal yüklü bir Çin yelkenlisi geldi. Ağır yüklü üç dört yelkenlinin, bir buçuk ay iki ay içinde burada olacağı haberi getirdi bize. Yüksek mercilere, yüz ile altı yüz *tael*⁴⁸ arasında değişen yüklerinin miktarına göre belirlenen aidatlarını ödedikleri sürece, Japonya'ya özgürce seyahat etmek için kolayca izin alabildiklerini söylediler.

26 Kasım. Çengçu'dan (muhtemelen Çengçov), tahminen iki sandıktan fazla keten, şap ve çanakla yüklü küçük bir yelkenli geldi.

29 Kasım. Sabah birkaç tercüman, Hükümdar'ın isteği üzerine firmaya geldiler ve bana, Meryem Ana'nın bir resminin altına basılmış Felemenkçe şu dizeyi gösterdiler: "Selam, ey Tanrı'nın lütfuna erişen kız! Rab seninledir (Luka 1:28)." Resmi, Şimonoseki yakınlarındaki bir Budist rahipten aldıklarını söylediler ve bana, bunun hangi dilde olduğunu ve ne anlama geldiğini sordular. Ayrıca bana, Portekizli döneş Peder Rodrigues'in ve Savano Çuan'ın, Latince, Portekizce ya da İtalyanca yazılmadığı için cümleyi anlayamadıklarını söylediklerini belirttiler. Bu, bizimle aynı dili paylaşan bir Belçikalı tarafından Felemenkçe basılan bir *Ave Maria* idi. Şüphesiz ki resim bizim gemimizle getirilmişti ama ben, daha fazla soruşturma yapılana dek sessiz kalmayı tercih ettim. Şekillere gelince doğru cevap verdim, çünkü Peder Rodrigues ve Savano Çuan onlara zaten açıklamış olmalıydı.

30 Kasım. Güzel. Sabahın erken saatlerinde mayın ve barut güverteye taşındı ve kargonun geri kalanının

⁴⁸ 38 grama denk gelen Çin ağırlık ölçüsüdür.

yüklenmesi tamamlandı. Öğleyin gemiye gidildi, yoklama yapıldı ve belgeler teslim edildi. Firmaya dönüştü, Bonjoy ve görevlileri yedirip içirilerek eğlendirildi. Karanlık çökmeden evvel, rüzgâr kuzeybatıya doğru yön değiştirdi, bu yüzden *Overschie* limandan ayrılmadı.

5 Aralık. Öğlene doğru tercüman gelerek bana, it-hal ettiğimiz malları satın aldığımız yerleri sordu. Ona, Çin ve Hollanda'nın ana tedarik kaynaklarımız olduğu cevabını verdim. Çinliler gelmeyi bırakırsa bir problem oluşup oluşmayacağını anlamak istiyordu.

Japonya'ya vardığımdan beri dönek rahiplerle ilgili bilgi edinmeye çalışıyorum. Thomas Araki adlı bir Japon'un, uzun süre Roma'da kaldığı ve vaktiyle Papa'ya kâhya olarak hizmet ettiği söyleniyor. Kendisi, Hristiyan olduğunu otoritelere birkaç defa itiraf etti ama Hükümdar, ileri yaşından ötürü akli dengesinin yerinde olmadığına kanaat getirerek onu kendi haline bıraktı. Sonra da bütün gün ve bütün gece kuyuda sallandırıldı ve sonunda dinden döndü. Lâkin gönülden inanarak öldü. Şimdilerde hayatta kalan yalnızca iki kişi var: Biri, bir zamanlar burada İsa Cemiyeti'nin İdari Yöneticisi olan Çuan denilen ahlaksız bir Portekizli; diğeri ise Hükümdar'ın bürosunda kutsal resme ayak basan, Portekiz, Lizbon'dan Rodrigues adlı bir rahip. İkisi de şimdi Nagazaki'de yaşıyor.

9 Aralık. Bay Saburozaemon'a, içinde İmparator'a ve Bay Çikugo'ya sunulan çeşitli merhemlerin aynısının ve daha başka ilaçların bulunduğu küçük bir kutu sunuldu ve memnuniyetle kabul gördü. Hükümdar, her birinin etkisinin Japonca açıklandığı bir listenin de eklenmiş olduğunu görünce pek memnun kaldığını bildirdi. Fuçov'dan gelen bir gemi akşam limana vardı.

15 Aralık. Beş Çin yelkenlisi limandan ayrıldı.

18 Aralık. Dört Çin yelkenlisi limandan ayrıldı. Nanking'den gelen bir yelkenlinin mürettebatından dört beş kişi, başka bir Çin yelkenlisine binip Tongking ya da

Coçin'e gitmek için izin istedi fakat istekleri Hükümdar tarafından reddedildi.

Adadaki ev sahiplerinden biri, dönek Çuan'ın Hollandalılar ve Portekizliler hakkında çeşitli şeyler yazdığını ve onu yakında İmparatorluk Mahkemesi'ne göndereceğini duymuş. Tanrı'yı yadsıyan o alçağın ölmesini diliyorum neredeyse, sırf onun yüzünden Firma'mızın başı derde girecek. Lakin Tanrı bizi koruyacak. Öğlen iki Japon gemisi Firma'nın önüne geldi. Bir tanesinin güvertesini boşaltmamız gerekiyor, diğerinde develer var. Akşama doğru tercümanlar, bize Kamigata'ya kadar eşlik edecek hizmetlilerle beraber firmaya geldiler. Onlardan biri bizim gibi Felemenkçe konuşan bir çamaşırcıydı. Şimdilik aşçı olarak bizimle gelmesini istedim ama Denbe ve Kiçibe, bana Hükümdar'ın Felemenkçe konuşan insanları almamızı yasakladığını söylediler. İşleri yürütürken kendi bildiklerini okumak istediklerini ve bu yüzden şirkete karşı olduklarını düşündüğüm için onlara güvenmedim. O nedenle de onlara, bizim için zaruri olan dillerin yalnızca Japonca ve Felemenkçe olduğunu, diller arasında en iğrencinin Felemenkçe değil Portekizce olduğunu söyledim. Felemenkçe konuşan tek bir Hristiyan'a rastlanılmadığı halde, bir çırpıda düzinelerce Portekizce konuşan Hristiyan sayabileceğimi ifade ettim.

23 Aralık. Fuçov'dan gelen küçük bir yelkenli limandan ayrıldı. Akşama doğru büyük bir Çin yelkenlisi Körfez'in ağzına vardı, çapraz rüzgâr sebebiyle gece çok sayıda kayık tarafından Nagazaki'ye çekildi. Elllerinde uçuşan ipek flamalarla güvertede duran bir sürü insan, davul ve *charamela*⁴⁹ çalarak gürültü yapıyordu.

⁴⁹ (Port.) Ahşaptan yapılmış, çift dilli, üflemlili bir çalgı.

Nagazaki, 1 Ocak. Bir adam sokaklarda, tamtam gibi görünen bir davula vurup flüt çalarak ev ev geziyor, kadınlar ve çocuklar ona evlerinin pencerelerinden bozuk para veriyorlar. Funatsu ve Kakuibara civarından iki üç dilencinin grup oluşturduğu, örgü şapkalar takıp Yara denilen bir şarkıyı söyleyerek dolaştıkları bir gün bu.

2 Ocak. Esnaf yılın ilk işlerini yapıyor; şafak vaktinden beri dükkânlarını süslüyor, kapılara yeni perdeler asıyorlar. Seyyar salatalık satıcısı her evi ziyaret ediyor.

3 Ocak. Kasabaların büyükleri, fumie istemek için sulh hâkiminin bürosuna gidiyor.

4 Ocak. Fumie tatbiki insanlar tarafından yapıldı. Bugün Edo'dan, Imazakara'dan, Funatsu'dan ve Fukuro'dan otonalar ve lider vatandaşlar, fumieyi almaya ve her bir evde fumieye ayak basma işleminin gerçekleştirildiğini gözlemlemeye gittiler. Bütün hane halkı yolu temizleme işlemine katıldı, sonra hepsi sessizce otonaların ve lider vatandaşların gelmesini beklemeye başladı. Sonunda uzaklardan şarkıya benzer bir melodiyle duyuru yapıldı: "Geldiler, geldiler..." Bunun üzerine, her bir evin girişe yakın bir odasında, evin her bireyi sıraya dizildi ve başlamak üzere olan merasimi dikkatle beklemeye koyuldu. Fumie, on sekiz yirmi santim uzunluğunda on on beş santim genişliğindeydi; üzerine Kutsal Bakire'nin ve İsa'nın resmi tutturulmuştu. Üzerine ilk basacak kişi evin erkeği, sonra ise karısı ve çocuklarıydı. Kucağında bebeğini tutan anneler de onun üstüne basmak zorundaydı. Eğer evde hasta insanlar varsa onlar da yetkililerin huzurunda, yattıkları yerden ayaklarıyla fumieye dokunmak zorundalardı.

4 Ocak'ta, ansızın sulh hâkiminin bürosundan çağrıldı. Tercüman bir tahtırevanla geldi. Rüzgâr yoktu ama

gökyüzü donuk ve bulutluydu; epey serin bir gündü (Fumie merasiminden dolayı mıydı yoksa?) ve eğimli yolun bir önceki günkü halinden eser yoktu, şimdi hareketsiz ve ölümüne sessizdi. Sulh hâkiminin Honhaka-ta'daki bürosunda bir yetkili, merasim kıyafetleri giymiş bekliyordu. “Sulh hâkimi sizi bekliyor,” dedi.

Çikugo hükümdarı, tek bir mangalın yerleştirildiği bir odada dimdik oturuyordu. Ayak seslerini duyunca kepçe kulaklı rahibe döndü. Dudaklarından yanaklarına bir tebessüm yayıldı ama gözlerinin içi gülmüyordu.

“Selamlar!” dedi usulca.

Dininden döndüğünden beri ilk defa sulh hâkimiyle karşı karşıya geliyordu fakat artık bu adamın huzurunda hicap duymuyordu. Verdiği mücadele, Çikugo hükümdarına ve Japonlara karşı değildi. Verdiği savaşın, kendi inancına karşı olduğunu yavaş yavaş idrak etmişti. Lakin Çikugo hükümdarının böyle bir şeyi anlamasını pek beklemiyordu.

“Görüşmeyeli uzun zaman oldu,” deyip başını salladı İnoue ellerini mangalın üstüne uzatarak. “Sanının Nagazaki’ye epey alışmışsınızdır artık.” Rahibe, rahatsızlık duyduğu herhangi bir şey olup olmadığını sorarak sözlerine devam etti, eğer böyle bir şey varsa hemen bildirmeliydi. Rahip, sulh hâkiminin onun dinden döndüğü gerçeğine değinmekten kaçınmaya çalıştığını hemen anladı. Duygularını göz önünde bulundurduğu için miydi bu? Yoksa nedeni muzafferin özgüveni miydi sadece? Rahip, karşısındakinin yüz ifadesini incelemek için yere çevirdiği bakışlarını bazen kaldırıyordu fakat yaşlı adamın ifadesiz yüzü ona hiçbir şey söylemiyordu.

“Bir ay içinde Edo’ya gidip orada yaşamanız iyi olacak. Orada sizin için hazırlanmış bir ev var, Peder. Benim bir zamanlar yaşadığım yerde, Kobinataço’da bu ev.”

Çikugo hükümdarı *peder* sözünü kasten mi kullanmıştı? Bu, rahibin canını fena halde acıttı.

“Dahası, hayatınızı Japonya’da geçireceğinizden, bir Japon adı edinmek sizin için iyi olacaktır. Neyse ki Oka-da San’emon adlı bir adam vefat etti. Edo’ya gittiğinizde onun ismini olduğu gibi alabilirsiniz.”

Mangalın üstünde tuttuğu ellerini ovuşturan sulh hâkimi sözlerini tek nefeste söylemişti. “Bu adamın bir karısı var,” diye devam etti. “Sizin yalnız olmanız uygunsuz kaçar, Peder, bu yüzden onu da eş olarak alabilirsiniz.”

Rahip, bu sözleri kederli gözlerle dinliyordu. Zihninde, aşağıya doğru durmaksızın kaydığı bir yokuş hayal ediyordu. Karşı koymak, reddetmek... Bu artık mümkün değildi. Japon adı edinmek neyse de adamın karısını almak gibi bir niyeti yoktu.

“Ne diyorsunuz?” diye sordu İnoue.

“Çok iyi.” Omuzlarını silkerek başını salladı ve bitkin bir teslimiyet hissi tüm benliğini ele geçirdi. “Her türlü hakarete katlandınız; eğer artık duygularımı anlıyorsanız bu yeterlidir. Hristiyanlar ve ruhban sınıfı, beni, misyonerlik tarihindeki bir kara leke olarak görse bile bunun artık benim için bir ehemmiyeti yok.”

“Size söylemiştim. Japonya, Hristiyanlık öğretilerine uygun bir ülke değil. Hristiyanlık burada kök salamaz.”

Rahip, Ferreira’nın Saişoji’de tam olarak aynı sözleri söylediğini anımsadı.

“Peder, benim tarafımdan mağlup edilmiş değilsiniz.” Çikugo hükümdarı konuşurken doğrudan mangaldaki küle bakıyordu. “Japonya bataklığı tarafından mağlup edildiniz.”

“Hayır, hayır...” Rahip konuşurken farkında olmadan sesini yükseltti. “Benim mücadelem kalbimdeki Hristiyanlığa karşıydı.”

“Öyle mi gerçekten?” İnoue’nin yüzünden alaycı bir tebessüm geçti. “Ferreira’ya söylediğinize göre, fumie-nin üstündeki İsa size üstüne basmanızı söylemiş, siz de

öyle yapmışsınız. Bu sizin kendinizi kandırma biçiminiz mi? Yoksa yalnızca zayıflığınızın bir bahanesi mi? Ben, tüm bunların hakikaten Hristiyan sözleri olduğuna inanmıyorum şahsen.”

“Sizin ne düşündüğünüzün bir önemi yok,” dedi rahip bakışlarını indirip ellerini dizlerine koyarak.

“Başkalarını kandırabilirsiniz ama beni asla,” diye cevap verdi İnoue soğuk bir sesle. “Evvelden diğer pederlere şu soruyu sormuştum: Hristiyan Tanrı’sı ile Buda arasındaki merhamet farkı nedir? Japonya’da kurtuluş, insanların umutsuz zayıflıklarından dolayı bel bağladıkları Buda’nın merhametinden gelir. Bir peder bana net bir cevap vermişti: ‘Hristiyanlığın bahsettiği kurtuluş farklıdır; Hristiyan için kurtuluş, yalnızca Tanrı’ya bel bağlamaktan ibaret değildir, bunun yanı sıra inananın, tüm gücüyle kalbini dayanıklı kılması gerekir.’ Lakin tam da bu noktada öğretiniz, Japonya denen bataklıkta yavaş yavaş çarpıtılıp değiştirildi.”

Hristiyanlık sizin lanse ettiğiniz gibi bir şey değil! Rahip böyle haykırmak istedi ama ne söylerse söylesin kimse- nin –ne İnoue’nin ne de tercümanın– onun hâlihazırdaki hislerini anlayamayacağını fark edince sözcükler boğazında düğümlendi. Elleri dizlerinde, gözlerini kırıştırtarak sessizce oturmuş sulh hâkiminin sözlerini dinliyordu.

“Muhtemelen siz bilmezsiniz,” diye devam etti İnoue, “ama Goto ve İkitsuki’de hâlâ çok sayıda Hristiyan çiftçi var. Lakin onları tutuklamayı düşünmüyoruz.”

“Neden olmasın ki?” diye sordu tercüman.

“Çünkü kökleri kesildi. Eğer dünyanın dört bir yanından bu peder gibi insanlar gelseydi tekrar, Hristiyanları yeniden tutuklamamız gerekirdi,” dedi sulh hâkimi gülerek. “Fakat artık bundan korku duymuyoruz. Eğer kök kesilirse fidanlar solacak, yapraklar ölecektir. Bunun kanıtı ise Goto ve İkitsuki’deki köylülerin gizlice hizmet ettikleri Tanrı’nın yavaş yavaş değişip, artık Hristiyan

Tanrı'sı ile hiçbir alakasının kalmamasıdır.”

Başını kaldıran rahip, sulh hâkiminin dudaklarından yanaklarına zoraki bir tebessümün yayıldığını gördü. Fakat gözleri yine gülmüyordu.

“Japonya’ya getirdiğiniz Hristiyanlık biçim değiştirdi ve tuhaf bir şey oldu,” dedi Çikugo hükümdarı derin derin iç çekerek. “Japonya böyle bir ülke işte, elden ne gelir. Evet, Peder...”

Sulh hâkiminin iç çekişi sahiciydi ve sesi acı dolu bir teslimiyetle yüklüydü. Eliyle veda ederek tercümanla beraber gitti.

Gökyüzü her zamanki gibi donuk ve bulutlu; yol ise soğuktu. Kurşuni gökyüzünün altında tahtirevanla taşınırken denizin enginliğine, üzerindeki gökyüzüyle aynı olan gri rengine baktı. Yakında Edo’ya gönderilecekti. Çikugo hükümdarı ona bir ev vaat etmişti lakin bu, hakkında çok fazla şey işittiği Hristiyan hapishanesine konulacağı anlamına geliyordu; hayatını bu hapishanede geçirecekti. Bir daha asla kurşuni denizi aşip ana vatanına dönemeyecekti. Portekiz’deyken misyoner olmanın, bir ülkeye, oraya ait olmak için gitmek anlamına geldiğini düşünmüştü. Japonya’ya gelirken Japon Hristiyanlarla aynı hayatı idame ettirmeye niyetlenmişti. Ne olursa olsun, artık vaziyet gerçekten de öyleydi. Bir Japon adı, Okada San’emon adını almış, bir Japon olmuştu. Okada San’emon! Bu ismi söylerken kısık sesle güldü. Kader, isteyebileceği her şeyi vermişti ona, alaycı bir biçimde vermişti hem de... Bakir bir rahip olan kendisinin bir kansı olacaktı. Sana kin gütmüyorum! Yalnızca insanoğlunun kaderine gülüyorum. Sana olan inancım eskisinden farklı ama seni hâlâ seviyorum.

Pencereye yaslanıp akşama kadar çocukları izleyip durdu. Uçurtmanın ipini tutarak bayırdan yukarı koşuyorlardı ama rüzgâr olmadığı için uçurtma tembel tembel yere düştü.

Akşama doğru bulutlar aralandı ve güneş zayıfça kendini gösterdi. Çocuklar artık uçurtmayla oynamaktan yorulmuş, bambu çubuklarla evlerin kapılarına vurarak şarkı söylüyorlardı:

*Köstebeği dövelim ki zarar dokunmasın!
Bu evi üç kere kutsayalım.
Bir sopayla vuralım:
Bir, iki, üç, dört.*

Çocukların şarkısını kısık bir sesle tekrar etmeye çalıştı ama söyleyemedi ve bu düşünce onu hüzünlendirdi. İlerideki evde yaşlı bir kadın çocukları azarladı, kendisine her gün iki öğün yemek getiren yaşlı kadındı bu.

Akşam olmuştu. Meltem esiyordu. Kulak kabarttığına, hapishanede olduğu günlerde koruluktan esen rüzgârın sesini anımsadı. Sonra, her gece yaptığı gibi, İsa'nın suretini gözünün önüne getirdi. Üzerine ayak bastığı adamın suretiydi bu.

“Peder, Peder...”

Tanıdık bir ses işittiğinde çökmüş gözlerini kapıya çevirdi. “Peder, Peder. Ben Kiçijiro.”

“Ben artık *peder* değilim,” diye cevap verdi rahip kısık bir sesle, elleriyle dizlerini kavrayarak. “Hemen git. Eğer seni burada bulurlarsa bedelini ödersin.”

“Ama hâlâ günah çıkarabilirsin!”

“Öyle mi dersin?” Başını eğdi. “Ben yenilmiş bir rahibim.”

“Nagazaki’de sana Dönek Pavlus diyorlar. Herkes seni bu isimle tanıyor.”

Dizlerini tutmaya devam ederek güldü rahip. Kendisine bunu söylemesine gerek yoktu çünkü bunu zaten biliyordu. Ferreira’ya Dönek Petrus, kendisine de Dönek Pavlus dediklerini biliyordu. Bazen çocuklar kapısına üşüşüp bu ismi yüksek sesle söylüyorlardı.

“Lütfen günahlanımı çıkar. Eğer Dönek Pavlus’un bile günah çıkarma gücü varsa lütfen günahlanım için beni bağışla.”

Yargılayan insanoğlu değildir. Tanrı bizim zayıflığımızı herkesten daha iyi bilir, diye düşündü rahip.

“Peder, ben sana ihanet ettim. İsa’nın resmine ayak bastım,” dedi Kiçijiro gözyaşları içinde. “Bu dünyada güçlü insanlar ve zayıf insanlar var. Güçlü insanlar asla işkenceye boyun eğmez ve Cennet’e gider ama ya benim gibi zayıf doğanlar, onlar işkence edilip kutsal resme ayak basması emredilince...”

Ben de kutsal resme ayak bastım. Bu ayak bir anlığına onun suretinin üzerinde kaldı. Düşüncelerimde dönüp duran adamın suretinin, dağlardayken, dolaşıp dururken ve hapis hanedeyken önümde duran suretin, insanoğlunun görüp görebileceği en hoş, en güzel suretin, sevmekten asla vazgeçmediğim adamın suretinin üstündeydi. Şimdi bile o suret, bir sürü ayak tarafından basılıp yassılaştırmış levhanın üzerinden acıyan gözlerle bana bakıyor. “Bas üstüme!” demişti o merhametli bakışlar. “Bas üstüme! Ayağın acı içinde, ızdırap çekiyor; bu levhanın üzerine basan her ayak gibi ızdırap çekmeli. Fakat yalnızca bu acı bile yeterli. Senin acını ve ızdırabını anlıyorum. Burada olmamın nedeni bu.”

“Tanrının, sessizliğine içerledim.”

“Sessiz değildim. Senin yanında acı çekiyordum.”

“Ama Yahuda’ya gitmesini söylemiştin: Her ne yaparsan bir an önce yap. Yahuda’ya ne oldu?”

“Bunu ben söylemedim. Tıpkı sana levhaya basmanı söylediğim gibi, Yahuda’ya da ne yapacaksa yapmasını söyledim. Yahuda da tıpkı senin şimdi olduğun gibi ızdırap içindeydi.”

Ayağını, kir ve kandan yapış yapış olmuş levhanın üzerine yaklaştırmıştı. Beş ayak parmağını sevdiği adamın suretinin üstüne bastırmıştı. Lâkin o anda içine hü-

cum eden muazzam neşeye anlam verememişti.

“Ne zayıf ne de güçlü diye bir şey vardır. Zayıfların güçlülerden daha çok acı çekmediğini söyleyebilir mi kimse?” Rahip yüzü girişe dönük hızlı hızlı konuşuyordu. “Bu ülkede günahlarını çıkarabilecek başka kimse olmadığı için bunu yapacağım... Ayin sonrası dualarını et... Esenlikle git!”

Kiçijiro usul usul ağladı, sonra da evden ayrıldı. Rahip, yalnızca bir rahibin yönetebileceği bu dinsel töreni yönetti. Şüphesiz ki rahip arkadaşları bu davranışı küfür olarak adlandırırlardı ama onlara ihanet etmesi anlamına gelse bile Tanrı’sına ihanet etmiyordu. Şimdi onu öncekinden daha farklı bir şekilde seviyordu. Şimdiye dek başına gelen her şey, onu bu aşka getirmek için gerekliydi. “Şimdi bile bu ülkedeki son rahip benim. Fakat Tanrı’mız sessiz değildi. Sessiz olsaydı bile bugüne kadarki hayatım onun adına konuşurdu.”

EKLER

Hıristiyanların Yaşadığı Yerdeki Bir Memurun Günlüğü

Kanbun'un⁵⁰ On İkinci Yılı, Su-Üst-Fare

Bu aralar *Okada San'emon*'a on kişilik yiyecek payı verildi; Bokui, Juan, Nanho ve Jikan'ın her birine yedi kişilik pay. Aşağıdakiler 17 Haziran'da Totominokami'ye gönderildi:

NOT:

1. Seibe. Yaş: 50. San'emon'un karısının kuzeni. Fukagava'da gemi marangozu.
2. Gen'emon. Yaş: 55. Aynı kişinin kuzeni. Doi Oinokami'nin hizmetkârı.
3. Sannojo. Aynı kişinin yeğeni. Seibe'yle beraber.
4. Şokuro. Yaş: 30. Aynı kişinin yeğeni. Esaşi-ço'da işçi.
5. Adaçi Gonzaburo. Esnaf Bokui'nin çırağı olduğu rapor edildi.

⁵⁰ Nisan 1661'den Eylül 1673'e kadar süren, Manji'den sonra Enpo'dan önce gelen Japon dönemidir.

6. Jin'emon. Juan'ın kızının amcası. Kavagoe'de yaşıyor. Hojo yönetimi sırasında bir defa geldi. Bu Fare Yılı 26 Nisan'da Juan'ı görmek için tekrar geldi.

Enpo'nun İlk Yılı, Su-Alt-Öküz

9 Kasım. Bokui sabah altıda hastalıktan öldü. Muayene için Müfettiş Kimura Yoemon ve Müfettiş Uşida Jingobe asistanlarıyla beraber geldiler. Polis Memurları: Şozaemon, Den'emon, Sobe, Gensuke. Eşlik eden polisler: Asakura Saburoemon, Arakava Kyuzaemon, Kainuma Kan'emon, Fukuda Haçirobe, Hitotsubaşi Matabe. Muryoin Tapınağı'nda cesedi yakıldı. Ölümünden sonraki Budist adı: Kogan Şoten Zenjomon. Endo Hikobe ve Çavuş Kidaka Juzaemon, Bokui'nin hizmetkârı Tokuzae-mon'un eşyalarını inceledi ve onu fumie ile sınıdıktan sonra eve gönderdi.

Enpo'nun İkinci Yılı, Tahta-Üst-Kaplan

20 Ocak'tan 8 Şubat'a kadar *Okada San'emon*, Totominokami'nin emriyle dinini reddettiğini yazmakla meşguldü. Bu nedenle Ukai Şozaemon, Kayo Den'emon ve Hoşino Gensuke, onun mesuliyetini alma görevinden muaf oldu.

16 Şubat. *Okada San'emon* bir kitap yazmakla meşgul. Kayo Den'emon ve Kavara Jingobe'nin ikisi de 28 Şubat ile 5 Mart arası *San'emon*'a eşlik etme mesuliyetinden kurtuldu.

Okada San'emon, 14 Haziran ile 24 Temmuz arasında dağ evindeki çalışma odasında dinini reddettiğine dair yazı yazmak durumunda. Bunun sonucunda Kayo Den'emon ve Kavara Jingobe ona eşlik etme mesuliyetinden kurtuldular.

5 Eylül. Juan cezaevine gönderildi. Huysuz davra-

nışları sebebiyle ceza olarak bir süre orada tutulacak. Resmi bildiri esnasında hazır bulunanlar; Rokuemon, Şozaemon, Sobe, Den'emon, Gensuke, Kavara ve Kamei idi. Aylık görevde olanlar ise Tsukamoto Rokuemon ve Kayo Den'emon'dur.

Enpo'nun Dördüncü Yılı, Ateş-Üst-Ejderha

Okada San'emon'un, kendisini oraya kadar takip eden hizmetlisi *Kiçijiro* da şüpheli davranışlarından ötürü cezaevine atıldı. Askeri karakolda aranırken, boynunda bir muska bulundu; muskanın içinde, Hristiyanların saygı duyduğu, bir yanında Aziz Pavlus ve Aziz Petrus'un, diğer yanında ise Xavier ve bir melek figürünün olduğu bir resim vardı. Cezaevinin dışına çağrılan *Kiçijiro*'ya doğum yeri ve akrabaları hakkında sorular soruldu. *Goto*'luydu ve bu ejderha yılında kırk dört yaşına basacaktı.

Kiçijiro'yla samimi olan *Hitotsubaşi Matabe*'nin inancıyla ilgili şüphe çeken bir şeyler var. Bu yüzden *Kiçijiro* kendisiyle ilgili açıklama yapana kadar *Matabe* de hapiste tutuluyor. (Metin çıkarıldı.) *Matabe*, *Kiçijiro*'yla yakın olduğu için inancı şüpheye açık. Dolayısıyla her şeyden evvel önlem almak gerekir. *Matabe*'yle yakın ilişkisi içinde olduğu söylenen *Kurozaemon* ve *Şinbe* sorgulanırken çalışma odasında kişilikleri yakından incelendi. Bir kuşak ve bir peştamaldan oluşan kıyafetleri, keseleri ve muskaları istisnasız arandı. (Metin çıkarıldı.) *Totominokami* buraya bizzat gelip *Kiçijiro*'yu çalışma odasına çağırdı ve ona kutsal Hristiyan objesini kimden aldığını sordu. O buna şöyle cevap verdi: "Üç yıl önce burayı ziyaret eden *Saizaburo* adlı bir hizmetli, bunu yanında taşıyordu. Buraya geldiğinde yere düşürüp gitmiş. Biz bulduk ve ben de sakladım. Bekçi *Tokuemon* da bunu biliyor." Bunun üzerine *Tokuemon* çağrıldı ve sorgulandı; kıyafetlerin havalandırıldığı bir yaz günü böyle bir

olaya şahit olduğunu söyledi. Bunu *Okada San'emon*'dan alıp almadığı sorulduğunda Kiçijiro, "*San'emon*'dan herhangi bir şey almaya imkân yok," dedi; yaptığı açıklamaya göre bu, şu anlama geliyordu: Kiçijiro onu ne zaman görse *San'emon*'un yanında kendisine eşlik eden birkaç muhafız olduğu için böyle bir şeye imkân yoktu.

17 Eylül. Hâkim Totominokami bizzat dağ evine geldi ve Hristiyan olup olmadıklarını tespit etmek için çalışma odasına üç hizmetli çağırdı. Kiçijiro ve Tokue-mon daha sonra çağrıldı ve sorguya çekildi. Bütün muhafızların evlerinin, üç resmî konutun ve ek binaların didik didik aranmasını emretti. Eşleri ve çocuklarına bile, görevlinin önünde kuşaklarını çözmeleri ve peş-tamallarını çıkarmaları söylendi. Yanlarında taşıdıkları Budist resimler de elbette ki incelendi. Daha sonra Sugiyama Şiçirobe'nin konutu aranırken Kobure Juzaemon, eski kâğıt parçaları arasında Hristiyan sözleri yazan bir not buldu ve Kayo De'nemon, yöneticiye vermek üzere onu teslim aldı. Şöyle yazıyordu: Peder, Başpiskopos, Piskopos, Papa.

18. gün. Hâkim Totominokami dağ evine bizzat geldi ve çalışma odasında üç hizmetliden açıklamaları dinledi. Hitotsubaşi Matabe'yi de sorgulamak üzere çağırdı. Ardından Kiçijiro ve Tokue-mon sorgulandı. Daha sonra *Okada San'emon*'un karısı, hizmetçisi ve oğlu çağrılıp sorgulandı. *San'emon* da şahsen çağrıldı ve Kiçijiro'nun dinini değiştirmesi için uğraşıp uğraşmadığı soruldu; o da cevap olarak bunu hiçbir zaman denemediğini söyledi. Bunun üzerine kâğıda el basarak onun dinini değiştirmeye çalışmadığını doğrulaması emredildi. Daha sonra Sugiyama Şiçirobe çağrıldı ve bir gün önce bulunan Hristiyan notunu neden sakladığı soruldu. Şiçirobe şöyle dedi: "Hojo Avanokami'nin yönetim süresince baş hizmetlileri, bu tür meselelerden ben mesul olduğum için bu isimleri ezberlememi söyledi. Ben de bu notu Polis

Memuru Hattori Sahe'den aldım.” Açıklamasının tutarlı olduğu kabul edildi ve geri gönderildi.

Bakan Tatebayaşı'ye hizmet eden Kasahara Goe-mon'un yardımcısı Tahe ve Saito Tanomo'nun ekibinin hamalı olan muhafız Şinbe çağrılıp, buldukları resimle ilgili soruşturulmak üzere Kiçijiro'yla yüzleştirildi. Şinbe'nin bulunduğu doğru çıktı. Tahe, Şinbe'yi resmi tutarken gördüğünü söyledi. Sonuç olarak Tahe de Şinbe de geri gönderildi.

Aynı gün. Hitotsubaşi Matabe cezaevinde asıldı. Görevde olan memurlar şunlardı: Hisaki Gen'emon, Okuda Tokube, Kavase Sobe, Kavara Jingobe. O zamandan bu yana Matabe birkaç kere işkence gördü.

18 Ekim. Güzel. Hâkim bizzat dağ evine geldi. Müfettişler Sayama Şozaemon ve Tanegusa Taroemon da geldi; Hitotsubaşi Matabe ve karısına tahta atın üstünde işkence ettiler. Naito Şinbe çalışma odasına çağrıldı. Matsui Kuroemon sorgulandı ve genel bir itirafta bulundu.

24 Kasım. Dağ evinin ana girişine Hristiyan muhbirlerle ilgili duyuru panosu çivilendi. Kavara Jingobe, Ukai Gengoemon ve Yamada Jurobe bunu gördü. Malum duyuru panosu, iki hâkimin emriyle hazırlanmıştı. Şöyle yazıyordu:

DUYURU

Hristiyan inancı uzun yıllardır yasaktır. Herkes, şüphe çeken insanları ihbar etmek için teşvik ediliyor. Ödül olarak aşağıdakiler verilecektir:

Bir peder ihbar edene: 300 gümüş parçası.

Bir rahip ihbar edene: 200 gümüş parçası.

Eski dinine geri dönen birini ihbar edene: 200 gümüş parçası.

Bir din öğretmeni ya da sıradan bir Hristiyan ihbar edene: 100 gümüş parçası.

Muhbirin kendisi bile bir din öğretmeni ya da sıradan bir Hristiyan olsa bile, suçlunun statüsüne göre 300 gümüş par-

çası verilecektir. Böyle kişileri kimse evinde barındırmamalıdır; eğer barındırdıkları, başkalarının verdiği bilgiyle öğrenilirse barındıran kişiye, ailesine, akrabalarına, hatta bölge başkanına ve civardaki ailelere ağır cezalar verilecektir. Duyurumuz bundan ibarettir.

10 Aralık. Juan cezaevine gönderildi. İki hâkim de yöneticileri Takahaşi Naoemon ve Hattori Kin'emon'u gönderdiler ve polis memurlarının huzurunda Juan'a hâkimlerden gelen aşağıdaki bildiri iletildi:

Daima ahlaksızca davranan Juan, bir gün önce Kayo Genzaemon'a hakaret etti ve kendisinin en terbiyesiz insanlardan biri olduğunu kanıtladı. Buna ceza olarak hapsedilmelidir. Bu cezayı kabul etmesi emredilmektedir.

Juan bunun kendi isteği olduğunu ve bu cezayı güle oynaya kabul edeceğini söyledi. Cezaevine götürülürken cüzdanını çıkardı ve memurlara verdi. Cüzdan askerî karakola götürülürken Juan da derhâl hapse atıldı. Cüzdan, yöneticilerin ve hâkimlerin gönderdiği polis memurlarının huzurunda incelendi ve içinde, on yedi ryo ve bozuk paralar halinde bir *bu* bulundu. Juan'ın geri kalan eşyaları incelenip kayıt altına alındı. Polis memurları bunu mühürleyip Juan'ın konutuna koydu.

Juan'ın eşyaları arasında bir zincir, iki dini kitap, iki tespih ve bir de astronomi takvimi vardı.

Enpo'nun Dokuzuncu Yılı, Altın-Üst-Horoz

25 Temmuz. *Okada San'emon*, Maymun saatini 2-3 gece hastalıktan öldü. Hâkim, bunu rapor etmeleri için Ukai Gengoemon ve Naruse Jirozaemon'u çağırttı. Yöneticiler Takahara Sekinojo ve Emagari Juroemon da hâkim tarafından derhâl bölgeye gönderildi. *San'emon*'un cesedi üç polis tarafından gözetim altında tutuldu.

San'emon'un on üç *ryo*'su, bozuk paralar halinde üç *bu*'su ve altın bozukluklar halinde beş *ryo*'su, yani toplamda yirmi sekiz *ryo* ve üç *bu*'su vardı. Eşyaları hizmetliler ve hâkimin yöneticileri tarafından mühürlenip ayın 28. günü antrepoya konuldu.

26. gün. Şu altı kişi dağ evine denetmen olarak geldi: Müfettişler Omura Yoemon, Murayama Kakudayu, Müfettiş Yardımcıları Şimoyama Sohaçiro, Nomura Rihe, Uçida Kanjuro, Furukava Kyuzaemon. Hâkimin yöneticilerinin huzurunda müfettişlere şu bildiri teslim edildi:

BİLDİRİNİN NÜSHASI

Hristiyanların yaşadığı bölgede olan *Okada San'emon*, ayın 25. günü, öğleden sonra dört buçuğu biraz geçe öldü. Portekiz'de doğmuş; otuz yıl evvel, Koç yılında ilk olarak Çikugo Hâkimi İnoue'nin sorumluluğuna verilmişti; daha sonra buraya, kuşatılmış binaya geldi ve Horoz yılına kadar otuz yıl boyunca burada yaşadı. Ay başında kendini hasta hissetmeye başlamıştı, tadı tuzu kaçmıştı, cezaevi doktoru İşio Doteki'nin tedavisine rağmen durumu daha da kötüye gitti ve sonunda da vefat etti. *San'emon* vefat ettiğinde altmış dört yaşındaydı. Bunun dışında anormal hiçbir şey olmadı.

26 Temmuz.

Hayaşi Şinanonokami'nin Grubu

Okuda Jiroemon

Ukai Gengoemon

Kavara Jingobe

Kavase Sobe

Kayo Den'emon

Muayeneden sonra *San'emon*'un cesedi Koişikava'daki Muryoin Tapınağı'nda gömüldü. Muryoin'den Genşu adlı bir rahip geldi. *San'emon*'un cesedi bir araçla oraya gönderildi ve yakıldı. *San'emon*'un ölümünden sonraki Budist adı, Myusen Joşin Şinşi'dir. Cenaze işlemleri için bir *ryo* ve iki *bu*; cesedin yakılması için yüz *hiki* ödenmiştir. Cenaze masrafları *San'emon*'dan kalan parayla ödenmiştir.

"Hüzünlü, düşünceli ve şaşırtıcı da olsa içeriğiyle bağ kurabildiğiniz bir roman."

- John Updike, *Tavşan Kaç* ve *Tavşan Dibe Vurdu*'nun yazarı

"Sessizlik romanı bir başyapıt, duru ve harika bir metin ."

- The New York Review of Books

"Sessizlik ve genel olarak Endo'nun bütün yapıtları aklımdan hiç çıkmıyor."

- Phil Klay, 2014 Ulusal Kitap Ödüllü *Redeployment*'in yazarı

Portekizli rahip Rodrigues, misyoner yoldaşı Francisco Garrpe'yle birlikte çıktığı zorlu bir yolculuğun ardından Japonya'ya varır. Bir Hristiyan, üstüne üstlük bir rahip için akıl almaz tehlikelerle dolu bu ülkeye gelmelerinin iki amacı vardır: Birincisi, türlü işkencelere maruz kalan Japon Hristiyanların başıboş kalıp savrulmalarını engellemek; ikincisi ise hayranlık duydukları öğretmenleri Ferreira'nın, inancına ihanet etmesinin ardındaki gerçeği öğrenmek... Zulüm onlara hiç de uzak olmayan, eli kulağında bir gerçektir. Bir süre sonra Garrpe ile yolları ayrılır. Rodrigues artık bir başınadır. Onun Ferreira ile yüzleşmek üzere çıktığı bu yolculuk, sonraları kendisiyle, inancıyla ve Tanrı'sıyla yüzleştiği bir yolculuğa dönüşecektir. İnananlar zulme uğrarken

Tanrı neden hâlâ sessizdir?

Yayımlandığı yıl Tanizaki Edebiyat Ödülü'nü kazanan *Sessizlik*, yayımlandığı yıl Japonya'da şiddetli tartışmalara yol açmış, geçen yıllarla birlikte modern klasikler arasında yerini almıştır. *Çağdaş Japon Edebiyatı*'nın köşe taşlarından biri olan *Sessizlik*, Martin Scorsese'nin önsözüyle ilk kez Türkçede.

Türkçesi: Rumeysa Nur Ercan

Zeplin